

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SAMSUN İLİ VE İLÇELERİNDE ANLATILAN MASALLARIN ÇOCUK
EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Seyit EMİROĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ela SAYAR

Konya-2009

ÖNSÖZ

Çoğu geceler, ninemizin dizinin dibinde, tatlı uykumuzu bile feda ederek saatlerce dinlediğimiz masallar, halkın ortak şuurunda doğmuş ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, cereyan ettiği yer ve zaman bilinmeyen, normal ya da olağanüstü şahıs ve peri, cin, dev, ejderha gibi yaratıklara ait olağandışı ve tamamıyla hayal mahsulü birtakım hadiselerin hikaye edildiği sözlü halk edebiyatı ürünleridir. (Birinci, 1985, 283).

Masal dinlerken çocuklar; kendi kültür ve değerlerini en etkili ve kısa yoldan öğrenebilirler. Çünkü masal dinlerken hem eğlenir hem de öğrenirler. Bu yöntem aslında tam anlamıyla çocuğa göredir; eğlenerek öğrenmek!

Günümüzde çağın gerektirdiği teknolojik gelişmelere bağlı olarak çocukların bilgisayar ve televizyon bağımlısı olduklarını görmekteyiz. Okula gitmeyen çocuklar bile sabah uyandıklarında daha büyüklerine günaydın bile demeden ya televizyonun ya da bilgisayarın başına oturmaktalar. Teknoloji her ne kadar bizlere birçok avantaj getiriyor olsa da dezavantajları da olduğu inkar edilemez bir hal almıştır. Bu dezavantajlardan bir tanesi de çocukların artık aileleri ile sohbet etmekten ve iletişim kurmaktan uzaklaştıklarıdır.

Masallar, günümüz teknolojik olanaklarının sağladığı zenginliklerin yanında daha çekingen ve örtük sırtımlarla yer alsa da, hala vazgeçilmez bir kaynaktır. Çocuklara sunulan her masal, onların bilişsel, duyuşsal ve dil gelişimlerine katkı sağlayacak bir öneme ve işleve sahiptir. Doğru ürünlerle doğru zamanlarda karşılaşan çocuk, bu kaynaktan yararlanacak güçtedir.

Tam çocuğa ilgisini çekebilecek şekilde tasarlanan çeşitli oyunlar ve programlar sonucunda çocuklar hem dillerini doğru düzgün kullanamaz, hem kültür ve değerlerini bilemez, hem de çevresindeki insanlar ile sohbet edemez hale gelmişlerdir. İşte bizim araştırmamızın önemi bu noktada daha iyi anlaşılabilir. Sözlü edebiyatımızın en önemli ürünlerinden biri olan masalları derlemeye çalıştık.

Masalların derlenmeye başlanmasına öncülük eden kişi Saim SAKAOĞLU'dur. Yaptığı araştırma “ Gümüşhane Masalları Metin- Toplama Ve Tahlil” ile başladığı masal çalışmalarına daha sonra “ Masal Araştırmaları” adlı

eserini ekleyerek daha da geliştirmiştir. Beni bu araştırmaya yönlendiren danışman hocam Seyit EMİROĞLU ise “ Konya-Merem Masalları” ve “ Konya Efsaneleri” adlı eserleri ile bizlere yol göstermiştir.

Bu araştırmada Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masallar derlenmeye çalışılarak ocuk eğitimine olan katkıları incelenmiştir. Ayrıca unutulmaya ve kaybolmaya yüz tutmuş olan masalların yazıya geçirilmesi ile gelecek kuşaklarımızın bu masallara daha kolay ulaşabilmelerini sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, giriş kısmını da içine almakta olup bu bölümde araştırmanın konusu, amacı, önemi, yöntemi, sayıtlıları, sınırlıkları ve tanımlar kısımları yer almaktadır.

İkinci bölümde Samsun ili ve ilçeleri hakkında bilgi verilmiştir. Samsun’un tarihi ve kültürü kısaca açıklanmaya çalışılmıştır.

nc bölümde ilgili araştırma ve yayınlara yer verilmekle birlikte; eğitim, gelişim, masal kelimeleri kavramsal olarak ele alınmış, çocuğun eğitimi ve çocuğun gelişiminde masal kavramı üzerinde durulmuştur. Çocuğun bilişsel, duyuşsal ve dilsel gelişiminde masalların etkisine değinilmiş, masal kelimesi de kavramsal olarak ele alınmıştır. nc bölüm; masalları anlatmada bize kaynaklık eden şahıslar hakkında da bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü bölümde, derlediğimiz 36 adet masal zeti ve masal metinlerinin ocuk eğitimi açısından incelenmesi yer almaktadır.

Beşinci bölüm, derlediğimiz masal metinlerinin tamamını içermektedir.

Sonuç bölümünün olduğu altıncı ve son bölümde, derlenen masallar incelendikten sonra, ocuk eğitimi açısından değerlendirilmiş ve araştırma ile ilgili yargılar sunulmuştur.

Türk masalları üzerinde bu çalışmayı yapmaya beni teşvik eden, her türlü yardımı benden esirgemeyen Saygıdeğer Danışman Hocam, Yrd. Doç. Dr. Seyit EMİROĞLU’na, araştırmanın bel kemiği olan masalları önceden derleyip ve bunu benimle paylaşan Sayın Cemalettin ETLİ KAVAKLIGİL’e, araştırma boyunca benden desteklerini esirgemeyen Canım Arkadaşım Hande Cinkılı’a ve masalların derlenmesi sırasında bana yardımcı olan Sevgili Aileme teşekkür ederim.

Ela SAYAR

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Ekim 2009
Ela SAYAR

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Ela SAYAR tarafından hazırlanan “Samsun İli Ve İlçelerinde Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi” başlıklı bu çalışma 30/10/2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. SEYİT EMİROĞLU
(Tez Danışmanı)

Doç. Dr. ZEKERİYA KARADAVUT
(Üye)

Yrd.Doç.Dr. GÜLMİSAL EMİROĞLU
(Üye)

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	ii
Bilimsel Etik Formu	v
Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu.....	vi
İçindekiler	vii
Özet	xii
Abstract	xiii

BÖLÜM I

1.GİRİŞ	1
1.1. Konu.....	1
1.2. Amaç ve Önem	1
1.3. Sınırlılıklar	2
1.4. Yöntem.....	2
1.4.1. Evren-Örneklem.....	2
1.4.2. Veri Toplama	2
1.4.2.1.Kaynak Tarama	2
1.4.2.2.Görüşme	2
1.4.4. Veri Analizi	4
1.5. Sayıtlar	5
1.6. Tanımlar	5

BÖLÜM II

2.SAMSUN İLİ VE İLÇELERİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER	6
2.1. İlçeleri	6
2.2. Samsun Tarihi.....	6
2.3. Samsun Kültürü	8
2.3.1. Halkın Yaşayışı.....	8
2.3.2. Mutfak Kültürü	9
2.3.3. Mimarî	9

BÖLÜM III

3.İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	10
3.1.Eğitim.....	10
3.2.Çocuk Eğitimi.....	10
3.3.Gelişim İlkeleri.....	12
3.4.Okul Öncesi Kurumu Öğrencilerin Gelişim Özellikleri	13
3.4.1.Bedensel Gelişim Özellikleri	13
3.4.2.Zihinsel Gelişim Özellikleri	14
3.4.3.Duygusal - Sosyal Gelişim Özellikleri.....	15
3.4.4.Dil Gelişimi Özellikleri.....	16
3.5.İlköğretim Dönemi Çocukların Gelişim Özellikleri	18
3.5.1.Bedensel Gelişim Özellikleri	18
3.5.2.Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri.....	19
3.5.3.Zihin Gelişim Özellikleri.....	21
3.5.4.Dil Gelişim Özellikleri	22
3.6.Türk Halk Edebiyatı.....	22
3.7.Masalın Tanımı.....	27
3.8.Masal Türleri	30

3.8.1.Hayvan Masalları	30
3.8.2.Asıl Masallar	30
3.8.3.Güldürücü Fıkralar Nükteli Hikâyeler, Yalanlamalar	31
3.8.4.Zincirlemeli Masallar	32
3.9.Masallarda Formeller	32
3.9.1.Başlayış Giriş Formelleri.....	32
3.9.2.Bağlayış/Geçiş Formelleri	33
3.9.3.Aynı Olayın Tekrar Ortaya Çıkışında Kullanılan Formeller.....	34
3.9.4.Bitiş Formelleri	34
3.10.Masalcılarımız	34
3.11.Dünya Masalcıları.....	34
3.12.Masalların Çocuk Eğitimindeki Önemi	36
3.13.Çocuk Gelişiminde Masalın Etkisi	40
3.13.1.Masalın Bilişsel Gelişime Olan Etkisi	41
3.13.2.Masalların Sosyal Gelişime Olan Etkisi.....	44
3.13.3.Masalların Ahlâki Gelişime Olan Etkisi	44
3.13.4.Masalın Dil Gelişimine Etkisi.....	46

BÖLÜM IV

4.MASAL METİNLERİNİN İNCELENMESİ	56
4.1.Aslı Hu! Nesli Hu!	56
4.1.1. Masalın Özeti.....	56
4.1.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	56
4.2.Terzi Ve Üç Kızı:.....	57
4.2.1. Masalın Özeti.....	57
4.2.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	57
4.3.Muradına Nail Olamayan Dilber	59
4.3.1. Masalın Özeti.....	59
4.3.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	59
4.4.Padişahın Tembelleri	60
4.4.1. Masalın Özeti.....	60
4.4.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	60
4.5.Keloğlan'ın Babası	61
4.5.1. Masalın Özeti.....	61
4.5.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	61
4.6.Mis Kadun	62
4.6.1. Masalın Özeti.....	63
4.6.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	63
4.7.Tembel Kız	64
4.7.1. Masalın Özeti.....	64
4.7.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	64
4.8.Beyoğlu İle Acem Kızı	65
4.8.1. Masalın Özeti.....	65
4.8.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	65
4.9.Dorak Kız	66
4.9.1. Masalın Özeti.....	66

4.9.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	66
4.10. Dünya Güzeli.....	67
4.10.1. Masalın Özeti.....	67
4.10.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	68
4.11. Ese Köse Keloğlan.....	70
4.11.1. Masalın Özeti.....	70
4.11.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	70
4.12. Gök Kuşağı İle Hızır Baba	71
4.12.1. Masalın Özeti.....	71
4.12.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	71
4.13. Gökten Gelen Kirazlar	72
4.13.1. Masalın Özeti.....	72
4.13.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	72
4.14. İdi İle Bıdı	72
4.14.1. Masalın Özeti.....	73
4.14.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	73
4.15. Kör Padişah	75
4.15.1. Masalın Özeti.....	75
4.15.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	75
4.16. Oduncu İle Koç Bey.....	76
4.16.1. Masalın Özeti.....	76
4.16.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	76
4.17. Öyle Krala Böyle Damat	77
4.17.1. Masalın Özeti.....	77
4.17.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	77
4.18. Perili Gölün Kurbağa Oğlanı.....	78
4.18.1. Masalın Özeti.....	78
4.18.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	79
4.19. Sabreden Adam.....	80
4.19.1. Masalın Özeti.....	80
4.19.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	80
4.20. Altın Top	82
4.20.1. Masalın Özeti.....	82
4.20.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	82
4.21. Üç Yumurta	83
4.21.1. Masalın Özeti.....	83
4.21.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	83
4.22. Yaz İle Kışın Kavgası	86
4.22.1. Masalın Özeti.....	86
4.22.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	86
4.23. Yolunacak Kaz	87
4.23.1. Masalın Özeti.....	87
4.23.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	87
4.24. İnsan Sarrafı	88
4.24.1. Masalın Özeti.....	88
4.24.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	88
4.25. Kendi Yaptığı Tuzağa Kendi Düştü.....	89

4.25.1. Masalın Özeti.....	89
4.25.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	89
4.26.Satılmış Oğlan	91
4.26.1. Masalın Özeti.....	91
4.26.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	91
4.27.Hasan Kardeş.....	93
4.27.1. Masalın Özeti.....	93
4.27.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	93
4.28.Ahi Ahi.....	95
4.28.1. Masalın Özeti.....	95
4.28.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	95
4.29.Ne İdim! Ne Oldum! Ne Olacağım!	96
4.29.1. Masalın Özeti.....	96
4.29.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	96
4.30.Çirkin Kız İle Zümrüt Kaplumbağa.....	98
4.30.1. Masalın Özeti.....	98
4.30.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	98
4.31.Goncagül Kız.....	99
4.31.1. Masalın Özeti.....	99
4.31.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	99
4.32.Şeytanın Oyunu	101
4.32.1. Masalın Özeti.....	101
4.32.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	101
4.33.Bahçivan Kız	102
4.33.1. Masalın Özeti.....	102
4.33.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	102
4.34.Zümrüdü Anka Kuşu.....	104
4.34.1. Masalın Özeti.....	104
4.34.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	104
4.35.Masal İçinde Masal	106
4.35.1. Masalın Özeti.....	106
4.35.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	106
4.36.Bir Abdal Geldi Kapıya	107
4.36.1. Masalın Özeti.....	107
4.36.2. Masalın Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi	107

BÖLÜM V

5.BULGULAR.....	109
5.1.Masal Metinleri	109
5.1.1. Ashı Huu Nesli Huu	109
5.1.2. Terzi Ve Üç Kızı.....	111
5.1.3. Muradın Nail Olmayan Dilber	113
5.1.4. Padişahın Tembelleri.....	116
5.1.5. Keloğlanın Babası	117
5.1.6. Mis Kadun Halanın Annesi	118
5.1.7. Tembel Kız	120
5.1.8. Beyoğlu İle Acem Kızı.....	121

5.1.9. Dorak Kız	123
5.1.10. Dünya Güzeli	125
5.1.11. Ese Köse Keloğlan	130
5.1.12. Gökkuşığı İle Hızır Baba	135
5.1.13. Gökten Gelen Kirazlar.....	138
5.1.14. İdi İle Bıdı.....	139
5.1.15. Kör Padişah.....	142
5.1.16. Oduncu İle Koç Bey.....	144
5.1.17. Öyle Krala Böyle Damat	146
5.1.18. Perili Gölün Kurbağa Oğlanı	148
5.1.19. Sabreden Adam	152
5.1.20. Altın Top.....	153
5.1.21. Üç Yumurta.....	155
5.1.22. Yaz İle Kışın Kavgası.....	157
5.1.23. Yolunacak Kaz	159
5.1.24. İnsan Sarrafı	161
5.1.25. Kendi Yaptığı Tuzağa Kendi Düştü	163
5.1.26. Satılmış Oğlan.....	164
5.1.27. Hasan Kardeş	167
5.1.28. Ahi Ahi	169
5.1.29. Ne İdim Ne Oldum Ne Olacağım	170
5.1.30. Çirkin Kız İle Zümrüt Kaplumbağa	172
5.1.31. Goncagül Kız	173
5.1.32. Şeytanın Oyunu.....	176
5.1.33. Bahçıvan Kız.....	178
5.1.34. Zümrüdüanka Kuşu	180
5.1.35. Masal İçinde Masal	184
5.1.36. Bir Abdal Geldi Kapıya.....	186
5.2. Kaynak Kişiler.....	189
BÖLÜM VI	
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	193
KAYNAKÇA	194

ÖZET

Bu araştırma, kültürümüzün aktarılmasında büyük öneme sahip olan masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Günümüzde hayat şartlarının, biraz da teknolojik gelişmelerin etkisiyle kaybolmaya yüz tutmuş olan masallardan; Samsun ili ve ilçelerinde anlatılanlar derlenerek bir nebze gelecek nesillere aktarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada masallara ait verilerin toplanmasında; kaynak tarama ve karşılıklı görüşme tekniklerinden yararlanılmış ve 36 adet masal incelenmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada anlaşılmıştır ki, masallar çocuk eğitimi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir ve kesinlikle de çocuk eğitiminde kullanılmalıdır. Özellikle çocukların dil, zihin, duyu ve ahlakî gelişimlerine etkileri inkar edilemez bir gerçektir. Bunun içindir ki, millî manevî değerlerimizin aktarılmasında masalların kullanılmasının tabii olduğu görülmüştür.

Anahtar sözcükler: Samsun Masalları, Çocuk Eğitimi, Türk Kültürü

ABSTRACT

This study has been prepared for examining the tales, whose value in cultural transfusion cannot be disregarded, in terms of child education.

Among the many traditional tales that are about to be forgotten, at some point because of the conditions of life and developments in technology, the ones belong to Samsun district are copied and tried to be passed to the upcoming generation.

In this study, literature review and interview are used as methods in the process of collecting data and 36 tales are examined.

It has been reached that, tales are must for the child education as they have a crucial importance in this area. It is an undeniable fact that they have a big effect on children's lingual, intellectual, moral and sensational development. All these show us that the use of tales is a sensible way to pass our moral value

Key word the tales of Samsun, child education, Turkish culture

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

1.1.Konu

Bu çalışmada Türk kültürü içinde önemli bir yeri olan masallarımız “ Samsun ili ve ilçelerinde” çocuk eğitimi açısından değerlendirilecektir.

Masallar halk edebiyatının önemli türlerinden biridir. Her ne kadar masalların çocukları eğlendirmek amaçlı var olduğu düşünülse de, masalların aynı zamanda öğretici tarafları da göz ardı edilmemelidir. Çocukların gelişim süreçleri dikkate alındığında masalların çocuğun kişiliğinin oluşmasında etkili olduğu düşünülebilir.

Millî kültürümüzün gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarılması için, halk edebiyatımıza sahip çıkmalı ve bunu sağlamak amacı ile sadece masalları değil; efsane, fıkra, mani ve bilmece gibi halk edebiyatımızın tüm ürünlerinin derlenmesi gerektiğini unutmamalıyız.

Bu çalışmada Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masallar incelenmeye çalışılmıştır. Derlediğimiz masallar çocuk eğitimi açısından incelenerek, bu masallarla çocuğa nasıl bir eğitim verilebileceği konusundaki düşüncelerimiz ortaya konulmuştur.

1.2. Amaç ve Önem

Bu araştırmanın amacı; Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masalların çocuk eğitimine olan etkisinin tespit edilmesidir. Çocukların dilsel, zihinsel, duyuşsal, ahlaki gelişimlerinde ve ayrıca çocuklara millî manevi değerlerimizin aktarılmasında, masalların etkisi incelenmiştir.

Türk kültürü içinde önemli bir yere sahip olan masalların dilden dile geçerek günümüze kadar geldiğini biliyoruz. Günümüzde bilgisayar ve televizyonun etkisiyle çocukla, gün geçtikçe okumaktan uzaklaşmaktalar. Halk edebiyatımızın çocuklara sevdirmesi ve millî değerlerimizin bu yolla çocuklarımıza aktarılması açısından masallar büyük bir öneme sahiptir.

1.3.Sınırlılıklar:

- Bu araştırma 2007-2009 yılları ile sınırlıdır.
- Bu araştırma Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masallar ile sınırlıdır.
- Bu araştırma incelenen 36 masal ile sınırlıdır.

1.4. Yöntem:

Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masalların çocuk eğitime etkileri açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma, kaynak tarama ve karşılıklı görüşme teknikleri kullanılarak yapılmış olup, ayrıntılı durum belirlemeye yöneliktir. Araştırma genel tarama modellerinden faydalanılarak gerçekleştirilmiştir.

1.4.1.Evren ve Örneklem

Bu araştırma Samsun İli ve ilçelerinde (Bafra, Çarşamba, Vezirköprü, Terme, Havza, Tekkeköy, Alaçam, Kavak, 19 Mayıs, Salıpazarı, Ayvacık, Ladik, Asarcık ve Yakakent). Anlatılan masalların çocuk eğitiminde incelenmesini konu edinmektedir. Samsun ili ve ilçelerinde yaşayan insanlar, araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma, Samsun ili ve ilçelerinde yaşayanlar ile sınırlıdır.

Araştırmanın örneklemeine ilişkin veriler aşağıda açıklanmıştır.

1.4.2.Veri Toplama Teknikleri

Araştırmamız esnasında iki teknikten yararlanılmıştır:

1.4.2.1.Kaynak tarama:

Samsun ili ve ilçelerinde bulunan ve oranın folkloruna ait olan eserler incelenmiş ve uygun olan metinlerden yararlanılmıştır.

1.4.2.2.Görüşme:

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Bire bir görüşmelerde kayıt altına alınan masallar, daha sonra araştırmacı tarafından bilgisayar ortamında yazıya aktarılmıştır.

Araştırmamızda özellikle profesyonel masal derlemecisi olan Cemalettin Etli Kavaklıgil'in katkısı büyüktür. Cemalettin Etli Kavaklıgil; 1938 yılında, Samsun'un Kavak ilçesi Tabaklı Köyü doğumlu, emekli bir öğretmendir.

Çocuk edebiyatı türleri üzerinde çalışmalar yapmış. Birçok masal derlemiş. Kendi düşsel zenginliğinde hamurlayıp yoğurmuş. Masal dünyasına güzel yapıtlar kazandırmış.

KAVAKLIGİL'in eser sayısı kırkı aşmıştır. Bu eserlerden iki tanesini Milli Eğitim Bakanlığı yayımlamıştır. Öteki eserleri özel yayınevleri tarafından yayınlanmış, Tebliğler Dergisi'nde okullara tavsiye edilmiştir.

“ Dünya Masal Haftası “ olsun! Bu önerisi Kültür Bakanlığı ve Unesco tarafından kabul görmüştür.

Belli başlı eserleri yayınlanmış tarihlerine göre; Kahkaha Kervanı, Ayrı Dünyalar(Şiir ve Düzyazı), Oku Oku Gül Masalları Dizisi, Keloğlan Masalları Dizisi, Dede Korkut Masalları Dizisi, Nasrettin Hoca Dizisi, Gülmece Güldürmece, Öğretmen (Tiyatro Oyunu), Güldüren Okul Piyesleri, Keloğlan Hekimbaşı (Oyun), Kelile ile Dimne (Oyun), Köy Enstitülü Öğretmen (Oyun), Anadolu Masalları Dizisi, Meryem Oğlu İsa(Şiir), Çocuğunuz Kız mı Olsun Oğlan mı? (Bilimsel Kaynak Kitap)

Cemalettin Etlî Kavaklıgil masallarını nasıl derlediğini şöyle anlatıyor:

“Çocukluk yıllarımda bana bir masal anlatan ya da bilmece, tekerleme öğreten nine ve dedelerin Kavak'ın Tabaklı Köyü'nde öküzlerini güder, harmanda dövenini sürerdim. Hey gidi günler hey! Şimdi harman mı kaldı? Köylü ürününü tarladan biçer-döverle kaldırıyor. Zaman akıp gitti.

Demek ki gönül yaylamda daha çocukken çiçeklenmişti masallar... Öğretmen olup da Anadolu'mun yörelerinde gezindikçe masal dünyasının daha geniş olduğunu sevinçle öğrendim. Her bucak buram buram kültür tütmekteydi. Bundan yararlanıp dağarcığımı bol bol doldurarak zenginleştirmeli idim.

Sabun kalıpları dolu heybemle düştüm yollara. Az gittim uz gittim. Dere tepe düz gittim. Kim bilir köy yollarında kaç çift ayakkabı eskitmişimdir. O yıllarda kıtlık vardı. Diz boyu yoksulluk vardı... Anadolu halkında sabun alacak güç mü kalmıştı.

Köy içlerine varınca bağırdım: “ **Bir masala bir kalıp sabun! Var mı masal anlatacak?!**” Böyle böyle eli öpülesi masal ustası ninelerden, dedelerden tadına doyumaz nice masal dinledim. Kimi zaman çarığı delinmiş masal ustalarına ayakkabı armağan etmişliğim de olmuştur. Bu alışkanlığımı bu gün de sürdürürüm: “ **Bir masala bir çift ayakkabı! Var mı bana masal anlatacak?**”

Sonra oturup derlediğim masalları tadı tuzuyla yoğurup ocağımda pişirerek elliye varan masal kitabım oldu. Hiç biri beni utandırmadı beğenildi. Tebliğler Dergisi’nde okullara önerildi. Pek çok eleştirmen kitaplarımdan övgüyle söz etti. Daha önemlisi zaman zaman öğrencilerden sevgi dolu teşekkür mektupları gelir. Daha ne isterim ki...

Masalların çocuk eğitimindeki önemi bilinir. Masallarımızın pek çoğu şimdiye dek derlenmiştir. Ama kim bilir geride daha derlenecek ne kadar çok masal vardır. Hiç birinin kaybolmasını gönül istemez.

Masallarımızı belleklerinde yaşatanlar zamanla göçüp gidiyor. Sayıları tükenmeden bu güzel insanlara ulaşım masal derleme çabalarımıza hız vermeliyiz. Kültür Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı masal dünyasına gönül verenleri desteklemesi gerektiğini düşünmekteyim.”

Bu çalışmada Cemalettin Etlî Kavaklıgil ile bire bir yaptığım görüşmeler sonrasında kendisinden 17 adet masal temin derlenmiştir.

Bu çalışmada ayrıca Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde yüksek lisans tezi olarak İsa Semiz tarafından “Samsun Terme Yöresi Halk Edebiyatı Örnekleri” adlı araştırmadan da yararlanılmış 3 adet masal bu çalışmadan aktarılmıştır.

1.4.3.Verilerin Analizi

Araştırmamız esnasında yazılı kaynaklar taranarak ve bire bir görüşme yapılarak yüze yakın masala ulaşılmaya rağmen bu masalların içlerinden birçoğu çıkarılmıştır. Derlenen masallar araştırma için seçilirken dikkat edilen hususlar şunlardır:

1. Masalların gayri ahlakî unsurlar barındırmıyor olması,
2. Masalların çocukların bilişsel, duyuşsal, dilsel gelişimlerine uygun olması,
3. Masalların Samsun kültürüne has özellikler barındırıyor olması.

Yukarıdaki kriterler dikkate alınarak 36 adet masal çalışmamız içinde yer almıştır. Toplanan masallar çok fazla değişiklikler yapılmadan yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarılan masallar çocukların; dilsel, zihinsel, duyuşsal gelişimlerin ile millî manevî duygularına olan etkileri açısından incelenmiştir.

1.5.Sayıtlılar:

Örnekleme kümesine alınacak Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masalların evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6.Tanımlar:

Eğitim: Bireye kendi davranışları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1979, 12, Özdemir, 200, 2).

Gelişim: Gelişim insan beden yapısı, duyuşsal ve zihinsel özellikler bakımından düzenli bir biçimde değişmesi ve istenilen görevleri yapabilecek duruma gelmesidir (M.E.B., 2003, 26).

Masal: Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, deve, peri ve benzeri varlıkların, başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür. (Türk Dil Kurumu Genel Türkçe Sözlük).

Çocuk Edebiyatı: Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak hayal gücünü geliştirecek, okuma sevgisini aşıl原因, eğitici bir edebiyat türü, çocuk yazınıdır (Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük).

BÖLÜM II

SAMSUN İLİ VE İLÇELERİ İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

2. Samsun

2.1. İlçeleri:

2000 Yılı Nüfus Sayımı sonuçlarına göre nüfus büyüklüğü itibariyle ilçelerin sıralanışı Merkez İlçe, Bafra, Çarşamba, Vezirköprü, Terme, Havza, Tekkeköy, Alaçam, Kavak, 19 Mayıs, Salıpazarı, Ayvacık, Ladik, Asarcık ve Yakakent şeklindedir.

2.2. Samsun Tarihi:

Ulusal Kurtuluş Savaşımızın başlamasında ve çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda önemli bir yere sahip olan Samsun, Cumhuriyet tarihimiz içinde de Karadeniz Bölgesi'nin ve ülkemizin önemli bir merkezi haline gelmiştir. Samsun, Karadeniz Bölgesi'nin nüfus, sanayi, ticaret, doğal ve kültürel varlıklar ve zenginlikler açısından en büyük ilidir.

Orta Taş Devrinde (Mezolitik M.Ö. 10000-5000). İnsanların Tekkeköy'de bulunan sığınaklarda yaşadıkları ve bölgenin en eski yerleşimcileri oldukları bilinmektedir. Yine Cilalı Taş Devri (Neolitik. M.Ö. 5000-4000) İle Bakır-Tunç Devrinde (Kalkolitik. M.Ö.4000-170) İnsanların Samsun merkez Dünder Tepe, Kavak Kalenderoğlu ve Bafra İkiztepe'de sürekli iskan oluşturarak yaşamlarını devam ettirdikleri yapılan arkeolojik kazılardan anlaşılmaktadır.

Samsun İli sınırları içerisinde devlet kurarak yaşayan en eski topluluk Gaşkalar'dır. Bu medeniyette Gasgaslar da denilmektedir. (M.Ö.5000-3500). Bilinen bu ilk medeniyeti takiben bütün Kuzey Anadolu'ya hakim olan Paflagonlar Kızılırmak Havzasında yaşamışlardır. (M.Ö. 3000-1100). Hititler (M.Ö. 2000-1200). Frigyalılar (M.Ö. 1182-M.Ö. 676), Kimmerler (M.Ö. 676), Lidyalılar (M.Ö. 1200-547 bugün Kara Samsun adıyla isimlendirilen yere ENETE adında bir site kurdular). Miletliiler (İyonya). (M.Ö.2000- M.Ö.400). Egeden Karadeniz yoluyla ENETE'ye yerleşerek “ Amisus” veya “ Amisos” ismini verdiler.

Perslerin (M.Ö.550-330). Lidya Kralı Krezus'u yenmeleri sonunda M.Ö. 546 Amisos, Pers İmparatorluğunun eline geçti. M.Ö. 331 yılında Büyük İskenderin

Persleri yenmesi sonucu Makedonya İmparatorluğu eline geçen Amisos, İskenderin ölümüyle Pers kökenli Kont Krallığı (M.Ö. 255-63). Kuruldu. Amisos Kont Krallığının başkenti oldu.

Daha sonra M.Ö. 1. Yy da Roma İmparatorluğu hakimiyetine giren Amisos M. 385 yılında Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla Bizans İmparatorluğu'nun sınırları içerisinde kaldı. Amisos M.S 860 yılında Abbasiler zamanında halife Mutassım'ın emriyle Malatyalı korkunç Ömer komutasındaki kuvvetler tarafından ele geçirilmiş ise de Bizaslılar tarafından tekrar geri alınmıştır.

Türklerin Anadolu'ya girmesiyle birlikte 1. Türk Beylikleri zamanında Danişmentliler tarafından Samsun kuşatılmış ise de alınamamıştır. Anadolu Selçukluları zamanında Samsun'un Müslüman yerleşim yerleri 1185 yılında Anadolu Selçuklu hakimiyetine geçmiştir. İlk defa Amisos ismi Selçuklular tarafından Samsun olarak değiştirilerek kullanılmaya başlanılmıştır.

Haçlı Seferleri sonrası başkent Trabzon olmak üzere Trabzon Rum İmparatorluğu Rum İmparatorluğu egemenliğine giren Samsun Cenevizlilerin Karadeniz'de ticareti ellerine geçirmeleri sonucunda 100 yıl kadar burada yaşamışlardır.

1071 yılında Malazgirt Savaşı'ndan sonra Danişmentliler tarafından alınamayan Samsun'un deniz kıyısında bir kale kurarak Müslüman Samsun'u oluşturduktan sonra 1243 Köseadağ Savaşı sonrası Trabzon Rum İmparatorluğu egemenliğine girmiş ise de 1296 yılında tekrar Anadolu Türkleri'nin eline geçmiş ve 1389 yılında da Yıldırım Beyazıt zamanında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti çökerken Canik Beyliği'ne de başkentlik yapmıştır.

20 yüzyıl başlarında, bölgede bağımsız bir devlet kurmak gayesi ile Doğu Karadeniz'deki Rumlar harekete geçmiştir. 1904'te Merzifon'daki Amerikan Koleji'nde " Pontus Rum Cemiyeti" adı altında bir teşkilat kurulmuş ve hızla çevreye yayılmıştır.

9.Ordu Müfettişi olarak Mustafa Kemal'in 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktığı gün, şehirde İngiliz askerleri vardı ve Merzifon dahil, bölgede önemli bir askeri güç olarak bulunuyorlardı.

Yunan donanmasının 9 Haziran 1921 de İnebolu'yu bombalaması üzerine taşkınlıklarını iyice artıran Rum Çetelerine karşı Ankara Hükümeti, 26 Haziran 1921'de Karadeniz'deki Rum nüfusunun başka bölgelere yerleştirilmesini kararlaştırdı. Nurettin Paşa komutasında Sivas'ta kurulan Merkez ordusuna “ tenkil hareketi” görevi verildi. Merkez Ordusu Komutanlığı da Pontusçulukla uğraşanlar hakkında tutuklama kararı alarak bunları birer birer yakalamaya başladı. Merzifon'daki Amerikan Koleji de kapatıldı ve yöneticileri yurtdışı edildi. Bu arada Samsun ve Trabzon metropolit merkezleri basılarak çok sayıda silah ve belge ele geçirildi.

Merkez Ordusu kuvvetlendirilerek sayısı artırılmış ve 1922 yılının başlarından itibaren de Pontus ayaklamasının bastırılmasına geçilmiştir. Bunun için de bölgeye dağılan millî kuvvetler, asi Rum köylerini ve onların dayanağı olmuş yerleri birer birer taramaya başladı. Sonunda, Pontus hayali ile başlayan Rumlar'ın elebaşları ve onların yordakçuları tamamen yok edildi. Anadolu içlerinde oturmak zorunda bırakılan Rum kadın ve çocukları da 1923 yılı başlarında vapurlara bindirilerek Yunanistan'a gönderildi. Böylece, Pontus hayalide sona ermiş oldu.

2.3. Samsun Kültürü

2.3.1. Halkın Yaşayışı

Samsun ili, yüzyıllar boyunca birçok göçe uğradığından dolayı pek çok kültürü, gelenek ve göreneği bünyesinde barındırır ve bu sebeple folklorik bir zenginliğe sahiptir. Samsun halkı; yerli halk, nüfus değişimiyle Yunanistan, Bulgaristan ve Yugoslavya'dan gelenler, Kafkasya'dan Kırım'dan göçenler, Doğu Karadeniz'den ve Anadolu'nun çeşitli illerinden gelip yerleşenlerden oluşmuştur. Tüm bu insanlar, getirmiş oldukları birikimlerle Samsun'da rengarenk bir kültür mozaiği oluşturmalarının yanı sıra değişime ve gelişime elverişli bir sosyal yapıya sahiptir. Halkın büyük bir kısmı okuma yazma bilmekte ve kamu kurum – kuruluşlarında çalışmaktayken, diğer kısmı geçimini çiftçilikten sağlamaktadır. İl ve ilçe düğünleri kına gecesi, kız alma, damat çıkarma gibi çeşitli geleneklerle doludur. Kına gecesinde maniler söylenerek geline ve damada kınalar yakılır. Kadınların tepelekli, göynekli, uç etekli, şalvarlı, kıyafetleri; erkeklerin ise gömlekli, yelekli,

köstekli, İngiliz külotu şeklindeki pantolonlu geleneksel kıyafetleri vardır. Halk oyunları ise davul, zurna, saz ve darbuka, akordiyon eşliğinde oynananlar olmak üzere çok çeşitlidir.

2.3.2. Mutfak Kültürü

Samsun mutfağında en başı keşkek ve tirit çekmektedir. Kara lahana ve mısır çorbasının yanında; yazı pancarı, kocakarı gerdanı tatlısı da meşhurdur. Köylerde yöreye has ekmekler de çıkmaktadır. Samsun pidesinin ünü ise tüm dünyaya yayılmıştır. Mısır, lahana, fasulye, pancar gibi sebzelerin pirinç, et, buğdayla birlikte pişirildiği sebze yemekleri, kaz, tavuk, ördek gibi kümes hayvanlarından yapılan yemekler ve hamur işleri ağırlıktadır. Düğünlerde ise yaygın olarak keşkek ve yahni yapılmaktadır.

2.3.3. Mimarî

Genellikle zemin üzeri iki katlı olan binaların dış cephesi yığma tuğladan, iç bölmeleri bağdadi olarak yapılmıştır. İkinci katta bir çıkma mevcuttur. Çıkma, bazı yapılarda iki adet ahşap veya taş direk taşımakta, bazı yapılarda demir çubuklarla desteklenmektedir. Kıрма çatısı alaturka kiremitle örtülü, saçak altları ahşaptır. İç mekanda ortada bir sofa yer almakta, diğer odalar bu sofaya açılmaktadır. Taban ve tavan ahşap malzemelidir.

Samsun il ve ilçe merkezlerde bunlardan farklı bir sivil mimarî ile karşılaşmaktadır. Bu evler düzgün kesme taştan özenli bir işçilikle yapılmışlardır. Ayrıca il merkezinde Rum ve Ermeni evleri de yoğun olup mimarî yapıları ile diğerlerinden kolaylıkla ayrılmaktadırlar. Samsun 1869 yılında tümüyle yanmış ve bu tarihten sonra yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Şehir bir Fransız mimarının planına göre yeni baştan kurulmuştur.

BÖLÜM III

3.İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, masallar ve bunların çocuk eğitiminde kullanımı hakkında kuramsal bilgiler verilmekte, konuyla ilgili yayın ve araştırmalar tanıtılmaktadır.

3.1.Eğitim

İnsanların diğer insanları, belli bir maksatla kültürlemelerine ya da kasıtlı kültürleme sürecine eğitim denilmektedir (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, 26).

Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1979, 12; Özdemir ve Yalın, 2000, 2).

Günümüzde daha çok tercih edilen bu tanıma göre eğitimin içeriği şu şekilde özetlenebilir:

- Eğitim bir süreçtir.
- Eğitim sürecinde bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.
- Davranışlarında değişme kasıtlı olarak gerçekleşmektedir.
- Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır.

3.2.Çocuk Eğitimi

Bireyin eğitime en açık olduğu dönem çocukluk dönemidir. Çocuk, birçok davranış, alışkanlık ve zevklerini bu dönemde kazanır. Bu kazanımları ile de toplum içerisindeki yerini belirler. Eğitimle çocuğa kazandırılması amaçlanan olumlu benlik gelişimi ve sağlıklı-dengeli kişilik özelliklerinin kazandırılması, ilköğretimin genel amaçlarında da vardır. Kısaca değinilecek olursa İlköğretimin Genel Amaçları:

- Atatürk inkılap ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletini, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini vatanını; milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

- Beden, zihin, ahlak, ruh, duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler geliştirmek,

- İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların kandilerini mutlu kılacak ve toplumun, mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.

Çocuk eğitimi bir bütündür. Bu eğitimin; çocuğun kalımsal özellikleri, çevrenin imkan ve etkileri, göz önünde bulundurularak, gelişimin her yönünü, hedefleyecek şekilde yapıldığında başarılı olma şansı vardır. Bu eğitimde çocuğun çevresinden aldığı tüm izlenimler son derece önemlidir. İzlenimler yakın ve uzak çevredeki kişilerden edinileceği gibi, sözlü ve yazılı edebiyat ve kitle iletişim araçlarının ürünleri ile de kazanılabilir.

Eğitim başarısında tüm bu izlenimlerin birbirleriyle tutarlı olması önem taşır. Bu nedenle de çocuğa anlatılan masal ve hikayeler, okunan kitaplar, izlenen radyo ve televizyon programları çok dikkatle seçilmelidir. (Şirin, 2000, 178).

Bunun yanı sıra eğitim-öğretim ilkeleri ile çocuğun eğitiminin nasıl olması gerektiği vurgulanmıştır:

- Çocuk bir bütün olarak gelişir.
- Çocuğun büyüme ve gelişmesi süreklidir.
- Çocuklar başkalarının istediklerini değil, kendi ilgi duyduklarını öğrenirler.
- Çocuklar en çok yaşayarak öğrenirler.
- Eğitim ve öğretimde hayatilik esastır.
- Eğitimde millî, manevî ve ahlakî değerlerin kazandırılması önemli bir unsurdur.

Eğitim bireyin gelişimine uygun biçimde ve onun belli öğrenmeleri gerçekteştirmeye hazır olması ile olur. Çocuğun gelişimini bilmek, anlamak, onun eğitimi için gerekli ortamın hazırlanmasında tabanı oluşturur.

Gelişim: Döllenmeden ölüme kadar süren yaşam dönemi içinde organizmada gözlenen düzenli ve sürekli değişikliklerdir. Büyüme olgunlaşma öğrenme ve yaşantı sonucu kişide gözlenebilir nitelik ve nicelik boyutundaki değişiklikleri içerir. Gelişim; büyüme olgunlaşma ve öğrenme süreçleri açısından gözlenen değişiklikler kümesidir (Yeşilyaprak, 2005, 35).Yaşam boyu devam eden bireyin sosyal, duygusal, dil, beden, zihin ahlak, cinsellik yönünden sürekli ilerleyiş içinde olmasıdır (Arı ve Diğerleri, 2001, 32-33).

Gelişme: Büyüme, olgunlaşma, hazır olma ve gelişimin hepsini içine alan yeni öğrenmelerle önceki öğrenmelerin bütünleştirilmesidir (Arı ve Diğerleri, 2001, 32-33).

3.3.Gelişim İlkeleri

1- Gelişim belli bir yön izler: Çocukların doğumdan önce ilk gelişen kısmı beyindir. Bu düzen doğum sonrasında da devam eder. Bebekler ilk başta başını dik tutmayı daha sonra oturmayı öğrenirler. Bu ilke 3 alt aşamadan oluşur:

- Vücut ve motor yetenekler baştan ayağa doğru gelişir.
- Büyüme vücudun merkezinden yanlara doğru gelişir.
- Bebeğin ilk hareketleri genelden özele doğrudur (Ülgen, 2003, 28-29).

2- Gelişim farklı dönemlerde farklı hızda ilerleyen bir süreçtir: Gelişim devamlılık gösteren hızı her zaman aynı olmayan daima ileri doğru giden ve nöbetleşe devam eden bir süreçtir. Gelişim organizmanın çeşitli kısımları için farklı hızda gerçekteşir (Başal, 2003, 15).

Eğitim sisteminde çocuklar belli zamanlarda belli özellik ve davranışları gösterdikleri için okulöncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim gibi çağlara ayrılmıştır. Gelişim çağlarının genel gelişim özelliklerine dayanarak bir okul kademesindeki öğrencilerin gelişimi hakkında genel tahminler çıkartılabilir (Arı ve Diğerleri, 2001, 41).

3- Gelişimde bireysel farklılıklar bulunmaktadır: Çocuğun gelişimi önemli iki etmenin katkısıyla oluşur. Bunlar kalıtım ve çevre koşullarıdır. İnsan gelişiminde hem kalıtımın hem de çevrenin önemli etkisi vardır. İnsanlar kalıtım etkilerinin ve yaşadıkları çevre koşullarının birbirinden farklı oluşu nedeniyle gelişimlerinde farklılık göstermektedirler. Bazen aynı anne ve babadan gelen ve aynı çevrede yetişen kardeşlerin bile gelişimleri birbirlerine benzememektedir. Be nedenle her çocuktan aynı yaş e zaman içinde aynı gelişim görevlerini bekleyemeyiz. Çünkü her insanın kendine özgü bir gelişim biçimi vardır (Ülgen ve Fidan, 2003, 31-32).

4- Gelişim alanları birbirleri ile ilişkilidir: İnsan gelişimi çok yönlü ve karmaşıktır. Fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel olmak üzere birkaç yönden incelenebilir. Bu farklı yönler birbirleri ile çok sıkı etkileşim halindedirler. Mesela çocuğun dil gelişimi zihinsel gelişimini büyük ölçüde etkilemektedir.

3.4.Okul Öncesi Kurumu Öğrencilerin Gelişim Özellikleri

Okulöncesi eğitim dönemini kapsayan 0-6 yaş, çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. Bu dönemdeki gelişmeler çocuğun ilerdeki yaşamında büyük önem taşır. Bloom'un yaptığı araştırmalara göre 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin % 50'si 4 yaşına, %30'u 4 yaşından 8 yaşına kadar, % 20 si 8 yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır. Buna göre çocuğun eğitiminden erken yılların değeri büyüktür ve bu dönemde çocuğun yetenek ve becerilerini geliştirmek için ona rehberlik etmek, çocuğun doğru davranışlarını pekiştirmek gerekir. Bu da ancak en iyi şekilde planlanmış sistemli bir okulöncesi eğitim ile olur (Poyraz ve Dere, 2003, 7).

3.4.1.Bedensel Gelişim Özellikleri

Çocuk doğduğunda refleksif hareketler yapıp ellerini hareket ettirmektedir (Onur, 2001, 144). İlk bir yıl çevresini tanıyıp, bedenini kontrol etmeyi ve yürümeyi öğrenir (Aral ve Diğerleri, 2002, 52). 2 yaşına geldiğinde küçük kasları gelişmeye başlar nesnelere kavrar, kaşık tutup yemeğini yemeye çalışır (Oktay, 1999, 113). 3 yaşına geldiğinde çok rahat hareket edip koşar, atlar, zıplar, sıçrar, merdivenleri rahatça inip-çıkabilir. 4 yaşında çocuğun küçük kasları gelişme gösterir, fırça kalem gibi nesnelere düzgünce kullanmaya başlar. 5 yaşındaki çocuğun hareketleri bilinçlidir ve çabukluk kazanmıştır (Yavuzer, 2005, 56).

Çocuklar, fiziksel aktivitelere ve okul öncesinde önemli bir yeri olan hareketli oyunlara katılarak; iş birliğini, yardımlaşmayı, hoşgörüyü, paylaşmayı, arkadaşlarına ve oyunun kurallarına saygılı olmayı ve duygularını kontrol etmeyi öğrenir. Çocuk bu aktiviteler sırasında vücudunu ve yeteneklerini tanır, kendini ifade etme fırsatını bulur. Yaratıcılık ve problem çözme gibi yeteneklerini geliştirir. Bunun sonunda fiziksel aktiviteler, hareketli oyunlar sonucu elde edilen başarı, çocuğun kendini yeterli hissetmesine, dolayısıyla olumlu bir benlik tasarımı geliştirmesine de katkıda bulunur. Çocuklar kendilerini hareket içerisinde denerler, düşündüklerini oyun şeklinde veya oyun içerisinde sergilerler (Sarı, 2005, 5).

Çocuğun ilk öğrendiği hareket biçimlerinden birisi el-göz koordinasyonudur. Burada eller ve gözlerin paralel çalışması önemlidir. Eller ve gözler arasındaki bu hareket müşterekliliği çok karmaşıktır, mükemmelleşmesi güçtür ve zaman ister. Bu beceri çocuğun becerebildiği en güç işlerden birisidir. İnsan beyninin gelişmesi, ellerin hareketlerdeki dengesi ile bağlantılıdır. Bunun başlangıcı da ilk çocukluk dönemine rastlar (Sarı, 2006, 4). Okulöncesi eğitim kurumlarında çocukların katıldığı boya, hamur, kağıt işleri gibi sanat etkinlikleri, Legolar, yap-bozlarla oyunları, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları çocukların el-göz koordinasyonunun gelişmesine yardımcı olmaktadır.

3.4.2.Zihinsel Gelişim Özellikleri

Okulöncesi eğitim dönemi çocukların zihinsel gelişimi; 1 yaşında çocuk merakla çevresini keşfetmeye başlar, büyük küplerle oynar. 2 yaşında deneme yanılma yoluyla problem çözmeye başlar, şekilleri uygun yerlere koyar. (Yavuzer, 2005, 50). 3 yaşına geldiğinde çocuk kendi kendine karar vermeye başlar. Ana renkleri öğrenir. 4 yaşında çocuk gerçek ile hayal arasındaki ayrımı yapmaya çalışır. Eşleştirme yapabilir, geometrik şekilleri tanır (Oktay, 1999, 118). 5 yaşında çocuk renkleri bilir, sayıları öğrenmeye çalışır, küçük parçalı yap-bozları yapabilir, kavramların çoğunu bilir ve ayır edebilir (büyük-küçük, ince- kalın, ortadaki vb.). 6 yaş çocuğu renkleri, sayıları tanır, kendi ismini yazabilir, problemlere uygun çözüm yolları bulur, mekan konum kavramı gelişmeye başlar, zaman kavramını anlar (Aral ve diğerleri, 2002, 39-41).

İlk altı ay çocuk ilgiyi çevresinden bekler, daha sonra kendisi de çevreye ilgi göstermeye başlar. Hareketli olan her şey ilgisini çeker. Tanıdığı ve tanımadığı insanları ayırt etmeye başlar ve tanıdıklarına olumlu tepkiler verir. 9 aylık bir bebek ismini bilir ve konuşulanları anlamaya çalışır (Çağdaş ve Seçer, 2002, 30-34).

3 yaş çocuğu vücut organlarının ismi söylenildiği zaman gösterebilir. Geometrik şekilleri uygun yerlere koyabilir. Renkleri tanımaya başlar ve en az iki rengin adını bilir (Avcı; 144-145, 2003).

5 yaş çocuğu Dikkatlidir; bir oluşumun aşamalarını kolaylıkla öğrenip anlatabilir. Nesnelerin ortamdaki konumlarını söyleyebilir ve uygun konuma getirebilir. Renk, sayı, şekil kavramlarını bilir.

6 yaş çocuğu rakamları tanıyıp, basit toplam-çıkarma işlemleri yapabilir. Benzer ve farklı olanları ayırt edebilir, nesnelere sınıflayabilir. Problem çözme becerileri gelişmeye başlamıştır. Kendisine ait kişisel bilgileri farkında olarak söyler. (Kandır; 2003 69; Aral ve Diğerleri, 2002, 56-58).

Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar eşyaları ve nesnelere aralarında paylaşırken, suyu boşaltırken, büyük küçük düğmeleri ayırt ederken zihinsel bilgi becerileri oluşmaya başlar (Unutkan, 2007, 244). Serbest zamanda yap-bozlarla, küplerle, bloklarla, eşleştirme kartları ile oynarken, boyalarla kağıtlarla yaptıkları etkinlikler, oyun müzik etkinliğindeki sayışmacalar, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları (Yangın, 2007, 295). Fen ve matematik etkinlikleri çocukların zihinsel gelişimine yardımcı olmaktadır.

3.4.3.Duygusal - Sosyal Gelişim Özellikleri

Okulöncesi dönemi çocukların sosyal gelişimleri, 1 yaşında çocuk tam bir benmerkezcidir. Almayı seven vermektense hiç hoşlanmayan bir yapısı vardır. (Yavuzer, 2005, 47). 2 Yaşında çocuk birey olmaya başlar ve çevresindekilere saygı gösterir (Çağdaş ve Seçer, 2002, 32). 3 yaşında çocuk paylaşmayı, isteklerinde sabırlı olmayı öğrenir, yaşlılarıyla çok fazla vakit geçirmekten hoşlanmaz (Oktay, 1999, 117). 4 yaşında çocuk duygu ve düşüncelerini ifade eder. Sosyal bir birey olmaya başlar, çevresiyle iletişim kurmaktan hoşlanır (Kandır, 2003, 49). 5 yaşında çocuk bağımsızlığını ilan eder. Sorumluluk alır ve yerine getirir (Çağdaş ve Seçer, 2002,

39). 6 yaşında çocuk arkadaş grupları oluşturur. Liderlik özelliği ön plana çıkar (Yavuzer, 2002, 227).

Okulöncesi eğitim kurumuna giden çocuklar güne başladıkları andan itibaren sosyal davranışlar sergilemeye başlarlar. Günlük selamlaşmalar, sıra olma, sırasını bekleme, arkadaşına öncelik verme gibi davranışlar gösterirler. Evcilik kösesi, blok kösesi gibi köşelerde oyuncaklarını paylaşmayı, sanat etkinlikleri yaparken hem birey olmayı hem de grubun bir üyesi olmayı öğrenir. Birlikte şarkılar söyleyip oynamayı öğrenir. Bu sayede çocuklar sosyal yönden gelişimleri sağlanmaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar tek başına oyun oynamayı tercih etmezler genellikle grup halinde oyunlar oynarlar. Bu sayede grup içinde görev almayı, rekabeti, işbirliğini, uyulması gereken kurallar olduğunu, yaptığı hataların sonucuna katlanmayı, yardımlaşmayı, paylaşmayı çevresindeki kişilerle yaşamayı, sosyalleşmeyi öğrenir (Aral ve Diğerleri, 2000, s35-37).

3.4.4.Dil Gelişimi Özellikleri

Okulöncesi dönem çocuklarının dil gelişimleri, doğumdan itibaren ilk iki yıl çocuk sesler çıkartmakta, çevresinde duyduğu sesleri taklit ederek konuşmak için zemin oluşturmaktadır. Çocuk 2 yaşından sonra dilini kullanmaya başlar. (Aral ve diğerleri, 2002, 53). Kelime hazinesi 200-300 kelimedir. 3 yaşında Neden? Nasıl? Ne zaman? Gibi sorular sorarak çevresi ile iletişim kurmaktadır (Yavuzer, 2005, 63). 4 yaşında çocuk iki ya da üç kelimelik cümleler kurmaya başlamaktadır. 5 yaşında geldiğinde duygu ve düşüncelerini düzgün ve doğru cümlelerle ifade edebilir (Aral ve Diğerleri, 2002, 55). 6 yaşına geldiğinde çocuk 10000 kelimelik bir dağarcığa sahiptir. Çocuğun yaşı ile birlikte kelimelerinin anlaşılabilirliği artmaktadır. 2 yaş civarı çocukların söylediklerinin %25 i anlaşılırken, 3 yaşında %50 si, 4 yaşında %100 anlaşılabilir (Sandström, 1971, 100).

Çocuk, iki yaşından itibaren, dilini kullanmaya başladığından, daha sosyal davranışlar geliştirir. Merak duygusunun giderilmesi hoşuna gider. Bu dönemde çocuk bir arkadaşı ile bir araya geldiğinde, hiç konuşmadan ya da hiçbir paylaşımda bulunmadan kendi başına oynamayı tercih eder. İki yaşın sonuna doğru toplumsal davranışlar ilgisini çektiğinden, işbirliği, paylaşma gibi davranışları öğrenmeye başlar (Çağdaş ve Seçer, 2002, 30-34).

3 yaşındaki çocuğun dil gelişimi bu dönemde daha çok olduğundan çevresi ile daha çok iletişim kurmakta sorular sormaktadır. Kendisiyle konuşulmasından hoşlanır. “ Bu ne?” , “ Neden?” sorularını çok sorar. Tatmin edici cevaplar alıncaya kadar ısrar eder. Kelime hazinesi çok gelişmemiş olmasına rağmen anladığı kelime sayısı kullandığından fazladır. Bu yaş kendini daha iyi tanır ve konuşma becerisi de gelişmeye başladığından çevresiyle rahatça iletişim kurarak çekingen davranışlarını üzerinden atar (Aral ve Diğerleri; 54, 2002).

4 yaşında çocuk, kendi diline uygun cümleler kurabilir. Duygu ve düşüncelerini “ genelde” ifade edebilir. “ Kim?” , “ Ne?” , “ Nerede?” , “ Niçin?” sorularını çok sık kullanır ve cevapları dikkatle dinler. Basit tekerleme, şiirleri öğrenebilir ve tekrar etmekten hoşlanır. Öykü dinlemekten ve dinlediklerini anlatmaktan hoşlanır. 300-1000 arasında sözcük dağarcığına sahiptir fakat çok uzun cümleler kuramaz (Kandır; 49, 2003).

5 yaş çocuğu artık uzun cümleler kurabilir. Olayları, duygularını, düşüncelerini belli bir sıra halinde anlatabilir. Dikkatlidir; bir oluşumun aşamalarını kolaylıkla öğrenip anlatabilir. Nesnelerin ortamdaki konumlarını söyleyebilir ve uygun konuma getirebilir. Renk, sayı, şekil kavramlarını bilir. Çevresinde geçen olayları anlatmaktan zevk alır. Dilini daha iyi kullandığından, çevresiyle çok rahat iletişim kurabilir. Ailesi ve arkadaşları ile sosyal ilişkilerinde olumlu bir artış olduğu gözlemlenebilir. (Aral ve Diğerleri; 55-56, 2002).

Çocuklara okulöncesi yaşlardan itibaren iyi ve nitelikli okuma ve anlama deneyimlerinin kazandırılması, kelime dağarcığının zenginleşmesi, yaşına ve gelişimine uygun kitaplarla daha kolay olmaktadır (Konar ve Sargın, 2003, 471). Okulöncesi eğitim kurumlarında yer alan hikaye etkinliklerinde; şiir, tekerleme, bilmece, hikaye anlatımları, dramalar, oyun etkinliğindeki şarkılı oyunlar, sayışmacalar çocukların dil gelişimlerine katkı sağlamaktadır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında çocukların katılmış olduğu tekerleme, kelime kafiye oyunları, bilmeceler, kukla oyunları, şarkı ve şiirler sayesinde çocuklar okuma öncesi dönemde cümlelerin kelimelerden, kelimelerin de hece ve seslerden oluştuğunu hakkında fikir sahibi olurlar. Öğretmenin bu faaliyetler sırasında çocuklarla birebir iletişim kurması veya grup çalışmalarında yer alması dil

gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır. Çocukların kazanmış oldukları bu dil becerileri sayesinde okuma becerileri ve başarılar yüksek olmaktadır (Oktay-Aktan; 360-363, 1999).

3.5.İLKÖĞRETİM DÖNEMİ ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

3.5.1.Bedensel Gelişim Özellikleri

Okul çağı çocuğunun gelişimi bu dönemde durağandır. Fiziksel büyüme yavaş, kas dokusu gelişimi hızlıdır. Bu yüzden güç gerektiren, enerji sarf ettiren etkinliklere isteklidirler. Küçük kaslarının becerileri zaman içinde olgunlaşmaktadır (Kesici; 26-27, 2002).

İlköğretim birinci sınıftaki çocukların en önemli uğraşı yazmayı öğrenmektir. Çocukların yazmayı öğrenebilmesi için küçük kaslarının gelişip kalemi tutması ve el-göz koordinasyonunun gelişmesi gerekmektedir. Okulöncesi eğitim kurumlarına giden çocuklar boyama, kağıt kesme yapıştırma, hamur işleri, okumaya-hazırlık gibi etkinlikler sayesinde bu beceriyi kazanmış olarak ilköğretime gelmektedirler. Bu sayede yazmayı daha kolay öğrenmektedirler.

Son çocukluk döneminde vücut büyüme hızı bebeklik ve ilk çocukluğa göre daha azalmış ve daha basit bir hız olur. Bebek 0-1 yaşlarında bir yılda 25cm. Büyürken 1-2 yaşlarında yıldaki büyüme hızı 10-12cm. 'ye düşer. Son çocuklukta yıllık büyüme hızı yılda 5-6cm'dir. Vücut enerjisi zihinsel gelişime harcanıyor gibidir. Ağırlık artışı yılda 2, 5kg.'dır.

Bu çağıdaki çocuklarda ince kas faaliyetlerinde gelişme görülür. İnce küçük kas becerilerinden olan el yazısı ile yazma 8 yaşlarında mümkündür. El- göz koordinasyonu artar. 6 yaştan sonra elde sağ ve sol ayrımı kesinleşir.

Çocuklar baklava şeklini 7 yaşlarından önce çizemezler. Önce daire şeklini, sonra kareyi veya dikdörtgeni ve sonra üçgeni çizerler. 6 yaşındaki çocukların %35', 7 yaşındaki çocukların %70'i, 9 yaşındaki çocukların %94'ü düğüm yapabilir. Kızlar ince kas faaliyetlerinde daha başarılıdır.

Erkek çocukların doğuştan itibaren çok az da olsa kızlardan biraz daha irice olan beden yapıları ilkokul yılları boyunca gittikçe hızını kaybeden bir büyüme

içinde yaşdaşları kızlarınkinden daha ufak bir görünüm içine girmektedir. Buna karşın erkek çocuklar bütün ilkököl yılları boyunca kızlardan daha hareketli ve kendi bedensel gücüne daha güvenli olarak iddialı ve zorlamalı bir fiziksel aktivite içindedirler.

Birinci sınıfın başından beşinci sınıfın sonuna kadar süt dişlerinin yerini asıl dişler almaktadır. 6-12 yaşlar boyunca eklemlerin hala yumuşak oluşu nedeniyle dik oturma ve iyi yürüme alışkanlıklarının kazandırılması da gerekmektedir.

6-12 yaşlarda fiziki güç, atlama, sıçrama gerektiren oyun becerileri ve atletik etkinlikler için önemli olduğu kadar kızlar için de ritmik beden hareketleri ve bazı jimnastik becerileri ilgi çekici hale gelmektedir (Kılıçlı, 2006, 70-74).

3.5.2.Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri

Okula başlayan çocuk aynı zamanda yeni bir sosyal çevrenin içine girer. Burada yeni arkadaşlar edinir. Onlarla bütünleşir. Okul toplumun küçük bir örneğidir. Kendi içinde kuralları, farklı özellikler taşıyan yönleri vardır. Aynı küme içinde yer alan bireylerin grubun genel eğilimlerine uyma veya karşı çıkma seçenekleri olabilmektedir. Ancak çocuk için içinde yaşadığı grubun bir üyesi olmak, bu grubun bireyleri tarafından benimsenmek ve sevilmek büyük önem taşır. Çocuk grubun kendi içinde taşıdığı olumlu düşünceleri kaybetmemek için bazı olumsuz davranışlar sergileyebilir. (Akt. Unutkan; 57, 2003).

Okulöncesi dönemde sırasını bekleme, yardımlaşma, paylaşma, işbirliği, kurallara uyma, gibi davranışları öğrenmiş çocuk olumsuz duygular yaşamayacaktır. Okulöncesi eğitim kurumlara çocuklara birey olduğunu fark ettirip, duygu ve düşüncelerini ifade fırsatı verdiği için bu çocuklar duygusal yönden hazır olarak okula başlamaktadırlar.

Okula yeni başlayan çocuk ana-baba otoritesi yanında yeni bir otorite olan öğretmenle tanışacak, onun isteklerine uyum sağlamak zorunda kalacaktır. İlkokulun ilk yıllarında ana-baba beğenisi yanında öğretmen beğenisi gittikçe önem kazanmaya başlamaktadır. Çocuk evde ana-babanın okulda öğretmenin beğenisini kazanmak ve bu beğeniye kaybetmemek için elinden geldiği kadar evdeki ve okuldaki kurallara uymaya ve yetişkin beklentilerini yerine getirmeye çalışmaktadır. 6-8 yaş çocuğu

için öğretmen beğenisi önemli bir ihtiyaç haline gelmekte ve bu beğeni ona güven sağlamaktadır. Okuldaki arkadaşlarıyla birçok şeyi paylaşmanın gereğini kavrayacak ve onlarla yarışmanın anlamını öğrenecektir. Benlik siteminde bir kontrol örüntüsü (supervisory pattern). Gelişecek ve ev dışındaki kimselerin yaşam tarzlarına uyum gösterebilecek kadar daha bir geleneksel davranışları benimser hale gelecektir. İlköğretimin ilk yıllarından itibaren arkadaş beğenisi de önem kazanmaya başlamakta; 9-10 yaşlarından itibaren bu beğeni güçlü bir ihtiyaca dönüşmektedir. Bu ihtiyaçla benlik sistemindeki kontrol örüntüsü yeni bir nitelik kazanmaya başlamaktadır. Oyun kurallarına uyma ve arkadaş standartlarını benimseme başlangıçta “ arkadaşların beğenisini kazanma “ ve onu sürdürmek için gerekli kontrol mekanizması iken onda yavaş yavaş oluşmaya başlayan bir gruba ait olma duygusu ve özveriyi de beraberinde getirerek artık “ kurala kural olduğu için uyma” zorunluluğuna dönüşmektedir. Bu anlayışla davranma çocuğun karakterinin gelişiminde önemli bir aşamaya işaret etmektedir. (Kılıçlı, 2006, s;80-82).

6 yaş çocuğu 2, 5 yaşında olduğu gibi biraz huzursuzluk gösterebilir. 7 yaş çocuğu daha sakin ve uyumlu görünür. 10 yaşındaki çocuklarda da uyumluluk ve sakinleşme görülür.

Engellenen ve ihtiyaçları karşılanmayan çocuklar öfke ve kızgınlık duyarlar. Kızgınlıklarını da sözel olarak ve hareketlerle ifade ederler. Çocuğun duygularındaki değişme hızı çabuktur. (Kulaksızoğlu, 2003, 16-17).

Psikoanalitiklerin Gizil Dönem olarak adlandırdıkları bu döneme gelinceye kadar geçen dönemlerin “ Ego” ya kazandırdıkları nitelikler Erikson’a göre temel güven ya da güvensizlik, özerklik ya da utanç ve kararsızlık, girişim ya da suçluluk duyguları olabilir. Olumlu ego niteliklerinin olumsuz ego niteliklerine oranı, ilkokula gelen çocuğun duygusal yönden okula hazır olup olmadığını tayin etmektedir. Okulda öğretmen ve arkadaşlar okula yeni başlayan her çocuk için başlangıçta onun duygusal olgunluğuna bağlı olarak en az veya çok bir tehdit kaynağı oluşturmaktadırlar.

6-12 yaş çocuğu ilköğretimin ilk yıllarında okuma-yazma ve aritmetik becerisini kazanma yanında arkadaş grubu içinde bir oyun becerisi kazanması ona “ yeterlilik” duygusu, bu becerileri kazanmamış olması “ aşağılık” duygusu

vermektedir. Çocuk kendinden beklenenleri başarabilmek için ciddi çabalar harcamaktadır. Bu çabaların başarısızlıkla sonuçlanması daha önceki dönemlerde kendi benliğine karşı geliştirdiği değerlilik (özsaygı). Duygusunu zayıflatmakta, bu çabaların başarı ile sonuçlanması ise onda saygıyı artırıcı olmaktadır. (Kılıçlı, 2006, s;80-82).

3.5.3.Zihin Gelişim Özellikleri

Okula başlamanın ilk koşulu zihinsel yetenekleri bakımından 7 çocuğunun yaşına uygun bir öğrenme ve kavrayış düzeyine varmasıdır. Okul çağındaki çocukların ilerlemeleri hem bir önceki dönemin başarıları üzerine yapılır hem de bir sonraki dönemdeki gelişimin temellerini atar (Gander-Gardiner, 2001, 345). Okul çağındaki çocuk, Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı'na göre Somut İşlemler Döneminde'dir. Somut İşlemler Döneminde düşüncedeki ilerleme bir önceki döneme göre çok ileri düzeydedir. Bu dönemde, gerçek işlemlerin ortaya çıktığı belirgin şekilde gözlemlenir. İşlem zihinsel bir faaliyetin davranışa dönüşmesidir. Bu dönemde çocuk bilgiyi zihinsel olarak izler ve zihnini bir düzene koyar

İşler ve mantıksal bir sonuç çıkarır (Arı, 2005, 81-82).

Mantıksal düşünmenin başladığı bu dönemde problemlerin çözülmesi somut nesnelere şimdi ve burada gibi anlık durumların oluşmasına bağlıdır. Bu dönemde çocuklar benmerkezcilikten uzaklaşır. Başkalarının da kendilerine göre düşüncelerinin olabileceğini anlamaya başlarlar. (Ulusoy, 2007, 87).

Bu dönemde çocuk problem çözerken hem ileri hem de geriye doğru düşünebilme özelliğini (**geriye dönebilirlik**). Yansıtır. Maddenin geçirebileceği görüntüsel değişimlere rağmen sabitliğinin ve değişmezliğinin (**korunum**). Farkındadır. Bu dönemdeki çocuklar kapların biçim ve boyutları değişse bile içindeki sıvı miktarının değişmeyeceğini düşünebilirler, bütünü oluşturan diğer parçaların göz önüne alınması gerektiğini bilirler (**odaktan uzaklaşma**). (Yeşilyaprak, 2002, 90-92).

Somut işlemler döneminde tersine çevrilebilirlik, korunum, sınıflama, sıralama gibi zihinsel beceriler okul çağı çocuklarında sayma ve birebir karşılama becerilerinin gelişimini olumlu yönde etkiler (Arı, 2005, 85-86).

Bu dönem çocuğu da okul öncesi çocuğu kadar öğrenmeye fazla heveslidir. Bu yüzden okulun içinde bulunduğu çevreye göre okuma yazmaya başlamadan önce göz-el ve büyük kas-küçük kas eşğüdümünü geliştirici alıştırmaların süresini biraz uzun tutmanın yararlı olacağı unutulmamalıdır. Çocuk sına ma yanılma yoluyla belli bir konuyla ilgili sorunu çözerken veya merakını giderirken adeta elinden ve gözünden sağladığı yaşıntılarla yeni somut ilişkiler öğrenebilecektir (Kılıçlı, 200675-80).

3.5.4.Dil Gelişim Özellikleri

İlköğretim dönemindeki çocuklar artık dilin konuşma işlevi dışında okuma işlevini öğrenmek gibi uğraşları vardır. Okulöncesi kurumları çocuğun ev ortamı dışında ilk defa diğer dil ve görsel uyaranlarla tanışıp, çevresiyle etkileşimde bulunduğu merkezler olduğu düşünöldüğünde okuma-yazma gelişiminde büyük önem taşırlar. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocukların katılmış olduğu tekerleme, kelime kafiye oyunları, bilmecele, kukla oyunları, şarkı ve şiirler sayesinde çocuklar okuma öncesi dönemde cümlelerin kelimelerden, kelimelerin de hece ve seslerden oluştuğunu hakkında fikir sahibi olurlar. Öğretmenin bu faaliyetler sırasında çocuklarla birebir iletişim kurması veya grup çalışmalarında yer alması dil gelişimleri açısından büyük önem taşımaktadır. Çocukların kazanmış oldukları bu dil becerileri sayesinde okuma becerileri ve başarılar yüksek olmaktadır (Oktay ve Aktan; 360-363, 1999).

Bu dönem çocuğu, konuşmaktan ve sorulara cevap vermekten çok hoşlanmaktadır. Sorduğu soruların bir kısmı meraktan olacağı kadar konuşmuş olmaktan da kaynaklanmaktadır. Çocuğun ilkokuldaki dil gelişimi daha önceki yılların hızını da aşan bir tempo içine girmiştir. İlkokul çocuğu çok konuşmayı sevdiği kadar iyi bir dinleyici değildir. Onda dinleme alışkanlığını geliştirme yönünden öğretmene çok iş düşmektedir. (Kılıçlı, 200675-80).

3.6.TÜRK HALK EDEBİYATI

Masallarda ait oldukları toplumların gelenek, görenek ve inançlarını, sosyal, kültürel, ekonomik yapılarını yansıtan pek çok ileti vardır.

Türk dilinde ve düşüncesinde Halk Edebiyatı tabiri oldukça yenidir. Divan edebiyatındaki edebîyat ve sanatta geniş bir toplum kesiminin yaşadıklarından uzak bir yaşama biçimi, estetik ve ideolojik anlayış vardır. Halk edebiyatı ise bu geniş toplum kesimine uzak seçkin anlayışın tam karşısında tarihsel toplumsal ortaklıklardan beslenen diliyle, içeriğiyle, zorlama etkenlerinin olmadığı, en önemlisi de, yarattığı halkın ulusal özünü taşıyan edebîyattır (Helimoğlu, 1998, 7).

Türk dil kurumuna göre ise; halk edebiyatı, adı belli olan veya olmayan kimselerin, halk ozanlarının yarattıkları şiir, destan, hikaye, masal, vb. Türleri içine alan edebîyattır. Genellikle yaratıcısı belli olmayan, bu hayal yaratısı masal olaylarının anlatımı da oldukça yalın bir konuşma diliyle gerçekleştirilir ve sözlü anlatı türünün doğallığını, rahatlığını yansıtır. Böyle olunca öteki bazı türlerde yer alan ve ancak yazı dilinin kalıcılığı ile saptanabilen, uzun uzun doğa betimlemeleri ve ruh çözümlemeleri masalda pek görülmez. Bu tür betimlemeler, yalnızca birkaç sözle geçiştirilir. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 14).

Masalda çoğunlukla olayların geçtiği yerler ve zamanlar da belirsizdir. Bu nedenle de masallar “ Zamanlardan bir zamanda” , “ Var olmayan bir zamanda” , “ Evvel zaman içinde” , “ Bir zamanlar” , “ Ülkenin birinde” , “ Dünyanın bir yerinde” , “ Uzak ülkelerden birinde” , “ Zamanın birinde bir memlekette” , “ Zamanın birinde Kaf Dağı'nın ötesinde” gibi sözlerle başlarlar. Kahramanları da yine çoğunlukla cin, peri, deve, ejderha, cadı-karı, keloğlan, arap, padişah, şehzade, vezir, yoksul kız, akıllı küçük oğlan gibi tipler olup, belirli kişilerle sınırlı değildir. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 14).

Bu üçlü belirsizlik (yer, zaman, kahraman belirsizliği). Nedeniyle de masalın tarihini evrimini bilmek, öteki edebî türlerin zaman içindeki evrimini bilmekten daha zordur. Fakat bu zorluk, insanoğlunun kafasında, “ Masallar nasıl doğmuştur, bunları yaşatanlar kimlerdir, günümüze kadar nasıl gelip, hangi değişimleri göstermişlerdir” gibi soruların doğmasını engellememiştir. Çünkü insanoğlu daima en özelinden en geneline kadar, bilinmeyi bilmek ister ve bu konuda, şu veya bu biçimde, ama basit ama bilimsel kafa yorar. Bu kafa yormaların sonucunda da masalların kaynağı konusunda ortaya çeşitli görüşler atılmıştır. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 14).

Halk edebiyatı ürünleri sözlü ortamın malıdır. Sözlü kültür ortamında ortaya çıkmakta ve kuşaktan kuşağa sözlü iletişim vasıtasıyla aktarılmakla birlikte, hem müstakil bir şekilde yazıya geçirilmeye hem de parçalar ya da bölümler halinde yazılı eserlere girmeye başlamış ve bu vesile ile araştırmacılar, bugün bilinen herhangi bir atasözünün bundan önceki yüzyıllardaki şekillerini bu yazılı kaynaklar vasıtasıyla takip edebilme imkanını bulmuşlardır. (Aça, 2004).

Türk halk edebiyatı ürünlerini değişik kaynaklardan elde ediyoruz. Halk edebiyatının kaynaklarına eğildiğimizde yazılı ve sözlü olmak üzere iki kaynak ortaya çıkar (Helimoğlu, 2004, 6).

Sözlü Kaynaklar

Sözlü kültür ortamında teşekkül ettirilen ve aktarımı sözlü iletişim ortamında yapılan halk edebiyatı ürünlerinin en temel kaynağı, sözlü kaynaklardır. Sözlü kültür ürünlerini araştıran halk edebiyatı araştırmacıları, üzerinde yoğunlaşacakları malzeme ya da metinleri, sözlü kültür ürünlerini yaratan ve sözlü ortamın temsilcileri olan sanatkarlar ile vaktiyle, usta sanatçılar tarafından ortaya konulup da, çoğu anonimleşen bu tür metinleri sözlü olarak aktaran anlatıcılardan derleyip yazıya geçirmek ve bunlar üzerinde çeşitli yöntem ve metotlara başvurarak, incelemeler yapmak durumundadırlar. Bundan dolayıdır ki, halk edebiyatı araştırmacılarının vazgeçemeyecekleri işlerin başında sözlü kültür ortamına inmek ve sözlü kültürün yaratıcısı ve aktarıcılarına ulaşarak halk edebiyatı metinlerini derlemek, yani, alan araştırması yapmak gerekmektedir. Bu işlem, deyim yerinde ise, halk edebiyatının olmazsa olmazlarından (Aça, 2004, 2).

Halk edebiyatının kaynaklarından sözlü kaynaklardan söz ederken daha çok Pertev Nail Boratav'ın ortaya koyduğu görüşleri esas almak ve sözlü kaynakları sadece köylerde yaşayan cahil, geri kalmış kişiler olarak nitelendirmekten vazgeçmek gerekmektedir. En kısa ifadesiyle sözlü kaynaklar, halk edebiyatı araştırmacılarının günümüzde yaşayan sözlü kültür ürünlerini derleyebilecekleri ya da toplamak için başvurabilecekleri çocuğundan gencine, orta yaşlısından ihtiyarına, köylüsünden şehirlisine, sanatkarından heveslisine kişi ve topluluklardır. Sözlü kaynaklar konusunda en iyiyi şehirle kitle iletişim araçlarından uzak kalanı ve okur yazar olmayanı ya da az okuyup yazanı aramak yerine geleneği temsil edebileni

aktarabileni ya da bilgi aktarıcı olanı aramak gerekmektedir. Ayrıca halk edebiyatı araştırmalarının statik değil dinamik olan bir alanda çalıştıkları ve sadece geçmişe ait ürünler üzerinde yoğunlaşmadığı, günümüzde yaşayan ve yeni yeni ortaya konulan ürünlerle de ilgilenmek durumunda olduğu da ifade edilmelidir. (Aça, 2004, 3).

Yazılı Kaynaklar

Halk edebiyatı araştırmacıları üzerinde çeşitli bilimsel yöntemleri kullanarak inceleme ve değerlendirme yapacakları metinleri sadece sözlü kaynaklardan temin etmezler. Bu noktada yazılı kültürün egemen olmaya başladığı dönemlerden itibaren kaleme alınan eserleri de dikkate almak eğer içlerinde geçmiş dönemlere ait halk edebiyatı ürünleri ile günümüzün bazı problemlerini çözmeye yardım edecek bilgileri barındırıyorsa, araştırma ve incelemelerine bu metinleri de dahil etmek durumundadırlar. Sözlü kaynakların dışında kalan ve tarihî dönemleri anlamak açısından son derece önem taşıyan bu tür yazılı eserler araştırmacılarca yazılı kaynaklar olarak isimlendirilmektedir. Yazılı kaynaklar halk edebiyatının bir disiplin haline dönüştürülmesinden önceki dönemlere ait doğrudan ya da dolaylı bir şekilde halk edebiyatı metinleri ile türler sanatkarlar (icracılar). Edebî türlerin icrası gibi konular ile günümüz halk edebiyatı araştırmalarının çözümlemelerini kolaylaştıracak bilgilere yer veren kaynaklarıdır. Halk edebiyatının bir disiplin olarak kurulmasından sonraki dönemlerde bilim adamlarının sözlü gelenekten tespit ettikleri ve kitap halinde bastırdıkları, ya da arşivlerde topladıkları malzeme külliyat ve koleksiyonları kuşkusuz bu kaynakların dışındadır. (Boratav, 1942, 35).

Yine de geçmiş dönemlere ait yazılı kaynaklardaki halk edebiyatı metinleri ve bunun dışındaki bilgiler sırf günümüzün halk edebiyatı metinlerini derleme ve yazıya geçirme ilkeleri doğrultusunda yazıya geçirilmiş olmamalarından dolayı değerlerinden çok fazla bir şey kaybetmemektedirler. Bu tür yazılı kaynaklardaki bilgiler bugünkü halk edebiyatı ürünlerinin kaynağını açıklama halk edebiyatı türleri ile ilgili çeşitli problemleri çözümleme eski Türk düşünce ve inanç yapısını ortaya koyma bugünün yorumlanması ve anlaşılması güç davranış kalıplarını inanışlarını ve kalıp ifadelerini anlama ve halk edebiyatı ürünlerinin geçmişten günümüze kadar yaşadığı değişimi izleyebilme bakımlarından araştırmacılar için gereklidir. Boratav, bu tür kaynaklardaki halk edebiyatı verilerinin yeni sözlü kaynaklar üzerinde yapılan

incelemelerle kontrol edildikleri takdirde tarihî mukayeseler için bir kıymet arz edeceğini belirtir. (Aça, 2004, 6).

Halk edebiyatı araştırmaları için metin, belge ve yorum bağlamında kaynaklık edebilecek önemli yazılı kaynaklar şunlardır:

Çin Kaynakları

Orhun ve Yenisey Yazıtları

Eski Uygur Metinleri

Kutadgu Bilig

Divan-ı Lügatit Türk

Codex Cumanicus

Atabetü'l Hakayık

Dede Korkut Kitabı

Tarih Kitapları

Masal Kitapları

Fıkra Kitapları

Atasözü Kitapları

Cönkler Mecmualar

Şairnameler

Menakıpnameler

Seyhatnameler

Mesneviler

Surnameler

Fetvalar

Destan Kitapları (Aça, 2004, 7).

Çocuk edebiyatı 2-14 yaşları arasındaki çocukların ihtiyaçlarını karşılayan bir edebîyat alanı olup çocukluk çağında bulunanların hayal duygu ve düşüncelerine yönelik sözlü ve yazılı tüm eserleri içine almaktadır (Oğuzkan, 1983, 12).

Çocuk edebiyatının genel edebiyattan ayrıldığı noktalar yok değil. Bir konu etrafında şekillenir çocuk romanı, hikayesi, masalı. Çocukların anlayabileceği bir dil kullanılır bu türde. Anlatım ve ifade biçimi sadedir. Cümleler çocuk ilgisine göre ve kısadır. Yani çocuklar için, yazdığının şuurundadır. Geniş anlamıyla düşünüldüğünde, çocuklara yönelik bütün yayımları içine alır, çocuk edebiyatı kavramı. Çocukların değişik yaş ve dönem özelliklerine göre, dil ve sanat zevki aşılacak düşüncesi ile yapılan bütün çalışmalar bu edebiyatı ve alanını genişletmiştir. (Şirin, 1984, 305).

3.7.Masalın Tanımı

“ Masal” sözcüğünün, Arapça bir sözcük olan “ mesel” den türediği belirtilmektedir. Bu sözcük, “ halk dilinde meşhur olan, adap ve öğütleri anlatan söz” anlamına gelmektedir (Tezel, 1985, 134).

Değişik adlarla anılan masal türü için çeşitli sözlük ve ansiklopedilerde su tanımlar yapılmaktadır:

“ Daha çok çocuklara anlatılan, olağan veya olağanüstü, hemen hemen tamamen hayali olaylara ve kahramanlara yer veren hikâye.” (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 1996, 1908).

Genel Türkçe Sözlük: Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, deve, peri ve benzeri varlıkların, başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür.

Halk Bilim Terimler Sözlüğü: İnsanoğlunun evren dünya yaşam toplum ve kendisi ile ilgili tarihsel oluşum, düşün, istek ve izlenimlerinin az ya da çok değişikliğe uğrayarak ağızdan ağza geçme yoluyla çağımıza ulaşan, geleneksel anlatı örnekleridir.

Yazın Terimleri Sözlüğü: Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza kuşaktan kuşağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen, olağandışı olayları anlatan öykü türü. Kötülükle iyiliğin çarpıştığı olaylara bir tekerleme ile başlanır, sonunda iyilik üstün gelir. Konular peri, keloğlan, hain vezir, padişah, şehzadeler, fakir kız ya da delikanlı gibi kahramanlar çevresinde döner.

Edebîyat ve Söz Sanatı Terimleri Sözlüğü: (Mesel)İbret alma meydan verme yolu ile insana bir ahlak veya davranış kuralları telkin eden orunlama.

Mehmet Doğan Türkçe Sözlük: Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların ya da tanrıların başından geçen olağandışı olayların yer aldığı anlatı türü. Yalan, boş, saçma, öğüt verici, ahlak dersi veren alegorik yapıt.

Masal halk dilinde anlatılarak oluşan sözlü edebîyat ürünüdür. Bir yazar tarafından sonradan yazıya geçirilmiştir.

Masallarda olaylar tamamen hayal ürünüdür. Yer ve zaman belli değildir. Kahramanlar insan üstü özellikler gösterir. İyiler hep iyi, kötüler hep kötüdür. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır. Masallarda eğiticilik esastır. Çoğu kez evrensel konular işlenir. Dünya edebiyatında Kelile ve Dimne, Binbir Gece Masalları ünlüdür. Türk edebiyatında Keloğlan en tanınmış masal kahramanıdır. Eflatun Cem Güney masallarımız derlemiş ve bir kitap halinde yayımlamıştır.

Doğüstü güçlere yer veren veya gerçekçi, destansı veya alaylı bir anlatı olan masal, sözlü halk edebiyatının en eski biçimlerinden biridir. Yerli, yabancı veya mahallî folklor masallarından yapılan sayısız derlemeler masalın günümüzde de büyük bir ilgiyle karşılandığını gösterir.

Masalların kaynağı oldukça tartışmalıdır; fakat gerçek olan bir şey varsa o da bazı masallarda işlenen ana konulara dünyanın çok değişik bölgelerinde rastlandığıdır; öyle ki bu masalların tek bir masal ailesine dahil oldukları ispat edilebilmiştir. Yazılı edebiyatın başlangıcından beri, masal bir edebî çeşit haline gelmek eğilimi göstermiştir.

Başlangıçta bu edebî çeşidin kendine has unsurlarından biri, olağanüstülük niteliğiydi. Ama bundan, masalın özünün olağanüstü niteliğe dayandığı sonucunu çıkarmamak gerekir. Masala kendine has niteliğini veren, daha çok, onu hayal gücüyle işleyen bir anlatıcının varlığıdır. Bu bakımdan türe örnek olarak Binbir Gece Masalları'nı göstermek mümkündür; ama Odyssea'da anlatılan Odysseus'un serüvenleri; Chaucer'in Cantorbery Masalları ve Boccacio'nun Decameron'u da masalın bu tanımına uygun düşer.

Nitekim, Maupassant'ın bazı hikâyelerini de, yine aynı sebeple, yani yazar hikâyesini kahramanın ağzından ve onun hatıraları biçiminde anlattığı için masal çeşidinden saymak yanlış olmaz. Yazar hikâyesini bir kahramanın ağzından anlatmadığı zaman hikâyenin ardında yazarın kendisinin varlığı sezilir ve hikâyenin anlatılışı da ona göre değişir; meselâ La Fontaine'in masallarının ayrıcalığı, zaten pek çoğu İtalyan masalcılarından alınmış olması dolayısıyla, konularından çok yazarın anlatım sanatıdır.

Kısaca söylemek gerekirse, masalın tarihî evrimini belirlemek öteki edebî türlerin evrimini belirlemekten daha zordur. Gerçekten de masalın değişmez özelliği sadece bir anlatı olması ve içinde uzun tasvirlerle de, psikolojik tehlikelere de yer verilmemesidir; ayrıca tek bir olaydan veya bazı masalarda görüldüğü gibi birbirinden ayrı olarak ele alınabilecek bir olaylar dizisinden meydana geldiği için öteki edebîyat türlerine göre kısa da sayılabilir.

Öte yandan masalda ilk özelliği alan sözlü anlatı tarzının tabiiliği ve serbestliği vardır, ifadenin çocuksu olmasını ilk masallara has bir nitelik saymamak gerekir; çünkü çocuksu olmasına rağmen hiç de sunî kaçmayan aynı söyleyişi Perrault'nun, Grimm'in ve Andersen'in masallarında ve bir yüzyıldan beri bütün ülkelerin edebîyatlarında rastlanan çocuk masallarında da bulmak mümkündür.

Masalın bu temel özellikleri, meselâ romanın geçiregelmiş olduğu evrimlere oranla, masal türüne nispi bir değişmezlik kazandırmıştır. Hiç şüphesiz masalların malzemesi yüzyıllar boyunca zenginleşmiş ve özellikle konuları edebiyatın evrimiyle birlikte gelişmiştir. Meselâ Voltaire, masalı felsefî propagandaya uyarlar. Zadig ve Candide yazarı, masal türünün geleneksel metotlarını kendi amacı için kullanırken, hikâyenin okur üstündeki etkisini sağlayan çekicilik unsurunu da kaybetmemeğe dikkat eder. Romantik akım da, fantastik hikâyelerinde masalın en eski süslemelerinden biri olan tabiatüstü unsurunu yeniden değerlendirdi.

Fransa'da bu yeniden değerlendirmenin öncülerinden biri Ch. Nodier olmuştur. Flaubert ise romanlarında pekiştirdiği nesir sanatını Üç Masal'ında uyguladı. Türk edebiyatında Tanzimat'tan sonra yazılan ilk roman ve hikâyelerde masal unsurları geniş ölçüde kullanıldı. Ahmed Midhat Efendi, Sabahattin Ali (Sırça

Köşk)., Aziz Nesin (Büyükler İçin Masallar). Gibi yazarlar yeni Türk edebiyatında çağdaş meseleleri ele alırken masal unsurlarını kullandılar.

Biçimi ve evrimi bakımından masalı romandan ayırmak kolay olduğu halde, masal ile hikâye arasında kesin bir sınır çizmek hayli zordur. Başlangıçta hikâye diye, masallara göre daha gerçekçi konuları işleyen anlatılara denirdi; fakat zamanla bir anlatının, masal mı hikâye mi olduğunu ayırt etmek yazarlarının bile içinden kolay kolay çıkamadıkları bir mesele halini aldı. Bu karışıklığa rağmen denilebilir ki hikâye, tabiatüstü unsurlara yer vermediği oranda ve ölçüde masaldan farklıdır; öte yandan tekniği de masalınkine benzemez; hikâye aslında romanın kısasıdır ve özellikle günümüzde anlatanın damgasını taşıyan masalın esnekliğine karşı bir dereceye kadar nesnellik ölçüleri içinde gelişir.

3.8.MASAL TÜRLERİ

Milletlerarası Masal Kataloğu'nda masallar şu ana çeşitlere ayrılmıştır:

3.8.1.HAYVAN MASALLARI

Hayvan masalları kısa masallardır. Bu masallarda kıssadan hisse vermek amaçtır ve dinleyici düşünmeye ve ibret almaya yönlendirilir. Eğitcilik özelliği olmakla beraber eğlendiricilik özelliği ağır basmaktadır (Bilkan, 2009, 20).

Bu çeşit masallarda hayvanlar genellikle kılık değiştirmiş insan niteliğindedir. Bir düşünceye güç kazandırmak, ibret dersi vermek, örnek göstermek amacıyla anlatılır. Asıl masallardan daha kısa olur, başlangıç tekerlemeleri yoktur. Türk hayvan masalları da genellikle başka ülkelerdeki benzerleriyle aynı kaynaklara dayanır (Bey ile Horoz, Keloğlan ile Eşegi masalları vb.). Bunların bazıları eski dinî inançların kalıntılarıdır (Hayvanlarla Süleyman peygamber veya Nuh peygamber arasında cereyan eden olayları konu edinmiş masallar).

3.8.2.ASIL MASALLAR

a). Olağanüstü masallar: Asıl masalların, yani masal denince ilk akla gelen masalların yer aldığı bu bölümdeki masallarda peri, cin, dev anası gibi tabiatüstü varlıklara rastlanır. Hayvanlar, hayvan masallarında olduğu gibi, insan rolünde değil, tabiat dışı varlıklar seklindedir. Olaylar da, kişiler gibi olağanüstüdür (Rüzgâr Dev, Tık Tık Kabacık masallarında olduğu gibi).

b). Gerçekçi masallar: Kişiler, hayvanlar, olağanüstü masallarınkinden çok farklı değildir. Şehzadeler, sultanlar, padişahlar, bezirganlar, hocalar, kadılar, yoksul ailelerin genellikle en küçük kız veya oğulları Türk masallarının bu çeşidinin ana kişileridir (Bamsi Beyrek Masalı, Akıllı Terzi Kızı vb.).

Gerçekçi masalların en bilinen karakteri Keloğlan'dır. Masalında Keloğlan'ın en belirgin özelliği kötülerle, güçlülerle savaşmak sonunda umulmayacak başarılarla ulaşmaktır. Türk masal geleneğinde Keloğlan'ın öyle önemli bir yeri vardır ki, şehzadeler soylarından gelme bütün imtiyazlarını yitirip sıfırdan başlamak zorunda kaldıklarında amansız güçlülere göğüs germeleri, aynı zamanda da herkesin küçümsediği bir garip delikanlıya yarayacak araçlara başvurmaları gerektiğinde Keloğlan kılığına girerler (Boratav, 1982, 83).

3.8.3.GÜLDÜRÜCÜ FIKRALAR NÜKTELİ HİKÂYELER, YALANLAMALAR

Bu masalların en önemli özelliği kısa ve yoğun olmalarıdır. Bu masallar veciz ifadelerle, zeka eseri olan imalı, ince mizahi anlamlara dayanmaktadır. Fıkralar açık anlatımlı zaman zaman müstehcen ve eğlencelidir. Bu husus da türün yetişkinler arasında daha yaygın olmasını sağlamıştır (Bilkan, 2009, 22). Bu masal türünde masalı sürükleyen ve onu çekici kılan karakterler Bekri Mustafa, İncili Çavuş, Bektaşî gibi tanınmış kişiler olabileceği gibi; yörük, uşak-efendi, asker-subay, ana-baba, karıkoca gibi tanınmış karakterler de olabilir.

3.8.4.ZİNCİRLEMELİ MASALLAR

Bu masallar, küçük ve önemsiz olayların ardı ardına dizilerek halkalar halinde meydana getirdiği masallardan ibarettir (Bilkan, 2009, 23). Bu masalarda halkalar sıkı bir mantık bağı ile kenetlenmiştir. Bu halkaların sayısı ölçüsünde uzar; genel olarak çok uzun olmaz. Süratli bir tempo ile yürütülür. Çok kez anlatı bir yerden sonra ters yön izleyerek son olaydan baştakine, ya da maceraya son karışan kişiden ilk tekine doğru yürütülür (Boratav, 1942, 95). Çoğunun kişileri insan ve hayvanlardır. Küçük çocukların severek dinledikleri ve kendi aralarında en çok anlattıkları masal türüdür. (Keloğlan, Sırça Köşk masalları vb.).

Türk geleneği en masalımsı anlatıları bile gerçeğe yaklaştırma eğilimindedir, masalda olağanüstü unsurlar, akıl dışı nitelikte değildir. Masalların başında yer alan tekerlemeler, masalın konusunun gerçekten ayrılan yanlarına dikkati çekecek niteliktedir. Masallar sözlü halk edebiyatı türleri içinde ülkeden ülkeye, çağdan çağa en çok yayılan yaratmalardır. Türkiye masalları hem Anadolu'nun eski kültür geleneklerini, hem de eski Türk masal geleneğini devam ettirmektedir. Türkiye masalları, Pertev Naili Boratav, Eflâton Cem Güney gibi yazarlar tarafından derlenip incelendi.

Masallarda olaylar tamamen hayal ürünüdür. Yer ve zaman belli değildir. Kahramanlar insan üstü özellikler gösterir. İyiler hep iyi, kötüler hep kötüdür. İyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır. Masallarda eğiticilik esastır. Çoğu kez evrensel konular işlenir. Dünya edebiyatında Kelile ve Dimne, Binbir Gece Masalları ünlüdür. Türk edebiyatında Keloğlan en tanınmış masal kahramanıdır. Eflatun Cem Güney masallarımız derlemiş ve bir kitap halinde yayımlamıştır.

3.9.MASALLARDA FORMELLER

Masallar, her çeşit tasvir, benzetme usullerinden yararlanırlar. Ayrıca, kendine has söz kalıpları ile kalıplaşmış deyişlere de sahiptirler. Usta anlatıcılar, masal başı, ortası ve sonlarında çeşitli kalıp ifadeleri (“formel”). kullanmışlardır. Kalıp ifadeleri (“formel”). sadece masalcılar değil, destancılar, hikayecileri ve meddahlar ve orta oyuncular tarafından anlatımı süslemek ve güçlü kılmak için kullanılmışlardır. Masallarda görülen kalıp ifadeler, “başlayış/geçiş formelleri”, “bağlayış/geçiş formelleri”, “aynı olayın tekrar ortaya çıkışında kullanılan formeller”, “bitiş formelleri” başlıkları altında toplanmaktadır. (Sakaoğlu, 2002, 264).

3.9.1.Başlayış Giriş Formelleri

Sade giriş formelleri ve tekerlemeli giriş formelleri olmak üzere iki şekilde ortaya çıkabilmektedir.

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde. Cinler cirit oynarken eski hamam içinde. Dırıltıydı mırıltıydı raftan fincan düştü kırıldıydı hem de ne kırık kenarı yok şu ahım şahım fincan. O akşam ne cezveyi köpürtebildim bakın hele bu ettiği yetmiyormuş kırdığı kırık geçmiyormuş. Birde karşıma geçip oh çekmez mi ya bizim

güdük fare. Doğrusu ne imanı var bunun ne dini. Ah dandini vah dandini nerde bulayım ben o çalarım almaz atarım vurmaz martini. Olsa ile bulsa bir araya gelse. Görmemişin bir oğlu kör Memişin bir kızı olsa. Vallahi atar billahi vururdum yine o fareyi. Kızmayın benim canım efendim bu farenin derdinden bittim tükendim benim gibi bir yalınkat adam değil. Kambur felek kadife yelek bile dayanamaz buna. Bir gece değil beş gece değil her gece bu. Kuyruğunu yay ediyor unu bulguru pay ediyor. Yağı kıymayı zayı ediyor. Öyle ya hani han hani hamam. Evimizin ardı tarladır ekini kor bize zorlatır karanlıkta göz parlatır. Ama gel gelelim kaçak döğüşene metin, ne var ne yok teslim ettik bütün. Bacamızdan çıkmaz oldu bütün. Gayri ya bu fare durur ya biz. Bu gece düşündüm taşındım tatlı tatlı kaşındım. Baktım ki olur gibi olacak gibi değil, ne yapıp yaptım yine telli pullu bir arzuhal yazdım kediye dileğim yerini bulursa kilere nöbet bekleteceğim. Yok yoksa bu göçü bu evden yükleteceğim. Bakalım ne diyecek şu kara hırsız diye kurup dururken miyav miyav nerde o kuyruklu kulaklı av demez mi birisi. Birde baktım bizim kül kedisi deyip kül kedisinin masalı anlatılır.

.....

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde. Develer tellal pireler berber iken. Ben ninemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken. Hak dostu iyilik dostu babamdan ayı postu bana miras kalmış. Bir pire mekan tutmuş. Aldım pireyi İstanbul'a gönderdim. Gitti bir daha gelmedi. Tuttum sineği gönderdim peşine sinek vızladı uçtu havaya bir şey değdi başına düştü yere. Cümle alem koştu üstüne yağını süzdüler üç yüz altmış tavaya. Kimi aldı tavanın onunu kimi aldı beşini. Kayseri'ye pastırma için gönderdiler döşünü. Onlar Kayseri de pastırma pastırmaya bastırma yapadursunlar biz gelelim masalımıza...

3.9.2.Bağlayış/Geçiş Formelleri

Bir olaydan başka bir olaya geçişi sağlamaya yönelik kalıp ifadelerdir.

-Az gittik uz gittik dağ ova düz gittik. Derelerden yel gibi, tepelerden sel gibi Kaf Dağı'na varmışlar...

-Uzatmayalım kameti, kopartırız kıyameti...

3.9.3.Aynı Olayın Tekrar Ortaya Çıkışında Kullanılan Formeller

Aynı olayın bir masal içinde veya ayrı ayrı masalarda benzer şekilde ortaya çıkışı sırasında başvurulan kalıp ifadeleri içermektedir.

-İn misin cin misin?

-Ne İnim ne de cinim senin gibi bir insanoğlu insanım.

3.9.4.Bitiş formelleri

-Gökten üç elma düşer. Biri masalı düzene, biri anlatana, biri de dinleyenlere...

-Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...

3.10.MASALCILARIMIZ

Diğer Müslüman doğu halkları gibi Türkler de Hint, Arap ve İran kökenli masallara büyük ilgi göstermişlerdir. Çeviri ve uyarlama yoluyla Türkçe'ye kazandırılan Binbir Gece Masalları, Bahtiyarname, Sinbadname gibi yapıtlar hem çok beğenilmiş, hem de Türk masallarını çok etkilemiştir.

İlk Türkçe masal kitabı sözlü gelenekten derlenmiş olan Billur Köşk Masalları'dır. Halk arasında ağızdan ağza yayılan binlerce anonim masal, Nasreddin Hoca fıkraları, Keloğlan masalları, Karagöz oyunları, tekerlemeler olmasına rağmen çocuk edebiyatının gelişmesi Tanzimat'la (1839). Başlamıştır. Ahmet Mithat'ın Kıssadan Hisse isimli kitabı bazılarınca ilk çocuk kitabı sayılır (1871). Ayrıca Şinasi ve Recaizade Ekrem'le birlikte o dönemde birçok hayvan masalını da Türkçe'ye çevirmiştir.

Türk masallarını derleme ve inceleme çalışmaları Cumhuriyet Dönemi'nde yoğunlaşmış, Ziya Gökalp (Altın Işık), Tahir Alangu (Keloğlan Masalları). Ve Naki Tezel (İstanbul Masalları). Derledikleri masalları edebî bir biçim vererek yayımlamışlardır; büyük masalcılarımızdan Eflatun Cem Güney de “ Açıl Sofram Açıl” ve “ Dede Korkut Masalları” ile birçok ödül almıştır. Daha sonra Orhan Veli Kanık, La Fontaine'den çeviriler yapmış, Nasreddin Hoca fıkralarını akıcı bir diller yazarak, yeniden dilimize kazandırmıştır. Cahit Uçuk da 1940'lı yıllarda sırası ile “ Kırmızı Mantarlar” , “ Üç Masal” , “ Türk Çocuğu'na Masallar” , “ Ateş Gözlü Dev” ve “ Kurnaz Tilki” eserlerini yazmış ve “ Türk İkiizleri” (1958). Adlı eseri ile Hans Christian Andersen ödülü almıştır. Aynı yıl Halil Aytekin için de hem Ezop'tan hem

de Türk sözlü geleneğinden alınmış hikayeler bulunan “ Hayvan Masalları” nı yayımlar.

Başta Pertev Naili Boratav olmak üzere, Mehmet Tuğrul, Ahmet Edip Uysal gibi araştırmacılar da Türk masalları üzerine derleme ve araştırmalar yapmışlar yakın dönemde ise Saim Sakaoğlu, Bilge Seyidoğlu ve Umay Günay Anadolu masalları üzerine yaptıkları önemli araştırmalarını ve derlemelerini yayımlamışlardır.

3.11.DÜNYA MASALCILARI

Belli başlı dünya masal ve masalcıları şunlardır:

Hint masalları:

a).Pançatantra: Hint masal kitapları arasında en eski olanıdır. Bazı kaynaklarda eserin yazarı olarak Beydaba ismi geçmektedir, ancak eserin yazarının olup olmadığı kesin değildir. Eserin giriş kısmında Vişnuşarman adlı bir bilginin kralın üç oğluna anlattığı masallardan ibaret olduğu belirtilmektedir. Daha çok devlet idaresi ve ahlakî konular yer alır.

b).Masal Nehirleri Okyanusu: Masal kitapları içerisinde masal sayısı bakımından en büyük kitaptır. Eserin hacmi fazla olduğu için diğer dillere tercüme edilmemiştir.

Arap Masalları:

Bin Bir Gece Masalları: Bu masallar sözlü olarak bütün dünyada bilinmektedir. Arapların ilk başta pek önem vermediği eser, Avrupa’da çok beğenilmiş ve incelenmiştir. Kimin yazdığı belli değildir. Bu masal kitabının asıl teması kadınların sadakatsizliği üzerinedir. Adından da anlaşılacağı üzere bin bir gece boyunca sabahın ilk ışıkları doğuncaya kadar anlatılmaktadır.

İran Masalları:

Bin Bir Gündüz Masalları: Bin Bir Gece Masalları’na karşı çıkarılmıştır. Bu masal kitabında da erkeklerin sadakatsizliği anlatılmıştır. Binbir Gündüz Masalları Binbir Gece Masalları’na göre daha uzundur.

Yunan Masalları:

Ezop'un Masalları: Daha çok fabl türünde masallar yer alır. Her masalın sonunda yazar tarafından masalda anlatılmak istenen konu bir cümle ile açıklanır. Bazı araştırmacılar, Ezop'un yaşamadığını ileri sürmüşlerdir. Ama elde kesin bir delil yoktur.

Latin Masalları:

La Fontaine'den Masallar: Bu eserde yer alan masalların hepsi fabl türündedir. Hayvanları konuşturarak insanlara ders vermeyi amaçlamıştır. La Fontaine Masalları manzumdur.

Alman Masalları:

Grimm Kardeşler: "Çocuk ve Ev Masalları'nı" yazmışlardır. Ayrıca masalları ilk defa Grimm Kardeşler araştırıp derlemişlerdir.

Fransa Masalları:

Kaz Ananın Öyküleri: Kitabın yazarı Charles Perrault çok sevilen Kül Kedisi, Kırmızı Başlıklı Kız, Güzel ve Çirkin gibi halk masallarını bu kitabında derlemiştir.

İtalyan Masalları:

Hoş Geceler: Straparola'nın bu kitabında Pamuk Prenses, Uyuyan Güzel gibi masallarla birlikte, başka orta çağ İtalyan masal derlemeleri de bulunmaktadır.

İskandinav Masalları:

Andersen'den Masallar: Danimarkalı Hans Christian Andersen yazmıştır. Bu masalların kaynağı o yörenin halk efsaneleri olmakla birlikte topluma yönelik yergiler de içermektedir (Arguç, 2006, 5).

3.12.MASALLARIN ÇOCUK EĞİTİMİNDEKİ ÖNEMİ

Bilindiği gibi, söz yazıdan önce gelir. Böyle olunca da yazılı edebiyat ürünlerinden önce, sözlü edebiyat ürünleri yaratılmıştır. Sözlü edebiyat ürünlerinin başında da masallar, efsaneler, türküler, destanlar, bilmeceler, ninniler gelir. Bunlar için de masallar dil ve anlatımlarının akıcılığı, rengi, kapsamlarının genişliği, olaylarının olağanüstülüğü, kahramanlarının aklar-karalar, iyiler-kötüler olarak yalın bir şekilde iki kutupta toplanmaları ile, halk içinde haklı bir önem kazanmışlardır. Bu

önemleri nedeniyle de halk üstündeki etkileri yadsınamaz. Böylesine önem veriş ve etkileniş ise masallarının halka yönelik iletilerinden ve bu iletilerden oluşan eğitimsel işlevleri ile dil anlatım özelliklerinden kaynaklanır. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 2).

Edebiyatın özelinde ise sözlü edebiyatın insan eğitimindeki rolü yadsınamaz. Bu “ edebîyat-eğitim” ilişkisi konusunda Cahit KAVCAR: “ ... insanları iyiye, güzele ve doğruya yöneltmede, psikolojik ve sosyal bakımlardan etkilemede, onlara sorumluluklarını duyurmada, iyi birer vatandaş olarak ve çağın gereklerine göre yetişmelerinde, yeni fikirlerin telkininde ve sağlam bir kamu oyununun yaratılmasında, edebiyatın da büyük bir yeri vardır. Ve bu bakımlardan edebîyatla eğitim arasında, sıkı bir paralellik, bir ilgi ve yakınlık görülür.” (Akt. Helimoğlu Yavuz, 2002, 2).

Bu konuda Üstün DÖKMEN ise “ Masalarda İmalı İletişim (Örtük Transaksiyon).” başlığı altında şöyle diyor: “ ...imalı/örtük iletişimler, herhalde insanların bir ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Kişisel düşüncelerin ifade edilemediği, yani yetişkin olmanın/kişi olmanın yasaklandığı ortamlarda, insanlar imalı iletişime yönelmektedirler. Akıllarını açıkça sergileyemeyenler, akıllarını, neyi-nasıl ima edeceklerine harcamaktadırlar.” (Akt. Helimoğlu Yavuz, 2002, 2).

İşte insanoğlu kendi yaşam gerçeğini, çözüm önerilerini, beklentilerini, masal oyunlarına ve masal kahramanlarına yükleyerek anlatmış ve yüzyıllar boyu, bu yolla gelecek kuşakları uyarmaya, eğitmeye, yaşamın zorluklarına karşı onları donanımlı kılmaya çalışmıştır. Çünkü, masal kahramanlarının karşılaştıkları sorunların hemen hepsi ile, yaşamın gerçekleri arasında koşutluk kurulabilir ve o masallardan, ait oldukları toplumun yaşam gerçeğine ulaşılabilir. Çünkü, o toplumu eğiten temel öğelerden biri de masallardır. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 2).

Bu konuda Erol YILDIR ise şöyle söylüyor: “ Masallar kadar insanı hayata hazırlayan, duygularını besleyen başka bir tür yoktur. Bu bereketli kaynak, geleceğin insanını şekillendirir.” (Akt. Helimoğlu Yavuz, 2002, 2).

İşte bu araştırma, önemli bir dil ve edebiyat ürünü olan masalların çocuk eğitimi üzerindeki işlevini, dil öğretimi ve gelişimi bakımından önemini gösterip, dil-anlatım yönünden de özelliklerini incelemeyi amaçlamaktadır.

Genellikle insanların masala bakışı, oldukça dar açılı ve eksiktir. Çünkü, masallar yalnızca çocuklara yönelik onların hoşça vakit geçirmelerini sağlayan, olağanüstü hayali olaylarla örülmüş, sözlü halk edebiyatı ürünleri olarak bilinir ve kabul görürler. Oysa, “ Birçok toplumda halk anlatıları, ötekilerin faaliyetlerini ilk ninni söylendiği veya ilk canavar masalı anlatıldığı zamandan itibaren kontrol etmek, etkilemek ve yönlendirmek için de kullanılır. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 2).

Halk anlatıları, gençlerin aklına adetleri ve ahlakî ölçüleri yerleştirmek ve bir yetişkin olarak kurallara uyduğunda onu övgüyle ödüllendirmek, doğru yoldan saptığında onu eleştiri ve alayla cezalandırmak, kurumlara ve geleneklere hücum olduğunda veya bunlar, sorgulandığında akılcı bahaneler bulmakta, her şeyi olduğu gibi kabul etmek ve günlük hayatın güçlüklerinden kaçışı sağlamakta kullanılır. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 3).

Eflatun Cem Güney de bu konuda, “ Masallar sadece hayal ve fantezi mahsulü değildir, çeşitli motiflerle nice sosyal realiteler çizgileştirilmekte ve hele çoğu insan ruhlarında yapılmış bir seyahat hissi vermektedir.” dedikten sonra olumlu ve olumsuz birçok masal kahramanını sayıyor ve şöyle devam ediyor: “ Görülüyor ki içlerinde beğenilen, örnek edilmeye değerler de bulunuluyor, beğenilmeyen, şerrinden kaçınılması gerekenler de. İşte masalların da asıl eğitim değeri burada. Çocuklarımızın ruhunu, iyi örneklerle göre inşa ederek, onlara inandıkları yolda güçlükleri yenecek şahsiyetli birer insan yapmak. Dünya milletleri bu inanışla, çocuklarının ruhunu masallarla besliyor.” (Helimoğlu Yavuz, 2002, 3).

“Bir ülkenin masallarında, o ülke insanının psikolojik, sosyolojik, ekonomik etik göstergeleri, değerleri, kısaca yaşam serüveni gizlidir. Ayrıca bir insana kendi ana dilinin konuşma dilinin bütün inceliklerini masallardan daha iyi ne öğretebilir ki...” (Helimoğlu Yavuz, 2002, 3).

Masallar başlı başına bir halk eğitimi aracıdır. Masal analarının, başına toplanan insanlara anlattığı masallardaki olayları, sorunları ve çözümleri, dinleyenler kendi yaşamları ile özdeşleştirip; gereken kıssadan hisseyi çıkarırlar ve oradan ayrılırken daha mutlu, dingin ve doygun ayrılırlar. Çünkü, kendileri gibi sorunları olan yoksul, zavallı ama haklı, iyi kalpli masal kahramanları pek çok acılar çekmiş ama sonunda hak ettikleri mutlu sona ulaşmışlardır. Mademki masallarda daima

iyiler iyilik, kötüler kötülük bulmaktadır, öyleyse kendileri de sabretmeli, umutsuzluğa düşmemeli hele hele öz kıyımı (intihar). Hiç düşünmemelidirler. Dahası yalan söylememeli, kıskanç ve kötü kalpli olmamalı, dedikodu yapmamalı, dürüst ve çalışkan olmalı, büyüklere, yoksullara karşı sevecen ve saygılı olmalı, tanımadık yabancılara çok güvenmemeli, hep savunmada ve dikkatli olmalı vb. Gibi iletileri içinde taşıyarak, halkı eğitmeyi amaçlayan masalların, şimdiye kadar pek üstünde durulmayan bu yönlerinin saptanarak gösterilmesi ve onların hedef kitlesinin yalnızca çocuklar değil, çocuk-yetişkin tüm insanlar olduğunun savlanması, bu araştırmanın en önemli yönü olarak görülebilir. (Helimoğlu Yavuz, 2002, 5).

Milletin istikbali söz konusu olduğuna göre, akli erenlerimizce çocuğun bedeni, zihni, ruhi gelişimi ve geliştirme yolları, hem eğitim, hem öğretim bakımından konu edinilmelidir. Türk insanının kendine has, tarihî varlığı içinde gelişmiş, onu dünya milletlerinden ayrı kılan ayrıcalıkları, ona “ Bu bir Türk insanıdır.” dedirtecek hasletleri vardır. Olmalıdır da! Bunları genç nesle aktarmayı mümkün kılacak bir Millî Eğitim Felsefesi artık tekrardan etmeli, bu eğitim felsefesi, aileden başlayarak mektebe ve millete mal edilmelidir (Erik, 2001, 64).

Bilindiği gibi masallar, başlangıçta büyükler için yaratılmış, onların konuşan dili; dertlerini, tasalarını, ümitlerini, mutluluklarını anlattıkları bir araç olmuştur. Zamanla içindeki olağanüstülükler, hayal zenginliği, dilindeki ahenk ve sadelik nedeniyle bu türe çocuklar sahip çıkmıştır. Masalların, çocuklar tarafından benimsenmesi, “ Masallar, çocuklar için zararlı mı yararlı mı?” sorusunun dogmasına sebep olmuştur. Böylece iki zıt görüş ortaya atılmıştır.

Masalın çocuklar için zararlı olduğunu iddia edenlere göre masallar, çocukları gerçek hayattan uzaklaştırır, mantıklı düşüncelerini engeller. Böyle düşünenlerin karşısında, masalın çocuklar için yararlı olduğunu düşünen Anatole France ve Andre Maurois gibi kişiler de vardır. Bunlara göre “ hayal” , insanlara üstünlük sağlayan bir özelliktir. Çocukların, olağanüstü özellikler taşıyan bu masallara gereksinimleri vardır. Çünkü çocuklar, kendilerine masal verilmese bile yaşları gereği masala benzer özellikleri hayal edebilecek yaratılıştadırlar (Yardımcı ve Tuncer, 2002, 73). Hayallerle yüklü olan masal, hayal gücünü de geliştirir. Zira insanlar masallarda oluşturdukları hayalleri, gerçek yaşamda da kurabilmişlerdir.

Uçan halının yerini uçak, sihirli aynanın yerini televizyon ve internet almıştır (Akkaya, 1999, 245).

Masalın çocuklar için yararlı olduğu görüşü, günümüzde daha ağır basmaktadır. Hatta çocukluk dönemi içinde, 5-9 yaş arası “ masal çağı” olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Gerçekten de masaldaki hayal unsurları ile çocuklardaki hayal dünyası birbirleriyle örtüşmektedir. “ Masal formu, masalın sembolleri, tipleri, imajları ile çocuk dünyasının soyut anlamı benzerlik gösterir.” (Şirin, 1998, 115).

Aslında günlük hayatta kullanılan pek çok söz ve deyimde masal unsurlarına rastlamak mümkündür. “ Aslan gibi adam, deniz derya ayağının altında, tas kesildim, dondum, ceylan gözlü” vb. İfadelerde mantık ölçüsünün dışına çıkılıp olağanüstülüklerin yansıtıldığı görülmektedir (Göksen, 1955, 548). Bu durumda çocukların zaten olağanüstülüklerle çevrili olduklarını söylemek yanlış olmaz.

Piaget’e göre 6-12 yaş arası dönem, “ dışsal kurallara bağlılık dönemi” dir. Bu dönemde “ çocuk kuralların değişmezliğine inanmaktadır, kuralları uymayanların otomatik olarak cezalandırılması gerektiğini düşünür.” (Senemoğlu, 2003, 69). Bu özellik, masallardaki yapıya uygun düşmektedir, zira masalların sonunda etik kurallara uymayanlar mutlaka cezalandırılmaktadır.

Masal, çocukların hayatında önemli bir yere sahiptir. Günümüzde masalın, çocuğun eğitiminde, hayal gücünün geliştirilmesinde, yaratıcılığın arttırılmasında ve anadili öğretiminde büyük bir payı olduğu görüşü, eğitimciler tarafından daha çok benimsenmektedir. Masalların yararları ve önemi üzerinde ısrarla durulmaktadır.

3.13.ÇOCUK GELİŞİMİNDE MASALIN ETKİSİ

Masal, çocuğun bilişsel, sosyal ve ahlâki gelişimine olumlu anlamda pek çok katkı sağlamaktadır. Yaş grubuna göre bu etkinin seviyesi değişse de özellikle okul öncesinde anlatılan masallar, çocuğun gelişiminde birçok etkiye sahiptir (Çelik, 2006, 6).

Kelile ve Dimne’de yer alan masallar da çocuklara çeşitli hayvanların ağzından hikmetli birçok mesaj sunmakta ve çocuklar bu masallar sayesinde anlaşılması güç olan konuları, kendi anlayış kapasitelerine uygun bir şekilde sunulan

bu metotla rahatça anlayabilmektedirler. Bu şekilde öğrendikleri bilgiler kalıcı olmakta; masalla hem öğrenip hem de eğlenebilmektedirler (Çelik, 2006, 5).

3.13.1.Masalın Bilişsel Gelişime Olan Etkisi

Piaget, bilişsel gelişim dönemlerini dört temel evreye ayırmıştır. Bunlar sırayla; Duyusal-motor, İşlem öncesi, Somut işlemler ve Soyut işlemler dönemleridir. Duyusal-motor dönemi “ 0-2” yaş evresini kapsamaktadır. Bebek bu aşamada dünyayı keşfetmede duyularını ve motor becerilerini kullanır. Yine bu dönemde zihninde ilk şemalar oluşmaya başlar. Bunlar; emme, tutma, yakalama vb. Semalardır. Bu semalarda vücudunu keşfetmeye çalışır. Ayrıca çevresiyle etkileşim sonucu edindiği yaşantılarla oluşturduğu yeni bilişsel yapılar, refleksif davranışlardan anlamlı davranışlara doğru ilerlemesini sağlar. Bu dönemde çocuğa masal okunması ya da anlatılması, çocuğun dili öğrenme sürecine katkı sağlayabilir. Çocuk sürekli ve düzenli bir konuşma ortamında büyüyünce dili öğrenmesi daha hızlı olmaktadır. Kendisiyle ilgilenilmeyip, herhangi bir şekilde konuşması için özel çaba harcanmayan çocuklar hem daha geç konuşmaya başlamakta hem de kendisiyle konuşulup daha fazla sözcük duyan çocuktan kelime hazinesi çok daha az olmaktadır. Bu dönemde çocuk masalı anlamasa da sözcüklerin tekrarıyla dil öğrenimi hızlanmaktadır (Çelik, 2006, 6).

Zihinsel gelişim dönemlerinin ikincisi İşlem Öncesi dönemidir. Bu dönem 2-7 yaş arasını kapsamaktadır. İşlem Öncesi dönem ikiye ayrılmaktadır. Bu dönemin ilk safhası “ sembolik dönem” dir. 2-4 yaşları arasını kapsayan sembolik dönemde dil gelişimi oldukça hızlıdır. Ancak çocuğun geliştirdiği kavramlar ve kullandıkları sembollerin anlamları kendine özgüdür. Bu dönemde kompleks kavram ve ilişkileri anlayamazlar. Ayrıca bu dönemdeki çocuklar benmerkezlidir. Objeleri tek özellikleri açısından sınıflandırabilirler ve mantık yürütmede tümevarım ve tümdengelim yollarını kullanmazlar (Çelik, 2006, 6).

Bu dönemde çocuklara kısa cümleler kurarak basit masallar anlatılabilir. Çocuk anlatılan olaylarda kendince anlamlı gelen birkaç eyleme yoğunlaşabilir ve kendisinden, dinlediği masalı anlatması istendiğinde aklında kalan o birkaç eylemden 2-3 ögeli cümle kurarak bahseder. “ Kurt yemiş “ ya da “ Kız ormana gitmiş” gibi.

Çok uzun ve karmaşık masalları dinlemekte zorlanır. Aradaki geçiş ve bağlantıları anlatmakta güçlük çeker (Çelik, 2006, 6).

Dönemin sonu masal dinleme ve anlama yönünden daha işlevseldir. İşlem öncesi dönemin ikinci safhası Sezgisel Dönemdir. Bu dönem 4-7 yaş arasını kapsar. Çocuklar bu dönemde mantık kurallarına uygun düşünme yerine, sezgilere dayalı olarak akıl yürütürler ve problemleri sezgileriyle çözmeye çalışırlar (Çelik, 2006, 6).

Çocuklar bu dönemde gerçekler arasında yetişkinler gibi mantıksal ilişkiler kuramazlar. Onların zihin dünyasında kendilerince bir işleyiş vardır ve bu dönemde hayal gücü büyük önem taşır. Masalın fantastik boyutu, bir yönüyle gerçek bir yönüyle hayal ürünü öğeler içermesi bu dönem çocuğunun büyük ilgisini çeker. Charlotte Bühler'e göre masal yaşı olan 4-8 yaşları arasında çocukların düş gücü büyük önem taşımaktadır. İşte bu noktada masalın mantığı ile çocuğun mantığı ortak bir tabanı paylaşmaya başlar (Çelik, 2006, 6).

Yine bu dönemde çocuğa anlatılan masallar onun dil gelişimine büyük katkılar sağlar. 3 yaşına geldiği halde konuşamayan ve bu nedenle de hırçınlaşan bir çocuğu kazanmaya teşvik edici diğer önlemlerin yanında (çocuğu tiyatroya, geziye vb. Yerlere götürmek, onlar hakkında konuşmak). Bol resimli masal kitaplarının okunması çocuğun dil gelişiminde ilerleme kaydettirmiştir. Piaget'in bilişsel gelişim dönemlerinden üçüncüsü Somut İşlemler Dönemi'dir (Çelik, 2006, 6).

Somut İşlemler Dönemi'ndeki çocukların düşünmesi, okul öncesi çocukların düşünmesinden çok farklıdır. Artık, tersine çevirebilme kavramını kazandıklarından korunum ilkesi ile ilgili sorunları yoktur. Bu dönemde çocuklar en üst düzeyde gruplama yapabilirler. İşlem öncesindeki gibi benmerkezci değildirler ve olayları başkaları açısından gözlemleyebilirler. Somut olduğu sürece karmaşık problemleri çözebilirler ama soyut problemleri çözemezler. Kendi ilgi alanlarına giren ve anlamlarını, kullarımlarını bildikleri somut nesnelere üzerinde yorum yapabilirler (Çelik, 2006, 6).

Bu dönemde masal anlatımı çocuğa yeni ufuklar açmak bakımından çok önemlidir. Artık somut işlemler yapabilen çocuk, masallardaki olay zincirlerini net bir şekilde anlayabilmektedir. Hatta “ Masalın devamında sence ne olmuştur?” sorusu çocuğa yöneltildiğinde kendince mantıksal bir takım sonuçlara varabilir.

Böyle bir masal anlatımı çocuğun yaratıcılık gücünün gelişmesine ve olaylar hakkında düşünüp karar verme sürecine de katkılar sağlayabilir(Çelik, 2006, 6).

Bu dönemde masal anlatımında dikkat edilmesi gerek husus; çocuğun somut düşünme çağında olduğunu göz ardı etmeksizin masalı anlatmaktır. Masalda soyut bir takım öğelere yer verilmişse de bunların ne anlama geldiği açıklanmalıdır. Örneğin; cin peri gibi kavramların ne anlama geldiğini bilmeden masalı dinleyen çocuğun kafasında bir takım soru işaretleri oluşacaktır(Çelik, 2006, 6).

Bilişsel gelişimin son dönemi Soyut İşlem Dönemidir. Artık çocuğun düşünme biçimi yetişkinlere benzer hale gelmiştir. Problemin çözümü somut yollarla sınırlanmaz. Problemden bulunan değişkenler arası ilişkileri bulur. Muhtemel sonuçları değerlendirir(Çelik, 2006, 6).

Bu dönemde çocuklar, çeşitli ideal fikirleri, değerleri, inançları geliştirmeye başlarlar. Toplumun yapısıyla, felsefesiyle, politikasıyla ilgilenirler; bir değerler sistemi örgütlemeye yönelirler. (Çelik, 2006, 6).

Soyut işlemler döneminde eleştirel düşünme yeteneğini kazanan birey, ergenliğe geçiş ve ergenlik dönemleriyle birlikte masal konusunda da farklı şeyler düşünmeye başlar. Artık masalarda anlatılan her şeye inanmaz ve olayların gerçekliğini gördükçe masal dünyasından uzaklaşır. Masalın somut yönünden ziyade vermek istediği anlam mesaj üzerine daha çok yoğunlaşır. Eğer bir masalda yalan söylediği için başına kötü şeyler gelen bir kahraman varsa buradan yalan söylemenin kötü olduğu sonucuna net olarak varabilir. Masalın amacının da olaylar dizisini sıralamak değil, yalanın kötü yönünü göstermek amacıyla yazıldığını da bilir. Bu dönemde alternatif düşünebilme gücü son derece gelişmiş olan çocuk masalların çok farklı yönlerini görür. Hatta kendince yeni masallar üretip, eskisinden çok farklı bir şekle bürünmesini de sağlayabilir. Masallara bu açıdan yaklaşan çocuk, yaratıcı düşünme gücünü geliştirdikçe hayatın diğer alanlarında da etkili bir şekilde yorumlama ve alternatif getirebilme özelliklerini daha da ileriye götürebilir. Yine bu dönemde yazılı dili de etkin bir şekilde kullanabilen ergen çeşitli hikaye ve öyküler de yazabilir. Bu dönem için masalın eğitici yönleri olmakla birlikte, ergen artık çocukluktan çıktığı için diğer dönemlerdeki kadar masal, ilgisini çekmez. Daha çok

macera tarzındaki kitaplara yönelir. Yine de bu dönem için bile masalların eğitici yönü tamamen dışlanamaz. (Çelik, 2006, 6).

3.13.2.Masalların Sosyal Gelişime Olan Etkisi

İki yaşına girdikten sonra çocuklar, kendilerinden benmerkezci, bağımlı bir kişi yerine, bağımsız bir varlık olmaları beklendiğini öğrenirler. Yine onlar, bir takım davranış türlerinin belirli ortamlarda uygulanması gerektiğini öğrenmeye başlarlar. Anne babanın da etkisiyle geliştirilen bu davranış türlerinin tümü “ Sosyalleşme Olgusu” nun ilk aşamalarını oluşturur. Bu dönemde masalın etki sahasını şu şekilde açıklayabiliriz (Çelik, 2006, 6).

Çocuk sosyalleşirken, kendi rollerini ve insanların toplumsal ilişkilerde büründükleri rolleri aileden, çevreden görüp uygulayabilmektedir. Bunun yanı sıra ona anlatılan bir masaldaki kahramanın rollerini görüp onlardan, kendine uygun olanları alıp özdeşleşme kurabilmektedir. Örneğin; Keloğlanla annesinin ilişkisi çocuğa bir bakış açısı kazandırmakta ve kendisinin de annesiyle olan ilişkisine bunu yansıtmaktadır. Ya da masal kahramanının yaptığı bir hatadan dolayı cezalandırılması onu etkilemekte, toplumda o tip davranışların kabul görmediğini yanlış olduğunu anlamaktadır(Çelik, 2006, 6).

Masal, çocukların kendi akranları arasında da çeşitli etkileşimleri sağlamaktadır. Çocuklar kendi aralarında annelerinden duydukları ya da okudukları masalları anlatarak sosyal etkinlik sahasını arttırabilmektedir. Masal, çocukların iletişim alanının genişlemesine vesile olmaktadır(Çelik, 2006, 6).

3.13.3.Masalların Ahlâki Gelişime Olan Etkisi

Çocuk dünyaya geldikten hemen sonra kurallar ve değerler zinciriyle karşı karşıya kalır. Yaşadığı toplumda hakim olan anlayışı çerçevesinde değerleri oluşur. Değer dünyasının oluşmasındaki en önemli etken aile ve çevresidir. Çocuk, aile bireylerinin yönlendirmeleri neticesinde iyiyi-kötüyü ayırt etmeye başlar ve hareketlerini o çerçevede düzenler. Özellikle 6-12 yaş arası kurallara bağlılık dönemini işlemektedir ve bu dönemde çocuk, kuralların değişmez olduğuna inanmaktadır(Çelik, 2006, 6).

Kurallara uymayanların otomatik olarak cezalandırılması gerektiğini düşünür. Bu dönemde etkili bir masal anlatışıyla çocuğun değerler sistemi oluşturmasına yardımcı olunabilir. Çünkü masal, gerçek dünyanın basitleştirilmiş bir modeli gibidir. Aynı zamanda da çocuğun dünyaya ilişkin bilgileri ve deneyimleri edinmesinde yardımcı bir araçtır. Bu nedenle bütün masalarda gerçeğin indirgenmiş halini karşıtlıklar içinde buluruz. Her zaman güçlünün karşısında bir güçsüz, akıllının karşısında bir aptal, zengin karşısında bir yoksul bulmak mümkündür. Çocuk için yaşamın nesnelere çevresindeki insanlar ve olaylar karşıt değerlerle vardır. İnsanlar ya iyidir ya kötüdür(Çelik, 2006, 6).

Çocuğun değerler sistemindeki bu tek yanlı ve doğal bakış açısı, masalın benzer özellikleriyle örtüşmektedir. Öte yandan masalarda yer alan olaylar, gerçek yaşamın zor ve karmaşık yanlarının basitleştirilmiş bir modeli biçimindedir (Çelik, 2006, 6).

Çocuk ileriki yaşlarda ahlâkî özerklik dönemine geçmekte ve bu dönemle birlikte kurallar hakkındaki fikirleri ve ahlâk ilkeleri hakkındaki bakış açıları değişmektedir. Kuralların insanlar tarafından oluşturulduğu ve gerektiğinde değiştirilebileceği bilincine ulaşmaktadır. Artık kuralların ihlal edilme nedenleri de önemli olmaktadır. Diğer bir ifadeyle, yargıda bulunurken kuralları ihlal edenlerin niyetleri ve içinde buldukları durumları da dikkate almaktadır. Bu dönemde masalara bakış açısı biraz daha farklılaşır. İyilik kötülük olguları daha net bir şekilde değerlendirilir. Masal kahramanlarıyla özdeşleşme artar ve kahramanların nitelikleri daha da geliştirilerek kendi değerler sistemi bilinçli bir şekilde oluşturulur. Masallar eğitimsel işlevlerini okuyucuya, vermek istedikleri iletiler-mesajlar aracılığıyla gerçekleştirir (Çelik, 2006, 6).

Yapılan bir araştırmada, 90 masalda toplam 517 ileti saptanmıştır. Bu iletiler, etik, psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve öteki iletiler olmak üzere 5 grupta toplanmıştır. Etik iletiler arasında da yalan, dürüstlük, namus gibi genel başlıkların yanında; “ Yalanın ve kurnazlığın getireceği mutluluk çok kısa sürer” , “ Çocuklar, ailelerinden gizli işler yapmamalıdır” , “ Etik değerlerden yoksun insanlar, kendi öz çocuklarına bile iftira atabilirler” gibi alt başlıkları vardır. Masalın çocuğun eğitimine katkılarını kısaca şu başlıklar halinde özetleyebiliriz:

- 1- Masal okuyan (dinleyen). Çocuğun hayal dünyası geniş olur.
- 2- Çocuğun edebî zevkini geliştirir.
- 3- “ Tarih” , “ sosyal” ve “ edebî” şöhretleri tanınmasına vesile olur.
- 4- Estetik duygularını yöneltir, besler ve geliştirir.
- 5- Okuma alışkanlığı kazanmasını sağlar.
- 6- Gözlem gücünü geliştirir.
- 7- Belleğin gelişmesini kolaylaştırır.
- 8- Üretken kişilik sağlar.
- 9- Olaylar karşısında zavallı ve çaresiz kalmayı engeller. Yaratıcı ve yapıcı kılar.
- 10- Kompozisyon yazma yeteneği sağlar.
- 11- Karşısındaki insanların zayıf yönleriyle eğlenmenin yanlışlığını gösterir.
- 12- İyilik, doğruluk, güzellik, hoşgörü ve sorumluluk duygularının önemini kavramasına sebep olur.
- 13- Dinleme, taklit etme, bağımsız düşünebilme niteliklerini kazanmasını yardımcı olur.
- 14- Tabiat, hayvan dünyasının temellerini öğrenir. Onları korumanın lüzumunu kavrar.
- 15- Masallar geleneğin sürekliliğini sağlar.
- 16- Evrensel değer yargılarının kabulüne katkı sağlar. (Çelik, 2006, 6).

3.13.4.Masalın Dil Gelişimine Etkisi

- 1- Sözcük dağarcığını geliştirir.
- 2- Kelimeleri düzgün ve gerektiği gibi telaffuz eder.
- 3- Kullandığı dilin özelliklerini ayrıntıları ile kavrar.

Tekerleme Örnekleri

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde... dırıldıydı, mırıldıydı, raftan fincan düştü kırıldıydı, hem de ne fincandı ya!. Dedemin dedesinden kalma, kulpu kırık, kenarı yok, şu ahım şahım fincan... O akşam ne cezveyi köpürdetebildim, ne kahveyi köpürdedtebildim, bakın hele, şu ettiği yetmiyormuş, kırdığı kırkı geçmiyormuş gibi, bir de karşıma geçip oh çekmez mi, bizim güdük fare!. Kızmayın benim canım efendim, bu farenin derdinden bittim, tükendim. Benim gibi bir adam değil, kambur felek, kadife yelek bile dayanamaz buna. Bir gece değil, beş gece değil, her gece bu, kuyruğunu yay ediyor, unu bulguru pay ediyor; yağı, kıymayı zay ediyor... Öyle ya, hani han, hani haman? Bir gece düşündüm taşındım, tatlı tatlı kaşındım; baktım ki olur gibi, olacak gibi değil, ne yapıp ettim, telli pullu bir arzuhal yazdım kediye; dilediğim yerini bulursa, kilerde nöbet bekleteceğim...

Eflatun Cem GÜNEY

Bir varmış, bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal iken, pire berber iken, ben on beş yaşında iken, ananın babamın beşiğini tıngır mıngır salak iken, var ananın, sür sürenin, destursuz bağa girenin hali budur hey! Yaran-ı safa, Bekri Mustafa, kaynadı kafa... Ak sakal, kara sakal, pembe sakal, yeni berber elinden çakmış bir taze sakal... Kasap olsam sallayamam satırı, nalbant olsam nallayamam katırı, hamamcı olsam dost ahbap hatırı... Doğru kelam, bir gün başıma yıkıldı hamam. Dereden siz gelin, tepeden ben. Tahta merdiven, taş, merdiven, toprak merdiven...

Tahta merdivenden çıktım yukarı, ol güzel kızlar; andıkça yüreğim sızlar. Ol perdeyi kaldırdım, baktım köşede bir hanım oturur, şöyle ettim, böyle ettim, tabanının altına bir fiske vurdum. Buradan kalktık, gittik gittik... Az gittik, uz gittik, dere tepe düz gittik, altı ay, bir güz gittik... Bir de arkamıza baktım ki bir arpa boyu yer gitmişiz. Yine kalktık, gittik, gide gide gittik... Göründü Çin Maçın padişahının bağları... Girdik birine, değirmencinin biri değirmen çevirir. Yanında bir de kedisi var. O kedideki göz, o kedideki kaş, o kedideki burun, o kedideki ağız, o kedideki kulak, o kedideki yüz, o kedideki saç, o kedideki kuyruk...

Enver Naci GÖKŞEN

ALA GEYİK

Çocuktum ufacıktım,
Top oynadım, acıktım.
Buldum yerde bir erik,
Kaptı bir Ala Geyik.
Geyik kaçtı ormana,
Bindim bir ak doğana.
Doğan yolu şaşırdı,
Kaf Dağı'ndan aşırıldı.
Attı beni bir göle,
Gölden çıktım bir çöle.
Çölde buldum izini,
Koştum tuttum dizini.
Geyik beni görünce,
Düştü büyük sevince.
Verdi bana bir elma,
Dedi:” dinlenme, durma.”
Dağdan yürü, kırdan git,
Altın köşke çabuk var.
Seni bekler ezeli,
Orda Dünya Güzeli.
Bin yıllık çile doldu,
Bunu dedi kayboldu.
Yedim sırlı elmayı,
Gördüm gizli dünyayı.
Gündüz oldu geceler,
Ak sakallı cüceler.
Korkunç devler hortladı,

Cinler cirit oynadı.
Kesik başlar yürüdü,
Saçlarını sürüdü.
Birde baktım melekler,
Başlarında çiçekler.
Devlere el bağlıyor.
Gizli gizli ağlıyor.
Kılıcımı çıkardım,
Perileri kurtardım.
Kurtardığım periler,
Adım adım geriler.
Kanadını açardı,
Selam verir kaçardı.
Az, uz gittim dolaştım,
Altın Köşk'e ulaştım.
Bir kapısı açıktı,
Ötekisi kapanıktı.
Kapalıyı açarak,
Açığa vurdum kapak.
At önünde et vardı,
İt, ot yemez ağlardı.
Otu ata yedirdim,
Eti ite yedirdim.
Açtım bir elmas oda,
Devler şahı uykuda.
Gördüm, kestim başını,
Dedim:" ey dev nerede?"

Nerde Dünya Güzeli?
Dedi, elimde eli.
Döndüm baktım bir Kırgız,
Elbiseli bir kız.
Durmuş bakar yanımda,
Şimşek çaktı canımda.
Güldü dedi, Türk Beyil
Tanıdın mı geyiği?
Kimse beni bu devden,
Alamazdı, ancak sen.
Kaya deldin dağ yardım,
Geldin beni kurtardın.
Ah, o imiş anladım,
Sevincimden ağladım.
Haydi çabuk varalım,
Karanlığı yaralım.
Sönük ocak canlansın,
Yoksul ülke ş anlansın.
İndik iti okşadık,
At sırtına atladık.
Geçtik nice dağ kaya,
Geldik Demirkapı'ya.
Açıl dedim, açıldı.
Kapanması çok yıldır,
Yol verince gizli yurt,
Aldı bizi bir bozkurt.
Kaf Dağı'ndan geçirdi,

Türkeli'ne getirdi.

Ziya GÖKALP

Var varanın, sür sürenin,

Çok baykuşu olur viranenin,

Destursuz bağa girenin, hali yaman dediler...

Üç oğlan çıktı karşıma,

İkisi salak malak, birinin gömleği yok çıplak.

Çıplak oğlanın cebinde üç kuruş buldum, aldım çarşıya gittim. Bir karpuz satıyorlar ki kaldırılmaz, koltuğa da sığdırılmaz.

Karpuzu aldım, keserken çakım içine kaçiverdi, çakımı çıkarayım derken elim içine kaçtı, elimi çıkarayım derken kendim içine kaçtım...

Karpuzun içinde başımı kaldırdım. O yana bu yana bakarken bir adam bana bir tokat vurdu, Kafam koştum, odun pazarına soğan sarımsak satmaya gitti. Ben de arkasından koştum, kafama eriştim. Orada: “ Kafamsın!” , “ Kafan değilim!” diye onunla epey patırtı ettik... Sürüşük, mürüşük, Kadı'nın kapısında buluştuk.

Kadı evinde yok... Karşıdaki mercimek ağacına çıkmış, mercimek toplamış. Kafamla oraya gittim. Ağacın tepesinden bize bağırdı, sesini güç duyduk. Dedi ki:

“ Sizin davanız büyük dava... kırk tabaka kağıt, kırk kucak kamış kalem getirin! Sonra da kırk ayak merdiven bulun da ben buradan ineyim.”

Gittik kırk tabaka kağıt aldık, kırk kucak kamış kalem getirdik. Kırk ayaklı merdiven aramaya çıktık, onu da bulduk, getirdik, mercimek ağacına dayadık. Kadı inerken merdiven bir kırıldı...

Kadı öldü, kafam da bana döndü,

“ Nişanlım kaçıyor dediler, koştum girdim bir sokağa, rastladım bir duvağa, duvağı kaldırdım: Karşıma kazma başlı, çapa dişli bir koca karı çıktı. Öyle korktum ki, gerisin geriye koşmaya başladım. Pabucumun teki hala orada...

Pertev Naili BORATAV

Var varanın, sür sürenin, destursuz bağa girenin hali budur! Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde... Deve tellal iken, horoz şahna iken, serçe berber iken,

ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallar iken... Hamamcının tası yok, külhancının baltası yok, çarşıda bir adam gezer, peştemalının ortası yok.

Biz üç kardeşтик. Birimiz kör, birimiz topal, birimiz çolak... Babamız Allah rahmet eylesin, pek erken öldü; bize, yalnız üç duvarı sağlam, bir duvarı yıkık bir ev ve çakmaksız bir tüfek, dipsiz bir kazan bıraktı.

Bir gün hep birlikte ava gittik. Kör kardeşimiz birden:

“ bak, bitmemiş bir ağacın dibinde, doğmamış bir tavşan yatıyor!” diye bağırdı. Hep gözlerimizi oraya dikdik, çolak kardeş tüfeği kapıp, nişan altı. Kör kardeş de ateş etti. Topal kardeş koşup tavşanı getirdi. Böylece, bitmemiş ormanın dibinde, doğmamış tavşanı, çakmaksız tüfeğimiz, çolak elimiz, kör gözümüzle vurup, topal bacağımızla koşup yakalayarak, eve getirip yüzdük. Dipsiz kana koyup altını ateşledik. Ağzımızın suyunu akıtarak tavşanın pişmesini bekledik. Çok yorulduğumuzdan, acıkmıştık, beklemeye de sabrımız yoktu, kazanın kapağını kaldırınca ne görelim? Tavşan ortadan kaybolmuş. Meğer tavşan, kaçmış da üstteki kapağın haberi bile olmamış. Ellerimiz böğrümüzde kaldı. Hepimiz süt dökmüş kediye döndük. Birer köşeye çekilerek, kukuma kuşu gibi düşünmeye ve bir çare aramaya başladık. Sonunda, ben bir çare düşünüp, “ Şunun suyu ile yemenilerimiz boyayalım.” dedim.. Hemen işe başladık. Fakat su mu az geldi, ben mi çok sürdüm, bilmem; ne oldu, yemenimin birini yağlayınca; öbürüne yağ kalmadı. Sen misin beni yağsız bırakan diyen öbür yemenim, başını alıp gitti. Bana küstü. Derken ben de arkasından yola düştüm. Az gittim uz gittim, dere tepe düz gittim. Tam bir arpa boyu yol gitmişim ki, yemenimin tekini çift süren bir ihtiyarın ayağında gördüm.

“ Ver baba.” dedim, “ bu yemeni benimdir!” . Çiftçi yalvarırcasına yüzüme baktı:

“ Aman evladım.” dedi, “ bu yemeniyi benden alma, şu ekili tarla senin olsun...” diyerek, bir buğday tarlasını gösterdi. Bir tek yemeniyle koca bir tarlanın değişmesine pek memnun olarak, çiftçiye ben de yemeniyi bağışladığımı söyledim.

Tarlanın bir köşesine gidip postu serdim, uyudum. Aradan; günler, aylar geçti, bizim buğday tarlası biçilmeye hazır oldu. Bir sabah erken kalkıp, yapayalnız bu koca tarlayı tek orakla nasıl biçeceğimi düşünürken, birden karşıdan gözlerinden

alev sança bir kurt göründü. Bana doğru gelmeye başladığını görünce, korkumdan elimdeki orayı sallayıp, kurda doğru uzattım. Orağın sapı gidip, kurdu karnına gömüldü. Can acısından ne yapacağını şaşırarak hayvan, tarlanın içinde dönmeye başladı. Kurt kaçtı, orak biçti, kurt kaçtı, orak biçti. Ben de korkumdan bir ağaca çıkıp seyrettim.

Bir saate kalmadan koca tarla dümdüz oldu. Kurt da bırakıp gitti. Tarlanın biçildiğine ne kadar sevindim, bir görseniz. Ama birden aklıma başakların yığılması aklıma geldi. Ben günlerce çalışsam bunu beceremezdim. Hele bir sabah olsun diye, yatmaya gittim. Gece bir fırtına çıktı, bir fırtına çıktı, sanki yeri göğe karıştıracaktı. Korkumdan bir sütleğen otuna yapıştım. Sabah oldu, fırtına dindi. Yerimden kalkıp da ne göreyim? Bizim tarladaki buğday başakları, değme çiftçinin, yapamayacağı bir ustalikle harman olmamış mı? “Eh, dedim, gidip yardımcı bulup, harmanımı döveyim.” Ama lafımı bitirememiştim ki, karşıdan azgın, kocaman bir ayı göründü, harmanın yanından bana doğru geliyordu. Yerden bir taş alıp, belki korkuturum diye fırlattım. Taşı atmamla, alevin çıkması bir oldu. Meğerse attığım taş, çakmak, ayının dişi ise çelikmiş. Çıkan alev de bizim harmandanmış.

Üç gün üç gece sönmesini bekledim. Sönünce külleri karıştırmaya başladım. Yalnız yarısı yanıp, gerisi sağlam kalmış. Aradım, aradım, bu yükü kaldırabilecek ne bir deve, ne bir fil ve ne de bir at buldum. Bula bula, belinden yaralı bir karıncacık buldum. Buğday tanesini sırtına yükleyip, bizim meşhur eve götürdüm. Fakat karıncanın sırtı yük taşımaktan fenalaşmıştı, hayvancağızı böyle salıvermek günah olacaktı. İlaç aradım. “Hint cevizinin yağı iyi eder.” dediler. Böyle bir ağaç aradım, taradım, zor buldum. Ağaç pek yüksekti. Üstüne çıkmaya üşendim, taşlamaya başladım.

Üç gün, beş gün durmadan taşladım, fakat tek ceviz düşüremedim. Attıklarım da geri yere düşmüyordu, merak edip, ağaca çıktım; bir de ne göreyim? Ağacın üzerinde kocaman bir tarla varmış. Ne ala. Buraya karpuz ekerim, deyip, çekirdek getirdim. Karpuz ektim çok beklemeden, öyle büyük karpuzlar oldu ki, bir tanesini fil bile götüremez. Hele bir kesip tadına bakayım deyip, bıçağı sapladım. Bıçak gitti, elim gitti, kolum gitti, sonunda ben de gittim karpuzun içine...

Yedi yıl aradım, bulamadım. Sonunda karpuzun kapısını buldum. Vay anam karpuz! Evin köyün yıkılası karpuz! Bir yanında sazlık, samanlık, bir yanında tozluk dumanlık... Bir yanında demirciler demir döver denk ile, bir yanında boyacılar boya boyar binbir çeşit renk ile... Bir yanında, Al-i Osman devleti cenk eder top ile tüfenk ile... Bir at aldım, bindim dorudur diye, bir tekme vurdu, “ Geri dur!” diye... Çifte minareleri belime sardım borudur diye... Bir baktım adamcağızın biri.” Bir deve kaybettim, bulan var mı?” diye bağıyor. Adama yaklaştım: “ Amca” dedim, “ ben de bir bıçak kaybettim, görmedin mi?” . Adam bu sözün üzerine bir kızdı, bir kızdı ki, bana bir tokat sallamadan yanından kaçtım. O peşimden hala söyleniyordu.” Ben koskoca deveyi bulamıyorum da, o benden bıçağı soruyor!” . Meğerse, burası başka bir dünyaymış. Korkumdan hemen geri döndüm. Fakat orda bıraktığım ceket ve poturum sanki yargıç gibi beni sorguya çektiler. Orası başka dünya olduğu için, karpuzlar o kadar büyümüş, o kadar çoğalmış, kolları o kadar uzamış ki, bir tanesi de oradaki bir ırmağa köprü olmuştu.

Benim bu dalgınlığımdan kızmış olacaklar ki:” Kimsin, necisin, söylesene ey insanoğlu?.” diye bağırın, ceketimle potura kızdım. “ Ey, size ne oluyor be! Size ne oluyor?” diyerek karpuzları kökünden çekmeye başladım. Fakat ne göreyim, köprüden geçen insanlar, hep nehre yuvarlanmamışlar mı? Tuhaf. Suya atladım, bir kaçını kurtarayım derken, beni koskoca bir balık yutmasın mı? “ Aman!” diye ağlamaya başlamıştım ki, birden gözlerimi açtım, sıcak havanın etkisiyle uyuyakaldığım deniz kıyısından yuvarlanıp suya düşmemiş miyim? Bu sırada suya düşen kağıt gözüme ilişti. Hemen açıp okudum:

“ Falan, falan, falan,

Söylediklerim hep yalan.”

Aydın SU

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirit oynarken eski hamam içinde... Ben deyim şu ağaçtan, siz deyin şu yamaçtan, uçtu uçtu bir kuş uçtu; kuş uçmadı, gümüş uçtu. Gümüş uçmadı. Memiş uçtu. Uçar mı, uçmaz mı demeye kalmadı; kaptı maşayı, biri aldı kaşağıyı; dolandım durdum dört köşeyi...

Vay ne köşe bu köşe! Dil dolanmadan ağız varmaz bu işe; bu köşe yaz köşesi, şu köye kış köşesi, şu köşe güz köşesi, diye iki tekerleyip üç paşası!. Hemen bir fare deliği bulup, attım kendimi dışarı: Gelgelelim şu mahallenin yumurcakları haşarı mı haşarı: Bir fiske vurdular enseme, gözelim fırladı dışarı!.

Az gittim uz gittim... Dere tepe düz gittim. Çayır çimen geçerek, lale sümbül içerek; soğuk sular içerek, altı ayla bir güz gittim. Bir de dönüp artıma baktım ki, ne göreyim, gide gide bir arpa boyu yol gitmişim!

Vay başıma, hay başıma; bu yol bitecek gibi tükenecek gibi değil, ya bir devlet kuşu konsa başıma, ya da alsa beni kanadına kaşına, demeye kalmadı bir de gördüm ki, ne göreyim? Adıyla sanıyla, yeşiliyle alıyla, zümrüdü anka dedikleri değil mi? Kaf Dağı'nın üstünden süzüm süzüm süzülüp gelmiyor mu? Bakın be yahu! Yüzü insan, gözü ahu. Ne maval, ne martaval, işitilmedik bir masal bu!

Anonim

BÖLÜM IV

MASAL METİNLERİNİN İNCELENMESİ

4.1.ASLI HU! NESLİ HU!

Masalın Özeti

Üç derviş yola çıkmışlar. Bir çeşme başında yemek yemişler.

İçlerinden biri susamış ve çeşmeye su içmeye gitmiş. Su içip geldikten sonra diğer dervişlere, buradan bir deve geçmiş demiş. Sıra ile dervişler çeşme başından gelince, biri devenin yolcusunun hamile olduğunu ve yükünün ne olduğunu söylemişler. Bu sırada çeşme başında gizlenmekte olan bir adam ortaya çıkmış. Devenin ve üzerindeki yüklerin kendisine ait olduğunu, yolcunun da kendi eşi olduğunu söyleyerek onlardan deveyi çıkarmalarını istemiş. Dervişler de devenin hakkında bir şey bilmediklerini, tüm bu dediklerini çeşmenin başındaki izlerden anladıklarını, deve ile yanındakilerin kendilerinde olmadığını söyleseler de adamı ikna edememişler. Olay padişaha kadar uzamış ve padişah sadece adamı dinleyip, dervişleri dinlememiş. Dervişleri zindana atmış.

Zindanda birbirleri ile bu durumu konuşurlarken, olayı anlarız diye düşünen padişah, başlarına da onları dinlemesi için bir nöbetçi dikmiş. Dervişler iki gün geçmesine rağmen hiç konuşmamışlar. Üçüncü gün padişah dervişlere yemek göndermiş. Dervişler yemeğin etrafında toplanmış, şöyle bir bakmışlar ve sırayla; gelen yemekteki etin köpek eti; sütün eşek sütü; padişahın da babasının belli olmadığını söylemişler. Nöbetçi duyduklarını hemen padişaha iletmış. Sinirlenen padişah da dervişleri huzuruna çağırıp, onlara ne ceza verilmesi gerektiğini vezirlerine sormuş.

Birinci vezir, dervişleri parça parça edelim deyince dervişler: “ Aslı Hu! Nesli Hu!” demişler. İkinci vezir de, bunları fırında kızartalım deyince dervişler: “ Aslı Hu! Nesli Hu!” demişler. Üçüncü vezire ne yapalım bu dervişlere diye sorduğunda vezir, bunlar suç işleyen kimse değildir, iyi insanlardır deyince dervişler yine “ Aslı Hu! Nesli Hu!” demişler. Padişah bu “ Aslı Hu! Nesli Hu!” nun ne demek olduğunu dervişlere sormuş onlarda cevap vermişler. Vezirlerin aslına rücu ettiğini

söylemişler. Yani birinci vezirin babası kasap, ikinci vezirin babası fırıncı, üçüncü vezirin babası da çok iyi bir insanmış.

Padişah bunun üzerine yemek gidince söylediklerini nerden bildiniz o zaman demiş. Dervişler de kimden aldıysanız sorun demişler. Eti ve sütü aldıkları adamları çağırıp sorunca, dervişlerin söylediklerinin doğru olduğunu anlamış. Hemen aklına babasının padişah olmadığı gelmiş ve koşup annesine sormuş. Çocukları olmadığı için dağda bir çobandan kendisini aldıklarını öğrenince hatasını anlayan padişah, dervişlerden özür diliyor. Üçüncü veziri baş vezir yapmış ve bir daha kimseyi dinlemeden yargılamayacağına dair söz vermiş. Hayatlarına mutlu mesut devam etmişler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Karşımızdaki kişi kim olursa olsun, onun dış görünüşüne göre değerlendirilmemesi gerektiği düşüncesi vurgulanmaktadır.
- Bir olayın sonucunun hemen alınamayabileceği, sabredildiği takdirde sonun güzel olabileceği anlatılmaktadır. Sabretmenin önemi üzerinde durulmaktadır.
- Masalda kullanılan bazı cümleler ile çocuğa merak uyandırılmakta ve dinleme zevki geliştirilmektedir.
- Kimsenin anlayıp dinlemeye çalışmadan yargılanmaması gerektiği üzerinde durulmaktadır.
- Büyüklerimizden gördüğümüz gibi davranmayı öğrendiğimizi, iyi insanların her zaman mutlu sona ulaşabileceği vurgulanmak istenmektedir.

4.2.TERZİ VE ÜÇ KIZI:

Masalın Özeti

Bir terzinin üç kızı varmış. Padişah terzinin kızlarından en akıllısı ile evlenmek istemiş. Onları sorduğu bazı sorularla deneyip doğru kişiyi bulmaya çalışmış. Terziyi yanına çağırıp, bir soru sormuş. Bu soruya cevap istemiş. Kafasında soru ile eve giden terziyi bir düşüncedir almış. Derin derin düşünmeye başlamış.

Kızların babalarının bu düşünceli halini merak edip sormuşlar ve padişahın terziye sorduğu soruyu öğrenmişler. Büyük ve küçük kız babalarının bu düşünceli halinin padişahın sorduğu sorudan olduğunu duyunca hiç önemsememişler, babalarının kendilerini nasıl evlendireceğini düşündüğünü zannettikleri için düşünceli olması gerektiğini söylemişler. Bu bencil kızlar babalarına yardımcı olmamışlar. Ama en küçük kız padişahın sorduğu sorunun cevabını söyleyip babasına yardımcı olmuş.

Padişah terzinin cevabını beğenmiş ve bir soru daha sormuş. Bu soru karşısında da terzi ne yapacağını bilememiş. Tüm uğraşlarına rağmen bir türlü cevabını bulamamış. Eve gidip sorunun cevabını düşünürken; büyük ve ortanca kızları aynı şekilde cevap vermişler, küçük kız ise padişahın sorduğu sorudan kendilerinin saraya gitmesi gerektiğini söylemiş. Babasını ikna etmiş ve hep birlikte saraya gitmişler. Padişah kızlara sorular sormuş ve akıllı kızın en küçük kız olduğunu anlamış. Onu çok beğenmiş ve evlenmeye karar vermiş.

Ertesi gün hemen vezirini terzinin evine gönderip, terziyi çağırmasını söylemiş. Terzinin evine giden vezir küçük kızla karşılaşmış. Küçük kız hemen vezirin niyetini anlayıp, padişaha bilmeceler göndermiş. Vezirinden dinlediği bilmeceleri anlayan padişah, kızın kendisine ne demek istediğini anlamış. Terzi de olsa kız babasıdır, kız istemeye padişahın kendinin de gitmesi gerekmektedir. Hemen hazırlıklar tamamlanmış. Padişah ertesi gün küçük kız terziden istemiş ve akıllı kız ile evlenmiş. Ömür boyu mutlu yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masal içinde sorulan sorular çocuğun ilgisini çekmekle birlikte, çocukta merak uyandırdığından, dinleme ve okuma zevki geliştireceği düşünülmektedir.

- Masal içinde sorulan sorularla çocuğun zihinsel gelişimi desteklenmekte ve çocuklar düşünmeye yönlendirilerek, onlar da masalın bir parçası haline getirilmeye çalışılmaktadır.

- Özellikle küçük kız üzerinde durulmuş, küçük kızın akıllı oluşu vurgulanmak istenmiştir.

- Gelenek ve göreneklerimiz üzerinde durulmuştur. Kız istemek için padişahın kendisinin terzinin evine gitmesi onu küçülmez aksine daha da sayılır bir hale getirir düşüncesi üzerinde durulmuştur.

4.3.MURADINA NAİL OLAMAYAN DİLBER

Masalın Özeti

Ülkenin birinde evlilik çağına gelmiş bir kız varmış. Bir gün bu kıza bir kuş gelmiş ve kırk gün bir cesedin başında beklerse muradına ereceğinin eğer kabul ederse kendisini götürebileceğini söylemiş. Kıza düşünmesi için zaman vermiş ve ertesi gece gelip cevabını öğrenmiş. Kız bu teklifi kabul etmiş.

Kuş kızı almış ve uzak diyarlara, denizler kenarında bir dağ başına götürmüştü. Kuş kızı bir eve götürmüştü ve başında bekleyeceği cesedi göstermiş. Sonra da kaybolmuş. Aradan günler geçmiş kız yalnızlıktan sıkılmış. O sırada oradan geçmekte olan bir gemiden bir cariye satın almış. Başına gelenleri anlatmış.

Otuz dokuzuncu günün sonunda cariye demiş ki: “ Sen bu cesedin başında azıcık bekle, ben de birazcık gezip geleyim.” Kız rahatlamak için dışarı çıktığında ceset uyanmış ve başındaki cariye cesede kırk gün başını beklediğini, dışarıda gezen kızın da gemiden satın aldığı cariye olduğunu söylemiş. Kız bir gelmiş ki ceset uyanmış ve cariye de yalanları sıralamış. Yapacak bir şey olmadığını anlayınca sesini çıkarmamış. Ceset de kendisinin padişah olduğunu anlatmış, başında kırk gün bekleyecek biri ile evlenmek istediğini söylemiş.

Padişah cariye ile kızı yanına alıp kendi memleketine götürmüştü. Cariye ile evlenmiş, kızı da yanlarına hizmetçi olarak almışlar. Yaşayıp giderlerken bir gün padişahın bir geziye gitmesi gerekmiş. Gittiği yerden ne istediklerini soruyor onlara. Cariye çeşitli hediyeler istemiş, kız da sabır taşı ve sabır bıçağı istemiş.

Padişah gezide hediyeleri almış, kızın istediğini alırken satıcı padişahı uyarmış. Satının uyarısı üzerine padişah bu durumdan huylanmış. Eve dönünce cariye hediyelerini vermiş, kıza da sabır taşı ve sabır bıçağını. Sonra da kızdan önce odasına gidip gizlice saklanmış. Kız odasına gelince sabır taşını açıp, başından geçenleri bir bir anlatmış. O anlattıkça sabır taşı büyümüş ve en sonunda da çatlamış.

Kız da taş bile dayanamadı ben nasıl dayanayım diyerek sabır bıçağını eline almış tam intihar edecekken, padişah saklandığı yerden çıkıp kızı kurtarmış.

Kendisini dinlediğini, gerçekleri öğrendiğini, artık her şeyin düzeleceğini söylemiş. Cariyeyi kendisine yalan söylediği için onu boşayıp evden kovmuş. Asıl kızla evlenmiş. Hayatları boyunca mutlu yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda sabır üzerinde durulmuş ve sabredildiği takdirde istenilen huzur ve mutluluğa ulaşılabileceği üzerinde durulmuştur.
- Yapılan kötülüklerin karşılıksız kalmayacağı özellikle belirtilmiş; iyilerin sonunun iyi, kötülerin de sonunun kötü olacağı üzerinde durulmuştur.
- Yalan söylemenin kötü bir şey olduğu ve mutlaka bir gün bu yalanın ortaya çıkacağı anlatılmak istenmiştir.
- Masalda kuşun dile gelip kızı yönlendirmesi itibariyle çocukların ilgileri çekilmeye çalışılmakta ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlanmaktadır.

4.4.PADİŞAHIN TEMBELLERİ

Masalın Özeti

Memleketin birinde tembeller çoğalmış. Tembellerin bu durumu herkesi rahatsız etmeye başlayınca, şikayetler padişaha kadar uzamış. Padişah tembelleri bir saray yaptırma kararı almış. Böylece tembeller başkalarını rahatsız etmeyeceklermiş.

Tembellere saray yaptırılıp da herkes hazır yemeyi içmeyi görünce, yavaş yavaş halk da yalandan tembel olmaya başlamış. Memlekette hiçbir iş zamanında bitmez olmuş. Tembellerin saray masrafı gerçek saray masrafını geçince, bu gidişe bir dur demek gerektiğini düşünerek bir çözüm yolu bulmuşlar.

Tembellerin sarayında yangın çıkarıp, yalancı tembelleri tespit edelim demişler. Kaçmayacak olanlar gerçek tembellerdir nasılsa. Gerçek tembelleri bakarız ama bu çokluktaki tembelleri bakmak çok zor. Yangını çıkarmışlar. İki kişi dışında herkes kaçmış. Bu kaçmayan iki kişi gerçek tembellermiş.

Böylece o ülkenin iki tembeli dışında kimse çalışmamazlık edememiş. Herkes üzerine düşen görevi yerine getirmiş. Padişah ve tüm halk da rahat bir nefes almış. Sonsuza kadar mutlu yaşayıp gitmişler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Tembelliğin kötü bir alışkanlık olduğu üzerinde durulmaktadır. Çocuğun ahlakî ve kişisel gelişimi açısından çok önemli bir role sahip olan çalışma duygusunun gelişimi bu şekilde sağlanmaya çalışılmaktadır.

- Her işin zamanında yapılması gerektiği, yapılmadığı takdirde işlerin ters gidebileceği anlatılmaya çalışılmış.

- Komik konuşmalarla çocuğun ilgisi aktif tutulmaya çalışılmış.

- Başkalarını kandırmanın yanlış bir davranış olduğu üzerinde durulmaktadır. Böylece çocuğun duygusal ve ahlakî gelişimi desteklenmektedir.

4.5.KELOĞLAN'IN BABASI

Masalın Özeti

Bir ülkenin başına gelen bir hükümdar, kırk yaşından büyük olan herkesin kafasının kesilmesi emrini vermiş. Geri kalan gençlerin de kendisinin söylediği işlerde çalışması gerektiğini söylemiş. Keloğlan babasının ölmesini istemediği için babasını bir dağın başındaki mağaraya saklamış. Her gün işten çıkınca ona yemek götürürmüş.

Padişah her gün çalışan gençlerden birini çağırıp “ Alim miyim? Zalim miyim?” diye soru sorarmış. Alim de dese, zalim de dese başını vurdurmuş. Her geçen gün gençlerin sayısı azalmış. Bir gün sıra Keloğlan'a gelmiş. Muhafızlar gelip Keloğlan'a yarın padişah seni çağırıyor diye haber vermişler.

Keloğlan da son bir kez de olsa babasını görmek için mağaraya gitmiş. Olanları anlatmış. Babası da padişaha söylemesi üzere Keloğlan'a bir cevap söylemiş. Padişah soruyu sorunca benim söylediğim cevabı verirsin demiş.

Padişah Keloğlan'ı huzuruna çağırıp sormuş. Keloğlan da aynen babasının cevabını vermiş. Keloğlan'ın verdiği cevap padişahın çok hoşuna gitmiş. Bu cevabı

kendisine kimin öğrettiğini sormuş. Keloğlan da gerçekleri anlatmış. Padişah hemen babanı al ve gel demiş

Keloğlan hemen mağaraya gitmiş. Babasına olanları anlatmış. Padişahın kendisini çağırdığını söylemiş. Bunun üzerine Keloğlan ve babası padişaha gitmişler. Padişah Keloğlan'ın babasını akıldanesi, Keloğlan'ı da baş vezir yapmış.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda padişahın düşüncesizce hareket etmesi üzerinde durulmuş, bu durumun yanlışlığı vurgulanmaya çalışılmıştır.
- Masalda büyüklerin sözünü dinlemenin önemi anlatılmaktadır.
- Olaylar karşısında düşünerek hareket etmenin önemi vurgulanmakta ve çocukta bu şekilde hareket etme duygusu geliştirilmektedir.
- Masalda padişahın son anda kötü biri olmaktan vazgeçmesi, çocuklara son ana kadar umudunu yetirmemeyi öğretmektedir.
- Bu masalda aklını kullanmanın önemi vurgulanmakta, aklını kullananın birçok zorluğun üstesinden gelebileceği üzerinde durulmaktadır.
- Masalda Keloğlan'ın babasını saklaması, insanın sevdiği uğruna bazı zorluklara katlanabileceği inancını geliştirmeye çalışmaktadır.
- Kaloğlan'ın babasının mağaradan ona yardım etmesi, insanların hiçbir zaman pes etmemesi gerektiğini anlatmakla birlikte elinden geleni yapması gerektiğini de göstermektedir.
- Masalda iyi-kötü ayrımı yapılarak, çocuğun kişisel gelişimi desteklenmektedir.

4.6.MİS KADUN

Masalın Özeti

Bir Mis Kadın varmış. Çok iyi biriymiş ama işe başlarken hiç besmele çekmezmiş. Kadın ebeymiş. Herkese yardım edermiş. Bir gece kapısı çalınmış ve birileri onu doğum olduğu gerekçesi ile şehir dışına götürmüşler. Kadın çok huylanmış, gece adamların peşine takılıp gitmekten dolayı, başıma kötü şeyler

getirecekler diye düşünmüş. Adamlara vazgeçmek istediğini söyleyince adamlar doğum olduğuna dair yemin edip kadını ikna etmişler.

Kadın yine de bu işte bir iş var diyerek yola devam etmiş. Sonunda bir eve varmışlar, hakikaten doğum yapacak biri onu bekliyormuş. Ebeye her işin başında besmele çekmesi için uyarıda bulunmuşlar. Ebe doğumu gerçekleştirmiş. Ev halkı sevince boğulmuş. Evin büyüğü besmelesizlerden un, yağ şeker istemiş. Gelenlerle helva karmış, yenilmiş. Evin büyüğü bu seferde besmelesizlerden gelinlik getirin demiş. Gelen gelinliği kadın hemen tanımış. Kendi gelinliğiymiş. Kimseye çaktırmadan bir işaret vermiş. Doğum yapan kadına gelinliği giydirip düğün yapmışlar. Düğün bitince ebeye gidebilirsin demişler.

Kendisi evden alan adamlar onu eve bırakmaları için görevliymiş. Şehrin girişine kadar yürümüşler. Ayrılırken kendisine soğan ve sarımsak kabukları vermişler. Kadın adamlardan ayrılınca, ben bunları ne yapayım diyerek kabukları bir ağacın dibine dökmüş. Eve gitmiş, elbiselerini çıkarırken bir ses duymuş. Yuvarlanan altın ve gümüşün ses çıkarmış. Kadın hemen anlamış, koşa koşa ağacın dibine gitmiş fakat hiçbir şey bulamamış. Aklına kendi gelinliği gelmiş. Koşarak evine dönmüş, sandığı açmış bakmış ki, işareti verdiği gelinlik evinde duruyor. Besmele çekmeden iş yaptığı için periler eşyalarına rahatça dokunabiliyorlarmış.

O günden sonra başladığı her işte besmele çekmeye özen göstermiş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda dua etmenin önemi vurgulanmaya çalışılarak, çocuğun dini gelişimine katkı sağlanmaya çalışılmıştır.
- Masalda yer alan peri karakterleri çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olmakla birlikte, dinleme sevgisi aşılacaktır.
- Masalda soğan sarımsak kabuklarının sonradan altın olması çocukların ilgisini canlı tutmaktadır.
- Masalda vurgulanmaya çalışılmış olan besmele çekmenin önemi, çocuğu manevî gelişim açısından beslemekle birlikte, kültürel değerlerimizin de aktarılmasını sağlamaktadır.

- Masalda ebelik mesleğinin önemi üzerinde durulmuş, çocuklarda meslek kavramı geliştirilmeye çalışılmıştır.

4.7.TEMBEL KIZ

Masalın Özeti

Bir kadının tembel bir kızı varmış, iş yapmayı hiç sevmiyormuş. Annesi kendisinden ne iş yapmasını istese bir bahane bulup işi yapmıyormuş. Kız çok güzelmiş. Bir gün kızı istemeye gelmişler. Dünürlerle anlaşılmiş, düğüne karar vermişler. Düğün günü kız evden çıkacakken, annesi kızı için ağlıyormuş onun ne kadar tembel olduğunu anlatıp duruyormuş. Dünür kadın duyduklarına inanamamış ve tembel kızı oğluna almaktan vazgeçmiş. Fakat kız ve oğlan birbirlerini çok sevmişler, söz vermişler. Oğlan ben annemi ikna edip yine geleceğim beni bekle demiş.

Kız da bu duruma çok üzülmüş. Annesi ona hatanın kendi tembelliği olduğunu anlatmış. Kız istekle çalışarak tembelliği üzerinden atmış, herkesin çalışkanlığını övdüğü bir kız halini almış.

Bir gün dünür kadın oğlunu da almış yine kızı istemeye gelmiş. Kızdan ayrıldıktan sonra oğlunun çok mutsuz olduğunu, gelinin tembelliğinin önemli olmadığını, onların mutluluğunun kendisi için yeterli olduğunu söyleyerek tekrar kızı istemiş. Annesi ile kız anlaşarak kızın tembellikten kurtulduğunu dünüre söylememişler.

Kızla oğlan evlenip çok mutlu olmuşlar. Ama asıl mutlu olan gelinin artık tmbel olmadığını fark eden kayınvalide olmuş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Tembelliğin kötü bir davranış olduğu üzerinde durulmuştur.

- Masal başta kızın annesine kötü davrandığını gösterse de, sonradan olan olaylarla kız ve annesinin birbirlerine ne kadar saygılı ve sevgili olduğu görülmektedir. Böylece gelenek ve göreneklerimizden kopmadan yaşamamız gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır.

- Verilen sözlerin mutlaka tutulması gerektiği üzerinde durulmuş böylece çocukta zihinsel gelişime katkı sağlanmıştır.

- Masalda üstü kapalı söylenen bazı sözlerle anlatılmak istenen tembellik çocuklara mecaz anlatımla verilmekte ve bilmece gibi olan bu söylem sayesinde çocukların ilgileri diri tutulmaktadır.

- Masalda tembelliğin kınanması ve çalışkanlığın övülmesi ile çocukta çalışkan olmaya karşı bir heves uyandırılmaya çalışılmaktadır.

4.8.BEYOĞLU İLE ACEM KIZI

Masalın Özeti

Bir zamanlar beyliğin başına geçecek bir Beyoğlu varmış. Beyoğlu bir Acem kızına aşık olmuş. Acem kızını da ona aşık olmuş fakat kızın abisi Beyoğlu'nu beğenmemiş v kızını Kenan iline kaçırmış. Beyoğlu da peşlerine takılmış. Dağ tepe sora sonra, manilerini söyleye söyleye peşlerinden gitmiş.

Sonunda Kenan iline varıyor. Acem kızını aramış durmuş fakat bulamamış. Bir bekçiden yardım istemiş. Bekçi de Acem kızının düğününe davetli olmasa yardım edeceğini söyleyince, Beyoğlu ona olanları anlatmış. Beyoğlu kadın elbisesi giyerek Acem kızının düğününe gitmiş. Oradan kızını kaçırmış. Evlenip mutlu olmuşlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda birbirlerini sevip, birbirlerine söz vermiş olan iki kişiyi üzerinde durulmaktadır. Birbirlerine verdikleri sözden dönmemeleri, verilen sözlerin mutlaka tutulması gerektiği duygusunu çocukta uyandırmaktadır.

- Masalın aralarında geçen manzum kısımlar sayesinde çocukta dil gelişimine katkı sağlanması beklemektedir.

- Masalda azimle isteğimizin peşinden gittiğimizde istediğimiz sonuca ulaşacağımız anlatılmaktadır. Bu sebeple çocuğun zihinsel ve duygusal gelişimlerine de katkı sağladığı söylenebilir.

- Masalda sevdiği için oğlanın kız kılığına girmesi çocukların ilgisini çekmekte ve karşılaşılan problemlerin çözümünde farklı çözüm yolları denemenin önemi vurgulanmaya çalışılmaktadır.

- Masal boyunca devam eden mutsuz bekleyişin sonunda mutlu sona ermişlerdir.

4.9.DORAK KIZ

Masalın Özeti

Bir çiftçinin üç kızı varmış. Çiftçi bir gün hastalanmış ve çok geçmeden de ölmüş. Kızlar babasız hem parasız kalmışlar. Büyük kız üç gece üst üste rüyasında bahçedeki dorakların dibinde altın olduğunu görmüş. Orayı kazmışlar, altınları bulmuşlar. Yeni bir ev yaptırmışlar.

Bir gün büyük kız dorakları sularken padişahın oğlu ona bir soru sormuş. Kız cevap verememiş. Ertesi gün ortanca kıza sormuş yine cevap verememiş. Sonraki gün küçük kıza sormuş, kız da onun sorusuna soru ile karşılık vermiş. Küçük kızın sorusuna da padişah oğlu cevap verememiş. Küçük kızdan öcünü almak isteyen padişah oğlu kılık değiştirmiş. Bu haliyle küçük kıza aldatmış. Bu sefer de kız öcünü almak istemiş. Azrail kılığına girip oğlanı bir güzel dövmüş. Öyle dövmüş ki oğlan dört ay yataktan kalkamamış.

Oğlan yataktan kalkınca yine kızlarla uğraşmaya başlamış. Kendisini dövenin küçük kız olduğunu öğrenince kıza yine bir oyun hazırlamış. Annesine o kızla evlenmek istediğini söylemiş. Kendisine bir oyun hazırlandığını tahmin eden kız da karşılığını hazırlamış. Şekerciden kendi boyutlarında bir şeker yaptırmış, içini pekmezele doldürtmüş.

Padişahın oğlu ile küçük kız evlenmişler. Kız kardeşlerinin getirdiği içi pekmezele dolu şekeri gizlice içeri almış. Oğlan da içeri gelince sen benim canımı almak istedin deyip hançeri saplamış şekere, dökülen kan sandığı pekmezi de kimse anlamasın diye içmiş. Sonra da aklı başına gelmiş. Pişman olmuş tam kendini öldürecekken, saklanan kız engel olmuş. Hayatları boyunca mutlu olmuşlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masal genel olarak padişahın oğlu ile küçük kız arasında geçen çekişmeyi anlatıyor. Bu çekişmede padişahın oğlu ile küçük kız birbirlerini imtihan ediyorlar. Kendilerince sorular sorup, masalı eğlenceli kılıyorlar. Bu sebeple

çocukların ilgisi sürekli olarak canlı tutulduğundan oldukça zihinsel ve duygusal gelişim açısından verimlidir denilebilir.

- Masalda yer alan “ öcünü alma meseleleri” çocukların kişisel gelişimleri açısından olumsuz gibi görünse de, aslında, masalda öcünü almaya çalışanların başlarına kötü şeylerin gelmesi nedeniyle çocuklar tarafından yanlış bir davranış olduğu görülebilmektedir. Bu sebeple de çocukların ahlakî gelişimleri açısından geliştiği söylenilebilir.

- Masalda iyi- kötü karşılaştırmalarına yer verilmeye çalışılmış. Çocukta iyi- kötü kavramlarını karşılaştırması için fırsat verilmiştir.

- Aldatmanın kötü bir davranış olduğunun üzerinde durularak, oyunbaz olmamak gerektiği vurgulanmaya çalışılmış.

- Masalın başında büyük kızın rüyalarında gördüğü altınları bularak zengin olsalar da, özellikle küçük kızın akıllı olduğu üzerinde durulduğundan; yaş itibariyle çocukların ilgisini çekmekle birlikte akıllı olanın önemi anlatılmaya çalışılmaktadır.

4.10.DÜNYA GÜZELİ

Masalın Özeti

Bir zamanlar iki komşu ülkenin iki padişahı varmış. Biri genç ve toy diğeri yaşlı ve ağır başlıymış. İki padişah da iyi huylu hükümdarmış. Genç olan komşu ülke padişahının kızını görmüş ve çok beğenmiş onunla evlenmek istemiş. Fakat annesi buna karşı çıkmış. Onun kendi vezirlerinin kızı ile evlenmesini istiyormuş. Sultan anaya rağmen genç padişah komşu ülkenin padişahının dünya güzeli kızı ile evlenmiş.

Sultan ana ile baş vezir bu evliliği bozmak iki dost ülkeyi birbirine düşürmek istemişler. İki ülke arasında savaş çıkmış. Padişah savaşa giderken güzel karısını annesine emanet etmiş. Genç padişah savaşa giderken en güvendiği Arap delikanlıyı yanına almış. Savaş uzun sürünce karısını çok özlediğinde ve haber alması için Arap delikanlıyı saraya yollarmış.

Padişah bir gece rüyasında hanımının bir erkek bir kız çocuk doğurduğunu görmüş. Kızına ay oğluna güneş adını vermiş. Padişah gördüğü rüyanın doğruluğunu

anlamak için Arap delikanlıyı saraya yollamış. Bu arada Sultan Ana doğum gecesi dünya güzelinin doğurduğu çocukları alıp yerine Arap kızının doğurduğu kara ikizleri koymasına için saray ebesini çağırılmış. Karşılığında keseler dolusu altın vermiş. Anneler yorgun olduğu için olanları anlamamış. Ebe gizlice çocukları çeyiz sandığının içine koyup nehir kıyısından suya bırakmış. Arap delikanlı saraydan gelen haberci ile karşılaşmış. Hanımlarının doğurmak üzere olduğunu öğrenince geri dönüp padişaha mutlu haberi vermiş. Bu mutlu haber savaşın sona ermesine yol açmış.

Padişah saraya dönünce Sultan Ana ortalığı karıştırıp dünya güzelinin kendisini Arap delikanlı il aldattığını ima eden sözler söylemiş ve gerekçe olarak da iki kara çocuğu göstermiş. Ebe de bu sözleri doğrulamış. Padişahı bir düşüncedir almış. Hanımı ile konuşmadan önce vezirine danışmak istemiş. Bunu fırsat bilen ikiyüzlü vezir hanımı ile arasını bozmak için Sultan Ananın sözlerini desteklemiş. Padişah Arap delikanlıyı, dünya güzelini ve çocukları öldürmeye kıyamamış ve onları Toroslar'ın ötesinde Cennet Cehennem Mağaralarına ömür boyu kalmak üzere göndermiş.

Bu arada ırmağa bırakılan sandığı bir çoban ve karısı bulmuş. Bebekleri kendi çocukları gibi bakıp büyütmüşler. Aradan yıllar geçmiş. Çobanla karısı yaşlanmış ve çocuklarına gerçekleri anlatmışlar. Gidin gerçek ananızı babanızı bulun demişler. Çocuklar sandığı da alıp yola çıkmışlar. Bir kente varmışlar. Sandığı sormuş soruşturmuşlar. Hancıdan sandığın ancak saraylarda olabileceğini öğrenip ve bu işin fazla karıştırılmaması gerektiği uyarısını almışlar.

Saraya girmenin yollarını ararlarken, saraya hizmetçi alınması gerekmiş ve sarayda işe girmişler. Ebe ve Sultan Ana durumu öğrenince, padişah duymasın diye telaşlanmışlar. Onlar aralarında konuşurlarken de bunu Arap Kız duymuş. Her şeyi anlar ve duyduklarını hemen padişaha iletir. Padişah Güneş Oğlan, Ay Kız, ebe, vezir ve anasını da alıp bir geziye çıkılacağını söyler. Mağaraya hapsedilenlerin yanına giderler. Her şey ortaya çıkar.

Mağarada hapsedilenler saraya döner, bu hainliği yapanlarsa mağarada kalıp cezalarını çekerler. Dünya güzeli mağarada kimsenin adını bilmediği bir hastalığa

tutulmuş. Padişah padişahlığını evlatlarına bırakıp dünya güzeli karısı ile ilgilenmeye başlamış. Fakat hastalığına bir çare bulamamış.

Bir Hidrellez günü evlatları kendisini gezmeye götürmek istemişler. Daha oraya gider gitmez dünya güzelinin rengi yerine gelmeye başlamış. O sırada bir ihtiyar adam gelmiş ve Güneş ve Ay ona hürmetle yaklaşmış, güzelce ağırlamışlar. Davranışları ihtiyarın çok hoşuna gitmiş ve onlara atının heybesinden bir ilaç çıkarıp vermiş. Annelerinin hastalığının sivrisineklerden kaynaklandığını, bataklıkların kurutulması gerektiğini anlatmış. İhtiyar adam giderken heybesini güneş ve aya bırakmış. İçinde tüm bataklıklara yetecek kadar ilaç olduğunu ve nasıl kullanmaları gerektiğini anlatmış güneş ve ay bu ihtiyar adamın Hızır baba olduğunu anlamışlar.

Memleketlerine dönmüş halk ile el ele vererek tüm bataklıkları kurutup yerlerine ağaç dikmişler. Bet bereket artmış, dünya güzeli iyileşmiş, güneş ve ay evlendirilmiş, düğünler yapılmış. Dünya güzeli padişahı affetmiş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Öncelikle söylenen yalanların elbet bir gün mutlaka ortaya çıkacağı üzerinde durulmuştur. Çocukta ahlak gelişimi açısından çok önemli olan bu kavramın gelişmesinde masalların da etkili olması beklenilebilir.

- İyi huylu olmanın doğru ve düzgün sayıldığı, kötü huylu olmanın yanlış kabul edildiği bir dünyada yaşadığımız anlatılmaya çalışılmış.

- Kötülerin kaybederek, iyilerin kazanmasının işlenmesi çocukta ahlak gelişimine katkı sağlayacağı yönünden ele alınabilir.

- Bu masalda nadiren de olsa görülen annenin çocuğuna oyun oynaması, çocuğun annesine karşı güven duygusunu kaybetmesine yol açabilir.

- Sabreden insanların her zaman kazanacağı ve en üst mevkilere geleceği anlatılmakla birlikte, çocuğun ahlakî ve zihinsel gelişimine katkı sağladığı düşünülebilir.

- Masal zincirlemeli olarak devam ettiğinden çocukların ilgisi diri tutulmaktadır. Bir padişahın yanından bir mağaradan anlatılmaya devam eden masal sayesinde çocuklar çok yönlü düşünebilme kavramını geliştirebilirler.

- Çoban ve karısının padişahın bebeklerini bulup, büyütüp sonra da gerçekleri anlatmaları, her gerçeğin mutlaka bir gün ortaya çıkacağını vurgulamaktadır.

- Hıdrellez günü ve Hızır üzerinde durulmuştur. Millî ve manevî duygularımızın dahası gelenek ve göreneklerimizde aktarımında bu masal kullanılabilir niteliktedir.

- Masalda affetmenin üzerinde de durulmuş. İnsanların hata yapabileceği ve onları affetmeninse erdemli bir davranış olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

- Masalın sonunda Hızır'ın söylediği şeyin dünya güzeline hastalığına iyi gelmesi ve bunun da dünya için yapılması anlatılmaya çalışılmıştır. Kısaca sivrisineklerden kaynaklanan bir rahatsızlığı gidermek için bataklıkların kurutulması bilgisi verilmekte, ağaçlandırma yapıldığı takdirde dünyanın daha güzel bir yer olacağı üzerinde durulmaktadır. Bu sebeple çocukların zihinsel ve duygusal gelişimlerine katkı sağladığı söylenilebilir.

4.11.ESE KÖSE KELOĞLAN

Masalın Özeti

Köylerin birinde yarışlı düğün şenliği varmış. Bu düğünde Ese, Köse, Kel Oğlan da bulunmuş. Şenlik önce atışmalı yarışla başlamış. Halk neşe içerisinde atışanları izlemiş, eğlenmişler.

İkinci olarak bilmece yarışması yapılmış. Kel Oğlan sıra ile önce Ese'nin sorduğu bilmeceyi sonra Köse'nin sorduğu bilmeceyi bilmiş. Halk Kel Oğlan'ı destekleyerek alkışlamış.

Üçüncü olarak dil döndürme yarışması yapılmış. Ağa bu yarışmaya da Ese, Köse, Kel Oğlan'ı çağırmış. Tekerlemeyi ne Ese ne de Köse söyleyebilmiş. Sadece Kel Oğlan tekerlemeyi bir çırpıda şaşırmadan söylemiş. Dil döndürme yarışmasını da kazanmış. Halk Kel Oğlan'ı omzunda gezdirip ödüllendirmiş. Bu düğün şenliği de böylece bitmiş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Eski geleneklerimiz üzerinde durulduğundan dolayı çocukta millî ve manevî duyguların geliştirilmesine katkı sağladığı söylenilebilir.
- Kültürel öğeler üzerinde oldukça durulmuştur. Örneğin bir düğünde çeşitli yarışmaların yapıldığı görülmüştür. Eğlenceler yapılarak tüm herkesin bu düğün şenliğine katılımı sağlanmaya çalışılmış, birlik ve beraberlik kavramları geliştirilmeye çalışılmıştır.
- Bu masalda kullanılan tekerlemeler çocukların oldukça ilgisini çekmektedir. Masal anlatılırken çocuklara da söylenmeye çalışıldığı takdirde çocuklarda masalın bir parçası haline gelip, kendilerine daha da çok güven duyacaklardır.
- Çocukların dil gelişimlerini destekleyici nitelikte bir masaldır.

4.12.GÖK KUŞAĞI İLE HIZIR BABA

Masalın Özeti

Bir kocakarı ile bir ihtiyar adam armış. Fakat çocukları olmuyormuş. Bu durum kocakarıyı çok üzüyormuş. Gün geçtikçe daha huysuz olmaya başlamış. Bir gün damlarındaki leylek yuvasını bozmuş. Leylek babayı öldürmüş ve leylekleri oradan kovmuş. Çok geçmeden Leylek ana ağzında bir hurma çekirdeği ile dönmüş, çekirdeği Leylek babanın önüne koymuş. Koca karı kocasından korkusuna çekirdek ve Leylek babayı toprağa gömmüş. Çekirdek filizlenmiş kocaman ağaç olmuş dalları hurma dolmuş. Koca karı hemen kocasına haber vermiş, çocuğumu yok ama bir hurma ağacımız var deyip hurma toplamasını istemiş.

İhtiyar adam hurma ağacına çıkmış, çıktıkça çıkmış başı bulutlara değmiş. O sırada yağmur yağmaya başlamış ve gök kuşağı ortaya çıkmış. Gökkuşağı ihtiyara hangi rengim daha güzel diye sormuş. İhtiyara adam da tüm renklerin güzel olduğunu söylemiş. Bu cevap gökkuşağının çok hoşuna gitmiş. İhtiyarı alıp Tanrı dağına götürmüşler. Orada bir göl varmış. Gölün suyundan içen gençleşir, sonsuza dek yaşarmış. Gökkuşağı ihtiyara gölün üzerinden geçerken bir avuç su alıp içmesini söylemiş. İhtiyar içer içmez gençleşmiş. Gökkuşağı da ona ey genç adam artık ölümsüzlüğe eriştin her yıl sana hıdrellez günleri düzenlenecek insanlar dilekte

bulunacak onların dileklerini duyup gerçekleştir demiş ve kaybolmuş. Hızır baba sepetini alıp hurmalarla doldurmuş her dokunduğu hurma değerli taşlara dönüşmüş.

Hızır baba ağaçtan inip eve varınca karısı onu zor tanımış. Kocası neler olduğunu anlatınca kendisi de gençleşmek istemiş. Ertesi gün takmış sepeti koluna çıkmış ağaca. Gökkuşağının renkleri aynı soruyu ona da sormuşlar. Kadın onlara renklerin bir önemi olmadığını söylemiş, önemli olanın kocasından daha genç hale nasıl gelebileceğini sormuş. Gökkuşağı kocakarıyı Tanrı dağı yerine Kaf dağına götürmüş. Doruktaki göle atıvermiş. Daha göle düşer düşmez kocakarı ölümsüzleşip bir cadı oluvermiş. Ağaçtan inerken topladığı hurmalar çıyanlara dönüşmüş. Eve gidince de bu çıyanlar kendisini ısırılmış.

Cadı kadın evden kaçıp, masallar dünyasına gitmiş. Dünya güzellerini kaçırıp onlara büyü yapar olmuş. Hızır baba ise kırklara karışmış. Her yıl hıdrellez günü insanlara görünüp, dileklerini yerine getirmiş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Yapılan bir kötülüğün mutlaka bir gün karşılığının bulunacağı anlatılmaya çalışılmış. Çocukta iyi – kötü kavramı geliştirilmeye çalışılmıştır.
- Aile kavramı üzerinde durulmuş, ailenin önemi ve değeri anlatılmaya çalışılmıştır. Bu şekilde çocukta duygusal ve sosyal yönden gelişim sağlandığı söylenilebilir.
- Gözü tok insanların her zaman mutlu olacakları vurgulanmaya çalışılmış, gözü aç insanların da başlarına kötü şeyler gelebileceği üzerinde durulmuştur.
- Bu masalda da Hızır ve hıdrellez günü ifadeleri kullanılmış. Çocukta millî-manevî ve kültürel değerlerimizin geliştirilmeye çalışıldığı görülmüştür.

4.12.GÖKTEN GELEN KİRAZLAR

Masalın Özeti

Bir ülkenin deli dolu bir hükümdarı varmış. Her aklına geleni yaparmış. Bir gün vezirine kiraz mevsimi geldiğini, en iyi kirazların da Şam'da yetiştiğini, yemek için oraya gitmek istediğini, hazırlık yapılmasını istediğini söylemiş. Veziri ne dil döktü ise kararından çevirememiş fakat hazırlık için birkaç gün izin almış.

Akıllı vezir hemen Şam valisine bir posta güvercini uçurmuş. Güvercin ile gönderdiği mektupta yüz yirmi adet posta güvercininin ayaklarına bir çift kiraz bağlayıp göndermelerini istemiş. Şam valisi bu mektuba şaşırırsa da denileni yapmış.

Posta güvercinleri çok geçmeden hükümdarın kentine varmışlar. Vezir güvercinleri dört gözle bekliyormuş. Hemen padişaha koşmuş. Durumu anlatmış ve kirazları da önüne koymuş. Hükümdarın vezirin bu akıllı davranışı çok hoşuna gitmiş. Devleti gereksiz giderlerden kurtardığı için onu ödüllendirmiş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Akıllı davranmanın önemi vurgulanmaya çalışılmış. Çocuklarda düşünerek hareket etmek geliştirilmeye çalışılmış.
- Masalda israfın yanlış bir davranış olduğu anlatılmış. Hem dini hem de ahlakî gelişimlerine katkı sağlandığı söylenilebilir.
- Kültürel öğelerden bahsedilmiş, eskiden kullanılan posta güvercinleri ve mektup ile haberleşme yapıldığı bilgisi verilmiştir.
- Doğru ve güzel işler yapanların sonlarının çok güzel olacağı anlatılmış. Çocuklarda ahlakî ve duygusal gelişim açısından olumlu kazanımlar beklenmiştir.
- Masalda her aklımıza geleni yapmanın doğru davranış olmadığı belirtilmiş, düşünerek hareket etmek gerektiği çocuklara verilmeye çalışılmıştır.

4.13.IDİ İLE BIDI

Masalın Özeti

Memleketin birinde bir karı koca yaşarmış. Fakat bunların hiç çocukları olmamış. Bu duruma üzülür dururlarmış. Bir üzüm bağlarında otururlarken, Allah'tan bir evlat istemişler. O sırada konuştuklarını duyan Keloğlan yanlarına gitmiş ve ben sizin evladınız olurum demiş.

O günden sonra İdi'yı ana, Bıdı'yı da baba bilmiş. Bir gün Keloğlan çalı çırpı toplamaya ormana gitmiş fakat dönmemiş. İdi ile Bıdı ağlamaya başlamışlar. Günlerce gözyaşı dökmüşler, beklemişler. Keloğlan'ın ormana gittiği gün, padişahın zalim oğlu bir kartalı yaralamış. Kartalı bir yılanın yemek üzere olduğunu görünce,

Keloğlan kartalı kurtarmış. Kartal dile gelmiş ve Keloğlan'a kendisinin yaralı kanadını sarıp ülkesine götürürse ne isterse yapacağını söylemiş. Keloğlan kartal ne dediyse yapmış kartallar ülkesine varmışlar.

Kartal beyi kısa zamanda sağlığına kavuşmuş. Keloğlan'a değerli mücevherler armağan etmişler. Keloğlan'a bir de sürpriz yaparak, padişahın zalim oğlunun kaçırdığı Türkmen kızını ondan kaçırmış ve Keloğlan'a getirmişler.

Keloğlan Türkmen kızı ve mücevherleri alıp İdı ile Bıdı'nın yanına dönmüşler. İdı ile Bıdı Keloğlan yok diye üzülürken bir anda karşılarında görünce pek sevinmişler, gelinlerini görünce de sevinçleri ikiye katlanmış. Hemen Türkmen beyine haber salınmış. Keloğlan elindeki mücevherlerle bir saray kurdurmuş, Türkmen kızına güzel de bir düğün yapmış. Hep beraber mutlu hayat sürmüşler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Başkalarının kötülüğünü istememenin güzel bir davranış olduğu anlatılmaktadır. Çocukların hem kişisel hem de ahlakî gelişimleri için oldukça önemli bir nokta olan bu duygu geliştirilmeye çalışılmış.
- Zalimlerin yaptıkları kötülüklerin karşılıklarını bulacakları anlatılmaya çalışılmış.
- Yapılan iyiliklerin de kötülüklerin de karşılıksız kalmayacağı vurgulanmıştır.
- Keloğlan'ın zengin olduktan sonra ana baba bildiği kişilerin yanına dönmesi çocukta hem güven hem de bağlılık duygularının gelişimi açısından oldukça önemlidir.
- Masalda başkalarına yardım etmenin önemi anlatılmaya çalışılmıştır. Çocukta hem duygusal, hem ahlakî hem de sosyal gelişim açısından olumlu sonuçlar beklenilebilir.
- İdı ile Bıdı'nın Keloğlan kaybolduğunda çok üzülmesi çocukların duygusal gelişimleri açısından çok önemlidir. Çünkü aile bağlarının üzerinde durulmuş ve yaşları itibariyle de çocukların ilgisini çekebileceği düşünülebilir.

4.14.KÖR PADIŞAH

Masalın Özeti

Bir ülkenin başında kör bir padişah varmış. Bir gün hiç güzellikleri görmeyeceği için üzülürken bir ses duymuş. Hızır ona Keşiş Dağında hıdrellez günü açan mor gülü gözlerine sürersen görebilirsin demiş. Kör padişah bu sırrı bir tek oğluna açmış ve onu Keşiş dağına yolcu etmiş.

Padişah oğlu Keşiş dağına varınca bir keçi sürüsü ve dünya güzeli çobanı ile karşılaşmış. Kızı pek beğenmiş, kız da padişah oğlunu beğenmiş. Padişah oğlu ona Keşiş dağına neden geldiğini anlatmış. Kız da ona yardım etse etse babasının edebileceğini ama kendisini ona götürmek için bir şartı olacağını söylemiş. Şartı da padişah oğlunun babasından kendisini istemesiymiş. Padişah oğlu da bu duruma dünden istekli olduğundan şartı kabul etmiş.

Padişah oğlu Keşiş beyi ile karşılaşınca önce derdini anlatmış sonra da kızını istemiş. Keşiş beyi padişah oğluna hem gülü hem de kızını ona vereceğini fakat bir şartı olduğunu söylemiş. Şartı da şuymuş: Keçilerini yedi yıl çobanlık etmek. Padişah oğlu, babam yıllardır görmüyor bu kadar yıl daha sabredebilir diye düşünerek bu şartı da kabul etmiş. Keşiş bey meğer padişah oğlunu sınamışmış. Hem kızım hem de mor gül senindir demiş. Hıdrellez günü mor gülü bulmuş padişah oğluna vermiş.

Padişah oğlu mor gülü alıp Keşiş dağından ayrılmış. Kör padişahın memleketine varmış, mor gülü vermiş. Padişah mor gülü gözlerine sürer sürmez görmeye başlamış. Herkes çok mutlu olmuşlar. Padişah oğlu babasına, Keşiş beyinin kızını çok beğendiğini ve Keşiş beyine kızını almak için söz verdiğini anlatmış. Babası da hemen hazırlıklar başlasın, Keşiş dağına kız istemeye gidilecek demiş. Keşiş dağına gidip Keşiş beyinden kızını istemişler. Düğün dernek kurulmuş. Mutlu mesut yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda olağanüstü olaylara yer verilmesi çocukları oldukça ilgisini çekmektedir.

- Hızır ve hıdrellez üzerinde durulmuştur. Bu nedenle de kültürel değerlerimizin aktarılmasında etkili bir masal olduğu söylenilebilir.

- Keşiş kelimesi çocuklar tarafından bilinmesi beklenen bir kelime değil fakat bu masal sayesinde bilinmeyen kelimeleri de öğrenebilir böylece dil gelişimlerine katkı sağlayabilirler.

- Kör padişahın gülü gözlerine sürer sürmez görmeye başlaması olağan bir durum değildir. Çocukların hayal dünyalarının gelişimlerinde etkili olduğu söylenilebilir.

- Masalda verilen sözü tutmanın önemi üzerinde durulmuş ve çocukta kişisel ve ahlakî yönden gelişim sağlanması beklenilebilir.

4.15.ODUNCU İLE KOÇ BEY

Masalın Özeti

Bir dağın eteğinde bir ana ile oğul yaşarmış. Oğul bir gün ormana ağaç kesmeye gitmiş. Ormanda bir boğuşma sesi duymuş. Bir yılan bir koçu yutmaya çalışıyormuş. Yılandan koçu kurtarmış. Koç kendine gelince dile gelmiş, bin sırtıma ormandan çıkalım demiş. Uzun zaman sonra dinlenmek için uyumuşlar.

Oduncu uyandığında bir de bakmış ki koç bir bey olmuş. Meğer koç peri padişahının oğlu Koç Bey'miş. Hiçbir iyilik karşılıksız kalmaz diyerek onu annesi ve babası ile tanıştırmak istemiş. Gitmeden de uyarılmış, ne istersin bizden dediklerinde iki kez sağlığımız de, üçüncü kez sorduklarında anamdan boynundaki aynayı, babamdan da parmağındaki yüzüğü iste demiş.

Oduncu Koç Bey'in annesi ve babası ile karşılaşınca Koç Bey ne dedi ise aynen yapmış. Ayna ve yüzüğü alıp oradan ayrılmış. Evine dönerken, bir kentte duraklamış. Parası ne yemeğe ne kalmaya yetmediğinden yüzüğü satmak istemiş. Kuyumcu yüzüğün çok değerli olduğunu görünce oduncuyu hırsız zannetmiş ve hapse attirmiş. Oduncu ne dedi ise inandıramamış.

Günlerce hücrede kalmış. Bir gün sıkılmış ve aklına ayna gelmiş. Aynaya dokunması ile birlikte, ortaya bir Arap belirmiş, emret demiş. Oradan çıkmak istemiş. Arap'ın dileği duyması ile gerçekleştirmesi bir olmuş. Sonra aç karnını doyurmuş. Sonra da uykuya dalmış. Uykusunda Koç Bey ona Arap'a yüzüğü

getirtmesini söylemiş. Uyanınca oduncu Arap'a yüzüğü getirtmiş. Oduncu evine kavuşunca, anasına olanları anlatmış.

Dertleşmişler gece olunca oduncu rüyasında yine Koç Bey'i görmüş. Koç Bey aldığı yüzüğü yalamasını istemiş. Oduncu uyanır uyanmaz yüzüğü yalamış. Ortaya dünya güzeli bir kız çıkmış. Bu kız Peri Padişahının biricik kızı yani Koç Bey'in biricik kardeşiymiş. Kendisini abisinin onunla evlenmesi için gönderdiğini söylemiş. Oduncu ile anası bu duruma çok sevinmişler. Aynadaki Arap'tan bir konak yapmasını istemişler. Evlendikten sonra analarını da alıp o konakta sonsuza kadar mutlu yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda olağanüstü öğelere oldukça sık rastlanmaktadır. Bu sebeple çocukları düşünmeye sevk etmekle birlikte, çocuğa gör olduğundan onların ilgisini çekmektedir.
- Yapılan iyiliğin karşılıksız kalmayacağı üzerinde durulmuştur.
- Yardım etmenin önemi vurgulanmaya çalışılmış olduğundan çocukta kişilik gelişimi açısından olumlu davranış kazanımları beklenilebilir.
- Oduncunun yaşayacaklarını rüyasında görmesi çocukların ilgilerini diri tutmak açısından oldukça önemlidir.
- Çekilen sıkıntıların elbet bir gün biteceğini ve sabretmenin önemini anlatmaya çalışmış. Bununla çocukta inanç gelişimi sağlanması beklenilebilir.

4.16.ÖYLE KRALA BÖYLE DAMAT

Masalın Özeti

Bir ülkenin başında aklından zoru olan bir kral varmış. Her gece rüyasında bir Arap görürmüş. Arap'ın onu yönlendirmesiyle, aklına bir fikir gelmiş. Bir soru soracakmış, bilemeyenin başını kesecek, bilene kızını verecekmiş. Herkese duyurmuş.

Sorusunu sormuş. Cevabı bulduğunu sananların tek tek kellesi gitmiş. Bir köyde yoksul bir kadının iki oğlu varmış. Biri akıllı diğeri ise deliymiş. Deli oğlan akıllı abisini de anası da razı etmiş ve padişahın sorusunu bilmek için yola çıkmışlar.

Deli ođlan bu ne dođru yoldan gitmiř, ne de gidince dođru dűzgűn yatmıř, bir de sabah uyanınca onlardan iki yumurta istemiř. Varmıřlar kralın huzuruna, kral onları gűrűnce hemen rűyasını hatırlamıř. nce akıllıdan bařlamıř. Akıllıya soruyu sormuř. Akıllı soruyu bilememiř. Sıra gelmiř deli olana, kral bařlamıř soru sormaya, delinin verdiđi cevapları pek beđenmiř kral. Sorusunu deliye de sormuř, tamamen tesadűf olarak verdiđi cevap dođru çıkmıř. Kral da deliye kızını vermiř ve damat yapmıř. Akıllıyı da vezir yapmıř. Akıllı bu durumu sűyle yorumlamıř: Eee... Öyle kala bűyle damat gerek!

Masalların ocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda vurgulanmak istenen en önemli öđe, doğru olan davranışın akıllı ve dűřunerek hareket etmek olduğudur. Masalda bazı durumlar karşısında bu şekilde davranıldığı takdirde sonunun gűzel olacağı anlatılmaya çalışılmıştır.

- Masalda sorulan bilmece sayesinde çocuklara masal dinleme zevki aşılanmaya çalışılmıştır. Bu sayede çocukların dile ve eğitime karşı olan bakış açıları daha gelişecektir.

- Bu masal çocukta dil geliřimi açısından oldukça önemlidir. Masalda kullanılan bilmece dolayısıyla çocuklar okuma yazmaya olumlu dűřűnce geliřtirebilirler.

- Masalın sonunda akıllı abinin sűylediđi sűz herkesin yaptıklarının karşılığını alacağını vurgulamaktadır.

4.17.PERİLİ GLN KURBAĞA OĞLANI

Masalın zeti

Bir padiřahın  kızı varmıř. Kızların evlilik zamanı gelince padiřah ellerine birer uçurtma vermiř ve kimin uçurtması nereye dűřerse oranın ođlu ile evleneceksiniz demiř. Bűyűk kızın uçurtması vezirin bahçesine konuđu için vezirin ođlu ile, kűcűk kızın uçurtması da beylerden birinin bahçesine dűřtűđű için bir Beyođlu ile evlenmesi gerekmiř. Kűcűk kızın uçurtması bir tűrlű bir yere konmamıř. řehir dıřına çıkmıř. Askerler uçurtmayı takip etmiřler.

Uçurtma sonunda bir glűn űzerine inmiř. Askerler uçurtmanın yanına gittiklerinde uçurtmanın űzerinde yeřil bir kurbađa bekluyormuř. Askerler uçurtma

ile kurbağayı da alıp saraya götürmüşler. Padişaha gördüklerini anlatmışlar. Padişah küçük kızın kısmetinde de bu kurbağa varmış diyerek, göl kıyısında bir konak yaptırmış, kızını da oraya yerleştirmiş. Kız akşam olup odun toplamaya çıkınca kurbağa değişime uğramış ve yakışıklı bir delikanlı olmuş. Eve dönen kız önce şaşırıldı fakat delikanlı işin aslını anlatınca ona inandı ve mutlu mesut zaman geçirmeye başladılar.

Bir gün kız oğlana ablasının düğünü olduğunu söylemiş. Ondan gitmek için izin istemiş. İsterse birlikte gidebileceklerini söylemiş fakat kurbağa kabul etmemiş. Ona izin vermiş. Kız düğüne gitmiş, düğünde ortaya bir delikanlı çıkmış. Beyaz giysiler içindeki bu delikanlıyı küçük kız hemen tanımış. Öyle güzel cirit atmış, öyle güzel at koşturmuş ki herkes hayran kalmış. Küçük kıza da herkes acımış, keşke senin uçurtman da şu delikanlının bahçesin düşseydi demişler. Düğünden sonra eve dönen küçük kız bir bakmış ki oğlan kurbağa olmuş evde oturuyor. Hiç sesini çıkarmamış. Oğlan düğün hakkında bir şeyler sormuş, kız da onun canını sıkacak hiçbir cevap vermemiş.

Aradan bir hafta geçmiş. Bu seferde padişah kızının ortanca ablasının düğünü olmuş. Aynı şekilde kız izin istemiş, isterse birlikte gidebileceklerini söylemiş ama kurbağa kabul etmemiş. Kurbağa bu kez ortanca ablanın düğününde yeşil giysiler içinde meydana çıkıp herkesin beğenisini kazanmış. Küçük kız kurbağayı yine tanımış. Küçük kızın yanındakiler kendisine acıyıp, keşke senin uçurtman böyle bir oğlanın bahçesine düşseydi deyince, bu sefer kız dilini tutamayıp, o yakışıklı delikanlının, kendi kurbağası olduğunu söyleyivermiş. Böyle der demez de oğlanın atı bulutların arasında kaybolmuş. Padişah kızı dilini tutamadığını pişman olmuş.

Aradan bir hayli zaman geçmiş. Padişah kızı bir gece rüyasında oğlanı görmüş. Rüyada oğlan kıza yerini söylemiş. Kız uyanınca babasına rüyasını anlatmış, düşmüş kocasının peşine yollara. Rüyada gördüğü yere gidip oğlanı oradan kaçırmış. Memleketlerine dönüp kırk gün kırk gece düğün yapmışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda verilen sözleri tutmanın önemi üzerinde durulmaktadır. Çocukların ahlakî gelişimlerinde çok önemli bir kavram olan sözünün eri olmak masalda oldukça sık kullanılmaktadır.
- Masalda bir padişah kızının bir kurbağa ile evlenmesi çocuklarının oldukça ilgisini çekmekte ve böylece dinleme kabiliyetlerini geliştirmektedir.
- Masalda geçen olağanüstü kavramlar çocuğun hayal gücünün gelişimine katkı sağlamaktadır.
- Sabretmenin önemi üzerinde durulmuş ve sabredildiği takdirde sonunun çok güzel olacağı anlatılmaya çalışılmıştır.
- Doğru sözlü olmanın gerekliliği anlatılmaya çalışılmış. Böylece çocukların hem duygusal hem de ahlakî gelişimleri olumlu olarak desteklenmiştir.
- Masalda kızın sevdiğinin peşinden gitmesi ve onun için birçok zorlukların üstesinden gelmesi anlatılmaktadır. Bu şekilde bir şeyin sonunda güzel olmasını istiyorsak, bazı zorluklara katlanılabileceği öğretilmeye çalışılmıştır.

4.18.SABREDEN ADAM

Masalın Özeti

Eskiden çok zengin bir adamın, bir karısı iki de çocuğu varmış. Adam bir gece rüya görmüş. Rüyasında ona:” Sana bir bela gelecek, gençlikte mi gelsin, ihtiyarlıkta mı?” diye sorulmuş. Adam aynı rüyayı bayağı bir zaman görmüş. Kimseye gördüğü rüyayı söylememiş. Aradan zaman geçince bir gece rüyasında bu sefer de sorunun cevabı istenmiş. Cevabı istenince rüyasını hanımına anlatmış. Karısı da aynı rüyaları kendisinin de gördüğünü söylemiş. Karısı ile karar vermişler, belanın gençlikte gelmesine karar vermişler. Adam da rüyayı gördüğünde, gençlikte isterim demiş.

Adama belalar gelmeye başlamış. Malı mülkü, hanımı evlatları hep gitmiş. Ekmek parası kazanmak için gurbete çıkmış. Yolda bir aksakallı ihtiyarla karşılaşmış. İhtiyar adama: “ Nereden gelip? Nereye gittiğini?” sormuş. Adam da başından geçenleri anlatmış ve ihtiyar adam ona her ne olursa olsun sabretmelisin bir de kimse ile konuşma demiş. Adam yoluna devam etmiş. Bir kasabaya varmış.

Kasabada bir kahveye girmiş. Ona sorular sormuşlar fakat adam ihtiyarın sözünü dinleyip hiç konuşmamış. Kahvedekiler ses çıkarmadığı için dövmeyle kalkmışlar. Oradaki birkaç adam onu korumuşlar. O kasabanın delisi olmuş.

Zaman geçmiş. Kasabanın zenginlerinden biri şart etmiş ve hanımını boşamış. Ne yapsak diye düşünmüş ve hocaya danışmışlar. Hoca da başka biri ile nikahlanacak ve sonra o boşayacak sen öyle alacaksın demiş. Toplanıp düşünmüşler kimi bulacaklarını bilememişler. Sonra akıllarına deli gelmiş. Kadını deliye nikahlamışlar.

Deli ile kadın yalnız kaldıklarında, kadın konuşmaya başlamış. Deliye yalvarmış ne olur beni boşama demiş. Ben o zalimden çok çekiyorum aslında benim kocam falan yerde, başımıza bunlar bunlar geldi demiş. Sesinden karısını tanıyan adam hemen konuşmaya başlamış. O da başından geçenleri anlatmış, birbirlerine kavuştuklarına çok sevinmişler. Sabah olup herkes delinin kadını boşamasını beklerken onlar çıkıp boşanmayacağız deyince, yahu bu adam deli kadıya gidelim de anlatalım kadını geri alalım demişler.

Haber kasabaya yayılınca duyanlar arasında kendi çocukları da varmış. Onlar da ana babalarını bulmak ümidi ile kadıya gitmişler. Her grup kendi istediğini anlatıyor kadıya teker teker. Kadı herkesi dinlemiş. Karı-kocayı boşamamış. Oğullarını da bulan çift çok mutlu olmuş. Zalimlere de cezalarını vermiş. Karı koca çocukları ile o kasabaya yerleşmiş ve kısa zamanda eski hayatlarına kavuşmuşlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda büyüklerin sözlerini dinlemenin önemi üzerinde durulmuştur. Onların tecrübelerinden kolaylıkla ve güven içinde yararlanılabileceği anlatılmaya çalışılmıştır.

- Çeşitli sıkıntılar çeksek de sonunda istediğimiz ve beklediğimiz mutluluğa kavuşacağımız vurgulanmıştır. Masalda varını yoğunu kaybeden adamın ailesini tekrar kazanmak için yaşadığı sıkıntılar ve üzüntüler sonucunda mutlu olması ile umudumuzu kaybetmeden beklemek gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu masalda da sabretmenin ne kadar önemli olduğu belirtilmiş bu şekilde çocukların zihinsel ve duygusal gelişimlerine olumlu katkılar sağlaması beklenmiştir.

- Masalda zalim insanların mutlaka yaptıklarının karşılığını alacağı anlatılmıştır. Kötülük yapan insanların başına kötü şeylerin geldiği görülmüştür. Zalimler masalın sonunda mutlu olamamışlardır. Bu şekilde çocuklarda başkalarına karşı iyi ve güzel davranmak gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır.

- Masalda ailesini tekrar birleştirmeye çalışan adamın uğraşları sonunca başarması, aile bağlarının kuvvetli olmasının göstergesidir. Çocukta her ne olursa olsun ailenin çok önemli olduğu duygusunu geliştirmektedir.

- Masalda ortaya çıkan bir karışıklık durumunda kadıya gidilmesi, geçmişte adalet kavramının nasıl olduğu konusunda çocuğu bilgilendirmektedir.

4.19.ALTIN TOP

Masalın Özeti

Bir baba ile üç kızı varmış. Baba bir seyahate çıkacakmış, kızlarından ne istediğini sormuş. Büyük kız iplik, ortanca kız mil, en küçük kız is altın top istemiş. Babaları bir zaman sonra kızlarının istedikleri ile dönmüş. Ablaları küçük kızın altın topunu görünce, onlar da istemişler. Çok kıskanmışlar. Bir gün ablaları, altın topu ile oynayan kızı öldürüp, ırmağa atmışlar. Babalarına da yalan söylemişler haberimiz yok demişler.

Babaları küçük kızın yokluğuna dayanamamış yemeden içmeden kesilmiş. Aradan çok uzun zaman geçmiş. Bir gün bir çoban ırmağın kıyısında bir kemik bulmuş ve ondan kendisine kaval yapmış. Kavalı çalmaya başlamış. Kaval konuşmaya başlamış: “ Aman çoban, canım çoban, ben bir altın top idim, kıydılar canıma!” Çoban çok korkmuş, kavalı atmış cebine evine götürmüştü.

Annesine kavalı anlatmış. Annesinin de aklına yıllar önce altın topu ile oynarken kaybolan komşu kızı gelmiş. Oğlunu ve kavalı almış yanına komşularına gitmiş. Kızın babası kavalı öttürmeye başlamış. Kaval da: “ Aman babacığım, canım babacığım, ben bir altın top idim, kıydılar canıma!” demiş. Baba hemen yıllar önce ölen kızının sesini tanımış. Babanın aklı başına gelmiş. Ablalarının kavalı çalmasını istemiş.

Ablaları kavalı çalmaya başlamış: “ Aman abla, canım abla, ben bir altın top idim, kıydınız canıma!” demiş. Kavalın bu söylediklerini duyunca herkes ablalara

çok kızmış. Kırk katır mı kırk satır mı demişler. Kırk katıra razı olan ablalar, katırların arkasına bağlanmış, parçalana parçalana ölmüş. Böylece kıskançlıklarının cezasını çekmişler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda küçük kız üzerinde durulduğundan dolayı masalın hitap ettiği yaş grubu itibariyle çocukların ilgisi canlı tutulmaktadır.
- Yapılan kötülüklerin mutlaka karşılıksız kalmaya, eninde sonunda karşılığını bulacağı inancı geliştirilmeye çalışılmıştır.
- Masalda büyük ve ortanca ablanın küçük kardeşlerini öldürmeleri çocuğun duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir.
- Masalda çalınan kavalın konuşmaya başlaması çocuğa göre oldukça ilgi çekicidir. Böylesi olağanüstü olaylar sayesinde çocuklar masallara daha da ilgi göstermektedirler.
- Bu masalda komşu kavramı üzerinde de durulmuştur. İnsanların yalnız akrabaları ile değil, çevresindeki diğer insanlarla da görüştüğü dahası onların da bizler için çok önemli bir yere sahip olduğu üzerinde durulmuştur.

4.20.ÜÇ YUMURTA

Masalın Özeti

Bir padişahın bir oğlu varmış. Bir gün arkadaşları ile oynarken, çeşme başına gelen ihtiyar bir kadının testisini kırmış. Kadın padişahın oğluna beddua etmiş. “ Allah seni üç yumurtanın hasmına uğratsın!” demiş. Padişahın oğlu üç yumurtanın ne olduğunu ısrarla sormuş ve kadın da ona anlatmış: “ Bir yol var o yoldan dümdüz gidersen, karşına bir ırmak çıkar, oradan geçersen, “ ne güzel ırmak, benim olsa” dersin, da sona yoluna devam edersen bir çeşmeye rastlarsın. Bir taraftan kan, bir taraftan da irin akar. Ondandır “ ne güzel çeşme benim de olsa” dersin. Yoluna devam edersen. Bir kötü ata rastlarsın, onu sever “ ah ne güzel at” dersin, yoluna devam edersen, bir saraya rastlarsın saraydan içeri girersin. Bir ölü görürsün. Ölünün ucunda üç yumurta ile sabır taşı bulunur. Onları alırsın, koşarak hiç geri bakmadan evin gelersin. Bir tarafına ekmek bir tarafına su alırsın. Bir yumurta

kırarsın, içinde bir kız çıkar. “ Su isteyince su, ekmek isteyince ekmek verirsin.” demiş.

Padişahın oğlu hemen yola koyulmuş. Kadının dediği yerlerden geçmiş. Ölünün başucunda sabır taşı ve yumurtaları almış. Padişahın oğlu koşmaya başlamış. Ölü canlanmış, padişahın oğlunu yakalamaya çalışmış. İrmağa ata seslenmiş tutmalarını istemiş fakat onlar kendilerine zamanında iyi davranmadığı için ona yardım etmemişler. Ölü padişahın oğlunu yakalayamamış. Yolda padişahın oğlu yumurtalardan ikisini kırmış ve kırılan yumurtaların içinden dünya güzeli kız çıkmış. Fakat yanlarında ekmek su olmadığı için kızlar yolda ölmüş. Bir tanesini saklamış eve gidince kırmış. Ekmek isteyince ekmek su isteyince su vermiş. Kız padişahın oğlu ile evlenmiş.

Bu kızın bir de cadı cariyesi varmış. Cadı cariyeye padişahın oğluna hanımınız hiç dışarı çıkmıyor biraz ormana gezmeye çıkalım diyerek izin istemiş, padişahın oğlu da izin vermiş. Cadı ile kız ormana gezmeye gitmişler. Ormanda gezerken cadı kızın elbisesini giymek istemiş. Kızda bunda ne fenalık var diye düşünerek, çıkarmış elbisesini ve cadıya vermiş. Cadı elbiseyi giyer giymez kızın kılığına girmiş ve kızı da yamaçtan aşağı atmış.

Yamaçtan aşağı yuvarlanan kız Allah tarafından geyik halini almış. Cadı da kızın kılığında saraya dönmüş. Geyik cadının peşine takılıp evlerine gitmiş. Geyik her gece padişahın oğlu ile cadının ayakucunda yatıyormuş. Cadı geyiğin kız olduğunu anlamış ve başlamış bu geyiğin kanını hiç sıçratmadan kesilmesini istemeye. Padişahın oğlu geyiği keserken kanını bir yere sıçratmış, kanın sıçradığı yerde hemen bir söğüt ağacı büyümüş.

Cadının bir çocuğu olmuş. Cadı bu sefer de söğüt ağacının hiçbir parçası sıçramadan kesilmesini çocuğuna beşik yapılmasını istemiş. Ağaç kesilirken küçük bir parça yuvarlanmış gitmiş. İhtiyar bir kadın bu parçayı almış, evinde turşu küpünün kapağı olarak kullanmaya başlamış.

Bu ihtiyar kadın sabahtan akşama kadar çalışıyormuş. Akşam eve geldiğinde evde her işin bittiğini ve yemeklerin hazır olduğunu görünce meraklanmış. Bir gün beklemiş ve izlemeye başlamış. Turşu küpünün kapağının düşmesiyle birlikte ortaya bir kız çıkmış ve kadın da bu kızı yakalamış. Kız kadına

bana hiçbir şey sormazsan senle yaşar işlerini yaparım demiş. Kadın da kabul etmiş, birlikte yaşamaya başlamışlar.

Padişah atları beslensinler diye salmış. Kız da topal bir atın önünde beş vakit abdest almış. Suyun aktığı yerde yoncalar büyümüş, at bu otları yemiş ve güzelleşmiş. Atların toplanma vakti gelmiş. Hiç kimse bu atı kaldıramamış. Çünkü kız ata tembih etmişmiş. Padişah bil gelmiş at kalkmamış, kadın belki bu ata bakan kızım kaldırabilir demiş ve kızını çağırmış. Kız ata sahibinden ne gördüm ki senden göreyim kalk deyince at kalkmış.

Bundan sonra padişaha bir hastalık gelmiş, tek çaresi de birinin binlerce inci dizmesiymiş. Bunu yapsa yapsa ihtiyar kadının kızı yapar demişler ve kız da sabır taşı olmazsa dizmem demiş. Sabır taşını da almış saraya gitmiş, incileri dizmeye başlamış. Hem sabır taşına başından geçenleri anlatmış, hem de incileri dizmiş. Padişah da saklandığı yerden kızın anlattıklarını dinlemiş. Sabır taşı çatlamış, padişah da her şeyi tüm gerçekliği ile anlamış. Cadıya kırk at mı kırk katır mı demiş. Cadı da kırk katır seçmiş, parçalanarak ölmüş. Padişahla kız da çok mutlu olmuşlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalın başında ihtiyar kadının yanlışlıkla testisini kıran çocuğa beddua etmesi çocuğun duygusal ve sosyal gelişimin olumsuz olmasına yol açabilir.
- Büyüklerin tecrübelerinden yararlanmanın doğru bir davranış olduğu üzerinde durulmuştur.
- Kötülerin yaptıklarının cezasını bulacağı belirtilmiş. İyilerin her zaman kazanacağı fikri işlenerek, çocuğun iyi olmak isteği geliştirmesi beklenilebilir.
- Kötülerin cezasını bulması hususunda, masalın sonunda cariyenin kırk katırın arkasında parçalana parçalana ölmesi çocukları olumsuz etkileyebilir.
- Masalda geçen kızın geyik olması, ağaç olması, turşu küpüne kapak olması çocukların oldukça ilgisini çekmekte ve dinleme zevki geliştirmektedir.
- Zincirlemeli bir anlatıma sahip olan bu masalla çocuklar olaylar arasında bağlantıyı kurabilmeyi öğrenmektedirler.
- Karşılaşılan problemlerin karşısında nasıl davranılması gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır. Sabretmenin önemi üzerinde durulmuş ve sabredenlerin

sonunda mutlu olduklarının altı özellikle çizilmiştir. Böylece çocukta zorlu durumlar karşısında; sabırsızlık gösterip isyan etmek yerine, bekleyip, uğraşıp elde etmenin güzelliği kazandırılmaya çalışılmaktadır.

4.20.YAZ İLE KIŞIN KAVGASI

Masalın Özeti

Bir koca karı ile bir ihtiyar adam varmış. Koca karı bir gün kulübenin önünü süpürürken bir bakla bulmuş. Bulduğu baklayı bahçeye dikmiş. Her gün sulamış. Bakla büyümüş büyümüş göğe uzanmış. Bir gün koca karı ihtiyara çık bakalım baklaya olmuşsa topla demiş vermiş eline sepeti.

İhtiyar çıkmış baklaya, bulutlara kadar varmış. Orada yaz ile kışı kavga ederlerken bulmuş. İhtiyara hangimiz daha iyiyiz diye sormuşlar. İhtiyar da ikiniz de gereklisiniz deyince yaz ile kış kavgayı kesmişler. İhtiyar adamdan sepetini istemişler, sepeti en değerli mücevherlerle doldurmuşlar. İhtiyar sepetini almış bakladan inmiş.

Ev gittiğinde bir bakmış ki sepetinde bakla yerine mücevherler var. Hem çok şaşırılmış hem de çok sevinmişler.

İhtiyar adam başından geçenleri anlatınca ertesi gün koca karı çıkmış baklaya bakmaya. Yaz ile kış aynı soruyu ona da sormuşlar. Koca karı ihtiyar adam gibi cevap vermemiş. Ne seni ne de seni isterim iyilik sizin nerenizde demiş. Yaz ile kış koca karının elinden sepeti alıp az sonra geri gelmişler. Koca karıya: “ Sakın bu sepeti hemen açma, aşağı inince kocanı ormana yolla, sonra açarsın!” demişler. Koca karı sepeti almış büyük bir heyecanla aşağı inmiş ve yaz ile kışın dediklerini yapmış. Sepeti açınca içinden çıkan çıyanlar koca karıyı sokmuşlar, davul gibi şişirmişler.

Ormandan gelen ihtiyar evin kapısını vurmış vurmüş açan olmayınca kapıyı parçalayıp içeri girmiş. Karısını şişkin yatar halde bulunca durumu hemen anlamış. Koca karı başına gelenlerden sonra dersini almış ve ihtiyar adamla mutlu yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda özellikle vurgulanmak istenen nokta, elimizde olanlarla yetinmeyi bilmeliyiz. Hep daha fazlasını istemek aç gözlülük yapmak demektir. Bu

masalda çocuğa aç gözlü olmanın sonunda neler olabileceği gösterilmek istenmektedir.

- Masalda aile bireylerinden gizli saklı yapılan işlerin mutlaka ortaya çıkacağı vurgulanmıştır.

- İyi- kötü karşılaştırması yapılmış. İyilerin iyi, kötülerin ise kötü sonla karşılaşacağı üzerinde durulmuştur. Herkes yaptıklarının karşılığı olanla ödüllendirilir. Dolayısıyla çocuğun olumlu kişisel özelliklerini geliştirmesine de yardımcı olmaktadır. Ahlakî gelişim yönünden ele alacak olursak çocuk hayatta iyi olmak gerekliliğini geliştirebilir.

- Masalda geçen olağanüstü öğeler vesilesiyle çocukların ilgisi çekilmektedir. Yaz mevsimi ile kış mevsiminin konuşturulması çocuğun masal dinlemekten zevk almasını sağlamaktadır.

- Masalda kavga etmenin doğru olmadığı vurgulanmaya çalışılmış. Her şeyin ayrı bir değeri, özelliği ve güzelliği olduğu anlatılmaya çalışılmış.

- Masalda mevsimlerin sorduğu sorular çocukta merak uyandırmakta eğlenerek öğrenmesini sağlamaktadır.

4.21.YOLUNACAK KAZ

Masalın Özeti

Bir ülkenin padişahı yanına vezirini de alıp, kılık değiştirip halkın arasına gezmeye çıkmış. Bir çeşme başında çalışan ihtiyar bir adama rastlamışlar. Padişah ihtiyara altılar da ne yaptın diye sormuş. İhtiyar da altıya altı kaymayınca otuz ikiye yetmiyor demiş. Padişah geceleri uyudun mu diye sormuş. İhtiyar uyumadım da ellere yaradı demiş. Padişah bir kaz göndersem yolar mısın deyince, ihtiyar da gülerek, hükümdar gönderir de yolmam mı demiş. Padişah demek tanıdın beni ihtiyar da ben deri ustasıyım üstündeki ürkü padişahlar giyer demiş.

Bu konuşmaların ne olduğunu anlamayan vezire padişah ne konuştuğumuzu çözemezsen yarın kafanı uçmuş bil demiş. Vezir padişahı saraya bıraktıktan sonra ihtiyar adamın yanına gitmiş. Bilmece gibi konuştunuz, bana söyler misin ne konuştunuz demiş. İhtiyarda karşılıksız söylemem diyerek, her sorunun karşılığında yüz altın almış.

Altılara altı katmak; mevsimle altı ay yaz altı ay kıştır. Sadece yazın çalışırsan yetmez, kışın da çalışırsan otuz iki dişe yetecek kadar yemek bulursun demektir. Geceleri uyudun mu; evlenmedin mi, çocukların yok mu demektir, ben de evlendim çocuklarım hep kız oldu baba ocağından gittiler dedim. Vezir kafasını kaşıyarak, peki bir kaz göndersem yolar mısın dedi bu ne demek diye sordu, ihtiyar adam yolunacak kaz sensin, padişah senin gelip bana bu soruları soracağını bildi ve senden para almam gerektiğini de bu şekilde anlattı demiş. Vezir de cevapları söylemek üzere utana sıkıla sarayın yolunu tutmuş.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Öncelikle masal geleneklerimizden bahsetmiştir. Padişahların bazen halkın nabzını tutmak amacıyla, kılık değiştirip halk arasında gezinti yapabildiği çocuğa aktarılmaya çalışılmıştır. Kendi geçmişimize baktığımızda bununla ilgili anlatılmış olan birçok rivayetten söz edilir. Çocuklarda zihinsel gelişimin yanı sıra aynı zamanda millî manevî gelişimde desteklenmektedir.

- Masalda üzeri kapalı sorulan sorular ilgi ve merak uyandırmaktadır. Çocuğu düşünmeye sevk etmekle birlikte verilen cevaplar sayesinde çocuk içerisine düştüğü meraktan da kurtulmaktadır. Bu şekilde hayal gücü geliştirilmeye çalışılmış ve özellikle dil gelişimi açısından tekin bir masal olduğu söylenilebilir.

- Yaş ve tecrübe yönlerinden bizden daha yüksek olan kişilerin düşüncelerine önem verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

- Masalda adı geçen padişah, vezir, tabak gibi kavramlarla çocuğa yeni kelimeler ve belleğine de yeni meslekler kazandırıldığı görülmektedir.

4.22.İNSAN SARRAFI

Masalın Özeti

Memleketin birinde düşüncelerine güvenilir bir insan sarrafı varmış. Bu insan sarrafına çok önemli bir memleket meselesi teslim edilecek üç kişi getirilmiş. Görünüşte iyi bir intiba uyandırsalar da sarrafın gözü bunları tutmamış. Bunları denemek için onlara bir oyun hazırlamış.

Hepsini ayrı ayrı odalara almış, her birinin yüzüne gülmüş ikramlar da ve övgüler de bulunmuş. Seni çok beğendim kendini çok iyi yetiştirmişsin ama filan

arkadaşını beğenmedim deyince o adamlar da sırayla o köpek tabiatına benzer, o eşek tabiatına benzer, o öküz tabiatına benzer diyerek birbirlerinin arkalarından atmışlar.

İnsan sarrafı böylece hepsinin nasıl bir insan olduğunu tespit etmiş. Bir tabağa kokmuş çiğ et, bir tabağa arpa ve bir tabağa da saman koyup önlerine götürmüş. Çok acıktıklarında yemek yiyecekleri için sevinmişler fakat önlerindeki görünce kalıvermişler. Sarraf içeri girmiş ve şöyle demiş layığımızı buldunuz mu biliyorsunuz ite et, eşeğe arpa, öküze saman gerektir demiş.

Bu üç işe yaramaz adama memleket meselesi verilmemiş, o saatten sonra bu adamlar akıllanma yolunu tutmuşlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda asıl anlatılmak istenen başkalarının arkasından konuşmanın çok kötü bir davranış olduğudur.

- Masalda birbirlerine ihanet eden üç arkadaş üzerinde durulmuş ve birbirlerinin arkalarından atmaları sebebiyle kendilerinin de kötü sonla karşılaştığı gösterilmektedir.

- Masalda özellikle kullanılan hayvan motifleri ile çocuğun ilgisi canlı tutulmaya çalışılmış ve çocukta zihinsel gelişim açısından olumlu katkılar sağlaması beklenmiştir (İte et, öküze saman, eşeğe arpa gerekli olması gibi).

- Geçmişte bir kimseye önemli bir görev verileceği zaman, güvenilen bir kişinin görev verilecek adamı incelemesi dahası ufak oyunlarla tanımaya çalışması çok tanıdık bir olgudur.

- Masalın sonunda herkesin hak ettiğine ulaşması, çocuğun inanç gelişimine olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

4.23.KENDİ YAPTIĞI TUZAĞA KENDİ DÜŞTÜ

Masalın Özeti

Bir adamın karısı ölünce adam başka bir kadınla evlenmiş. Adamın ilk evliliğinden bir kız varmış. Yeni yaptığı evlilikten de bir kız olmuş. Adamın yeni karısı önceki hanımından olan kızını kendine düşman gibi görürmüş. Çünkü üvey

kızı kendi kızından daha güzelmiş. Bir gün üvey kızı istemeye gelmişler. Üvey anne bunu fırsat bilmiş ve üvey kızı gösterip kendi kızını evlendirmek istemiş. Üvey anne üvey kızı saklamış.

Sonraki günlerde üvey kız kendisine ayak bağı olacağından dolayı kocasını ikna etmiş ve kocası kızını ormana götürüp bırakmış. Kız bir yaşlı kadının yaşadığı eve ulaşmış.

Yaşlı kadına halini anlatmış ve kadın da ona yardım edeceğini söylemiş. Kıza dereye gir ortasına gelince birkaç kez başını sok çıkar demiş. Denileni yapan kız eskisinden daha da güzel bir hal almış. Yaşlı kadın kızın eline bir sürü de altın vermiş ve evine yollamış.

Üvey anne kızı daha da güzelleşmiş elinde altınlarla görünce merak etmiş ve başına gelenleri dinlemiş. Üvey anne ertesi gün kendi kızını aynı yere götürüp bırakmış.

Çirkin kız da yürüyerek o evi ve yaşlı kadını bulmuş. Yaşlı kadın kızı görür görmez kim olduğunu anlamış ve güzel kıza olduğu gibi o da dereye girmiş başını birkaç kez sokup çıkarmış. Zaten çirkin olan kız eskisinden daha da çirkin bir hal almış.

O halde evin yolunu tutmuş. Kızın eve ulaştığı zamanlarda dünürler de gelmiş nişan yapacaklarmış. Çirkin kız da güzelleştirm diye dünürlerin karşısına çıkıverince, dünürler nişan yapmaktan vazgeçmişler. O sırada güzel kızı görüp çok beğenmişler. Çirkin kızı annesi ile bırakmışlar. Güzel kızı da alıp mutlu hayat sürmüşler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Bu masalda birçok masalda olduğu gibi üvey anne karakteri kötü gösterilmiş. Günümüzde boşanma davalarının çokluğu göz önüne alınırsa, çocuğun duygusal gelişim yönünden üvey anneye karşı olumsuz duygular besleyebileceği düşünülmektedir.

- Kötü niyetli olanların sonlarının da kötü olduğu, iyi niyetli olanların sonlarının da iyi olduğu vurgulanmakta ve çocukta olumlu kimlik gelişimine katkı sağlaması beklenmektedir.

- Babasının kızı ormana götürüp bırakması birçok masalda karşımıza çıksa da aile bireylerinin bağlarının sıkı olması gerektiği olumsuz da olsa bu şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.

- Masalda yer alan sihirli öğelerle çocukların ilgileri çekilmeye ve hayal güçleri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

- İhtiyacı olan kişilere yardım etmenin güzel bir davranış olduğu anlatılmaya çalışılmış, çocuğun hem ahlakî hem de duygusal gelişimi açısından olumlu katkılar sağladığı söylenilebilir.

4.24.SATILMIŞ OĞLAN

Masalın Özeti

Eskiden çok fakir bir baba ile oğlu varmış. Her gece yatağa aç giderlermiş. Oğlanın bir hüneri varmış, olacakları önceden kestirebiliyormuş. Babasına bir öneride bulunmuş, kendisini iyi bir aileye satarsa rahat edeceklerini söylemiş. Babası önceleri bu öneriyi kabul etmese de, bir gün oğlunu satmak zorunda kalmış.

Oğlanı alan ailenin durumu çok iyiymiş. Oğlan da kısa zamanda evin bütün işlerini yapar hale gelmiş. Sevilmiş.

Bir gün evin beyi oğlanı yanına alıp at almaya pazara götürmüştü. Pazarın her yerini gezmişler. En sonunda bir atı beğenmiş bey, sormuş oğlana alalım mı diye, oğlan da at çok güzel ama ölümünüz bu attan olacak demiş. Bey önce düşünse de elbet bir gün öleceğiz alalım bu atı demiş. Atı almışlar.

Aylar sonra evin güzel kızı yüzüğüne taş alması için pazara gitmesi gerekmiş. Oğlan da ona eşlik etmiş. Sarrafları dolaşmışlar, oğlan bir tanesini bile beğenmemiş. En sonunda çok güzel görünen bir taşın içinde kurt olduğunu bilince kız da sarraf da çok şaşırmışlar. Eve geldiklerinde kız babasına olanı biteni anlatmış.

Oğlan yıllarca adam ve ailesinin yanında yaşamış. Beyin kızı da oğlana aşık olmuş. Oğlanla evlenmiş. Düğünde sevincinden at ile gösteri yapan adam düşmüş ölmüş. Adam ölünce oğlanın dedikleri gerçekleşmiş olduğundan herkes tarafından tanınmaya başlamış. Tüm herkes ne zaman öleceğini bilmek istemiş.

Fakirin oğlu bu durumdan yararlanmak istemiş. Önceleri ufak şeyler karşılığında söylese de, sonra insanların ellerinde ne var ne yok vermelerini istemiş.

Zamanla insanlar oğlana inanmamaya başlamış. Bunun üzerine sizin ölümlerinizi geciktirebilirim deyince halk tekrar inanmaya başlamış. Tüm mallarını vermişler.

Oğlan artık çok zengin olmuş. Halkın elindeki her şeyi almış. Aylarca bu durum devam edince, halk toplanıp oğlana bir soru sormuş: “ Sen ne zaman öleceksin?” Oğlan bu soru karşısında afallamış. Cevabını bilmiyormuş, halk da cevap vermesini istiyormuş. Oğlan cevap verememiş. Halk da satılmış oğlana inanmaktan vazgeçmiş. Mallarını geri istemişler. Oğlanı şehirde istememişler.

Şehirden kovulan oğlanı, eşi de terk etmiş. Yavaş yavaş tüm varlığı kaybetmiş. Sonra da hastalanmış ve ölmüş. İnsanlar da herkese inanmamaları gerektiğini öğrenmişler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Günümüzde aç insanların da olabileceği konusu belirtilmiştir. Yalnız kendimizle değil başkaları ile de ilgilenmemiz gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır.
- Masalda babanın oğlunu satması, çocukların babalarına olan güvenini sarsılabileceği düşüncesi göz ardı edilmemelidir.
- Başkalarını kandırmanın doğru bir davranış olmadığı üzerinde durulmuştur.
- Yalan söyleyen kişilerin elbet bir gün cezalarını bulacağı anlatılmaya çalışılmıştır. Çocukta hem ahlakî hem de kişilik açısından olumlu gelişim sağlandığı söylenilebilir.
- İnsanlara vaat ettikleri şeylere kanıp da körü körüne inanmanın doğru olmadığı anlatılmaya çalışılmış. Her insana güvenilmemesi gerektiği ödevi verilmek istenmiş.
- Başımıza gelen kötü durumlar karşısında sabırlı ve metanetli olmanın bizim için çok yararlı olacağı üzerinde durulmuş. Çocuk sabır gösterdiği takdirde mutlu sona erebileceğini görmüştür. Duygusal yönden çocuğun gelişimi sağlanmaya çalışılmıştır.

4.25.HASAN KARDEŞ

Masalın Özeti

Bir padişahın üç oğlu varmış. Yıllar sonra da bir kız olmuş. Padişah kızını çok seviyormuş. Kız yedi yaşına gelince her gün ahırdan bir inek kaybolur olmuş. Padişah bakmış olacak gibi değil, oğullarından kaybolan ineklere ne olduğunu bulmalarını istemiş. Büyük ve ortanca oğlan uyuya kalmış ve nedenini bulamamışlar. En küçük oğlan ise; kız kardeşlerinin gece ahıra geldiğini, bir deve dönüştüğünü, bir ineği yedikten sonra insana dönüp gidip yattığını görmüş. Sabah olunca padişah babasına gördüklerini anlatmış. Babası kızını çok sevdiği için ona inanmamış ve Hasan'ı saraydan kovmuş.

Hasan gide gide bir dağa varmış. Dağda bir aslan yavruluyormuş. Aslan dile gelmiş ve Hasan ona yardım ederse yavrularından birini ona vereceğini söylemiş. Hasan aslanın doğurmasına yardım etmiş. Doğurturken de yavrulardan birini gizlice koynuna almış, saklamış. Sonra da aslandan bir yavru istemiş. Aslan da senin bana iyiliğin dokundu ama benim sana kötülüğüm dokunmasın, vermeyim demiş. Hasan koynunda aslanın yavrusuyla başka bir dağa gitmiş

Bu dağda da bir kaplan yavruluyormuş. Kaplan dile gelmiş ve Hasan ona yardım ederse yavrularından birini ona vereceğini söylemiş. Hasan kaplanın doğurmasına yardım etmiş. Doğurturken de yavrulardan birini gizlice koynuna almış, saklamış. Sonra da kaplandan bir yavru istemiş. Kaplan da senin bana iyiliğin dokundu ama benim sana kötülüğüm dokunmasın, vermeyim demiş. Hasan koynunda aslanın ve kaplanın yavrularıyla birlikte bir köye varmış.

Köye iki tane kavak ağacı dikmiş. Aslan ve kaplan yavrularını bu ağaçlara bağlamış. Aslanı ak koyunun sütüyle, kaplanı kara koyunun sütüyle beslemiş. Hasan bu arada birini sevmiş v evlenmiş. Aradan yıllar geçmiş. Hasan anasını babasını çok özlemiş. Memleketine gitmek üzere yola çıkmış ve hanımını da tembihlemiş. Aslanla kaplan boğuşurken görürsen iplerini çöz bırak demiş.

Hasan memleketine varınca bir de ne görsün ne anası kalmış ne de babası, kız kardeşi hepsini yemiş. Kız kardeşi Hasan'ı karşılamış ve birkaç soru sormuş, Hasan'ın atını yemiş. Sıranın kendine geldiğini anlayan Hasan kaçmaya başlamış. O

sırada aslanla kaplan boğuşmaya başlamış ve hanımı da onların iplerini çözmüş bırakmış. Bu arada Hasan'ı dev olmuş kardeşi yakalamış tam yiyecekmiş ki aslanla kaplan Hasan'ı kurtarmış. Hasan oradan ayrılırken kardeşinin kanından bir damla mendiline almış.

Hasan aslan ve kaplan birlikte evine dönerken yolda bir kervan görmüş. Kervancı yükünü bilirse malların onun olacağını, bilemezse aslanla kaplanın kendisinin olacağını söylemiş. Mendildeki kan yükün ne olduğunu söylemiş ve Hasan da çok zengin olmuş. Evine dönmüş. Hanımına olanları anlatmış. Bir saray yaptırmışlar ve sarayda yaşamaya başlamışlar.

Aradan zaman geçmiş ve Hasan'ın ikiz çocukları olmuş. Doğan bebekler için bir eğlence düzenlemiş ve herkesi çağırmışlar. Eğlence bittiğinde bir bakmışlar ki bebekler sarayda yok. Hanımı üzüntüsünden yataklara düşmüş. Hasan tüm aramalarına rağmen bebekleri bir türlü bulamamış. Bir gün düşünürken aklına aslan ve kaplanı annelerinden ayırdığı gelmiş. Sonra da onların söyledikleri aklına gelmiş: “ Senin bana iyiliğin dokundu ama benim sana kötülüğüm dokunmasın, vermeyim!” Bunun üzerine aklı başına gelen Hasan aslan ve kaplanı yanına alıp, doğurduğu dağa gitmiş. Bir de bakmış ki, bebekleri aslan ve kaplanın yanında, onlara yalvarmış, karım çok hasta oldu, ben ettim siz etmeyin demiş. Aslan ve kaplan da Hasan'ın hatasını anladığını görünce ona şöyle demişler: “ Karını yalnızca bizim sütlerimizin karışımı iyileştirir, al bu sütleri karıştır ve karına içir. İyileşecektir.” Bebekleri ve karışımı alan Hasan, saraya dönmüş. Getirdiği süttten karısına içirmiş. Karısı da kısa zamanda iyileşmiş. Mutlu ömür yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda büyük ve ortanca oğlun kendisine verilen görevi yapamayışı ve bu görevi küçük çocuğun yapıyor olması, masalın hedef kitlesi olan çocukların ilgisini çekmektedir.
- Masalda olağanüstü öğelere yer verilmesi ile çocukların hayal güçleri geliştirilmeye çalışılmıştır.
- Masalın kahramanı Hasan'ın ailesi için kendi hayatını önemsememesi çocukta aile bağlarının gelişmesine sebep olabilir.

- Hasan'ın söz verdiği halde aslan ve kaplanın yavrularını annelerinden izin almadan alması çok kötü sonuçlara yol açmıştır. Bu nedenle verdiğimiz sözlerden dönmememiz gerektiği vurgulanmaya çalışılmıştır.

- Yaptığımız kötülüklerden pişman olduğumuz ve af dilediğimizde iyi kalpli insanların bizi affedebileceği anlatılmaya çalışılmıştır.

- Masalda aslan ve kaplanın konuşturulması çocukta hem hayvan kavramı hem de hayal gücü gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.

4.26.AHI AHİ

Masalın Özeti

Bir adam karısı ve kızı ile birlikte yaşıyormuş. Anne ev işi yapar, kız da avcı babası ile birlikte ormana gidermiş. Ormanda bir ayı kızı görmüş ve kıza aşık olmuş. Kızı kaçırmış, inine saklamış. Kızın babası kızı yıllarca aramış. Annesi üzüntüsünden hasta olmuş yataklara düşmüş. Ne yaptılarsa kızlarını bulamamışlar.

Ayı mağaraya götürdüğü kıza yıllarca bakmış beslemiş. Ayı ile kızın üç tane yarı insan yarı hayvan çocukları olmuş. İsimleri Yuryumak, Tortumak, Kılıbalak'mış. Babası yıllarca kızını aramaktan vazgeçmemiş. Ararken ararken kızını bulmuş. Annesinin çok hasta olduğunu söyleyip onu evlerine geri götürmek istemiş. Kız da kendi çocukları olduğunu, ayının ona iyi davrandığını söylemiş ve geri getirirse kendisini annesini görmek için onunla gelebileceğini söylemiş. Kızı alıp annesine götürmüş ve annesi çok sevinmiş. İyileşmiş. Babası sözünde durmamış ve kızını ormana ayının ve çocuklarının yanına götürmemiş. Bu sefer de kız hasta olup yataklara düşmüş.

Ayı karısını babasının kaçırdığını anlamış ve evlerine gitmiş. Karısını hasta yatağından kaldırmış, çocuklarının yanına götürmek istediğini anlatmış. Kız da annesine anneciğim, sen nasıl benim annemsen ben de çocuklarımın annesiyim, onlardan ayrılamam, beni torunlarınızı özlediğinizde gelir görürsünüz, demesiyle birlikte ayı yakışıklı bir delikanlı oluvermiş.

Yıllar önce bir kızın kendisini büyüleyerek ayı yaptığını anlatmış. Eğer bu halimle bir kız benimle evlenir beni sever bir de benden üç çocuk doğurursa, bu büyüün bozulacağını biliyordum demiş. Oğlanın düzelmesi ile çocuklar da düzelmiş

insan olmuşlar. Çocuklarını da alıp annesigilin yanına yerleşip orada yaşamaya başlamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda geçen olağanüstü durumlar çocukların ilgisini çekmektedir. Örneğin, kız ile ayının evlenmesi, çocuklarının yarı ayı yarı insan olması, sihirle delikanlının ayı olmuş olması. Çocuklar bu gibi dinledikleri masallarda hayal güçlerini sonuna kadar kullanmakla birlikte, çocukların zihinsel gelişimlerinin de olumlu yönde geliştiği söylenilebilir.

- Masalda aile bağları üzerinde durulmuş ve anne babaların çocuklarından asla vazgeçmeyecekleri vurgulanmaya çalışılmıştır.

- Masalda geçen manzum bölümlerle çocukların ilgisi çekilmekle birlikte, dil gelişimlerine de katkı sağlandığı söylenebilir.

- Kişilerin dış görünüşlerine göre değerlendirilmemesi gerektiği anlatılmaya çalışılmış. Çocukların duygusal gelişimleri açısından çok önemli olan bu konu üzerinde durularak birçok yerde bu konu belirtilmiştir.

- Sabretmenin önemi bu masalda da vurgulanmıştır. Çocukların hem kişilik hem de zihinsel özelliklerinin gelişimi açısından gayet önemlidir.

- Kötü giden durumların sonunun zamanla iyiliğe dönebileceği anlatılma çalışılmıştır.

4.27.NE İDİM! NE OLDUM! NE OLACAĞIM!

Masalın Özeti

Bir padişahın kuş dili bilen bir kızı varmış. Bütün vücudunu yara sarmış, o kadar çok kokuyormuş ki artık dayanamamış ve kızını ormana göndermiş. Kız ormanda tek başına korkmuş. Bir kuş ona yılanın kusmuğunu yaralarına sürsen iyi gelir demiş. Kız da sürmüş ve iyileşmiş. Kız ormanda bir balta sesi duymuş ve sesin geldiği yere doğru gitmiş. Yaşlı oduncu ile tanışmış. Başından geçenleri anlatmış, evinin olmadığını söylemiş. Oduncu da sn padişah kızısın benimle yaşayamazsın demiş. Kız da yaşayabileceğini söylemiş ve oduncu ile kız evlenip o küçük kulübede yaşamaya başlamışlar.

Aradan zaman geçmiş bir oğulları olmuş. Kız adını “ Ne İdim” koymuş. İkincinin adını “ Ne Oldum” , üçüncünün adını da “ Ne Olacağım” koymuş.

Aradan yıllar geçmiş padişah veziri ile bir geziye çıkmış. Hava kararınca da ormanda ışığı yanan kulübeye gitmişler. Oduncuya misafir olmuşlar. Oduncu çocuklarına isimleri ile seslenince, padişah meraklanmış ama sormamış. Yemek yedikten sonra yataklarını hazırlanmış ve yatmışlar. Kız kocasına gelenin padişah babası olduğunu söylemiş.

Padişah sabah uyanınca oduncuya çocukların isimlerinin neden böyle olduğunu sormuş. O da hanım koydu ona sor demiş. Karısını çağırmış. Karısı da gelince anlatmaya başlamış: “ Ben bir padişah kızı idim yaralarımından dolayı babam beni saraydan attı, Ne İdim. Oduncuyla evlendim, Ne Oldum. Daha da ne olacağım belli değil diye üçüncü çocuğumun adını da Ne Olacağım koydum demiş. Padişah kızını tanımış. Sarılmışlar, kızından af dilemiş. Saraya geri dönmesini istemiş. Kız dönmemiş, kocamı çocuklarımı bırakmam demiş.

Padişah kızına ve ailesine bir saray yaptırmış ve onlarda orada mutlu yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Padişahın kızının kuş dili bilmesi, çocukların hayvanlara karşı olan ilgisini ve merakını artırmakta böylece hayvan sevgisi aşılacaktır.

- Bu masalda da birçok masalda olduğu gibi babası kızını ormana götürüp bırakıyor. Bu masalın başlangıç aşaması için yapılmış olsa da aile bağlarının sağlam olması gerektiği anlatılmaya çalışılmış denilebilir. Aksi takdirde bir babanın evladını terk edebileceği sonucu çocukta olumsuz yönde algılanabilir.

- Kızın evlatlarına koyduğu isimler ve anlamları çocuğu düşünmeye sevk etmekle birlikte söz dağarcığını geliştirerek, dil gelişimini olumlu yönde desteklemektedir.

- Affetmenin büyük bir erdem göstergesi olduğu belirtilmek istenmiş. Kızın kendisini ormana terk eden babasını affetmesi doğru davranış olarak gösterilmektedir.

- Babasının kendisini bırakmasına rağmen kızın evlatlarını ve kocasını bırakıp da gitmemesi masalda zayıf gösterilen aile bağları hususundaki yanlış anlaşılmanın bir nevi düzeltilmesi gibi görünüyor.

- Masalın sonunda yaşanan onca şeye rağmen herkesin mutlu olması, çocukların duygusal gelişimlerine katkı sağlıyor denilebilir.

4.28.ÇİRKİN KIZ İLE ZÜMRÜT KAPLUMBAĞA

Masalın Özeti

Bir hükümdarın bir kızı varmış. Huyu güzel bu kız evlenme çağına gelmesine rağmen küçükken geçirdiği çiçek hastalığı yüzünden yüzünde izler kalmış. Kız bir gece rüyasında bir kaplumbağa görmüş. Kaplumbağa: Kendisini tanıtmış, ormanlar ülkesi prensi olduğunu, sarayında onu yaşatmak istediğini, tüm hayvanların onun emrinde olduğunu, onunla evlenmek istediğini, babası razı olursa, gönderdiği arabaya binip gelmesini, söylemiş.

Kız gördüğü rüyayı önce önemsememiş. Ertesi gece de aynı rüyayı görünce, hükümdar babasına rüyasını anlatmış. Babası da kızına nasıl isterse öyle yapabileceğini söylemiş.

Prensın yolladığı araba gelmiş, kız çeyizini de almış, arabaya binmiş. Ormanlar ülkesine varmışlar. Meydanda arabadan inmiş. Saraya girmiş. Kırk odadan birine girmiş ve yerleşmiş. Az sonra zümrüt kaplumbağa da gelmiş ve mutlu mesut yaşamaya başlamışlar.

Zümrüt kaplumbağa çiçeklerden merhem yapıp, kızın yüzüne sürüyormuş. Kızın yüzü iyileşmiş. Kızın zümrüt kaplumbağanın yanına geldiği kırkıncı gün tüm hayvanlar kaybolmuş. Kız da tam uyuyacakken, odanın kapısı vurulmuş ve bir delikanlı içeri girmiş.

Delikanlı gülümseyerek kıza yanaşmış ve kıza kendini tanıtmış. Ben zümrüt kaplumbağanın ta kendisiyim demiş. Orman büyücüsü kızıyla evlenmedim diye bana büyü yaptı beni kaplumbağaya çevirdi, eğer bir kız seninle kaplumbağa olarak evlenir ve kırk gün geçirirse büyü bozulur dedi. Şimdi gerçekten benimle evlenir misin demiş ve hayatları boyunca mutlu yaşamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda vurgulanmak istenen en önemli öge, insanları dış görünüşlerine göre yargılamamak gerektiğidir.
- Masalda var olan olağandışı öğeler, kızın bir kaplumbağa ile evlenmesi ya da kızın rüyasında gördüklerini yaşaması çocukların hayal güçlerini kullanmalarına dahası zihinsel gelişimlerine de olumlu yönde katkı sağlamalarına yol açabilir.
- Masalda geçen “ kırk” kelimesi farklı yerlerde de geçse (kırk kapı, kırk gün, vb.). Yine de bizim kendi kültürel öğelerimizi çocuklara aktarması açısından önemlidir.
- Kaplumbağanın topladığı çeşitli bitkilerden merhem yapması çocukların bilişsel gelişimleri olumlu yönde desteklemektedir.
- Masalın hayvanları konu alması ve hayvanların yaşantıları hakkında bilgiler vermesi, çocukların zihinsel becerilerini geliştirmeleri açısından oldukça önemlidir.

4.29.GONCAGÜL KIZ

Masalın Özeti

Bir değirmenci bahçesinde gezerken gül ağacı dibinde bir bebek bulmuş. Karısı ile kendisinin de bebeği olmazmış. Bu bebeği kendi bebekleri gibi sevip büyütmüşler. Zaman su gibi akmış, kız hem akı ile hem de güzelliği ile dillere destan olmuş. Goncagül'ün uyuya kaldığı yere bir bülbül gelmiş ve ona şöyle demiş: Öksüzüm uyan, dünyanın gamı da çok demi de, senin başına öyle hayırlı sabahlar açılacak ki, bugün mü desem, yarın mı desem, sen yüreğini temiz tut! Sonra “ pır” diye uçmuş gitmiş.

Meğer Güller ülkesinde bir padişah, Goncagül kızı rüyasında görmüş ve ona aşık olmuş. Vezirine ve padişahlarına onu aratmaya başlamış. Vezirin yolu değirmencinin oraya düşmüş ve değirmenci ile hoş sohbet etmiş. Değirmenci ile vezir köye doğru yürürken değirmenci ne dese ona uygun fakat değirmencinin anlamadığı cevaplar vermiş. Köye vardıklarında veziri evine buyur etmiş.

Eve vardıklarında Goncagül kız değirmenciye vezirin söylediklerinin manasını söyleyivermiş. Üstün laf ettiğini babasına anlatmış. Değirmenci kızından öğrendiği sözlerle artık veziri deli sanmaktan vazgeçmiş. Vezir ona bu akıllı verenin kim olduğunu merak etmiş, o da kızını çağırıp tanıştırmış. Vezir daha Goncagül kızını görür görmez padişahın aradığı kız olduğunu anlamış. Sözü hiç uzatmadan olanları anlatmış ve kızını padişaha istemiş. Anası babası da uygun görmüşler. O sırada bülbül yine gelmiş ve aynı sözleri söyleyince, Goncagül kız da bu duruma itiraz etmemiş.

O günden sonra padişah ile Goncagül kız, değirmenciye de karısını da yanlarına almışlar, mutlu günler geçirmişler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masal bebekleri olmayan bir çiftin buldukları bir bebeği kendi bebekleri gibi büyüttüklerini ifade ederek başlamaktadır. Çocukların ne kadar önemli olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Dinleyici kitlesi olan çocuklarda olumlu benlik gelişimi sağlanabilir.

- Masalda kuşun dile gelmesi ve kıza mesaj vermesi çocukların ilgi ve merakını cezp etmesi açısından oldukça önemlidir. Bu şekilde çocukta dinleme alışkanlığı kazandırmakta kullanılabilecek türde bir masaldır.

- Padişahın rüyasında gördüğü kızını araması ve aramaktan vazgeçmemesi üzerinde durulmuştur. İstedığımız bir durum karşısında hemen ümitsizliğe düşmemek gerektiği anlatılmaya çalışılmıştır.

- Vezir ve değirmencinin arasında geçen konuşmalar çocukta merak uyandırmakta ve düşündürücü nitelikte olduğundan çocuğun zihinsel becerilerini olumlu yönde desteklemektedir.

- Akıllı yaşta değil baştadır düşüncesi işlenmiş. Kızın babasının vezirin konuşmaları anlamamasına rağmen, kız hemen anlamış ve ona uygun cevapları da hazırlamıştır. Bu şekilde çocuklarda büyüklerinin anlayamadığı bazı durumları algılayabilecekleri inancı geliştirilmektedir.

4.30.ŞEYTANIN OYUNU

Masalın Özeti

Köyün birinde huysuz yalancı bir demir ustası varmış. Günü gününe işlerini yapmadığından, hiçbir işini zamanında bitiremezmiş. Herkesi kandırmış bu yüzden köylüler ona Kırkyalan adını vermişler. Bu adamın n zaman işleri kötü gitse şeytana küfür edermiş.

Bu uzun zaman böyle devam edince, şeytan bu duruma sinirlenmeye başlamış ve bu adama bir oyun oynamaya karar vermiş. Çok güzel bir at kılığına girip Kırkyalan'ın karşısına çıkıvermiş. Kırkyalan atı çok beğenmiş köye götürmüş, herkes ata hayran kalmış.

Bir çeşme başına gelince at huysuzlanmış ve Kırkyalan'ı üzerinden oluğun içine atıvermiş. Kırkyalan daha ne olduğunu anlamadan gözünün önünde at küçülmüş küçülmüş ve musluğun deliğinden içeri girivermiş. Kırkyalan saf saf bakınırken, şeytan musluktan kulaklarını çıkarıp Kırkyalan'a sallıyormuş. Musluğun içine bakarak ata yalvarmaya başlamış. Oradan geçen köylüler, Kırkyalan'ı görünce merak edip yanına gitmişler. Fakat anlattıklarına inanmamışlar. Aklını oynattı diye düşünüp akıl hastanesine yatırmışlar.

Hastanede aylarca yatan Kırkyalan, atın küçülerek musluktan içeri girdiğine kimseyi inandıramayacağını anlamış. Akıllandım diyerek, hastaneden taburcu olmuş. Hastaneden kurtulur kurtulmaz çeşme başına gitmiş. Atın hala orada olup olmadığını merak etmiş. Şeytan yine musluktan kulaklarını çıkarıp sallayınca Kırkyalan biliyordum orda olduğunu demiş. Şeytan da ben bana küfür edene kötü söz söyleyene böyle yaparım deyince Kırkyalan bir daha küfür etmemeye söz vermiş, oradan uzaklaşmış.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda asıl anlatılmak istenen yalan söyleyen insanların hiçbir yer ve hiç kimse tarafından kabul görmeyeceğidir.

- Yalan söyleyen insanların yalanlarının elbet bir gün ortaya çıkacağı anlatılmak istenmiştir.

- Masalda kötü söz ve küfür etmenin çok yanlış bir davranış olduğu vurgulanmak istenmiştir. Çocukların bilişsel ve duyuşsal gelişimleri açısından önemli gibi görünse de asıl ahlakî açıdan gelişime katkı sağlanması beklenmektedir.

- Masalda doğaüstü olaylara ve varlıklara yer verilmesi çocukların ilgisini kolayca çekmektedir. Çocuklarda düşünme kabiliyeti ve hayal gücünün gelişmesinde etkili olabilecek bir masal denilebilir.

4.31.BAHÇIVAN KIZ

Masalın Özeti

Bir padişah oğlu ile bir bahçıvan kız varmış. Kız çok çalışkan ve akıllıymış, oğlanda kızın tersine tembel ve kıt akıllıymış. Bahçıvan kız gün doğmadan saray bahçesinde dolaşır, işlerini bitirmiş. Padişahın oğlu da onu izler ve tembel tembel oturmuş. Her gün bahçıvan kıza: “ Bahçede kaç çiçek var bilir misin?” diye sorarmış. Kız da ona: “ Senin okuman yazman çok! Gökte kaç yıldız var bilir misin?” diye cevap verirmiş. Padişahın oğlu onun soruya soru ile karşılık vermesinden çok rahatsız oluyormuş.

Bir gün şu kıza bir oyun oynayayım demiş ve çerçici kılığına girmiş. Bahçıvan kıza bir öpücük ve saçından bir tel karşılığında çerçilerinden vermeyi teklif etmiş. Kız da ne çıkar bir öpücük bir tel versem demiş ve çerçileri almış.

Ertesi gün yine kıza seslenmiş ve aynı soruyu sormuş. Kız da ona aynı şekilde cevap vermiş. Bu sefer de oğlan ona çerçici kılığına girdim senden bir öpücük ve bir tel saç aldım deyince kız çok sinirlenmiş.

Kız da ona bir oyun oynamaya karar vermiş. Kendine çingiraklı bir entari diktirmiş. Yüzünü gözünü boyamış eline de bıçağı almış, gizlice oğlanın odasına girip oğlanı korkutmuş. Ben cadıyım diyerek saçından almak istemiş ve de saçı kökünden kesmiş. Oğlan sabah uyanınca bir de bakmış ki saçı kel, utancından kimse ile görüşmemiş. Pencereden kıza yine laf atmış, aynı soruyu sormuş, çerçici kılığında seni öptüm saçından bir tel aldım demiş. Kız da soruya aynı şekilde cevap vermiş ve cadı kılığında saçını kestim deyivermiş.

Oğlan düşünmüş taşınmış, gitmiş anasına demiş ki, bahçıvan kızla üç gün içinde evlenmek istiyorum, git de söyle. Anası o bize yakışmaz deyince de, onda

ahım var, gerdeğe de onun kulübesinde gireceğim demiş. Anası gidip kıza söylemiş, kız da ferman padişahın deyip kabul etmiş. Kız oğlanın kendine kıt aklı ile bir oyun yapacağını tahmin etmiş ve hazırlık yapmış. Düğün hazırlıkları yapıladursun, bizim kız bir tulum diktirmiş içini de pekmezle doldurmuş. Tulumu da kendisi gibi ortaya yerleştirmiş, kendi de saklanmış.

Düğün bitip oğlan kulübeye gelmiş. Kıza aynı soruyu sormuş. Kız da aynı cevabı vermiş. Oğlan çerçici kılığında seni öptüm saçından bir tel aldım demiş. Kız da cadı kılığında saçını kestim diye cevap verince oğlan hırs ile hançerini çıkarıp tulumu saplamış. Akan kanı sandığı pekmezden de bir avuç içmiş. Aklı başına sonradan gelmiş. Bahçıvan kız kendin gibi kanın da tatlıymış diye ağlamaya başlayınca, kız saklandığı yerden çıkmış. Kızın ölmediğini gören oğlan çok sevinmiş. Barışmışlar. Yeniden düğün kurulmuş. Kırk gün kırk gece eğlence ile evlenmişler.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda öncelikle çalışkanlığın tembellikten çok üstün bir meziyet olduğu üzerinde durulmuştur. Çocuklar çalışkan olmaya özendirilmekte ve tembellikten kaçınılması gerektiği ifade edilmeye çalışılmaktadır.

- Padişah oğlunun ve bahçıvan kızın birbirlerine sordukları sorular çocuklarda hem zihin hem de dil gelişimi açısından oldukça önemlidir. Soruların ilgi çekici yanı ise bilinmezliğidir. Çocukların kimsenin cevap veremeyeceği türde soruları birbirlerine yönelten iki kişiyi ilgiyle dinlemesi beklenmektedir.

- Birbirlerine karşılıklı oyunlar düzenlediklerinden ilişkileri eğlenceli bir hal alır. Çocuklar da dinleme zevkini geliştirmek açısından değerlendirilebilir.

- Yapılan kötülüklerin karşılığını bulacağı üzerinde durulmuş ve çocuklarda adalet kavramı geliştirilmek istenmiştir.

- Aklın önemi vurgulanmakta ve düşünerek hareket edenlerin sonunda mutlu olacağı anlatılarak, çocuklarında bu durumdan ödev alması sağlanması amaçlanmaktadır.

4.32.ZÜMRÜDÜ ANKA KUŞU

Masalın Özeti

Bir ülkenin hükümdarı ile karısı çok mutlularmış, ülkeyi de çok iyi yönetirlermiş fakat tek sıkıntıları çocuklarının olmayışymış. Hekimbaşı ile tüm hekimler hiçbir çare bulamadılar. Halk kaygı içindeymiş. Büyük ve ortanca vezire güven olmazmış ama küçük vezir eli öpülesi biriymiş.

Hükümdar bir rüya gördü, aksakallı ihtiyar ona şöyle dedi: “ Al bu fidanı götür saray bahçesin dik, yedi yıl içinde iki güzel meyve verecek, birini sen birini karın yiyecek, dokuz ay on gün sonra nur topu gibi bir evladınız olacak.” demiş. Sabah olunca padişah vezirlere beylere paşalara o elma fidanını bulmaları için emir vermiş. Küçük vezirin önerisi üzerine halkla el ele verilerek fidan aranmaya başlanmış. Bir gün bir çoban fidanı bulmuş, hükümdara teslim etmiş.

Fidan saray bahçesine dikilmiş. Aradan yedi yıl geçmiş, fidan iki tomurcuk vermiş, tomurcuklar elmaya dönmüş. Bir gece bir dev elmayı koparıp kaçmış. Mutsuz bir yılın sonunda fidan tekrar elma vermiş. Birinci yıl büyük vezirin oğlu, ikinci yıl ortanca vezirin oğlu balında beklemiş fakat ikisi de devden korkup kaçmışlar. Üçüncü yıl fidanın başında küçük vezirin oğlu beklemiş ve devden korkmayıp onu yaralamış. Hükümdar vezir oğullarının devin akan kanını izlemsini ve kulaklarını keserek getirmelerini istemiş. Vezir oğulları çıkmış yola izleri takip ederek bir kayaya varmışlar, izler bu kayada bitiyormuş.

Kayayı kaldırmışlar ve bir kuyu bulmuşlar. Büyük oğlan inememiş, ortanca oğlan inememiş, küçük oğlan inmiş. Mağaraları geçmiş. Devi bulmuş, öldürmüş, kulaklarını kesmiş. Devın yanında bulunan üç kız da bu duruma çok sevinmişler. Küçük veziroğlu kızları da yanına almış kuyunun dibine gitmiş. Kırmızı giysili büyük veziroğlunun, sarı giysili ortanca veziroğlunun demiş yukarı yollamış. Yeşil giysili olan da benim demiş, yeşil giysili kız yukarı çıkmadan onu uyarılmış: “ Sakın” , demiş, “ Olur da veziroğulları sana oyun ederse, buradan çıkmanın bir yolu daha var, Cuma günü buraya iki koç gelir, biri ak biri kara, ak koça bin yeryüzüne çıkarsın.” Nitekim veziroğulları küçük veziroğluna oyun etmiş, ip koptu demişler. Saraya varınca da aynı yalanı atmışlar.

Kuyuda koçların gelmesini bekleyen küçük veziroğlu yanlışlıkla kara koça binmiş. Yerin yedi kat dibine inmiş. Yeraltı dnyasında ne kadar kaldı bilinmez. Bir gün, bir kuşun yavrularını yiyecek olan yılanı öldürmüş. Yavrularını kurtaran vezir oğluna dile benden ne dilersem diyerek dile gelmiş. Oda dnyaya dönmek istediğini söylemiş. Oğlanı dnyaya götürmek için omzuna almış, sırtında birde kırk tulum etle kırk tulum su varmış. Gak dersem et guk dersem su vereceksin demiş. Vezir oğluyla anlaşan Zmrdnka kuşu birlikte yola çıkmışlar. Gece gündüz yol almışlar gak dedikçe et guk dedikçe su vermiş. Kuş çok yorulmuş son kez gak demiş et bittiği için vezir oğlu kalçasından bir parça et kesip kuşun ağzına atmış. Onu istediği yere indirmiş oğlan teşekkür etmiş fakat yryemiş kuş ağzında tuttuğu eti oğlanın kalçasına yapıştırmış. Oğlan iyileşmiş uzun süre yürüyüp o kuyunun başına gelmiş.

Bir yıl öncesinde kk vezir oğlu kuyudan çıkmayınca onu öldü zannettikleri için yeşil giysili kızı zindandaki çobana vermişler. Hükümdarın oğlu olana kadarda yas ilan etmişler. Oğlan doğduktan sonra düğün hazırlıkları başlamış fakat kırmızı sarı yeşil giysili kızlar evlenmek için devin kulaklarını getirmelerini istemişler. Vezir oğulları obanla beraber kulakları almak için kuyunun başına gitmişler. Büyük ve ortanca vezir oğlu kuyudan aşağı inip kulakları getirmek istemişler çobanı yukarda bırakmışlar. Kk vezir oğlu saklandığı yerden çıkmış kuyuya sarkan ipi kesmiş. Çobana kendini tanıtıp başından geçenleri anlatmış. Kk vezir oğlu ve oban saraya gidip hükümdara olanları anlatmışlar her Şey ortaya çıkmış. oban kırımızı giysili ile çobandan sonra baş bahçıvan olanla sarı giysili kk vezir oğlu ile de yeşil giysili kız evlenmiş.

Masalların ocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda evlat sevgisi üzerinde durularak, çocukta aile sevgisi ve ahlakî gelişim esas alınmış olabilir.

- Masal dinleyicisinin kk olması sebebiyle, bu masalda da asıl önemli işi büyük ve ortanca vezir beceremiyor ve işin üstesinden en kk vezir geliyor. ocukta problem çözme isteği uyandırmakla birlikte aynı zamanda kendine güven sağlaması açısından da önem taşımaktadır.

- Masal tür olarak zincirlemeli olarak devam etmektedir. Çocukların abuk sıkılması düşünülürse, masalın çok uzun oluşu olumsuz bir özellik gibi

görünse de, masalda gayet akıcı ve sade bir dil kullanıldığı için etkin dinlemenin sağlanabildiği söylenilebilir.

- Masalda iyi-kötü karşılaştırılması yapılmış ve iyiliğin önemi kavratılmaya çalışılmıştır.

- Masalda “ Eden bulur.” Mantığı üzerinde birçok olay yaşanmakla birlikte, kötülerin sonunda cezalarını bulması işlenmiştir.

- Masalda bahsi geçen dev, Zümrüdü Anka Kuşu gibi olağanüstü varlıklar sayesinde masal akıcılığını kazanmıştır.

- Masalda sebep sonuç ilişkisi üzerinde durulmuş ve yapılanların hep bir nedeni olduğu anlatılmaya çalışılmıştır.

- Masalın sonunda herkesin hak ettiğini alması nedeniyle, çocuklarda, duygusal ve ahlakî gelişimlerinin olumlu desteklenmesi beklenmektedir.

4.33.MASAL İÇİNDE MASAL

Masalın Özeti

Bir zamanlar bütün hayvanlar toplanmış ölümsüzlük üstüne konuşuyorlarmış. Baykuş; “ ölümsüzlüğe erişmenin bir yolu var. Tanrı dağının doruğunda bir gölden bir yudum için sonsuza dek yaşarmış yalnız bu göl açılıp kapanan iki kaya arasındaymış demiş.” Herkes oraya gidemez gitse de dönemezmiş deyince korkup gitmekten vazgeçenler olmuş.

Gitmek isteyenler üç gruba ayrılıp üç gün hazırlanmışlar. Uçarlar kaçarlar denizden giderlerden hangisi önce bu dağa varırsa diğerlerini bekleyecekmiş. Uzun bir yolculuktan sonra önce uçarlar sonra kaçarlar sonrada denizden giderler ulaşmış dağa. Bir sabah baykuş hepsini toplayıp kimin göle gideceğini karar verelim demiş. Koşanlar ancak bir yere kadar koşabilir hatta zorlarsa tırmanabilirmiş. Sürüngenler ve yüzenler de sarp kayalıkları geçemezmiş. Tanrı dağının heybetli doruğuna ancak uçarlar gidebilirmiş.

Önce leylek atılmış, fakat başaramamış. Sonra şahin, atmaca, kırlangıç denemiş. Şahin ve atmaca su kabını taşımış, kırlangıç da dalışı gerçekleştirmiş. Tam suyu almış çıkacakken kayalar kapanıvermiş, hatta az kalmış kendi de kalıyormuş

arasında, kuyruğu sıkıştırmış. İşte bu yüzden kırlangıçların kuyrukları hep çatallıymiş.

Kimse bir daha göl dalmaya cesaret edememiş. Önemli olanın ölümsüzlük olmadığını anlamışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masalda hayvanların özellikleri tanıtılarak, hayvan türleri hakkında bilgiler verilmektedir. Çocuğun bilişsel gelişimi açısından bu husus oldukça önemlidir.

- Ölümsüzlüğün peşinde koşarken elinde olan ömrünü heba etmenin akıllıca bir davranış olmadığı anlatılmaya çalışılmış. Önemli olanın yaşamımızı güzel ve doğru bir şekilde geçirmektedir düşüncesi geliştirilmeye çalışılmış.

- Masalda hayvan türleri ve bu türlerin özellikleri betimlenmeye çalışılmış.

- Masaldan çocuk eğitimi açısından çıkarılabilecek bir ödev de şudur ki; planlı programlı çalışmak çok önemlidir.

- Birlik ve beraberlik ile zorlu aşamalar daha kolay kat edilir. El ele vererek türlü zorlukların üstesinden gelinebilir.

- Masalda bulunan olağanüstü durumlar çocukların hayal güçlerini kullanmalarını ve de duygusal yönden gelişmelerini sağlayabilir niteliktedir.

- Masalda dilin sadeliği sayesinde çocuğun sözcük dağarcığının gelişmesi beklenilebilir.

4.34.BİR ABDAL GELDİ KAPIYA

Masalın Özeti

Bir padişah evlilik çağına gelmiş oğlunu bir türlü evlendiremiyormuş. Kimi gösterse oğlan beğenmiyormuş. Günlerden bir gün bir kızını beğenmiş fakat kız oğlana yüz vermemiş. Oğlan kapısına gittiyse de kız ev sahibi yok diyerek içeri almamış.

Padişah oğlunu üzüntülü halde gören babası ne olduğunu sormuş. Oğlu da, bir kıza sevdalandığını anlatmış. Oğlunun durumuna üzülen padişah ertesi gün veziri ve oğlunu hediyelerle birlikte kızın evine yollamış. Kız kapıyı aralamış ve veziri de

içeri alamayacağını söylemiş. Vezir nedenini sorunca da, annesinin yüz akına, babasının da ağız tadına gittiğini söylemiş. Vezir kızın söylediğinden bir şey anlamamış, geri saraya dönmüş. Orada padişah divanını toplamış bunun ne demek olduğunu sormuş. Vezirlerden hiçbiri bilememiş, bir tek baş vezir annesi çamaşır yıkamaya, babası da tuz almaya gittiğini bilmiş.

Bu arada kız da ailesine oğlan da gönlü olduğunu söyleyince, babası da padişah oğlu ile evlenmesinde bir sakınca görmediğini söylemiş. Vezir ve padişah oğlu kızın evine yine gelmiş, bu sefer kapı kendilerine açılmış. Çünkü evin büyükleri oradaymış. Baş vezir kızını istemiş, babası da kızını vermiş. Oğlanla kız birbirini çok sevmişler. Düğün yapılmış, kızın ailesi de kısa zamanda sarayda yerlerini almışlar.

Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi

- Masal özellikle içinde bulunan bilmeceler ve manzum bölümleri itibari ile çocuklarda dil gelişimini olumlu yönde etkileyebilir.

- Masalda kızın kapıyı açmaması, evde büyükleri yokken oğlanı içeri almaması, gelenek ve göreneklerimizde de vardır. Kültürel değerlerimizin aktarılmasında kullanılması gereken motifler içermektedir.

- Sabırsızlık ve acelelikle bir yere varılamayacağı ve sabretmenin sonunda istenilen şeye ulaşılacağı işlenmeye çalışılmıştır. Çocuğun ahlakî gelişimi açısından oldukça önemlidir.

- Büyüklerin sözlerine değer verilmesi ve onların izni ile hareket edilmesi millî manevî yönden değerlerimizin aktarılmasında etkili olabilir.

- Masalda geçen bilmeceli bölümler çocukta merak uyandırmakta ve dinleme becerisi geliştirmesine katkı sağlamaktadır.

BÖLÜM V

5.BULGULAR

Bu bölümde Samsun ili ve ilçelerinde anlatılan masalların aktarımına ve incelenmesine yer verilmiştir.

5.1.Masal Metinleri

5.1.1.ASLI HUU NESLİ HUU

Üç derviş yola çıkıyorlar. Bir çeşme başında yemek yiyorlar. Bir tanesi su içmeye gidiyor. Gelince buradan bir deve geçmiş diyor. İkinci su içmeye gidiyor, dönüşünde; devenin üzerindeki yolcu hamile bir kadıymış diyor. Üçüncü derviş su içip geldikten sonra, arkadaşlarına diyor ki: Devenin bir tarafı yağ diğer tarafı da bal yüklü imiş.

Bu sözleri duyan, orada saklanmış dervişleri dinleyen bir adam hemen gizlendiği yerden çıkıp deve bana ait, üzerindeki hanım benim hanımım çıkarın deveyi çabuk diyor. Biz deve çalmadık diyorlar. Devenin ayak izi çeşmenin başındaki çamurdan belli, kadın da su içmek için dizlerinin üstüne çökmüş hamile olduğunu da buradan anladık, yolun bir tarafında sinekler diğer tarafında da arılar birikmiş yükünü de buradan anladık diyorlar. Biz hırsız değiliz dedilerse de adam ikna olmuyor.

Adam diyor bu işi ya kadı ile ya padişah ile çözeceğiz, ben devemi ve hanımı isterim diyor başka bir şey demiyor. Gidip padişaha şikayet ediyor. Padişah bunları yakalatıp sorgu sual yapmadan zindana attırıyor. Kapısına da birkaç tane nöbetçi diyor. Nöbetçilere de tembih ediyor: Bunları iyi dinleyin, şimdi sen yaptın ben yaptım diye birbirlerine düşerler o zaman gerçeği anlarız diyor.

Bir gün geçiyor dervişlerden ses yok. İkinci gün dervişlerden ses yok. Dervişler sorgu sual edilmeleri beklerken, yemek geliyor zindanın içine. 3.gün yemek gelince, dervişler sofranın etrafına oturup şöyle bir bakıyorlar. İçlerinden bir tanesi bu süt eşek sütü diyor. İkinci derviş de bu et de köpek eti diyor. Üçüncü derviş de zaten bu padişahın da babası belli değil deyince muhafızlar duyduklarını hemen padişaha iletiyorlar. Sinirlenen padişah dervişleri hemen huzuruna getirtiyor.

Padişah vezirlerini topluyor dervişlerin zindanda söylediklerini muhafızlara anlattırıyor. Padişah birinci vezirine dönüp soruyor: Bu dervişlere ne ceza verelim? Birinci vezir, küçük küçük parçalara ayıralım da serçe kuşlarına yem yapalım millete de ibret olsun deyince, dervişler hep bir ağızdan: Aslı Huu Nesli Huu! diyorlar. Padişah bir anlam veremiyor neden böyle dediklerini merak ediyor ve soruyor. Aslı Huu Nesli Huu demekle ne demek istediniz? deyince dervişler: Bunun babası da kasaptı, aslına rücu etti diyorlar.

Sonra padişah dönüp ikinci vezirine soruyor: Bu dervişlere ne ceza verelim? İkinci vezir de; fırını kızdıralım, bunarlı fırında pişirelim, ibret-i alem olsun diye de herkese gösterelim diyor. Dervişler yeniden Aslı Huu Nesli Huu! diyorlar. Padişah yeniden soruyor, neden böyle dediniz diye? Dervişler de cevap veriyorlar: Bunun babası da fırıncı idi aslına rücu etti diyorlar.

En sonunda padişah üçüncü vezirine dönüp, “ Sen ne diyorsun?” diye soruyor. Padişahım bunlar suç işleyen kimse değildir, iyi insanlardır deyince dervişler yine Aslı Huu Nesli Huu! diyorlar. Bu sefer padişah sormadan dervişler, bunun babası çok iyi insandı aslına rücu etti işte diyorlar.

Padişah kabul ediyor fakat kafası zindanda söylediklerine takılıyor. Dervişlere dönüp peki diyor eti- sütü nerden bildiniz?

Dervişler de cevap veriyorlar. Aldığımız adamları çağırın sorun diyorlar.

Önce eti aldıkları adamı çağırıyorlar. Soruyorlar “ Bu ne eti?” diye. Adam utanarak anlatıyor: Her gün oğlak eti getiriyordum fakat bugün kesmek için oğlak bulamadım. E isteyen padişah olunca bulamadım demek olmaz ben de köpeği kestim, affedin diyor.

Daha sonra sütü aldıkları adamı çağırıyorlar, soruyorlar “ Bu ne sütü?” diye. Adam utanarak sıkılarak anlatıyor: Akşam inek öldü, padişah da süt isteyince yok demek olmaz diye yeni sıpası olmuş eşeğimin sütünü sağdım ve size verdim, affedin diyor.

Padişah korktuklarını anlıyor ve onları affediyor. Kendisine kızıyor aynı zamanda, herkesi dinlemeden yargıladığı için. O sırada aklına dervişlerin kendisinin babası olmadığını söyledikleri geliyor. Dervişlere dönüp soruyor: “ Nerden bildiniz

benim babamın belli olmadığını, benim babamın benden önce padişah olduğunu cümle alem biliyor, işte yakalandınız diyor?” dervişler de biz yalan söylemeyiz, anneni çağır da sor diyorlar. Padişah korkuya kapılıyor. Annesini çağırıyor, dervişlerin sözünün doğru olmasından korktuğu için yalnızca ikisinin konuşabileceği bir yere götürüyor. Annesine soruyor: “ Benim babam benden önceki padişah değil mi?” Annesi de yıllardır sakladığı bu sırrın birden bire açığa çıkmasının verdiği şaşkınlıkla oğlunu ağlayarak, yanıtıyor. Kendisinden önceki padişahın çocuğu olmadığını fakat tahtı devretmesi için bir veliahta ihtiyacı olduğunu, işte bu yüzden dağda bir çobanda kendisini aldıklarını söyleyince, padişah tüm gerçekleri anlıyor.

Hemen içeri geçip dervişlerden özür diliyor. Birinci ve ikinci vezirini işten çıkarıyor. Üçüncü veziri baş vezir yapıyor. Dervişlere de veziri olmalarını teklif ediyor fakat dervişler kabul etmiyor. Padişah onlara o zaman dileyin benden ne dilererseniz diyor. Dervişler padişahı sadece kimseyi dinlemeden yargılamamasını istiyorlar ve yollarına devam ediyorlar. O günden sonra padişah kimseyi dinlemeden yargılamıyor. Mutlu bir ülkesi oluyor.

5.1.2.TERZİ VE ÜÇ KIZI

Bir terzinin üç kızı varmış. Padişah terzinin kızlarından en akıllısı ile evlenmek istemiş. Onları sorduğu bazı sorularla deneyip doğru kişiyi bulmaya çalışmış. Terziyi yanına çağırtmış ve demiş ki, bana altı arşından yorgan dik. Terzi eve geldiğinde derin düşüncelere dalıyor nasıl olacak bu altı arşından yorgan diye. Terzi düşünürken büyük kızı geliyor ve baba ne düşünüyorsun diyor? Kızım padişah beni çağırttı bana altı arşından bir yorgan dik dedi. Hiç altı arşından yorgan çıkar mı deyince, amannn baba ben de bana koca düşünüyorsun zannetmiştim deyip gidiyor. Ortanca kızı geliyor baba ne düşünüyorsun diye geliyor, babası ona da anlatıyor fakat ondan da aynı cevabı alıyor. O gittikten sonra iyice karamsarlığa kapılan babanın yanına en küçük kızı geliyor. Babasının düşünceli haline üzülüyor yardım edip edemeyeceğini soruyor. Babası, ondan da ablalarından aldığı cevabı alacağı düşüncesi ile, söylemek istemiyor. Kız biraz zorluyor babasını ve öğreniyor sorununu. Babasına akıl veriyor. Dik altı arşından yorganı ve padişaha götür. Götdükten sonra de ki, ya padişahım ya padişahım yat da ben sana bu yorganı ölçeyim. Ayak ucum açıldı derse aşağı çekersin, baş ucum açıldı derse başına

çekersin, daha da zorlarsa padişahım yorganına göre uzat bacağını de diyor. Terzi yorganı dikip götürüyor ve aynen küçük kızının dediği yapıyor. Padişah bu lafi çok beğeniyor ve terziye bi görev daha veriyor: Denize karar bir halı doku!

Terziyi bir düşüncedir alıyor tabii. Eve gidiyor. Evde büyük kızı ve ortanca kızı babalarının düşünceli halleri ile değil kendi koca dertlerinde oldukları için iş yine küçük kıza düşüyor. Babasına akıl veriyor, baba sen şimdi git çay kenarından mendiline kum doldur, padişaha götür. Bu ne terzi derse, Ya Padişahım sen bu kumu bana eğirtir de ben de sana dokuyayım dersin, terzi kum eğirilir mi derse de denize karar halı olur mu dersin, diyor. Kızının bu fikrinden başka bir düşüncesi olmayan terzi mecburen gidiyor ve padişaha çay kenarından aldığı kumu götürüp kızının dediklerini aynen söylüyor. Padişahın bu cevap da çok hoşuna gidiyor. Terziye bir görev daha veriyor. Bana kendi kız karnı hamile üç tane kız getir diyor.

Terziyi başlıyor düşünmeye hiç kendi kız hamile olur mu diye. Ben bu işin üstesinden nasıl geleceğim diyor. Akıllanmayan terzi kızlarına soruyor. Büyük ve ortanca kızı soruya cevap bulmak yerine kendilerine bir koca bulması gerektiğini söylüyorlar babalarına. En küçük kızından geliyor yine cevap, baba biz varız ya diyor. Bizi padişaha götür, karınlarımıza birer yastık yerleştirip gideriz. Babası çaresiz götürüyor kızlarını, yolda giderken büyük ablasına diyor ki küçük kız, neye aş eriyorsun diye sorarsa sana padişah erik dersin, ortanca ablasına da padişah sana da sorarsa neye aş eriyorsun diye salatalık dersin, diye tembih ediyor. Padişahın huzuruna çıkıyorlar. Padişah tek tek kızlara soruyor, neye aş eriyorsunuz diye?

Büyük kız erik, ortanca kız salatalık diyor. Küçük kıza sorunca padişah neye aş eriyorsun diye dut diyor o da. Kız hiç duta aş erilir mi diye soruyor padişah. Kız da kendi kız karnı hamile olur mu diye sorunca padişah akıllı olan kızın en küçük kız olduğunu anlıyor. Hiçbir şey demeden o akşam oradan terzi ve kızlarının ayrılmasını sağlıyor.

Ertesi gün padişah kararını veriyor. Terzinin küçük kızı ile evlenmek istediğini vezirine söylüyor. Diyor ki git bana terziyi çağır evinden. Vezir gidiyor terzinin evine, kapıyı çalıyor, kapıyı küçük kız açıyor. Kız hemen vezirin niyetini anlıyor. Vezir soruyor baban nerden kızım? İnsan donatmaya gitti diyor. Vezir annen nerde kızım? İnsan ağartmaya gitti. Vezir büyük ablan nerde kızım? Deller

akıllandırmaya gitti. Vezir küçük ablan nereye gitti kızım? birleri ikilendirmeye gitti. Vezir peki sen ne yapıyorsun evde kızım? ağzı yukarı tepesi aşağı fingir fişteek kaynatıyorum diyor. Vezir kızın söylediklerine hiçbir anlam veremez. Doğru padişahın yanına gider ve aynen kızın söylediklerini iletir.

Padişah veziri dinledikten sonra kızın da kendisini denediğini anlar ve bu çok hoşuna gider. Vezirin anlattıklarını tek tek dinler ve kızın ailesinin yaptıkları işleri hemen bulur. Babası insan donatmaya gitmiştir çünkü terzidir, yeni elbiseler diker. Annesi insan ağartmaya gitmiştir çünkü çamaşır yıkar, ele güne karşı temiz giyinmek gerekir. Büyük ablası deller akıllandırmaya gitmiştir çünkü öğretmendir, bilmeyenlere yeni şeyler öğretir. Küçük ablası birleri ikilendirmeye gitmiştir, çünkü ebedir, bir enneden bir de bebek dünyaya gelmesine yardım eder iki eder onları. Kendisinin ağzı yukarı tepesi aşağı fingir fişteek kaynatması da yemek yaptığını gösterir kapaklı bir kazanda. Bilmeceleleri çözünce akli başına gelir padişahın, ayıp ettiğini anlar. Terzi de olsa kız babasıdır karşısındaki, onun için ayağına çağırarak yerine kendi gitmelidir istemeye. Ertesi gün vezirini de alır yanına, hediyelerini de terzinin evine gider. Terziden küçük kızını ister. Büyük ve ortanca kızları bu duruma üzülse de onlar da hatalarının farkına varıp artık bencil olmamaya karar verirler. Terzi kızını padişaha verir. Kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Ömür boyu mutlu olurlar.

5.1.3.MURADIN NAIL OLMAYAN DİLBER

Ülkelerin birinde annesi ile birlikte yaşayan bir kız varmış. Bir gün bu kıza bir kuş gelmiş ve demiş ki: Kırk gün kırk gece bir cesedin başında bekleyeceksin ve muradına ereceksin, kabul eder misin? Yarın gelip sana cevabını soracağım, iyi düşün diyor ve uçup gidiyor. Kız düşünüyor taşınmıyor, annesine soruyor. Annesi de kendisinin muradına ermesi için bu gerekiyorsa yapması gerektiğini söyleyince kız kuşun teklifini kabul ediyor. Ertesi gün kuş geliyor, kıza soruyor geliyor musun benimle yoksa kalıyor musun diye? Kız da kabul ettiğini söylüyor. Annesi ile vedalaşıyor ve kuş kızı alıp götürüyor uzaklara.

Uzun zaman uçtuktan sonra bir dağın başında bir ev görünüyor. Kuş kızı bu eve götürüyor bırakıyor. Kıza başında bekleyeceği cesedi gösteriyor. Bir adam yatakta uzanmış yatıyor. Kuş kıza tekrar soruyor, emin misin bekleyebilir misin diye.

Kız da bekleyebileceğini söylüyor. Söylemesi ile birlikte pof diye bir toz bulutuna dönüşüyor kuş, kayboluyor.

Kız beklemeye başlıyor. Epeyce zaman başında oturduktan sonra, canı sıkılmaya başlıyor. Kalkayım da bakayım neler var dışarıda diyor. Bir camdan dışarı bakıyor ki, denizi görüyor. Bu durum çok hoşuna gidiyor. Ben bu cesedi beklerim, sıkılınca da denizi izlerim diyor. Kendini avutuyor. Günler geceleri kovalıyor ve otuz dokuzuncu gece de bitiyor. Kırkıncı günün sabahı kız bekliyor ne kuş var ortada ne de muradına erdiğine ait bir işaret var. O sırada camdan dışarı bakarken bir geminin oraya demirlediğini görüyor. Kaptanına sesleniyor: “ Satılık cariye var mı?” diye. Kaptan da var diyor. Kaptan zincirli bir cariye getiriyor, bizim kız da ücreti ne ise ödüyor cariye için. Alıyor içeri cariye olanı biteni anlatıyor ve diyor ki ben çok bunaldım kuş da gelmedi zaten, en iyisi sen bu cesedin başında bekle de ben de azıcık nefes alayım.

Deniz kenarına ineyim. O deniz kenarına iniyor ve akşam oluyor. Uyuyan ceset aykıyor. Başındaki cariyeye soruyor: “ Benim başımı kırk gün kırk gece bekleyen sen miydin?” Cariye de bendim diye yalan söylüyor. Uyuyan adam aslında kendisinin uzak bir ülkenin padişahı olduğunu anlatıyor. Kendisi ile evlenme istediğini söylüyor, kırk gün kırk gece başını beklediğini sandığı cariye. Cariye de kabul ediyor padişahın evlenme teklifini. O sırada asıl bekleyen kız içeri giriyor ve padişah onun kim olduğunu sorunca cariye bir yalan daha söylüyor ve onu beklerken sıkıldığını geçen gemilerden birinden satın aldığı cariye olduğunu söylüyor. O sırada pof diye bir toz bulutuna dönüşen kuş beliriveriyor. Padişahı, cariye ve kızını alıp kendi ülkelerine götürüyor. Fakat padişaha asıl bekleyen kızın o olmadığını söylemiyor.

Ülkelerine gittikten sonra padişah ile cariye evleniyor. Günler geceler geçiyor. Padişah bir gün başka bir memlekete gitmek istediğini söylüyor. Hanımına soruyor: Ne getireyim sana?

Hanımı da isteklerini sıralıyor. Sonra dönüp kıza soruyor, kız da ondan sabır taşı ile sabır bıçağı getirirseniz çok sevinirim efendim diyor. Eğer unutursan vapurun önü karanlık, arkan aydınlık olsun diyor kız. Padişah üzerinde durmuyor bu duanın ve yola koyuluyor. Gittiği ülkede işlerini hallettikten sonra hanımının isteklerini

alıyor ve kızın istediği sabır taşı ile sabır bıçağını unutuyor. Neyse biniyor vapura, fakat vapurun önü çok karanlık olduğundan dolayı vapur gidemiyor. Vapurun kaptanı kılığına girmiş olan kuş ortaya çıkıyor ve diyor ki: “ Bu vapurda bir cezalı var, vapur o yüzden gidemiyor. Herkes bir düşünsün bakalım.” Padişahın akli başına geliyor ve hemen vapurdan inip çarşı çarşı geziyor ve kızın isteklerini aramaya başlıyor. Sonunda bir yerde buluyor sabır taşını ve sabır bıçağını. Satıcı padişaha soruyor:” Kime alıyorsun bunları?” diye. Padişah da yanımda çalışan bir hizmetçim var ona alıyorum diyor. Satıcı padişahı uyarıyor, bunları ancak çok çile çekip de hayatından vazgeçecek olanlar alırlar, bana söz ver bu hediyeği ona verdikten sonra bekleyeceksin onu izleyeceksin diyor. Padişah da söz veriyor. Padişah vapura gidiyor artık verdiği sözü tuttuğu için vapur hareket ediyor.

Padişah eve geliyor. Hanımının hediyelerini veriyor. Kızinkileri de veriyor. Kız götürüyor odasına koyuyor. Akşam yemeğini yedikten sonra kız bulaşık yıkamaya gidince padişah da gizlice kızın odasına gidip dolaba saklanıyor. Kız işini bitirip odasına gelince, alıyor sabır taşını ve bıçağını onlarla konuşmaya başlıyor.

Ey sabır taşı, sabır bıçağı,
 Bir annenin bir kızı olursun,
 Bir kuş sana gelir,
 Kırk gün ceset başı bekleyeceksin der
 (Kız konuştuğu sabır taşı kabarır, kabarır...).

Kuş camdan seni alıp
 Bir dağın başına getirir
 Kırk günü beklersin geceyi unutup
 Sahilden bir kaptan bir cariye geçer
 Alırsın (Taş kabarır, puf puf...).

Bunu biraz bekle diye
 Soluk almak için bırakırsın
 Bir müddet eğlenirsin
 Bir gelirsin bir bakarsın ki,

Kalkmış beklediğin adam
 Sormuş bekleyen kırk gün kırk gece
 Sen misin cariye deyince
 Cariye de evet demiş
 Düğün merasimleri olmuş, evlenmişler
 Bu kime gelince asıl kız bir bakmışsın
 Cariye oluvermiş yalan sağolsun
 Şimdi ben hizmetçi oldum
 O da oldu hanım
 Sen buna dayanır mısın sabır taşı?

Deyince sabır taşı dayanamamış ve çat diye orta yerinden çatlamış. O bile dayanamadı ben ne yapayım demiş ve sabır bıçağını alıp kendini öldürecekken, padişah dolaptan çıkmış ve kızı kurtarmış. Niçin bu kadar zaman söylemediğini sormuş, o da bir cariyenin sözü yerine başınıızı beklediğini söyleyene inanırdınız demiş.

Padişah hanımı olan cariyeye yalan söylediği için çok kızmış ve onu boşamış, azat etmiş ve evinden kovmuş. Sonra asıl kızla evlenmiş, sonra kuşa kızın annesini de aldırıp yanlarına getirmişler. Kırk gün kırk gece düğünleri sürmüş. Hep birlikte mutlu bir ömür sürmüşler.

5.1.4.PADIŞAHIN TEMBELLERİ

Memleketin birinde tembeller çoğalmış. Çalışanlara ayak bağı olup durmuşlar. Herkes bu durumdan çok şikayetçi olmaya başlamış. Şikayetler padişaha kadar gelmiş. Padişah ve vezirleri düşünmüş taşınmış bir karara varmışlar. Padişahın sarayının karşısına bir saray yaptırılacak. Bu saray tembellerin olacak, fakat bunun karşılığında çalışanlara ayak bağı olmayacaklar. Yiyip içip yatacaklar, başka bir şey yapmayacaklar.

Zaman geçmiş saray yaptırılmış. Tembeller buraya yerleştirilmiş. Fakat hazır yemeyi içmeyi gören halkın çoğu yalandan tembel olmuşlar. Saray dolmuş taşmış. Artık yapılması gereken işlerin hiçbir tanesi zamanında bitemez hale gelmiş.

Gün gelmiş tembellerin sarayın masrafı padişahın sarayının masrafını geçer hale gelmiş.

Padişah yine vezirini almış yanına düşünüp taşınmışlar. Bu işten nasıl kurtuluruz demişler. Söz verdiği için tembeller, padişah sözünden dönemiyor da, ne yapsa bilemez halde iken akıllarına bir fikir gelmiş. Demişleri ki, tembellerin sarayında bir yangın çıkaralım, gerçek olmayan tembeller kaçacaktır, kaçmayan tembeller de padişahın tembelleri olur. Padişahın bu fikir çok hoşuna gitmiş.

Tembeller sarayında bir yangın çıkarıyorlar, herkes kaçmaya başlıyor. Herkes kaçtı zanneden vezir tembeller sarayında kalan oldu mu diye geziyor. Bakıyor ki orada iki tembel, soruyor onlara: “ Yahu saray yanıyor, siz ne yapıyorsunuz hala burada?” diye. Tembellerden biri: “ Bir ateş düşse de şu sigaramı yaksa diyor. Vezir de içinden diyor ki bu hakikaten tembel kibritle sigarayı yakma eriniyor, elini cebine atmaya üşeniyor. Vezir tam bunları düşünürken yukarıdan bir ateş diğer tembelin oturduğu postun üstüne düşüyor, bacağı yanıyor, ateş yükselince bacağını oradan çekiyor postun ortasından kenarına doğru. Vezir şaşkınlık içinde ona bakıyorken o diyor ki: “ Yahu arkadaş insanoğlu kuş misali, demin neredeydim, şimdi neredeyim.” diyor. Vezir de bunun da gerçek tembel olduğuna karar veriyor. Böylece o ülkenin iki tembeli dışında kimse çalışmamazlık edememiş. Herkes üzerine düşen görevi yerine getirmiş. Padişah ve tüm halk da rahat bir nefes almış. Sonsuza kadar mutlu yaşayıp gitmişler.

5.1.5.KELOĞLANIN BABASI

Bir imparatorluğun başına bir hükümdar geliyor. Kırk yaşından büyük olan herkesin başının vurulması fermanını vermiş. Geride kalan gençlerin de kendinin belirlediği işlerde çalışması gerekiyormuş. Tüm kırk yaşın üstündekilerin toplandığını duyan Keloğlan babasını götürüp bir dağın başındaki mağaraya gizlemiş. Her gün işi bitince babasına yemek götürür, görürü gelirmiş.

Hükümdar da her gün gençlerden birini çağırır ve şu soruyu sorarmış:

“ Ben Alim miyim yoksa zalim miyim?”

Alimsin diyenin de, zalimsin diyenin de başını kesiyormuş. Her gün gençlerden biri ölüyormuş. Artık imparatorlukta yaşayan kişi sayısı iyice azalmış, herkes bu durumdan çok rahatsızmış fakat ellerinden bir şey gelmiyormuş.

Günlerden bir gün işi bitmek üzere iken muhafızlardan biri Keloğlan'a gelmiş demiş ki hükümdar yarın seni çağıracak ve sana sorusunu soracak, haberin olsun. Keloğlan da nasıl olsa öleceğim bari gideyim de babamla helalleşeyim diyor. Artık bir daha yemek götüremeyeceğim, babam kurda kuşa yem olacak diye düşünüyor. Babasının yanına gidiyor ve baba bana hakkını helal et, bir daha gelemeyeceğim, hükümdar beni çağırды, bu son yemeğin bundan sonra başının çaresine bakacaksın diyor. Babası da Keloğlan'a diyor ki, oğlum hükümdar sana soruyu sorunca şu cevabı ver: Sen ne alimsin, ne de zalimsin. Zalim olan bizleriz ki, Allah senin gibi bir belayı bizim başımıza musallat etti diyor.

Hükümdarın huzuruna davet edilip, soru sorulunca, Keloğlan da bu cevabı veriyor. Bu cevap hükümdarın çok hoşuna gidiyor, “ Kim öğretti bunu sana nerden aldın bu akli?” diye soruyor. Babamdan aldım bu akli, onu sizden saklamıştım, kırk yaşın üstünün başını kestiğinizi duyunca, karşiki dağın üstünde bir mağarada saklıyordum onu uzun zamandır. Bugün beni sorgulayacağımızı duyunca yanına gidip helalleşmek istedim, o zaman verdi bu akli diyor.

Hükümdar da çabuk babanı da al gel diyor. Hükümdarın huzurundan sapasağlam çıkan Keloğlan'ı gören herkes şaşırıyor ama onlara laf anlatacak zamanı olmayan Keloğlan doğru babasını almaya mağaraya gidiyor. Babasına olanları anlatıyor ve onu da alıp hemen hükümdarın huzuruna getiriyor. Yolda gelirken öldü sandıkları Keloğlan'ın babasını görenler daha da çok şaşırıyorlar. Olanı biteni anlamak için herkes sarayın kapısına gidip beklemeye başlıyor. Keloğlan ve babası içeri girdikten kısa süre sonra hükümdar bir ferman daha veriyor: Bundan sonra kimseye soru sormak yok. Bugünden sonra Keloğlan'ın babası akıldanem, Keloğlan da birinci vezirimdir, bu böyle biline!

5.1.6.MİS KADUN HALANIN ANNESİ

Kadın iyi bir kadınmış ama bir işi yaparken hiç besmele çekmezmiş, besmelesiz diye adını çıkarmışlar. Ebeymiş, herkese yardım edermiş. Bir gece

otururken kapısı çalınmış. Açmış bakmış ki, iki erkek “ Ebe hanım, doğumumuz var, hadi demişler.” Bu kadını almışlar, erkekler önde ebe hanım arkada yola çıkmışlar.

Şehir dışına çıkarken kadın korkmaya başlamış. Huylanmış. Beni oyunla nereye götürüyorsunuz demiş. Ebe hanım doğum var oyun yok seni doğuma götürüyoruz demişler. İkna etmişler ve ebe peşleri ne takılmış gitmiş.

Şehre oldukça uzakta bir eve gitmişler. Eve bir bakmış ki hakikaten sancı çeken bir kadın var. Telaşla kadını doğurtmak için kolları sıvamış. Evin büyüğü Mis Kadun’u uyarılmış: “ Besmele çekmeden olmaz! Besmele çekmezsen o işten hayır beklenmez. Her işin başı besmeledir.” Mis Kadun kendisine söylenileni yapmış. Nihayet Mis Kadun, hamile olan kadını doğurtmuş. Sevinçten evde eğlence yapılmaya başlanmış.

Evin büyüğü ahaliye emretmiş: “ Besmelesizden yağ, un, şeker getirin” demiş. Sonra oturuyor ve besmele çekip bir güzel helva karmış. Gelenlere vermiş, yedirmiş. Eğlenmişler. Doğum yapan kadına da: “ Besmelesizlerden bir gelinlik getirin.” demiş. Getirilen gelinliği besmele ile doğum yapan kadına giydirmişler. Ebe hanım gelen gelinliğin kendisinin gelinliği olduğunu fark etmiş. Ebe kimseye çaktırmadan, işaret olsun diye, gelinliğin görünmeyen bir yerine, parmağını kanatıp sürmüştü. Düğün bitmiş.

Sabaha karşı hadi artık seni eve götürüyoruz demişler ve yola koyulmuşlar. İki adam önde, ebe arkada şehrin girişine kadar yürümüşler. O sırada sabah ezanı okunmuş ve demişler ki bizim işimiz buraya kadar buradan sonrasını sen kendin gideceksin, yalnız şunları almayı unutma. Ebeye bir etek dolusu sarımsak, bir etek dolusu soğan kabuğu vermişler. Adamlar ebeden ayrılmışlar.

Kadın şehrin içine girince ben bu soğan sarımsak kabuklarını ne yapayım diyerek bir ağacın dibine dükmüş. Sonra eve gelmiş. Elbiselerini çıkarırken bir şıkırtı olmuş, bir de bakmış ki bir altın para birkaç tane de gümüş para yerde duruyor. Meğer onların verdikleri soğan ve sarımsak kabukları eve gelince altın ve gümüş paralara dönüşmüş. Ebe kabukların altınlara dönüştüğünü anlar anlamaz, üstünü giyininip kabukları döktüğü ağaca gitmiş. Fakat boşa gitmiş, gittiğinde ne soğan ne de sarımsak kabukları varmış orada. Bir yandan yaptığına kızarak eve dönmüş.

Hemen aklına gelinlik gelmiş. İçeri koşmuş ve sandıktan çıkartmış. Gelinlikte parmağını kanatıp sürdüğü yere bakıyor ki bir de ne görsün iz aynen duruyor. Gelinlik o gelinlik. Besmele çekmeden yerine koyduğu için kendisinin haberi olmadan perileri evine girip eşyalarına dokunabilmiş. Kadın o günden sonra her işine besmele ile başlamış.

5.1.7.TEMBEL KIZ

Kadının bir kızı varmış. İş yapmayı hiç sevmezmiş. Annesi ne yap derse bir bahane bulur yapmazmış.

Ev süpür dese, yine kirlenecek dermiş. Annesi, bulaşık yıka kızım dese, yine olacak dermiş. Annesi, yatakları topla kızım dese, akşama yine yatacağız dermiş.

Bu tembelliğine rağmen kız çok da güzelmış. Kısmet bu ya, kıza bir dünür gelmiş. Kızı istemişler. Ailesi kızı vermiş. Düğün zamanı gelmiş ve düğün günü gelin tam evden çıkacakken, annesi başlamış ağıt yakmaya;

Benim kızım çok akıllıydı. Ne beni üzdü, ne kendini üzdü. Ah yavruumm!

Dünür de merak edip sormuş, ne yaptı da ne seni ne kendini üzdü?

Kadın başlamış anlatmaya: “ Evi süpür dedim, aman anne üzme canını ben şimdi süpürsem bile yine kirlenecek dedi; bulaşıkları yıka dedim, aman anne yine kirlenecek beraber diğerleri ile yıkarız dedi; yatakları topladım, anne böyle şeylere kendini üzme akşama yine bozulacak dedi.” Dünür kadın bunları duyar duymaz kızı kendine gelin olarak almaktan vazgeçmiş. Damat olacak olan çocuk da çok alışmışmış bizim tembel kıza, ayrılmak istemiyorlarmış. Annesinden gizli kıza demiş ki ben onun gönlünü yapıp yeniden seni isteyeceğim, benden senden başkası ile evlenmem. Birbirlerine söz vermişler. Fakat kız bu duruma çok içerlemiş. Üzölmüş. Annesi de ona hatanın kendisinde olduğunu, bu tembellikle hiçbir yere varamayacağını anlatmış.

Hatasını anlayan kız çok kısa sürede o kadar çok çalışmış ve o kadar güzel bir ev kızı olmuş ki görenler bile hayrete düşmüşler. Eskiden tanıdıkları tembel kızın bu becerikli kızla alakası olabileceğine ihtimal vermemişler.

Gel zaman git zaman bir gün bu kız ve annesi bir tanıdıklarının evine gitmişler. Kız orada da maharetlerini göstermiş. Öyle ki artık dillere destan bir kız olmuş çıkmış. Artık eve gelen dünürlerden annesi bıkar hale gelmiş.

Günlerden bir gün o tembel kızı beğenmeyen ve oğluyla evlenmesini istemeyen dünür yeniden kapılarına gelmiş. Ama kızın tembellikten kurtulduğunu bilmeden derdini anlatmaya başlamış. Düğün işi bozulduktan sonra oğlunun çok üzüldüğünü, çok mutsuz olduklarını, aslında kendi istediğinin bu olmadığını anlatmış. Olanlardan dolayı onlardan af dilemiş ve tekrar tembel kızı gelin olarak istediğini söylemiş. Kızın annesi de kızı ile anlaşarak, kızın artık tembellikten kurtulduğunu söylememişler. Damadı çağırıp iki gün içinde düğün yapmışlar.

Gelin de damat da çok mutlu olmuş. Ama en çok mutlu olan kimmiş dersiniz, tembel gelin aldım diye hala içten içe üzülen kayınvalide imiş. Çünkü evlendikten sonra bakmış ki gelinine, tembellikten eser yok. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

5.1.8.BEYOĞLU İLE ACEM KIZI

Eski zamanlarda çok sevilen bir beyin, beyliğin başına geçecek evlilik çağına gelmiş bir oğlu varmış. Bu Beyoğlu bir Acem kızına aşık olmuş. Acem kızı da Beyoğlu'nu görür görmez gönlü ona kayıvermiş. Evlenmeye karar vermişler. Düğün hazırlıkları yapıyorlmuş. Fakat Acem kızın abisi Beyoğlu'nu hiç beğenmemiş ve kızı onun yanından Kenan iline kaçırmış. Beyoğlu da peşlerine takılmış. Acem kızının ardından düşmüş yollara. Dağ tepe demeden gitmiş. Bir ırmağın yanında oturan bir çoban görmüş. Geçerken çobana demiş ki;

Eğlen çoban eğlen,

Sana sual sorayım,

On da malına onbeş altın vereyim

Benim buralardan meyr-i nehrim geçti mi?

Yüreği yangındır soğuk sudan içti mi?

Çoban Beyoğlu'na cevaben demiş ki:

Irmağın kenarına durdu da

Arkasına şöyle bir baktı
 Bir beklediği var belli etti
 Şimdi de Kenan iline gitti

Beyoğlu atına atlıyor kızın peşine takılıyor. Gideceği yollardan bir işaret arayarak hem de maniler düzerek gidiyor. Bir tepeye rastlasa:

Ey tepeler tepeler,
 Sandıkta paslandı elmas küpeler
 Salınıp da takan olmadı
 Yar sen gideli...
 Yada bir kayalık yerden geçse:
 Hey kayalar kayalar
 Sandıkta paslandı altın kolyeler
 Salınıp da takan olmadı
 Yar sen gideli...

Epey yol aldıktan sonra Kenan iline gitmiş. Orada Acem kızını herkese sormaya başlamış. Sonunda yorgun düşüp bir bekçi bulmuş ve ona beni misafir et, bir aradığım var bulmama yardım et demiş. O da ben seni misafir edemem, çok önemli bir düğüne davetliyim deyivermiş. Güzelliği dillere Acem kızının düğünü var oraya gideceğim demiş. Beyoğlu Acem kızı lafını duyunca havalara sıçramış. Bekçiye seni zengin ederim sen bana bir bayan elbisesi giydir ve o düğüne götür demiş. Bayan elbisesini giymiş, eline de almış tefi gitmiş Acem kızının düğününe, başlamış manisini söylemeye:

Ayağım değdi eşik taşına
 Mailem hilal kaşına
 Yarın burada gülün burada...

diye tef çalmış. Birkaç kez çaldıktan sonra kız anlamış tefi çalanın Beyoğlu olduğunu. Beyoğlu kızın abisine ve damada görünmeden düğünden Acem kızını kaçırmış. Acem kızın abisi durumu hemen anlamış ve damada anlatmış, damat da

abisine yaptığı davranış için çok kızmış. Beyoğlu Acem kızını uzak diyarlara götürmüş. Evlenmişler. Hayatlarının sonuna kadar huzur dolu bir evlilikleri olmuş.

5.1.9.DORAK KIZ

Çok eski zamanlarda ihtiyar bir çiftçi varmış, bunun da üç tane kızı varmış. Bir gün çiftçi hastalanmış ve bir müddet sonra da iyi olamadan ölmüş. Babasız kalan bu üç kız evlerinde yoksulluk içinde vakitlerini geçirmeğe başlamışlar. Bir gece büyük kız rüyasında bahçedeki dorakların dibinde dokuz küp altın bulunduğunu görmüş. Bu rüya üç gece üst üste tekrar etmiş. Nihayet kız diğer kardeşlerine meseleyi anlatmış. O gün dorakların dibini kazmışlar. Hakikaten küpte altınlar varmış. Hemen altınları oradan çıkarmışlar. Kendilerine güzel bir ev yaptırmış ve bahçelerine dorak adını koymuşlar.

Bir gün yine büyük kız bahçede dorakları sularken yakınlarında bulunan bir paşanın oğlu geçerken söz olsun diye: “Dorakçı kız, dorakçı kız! Gece gündüz dorak sularsın, dorakta kaç yaprak var?” demiş. Tabii kız bu soruya cevap verememiş. Diğer akşam ortanca kız sularken yine paşanın oğlu aynı şeyi ona da sormuş. Tabii o da bir karşılık verememiş. Küçük kız da başka bir akşam çiçekleri sularken, yine paşanın oğlu: “Dorakçı kız, dorakçı kız! Gece gündüz dorak sularsın, dorakta kaç yaprak var?” demiş. Kız: “Paşa oğlu, paşa oğlu, gece gündüz okur-yazarsın, gökte kaç yıldız var?” diye cevabı yapıştırdıca bu sefer paşanın oğlu karşılık vermemiş. Bundan ötürü de paşanın oğlu kızdan öç almaya karar vermiş.

Hemen ertesi günden itibaren balıkçı kıyafetine girerek balık satmaya başlamış. Kızların kapısının önünden geçerken kızlardan biri dışarı çıkarak balık almak istemiş. Halbuki balıkçı para ile vermeyeceğini, bir kere öperse vereceğini söylemiş. Kız da içinden “Bir kere öpmekten ne olur?” demiş ve buseyi verip balığı almış. Ertesi akşam paşanın oğlu geçerken evvelki sözü tekrar etmiş. Küçük kız da yine aynı tarzda karşılık vermiş. Bunun üzerine paşanın oğlu: “Haydi şuradan, seni bir okka balığa öptüm ya!” deyip ve oradan çekilmiş. Durumu anlayan kız padişah oğluna çok fena kızmış ve bu sefer kız, öç almaya karar vermiş ve hemen o gece müthiş bir plan hazırlamış.

Sabahleyin de gitmiş, bir koyun postu almış. Üstüne küçük ziller takmış ve bir takım da ciğer alarak onun üstünü iğnelerle bir güzel doldurmuş. Gece olunca da,

doğru paşanın evine gitmiş. Çocuğun yattığı odayı evvelden öğrendiği için derhal bir merdivenle pencereden içeri dalmış. Oğlanın başında altından yapılmış, ayakucunda gümüşten yapılmış bir şamdan yatıyormuş. Tabii post kızın üstündeymiş. Kız bir silkinmiş ve yanan şamdanlar sönmiş. Ortalığı bir sessizlik kaplamış, bu sırada kız yine silkinmiş, bu sefer çocuk uyanmış: “ Kim var orada?” demiş. “ Ben Azrail'im, canını almaya geldim, “ demiş kız. “ Ne olur canımı alma da ne yaparsan yap, “ demiş paşanın oğlu. “ Pekala öyleyse seni şu ciğerle döveceğim, “ demiş kız. Padişahın oğlu mecburen razı olmuş. Kız da ciğerle çocuğun sırtını bir güzel dövmüş. Tabii ıplak olduğu için iğneler her tarafına batmış. Fakat çocuk korkudan sesini çıkaramamış. Artık sabah olmuş. O sabah çocuk kalkmadığı için merak edip odasına gitmişler. Bir de ne görsünler, ocuk kan içinde. Hemen doktor ağırmışlar. Tedavisi tam dört ay sürmüş.

Bir gün ocuk sokağa çıkmış. Akıllanmadığı için kızlara yine söz atmış. Bu sefer kız ona: “ Azrail oldum da sana geldim. Nasıl yalvardın unuttun mu?” “ Ya, gelen sen miydin, “ demiş ve gitmiş. Doğru eve gelerek annesine, komşuları rahmetli ifti Hasan Ağa'nın kızını istediğini söylemiş. Annesi de kızını istemeye gitmiş. Kız razı olmuş. Fakat ocuğun kendisine bir oyun yapacağını anlamış. Onun için gidip, bir şekerciye mühim miktarda para vermiş ve aynı kendi boyunda şekerden bir kız yaptırmış, içine de pekmez doldurtmuş.

Düğün günü paşanın evine haber göndererek, evlerine ancak gece geleceğini söylemiş. Gece olunca kendisi paşanın evine gitmiş ve gelin odasına girmiş, içeri kimseyi almamış. Sonra kendisi pencereden iple, kardeşlerinin getirdiği şekerden kızını içeri almış. Sandalyeye oturtmuş, kendi elbiselerini ona giydirmiş. Kendisi de yüklüğe saklanmış. Tabii bir müddet sonra damat içeri girmiş. “ Demek sen Azrail oldun, benim canımı almak istedin öyle mi?” deyip ve bıçağı çekerek derhal kızın karnına saplamış. Dökülen kanları da kan tutmasın diye içmiş. Fakat çok tatlı gelmiş, çünkü içi pekmezle doluymuş ya. Bu sefer: “ Vay kanı bu kadar tatlı, kim bilir kendi ne kadar tatlı idi, “ demiş ve hançeri bu defa kendisine vurmak istemiş. Bu sefer esas kız arkasından kollarını tutarak sarılmış. Bunun üzerine padişah oğlu da sevinmiş. Çünkü meseleyi anlamış artık. Ondan sonra ikisi de mesut bir hayat geçirmeye başlamışlar.

5.1.10.DÜNYA GÜZELİ

Bir zamanlar, iki dost ülkenin, iki padişahı varmış. Biri genç ve toy, biri yaşlı ve ağır başlıymış. İkisi de iyi huylu hükümdarlarımış. Genç padişah, dost ülke padişahının dünya güzeli kızını görmüş ve çok beğenmiş. Onu istemiş. Fakat Sultan Ana, buna karşı çıkmış. O, baş vezirin kızıyla evlenmesini istemiş. Oğlu, Sultan Ana'ya karşı çıkmış. Onu dinlememiş ve sevdiği padişah kızıyla evlenmiş. Sultan Ana, padişah kızını hiç istememiş. Saraya gelin olarak gelince onu çekememiş, kıskanmış, sürekli kusurlar bulup padişah kızını oğluna kötölemiş. Baş vezir de boş durmamış ve komşu ülke padişahıyla kendi padişahının arasını bozmaya çalışmış. Olmadık yalan dolan, dedikodu çıkarmış. Padişah kızıp kızını geri çağırırsın istemiş. Sonunda olanlar olmuş ve kıskanç Sultan Ana'yla düzenbaz baş vezirin oyunu gerçekleşmiş. İki ülke padişahı dostluklarını bozmuş ve birbirlerine düşmüş. Yaşlı padişah kızını çağırması ama genç padişah göndermemiş. Böylece iki ülke arasında savaş çıkmış. Toy padişah dönen oyunlardan habersiz Sultan Ana'ya:" Ana, pek yakında savaşa gideceğim. Savaş bu, belli olmaz. Uzun zaman dönemem. Dünya güzeli karımı sana emanet ediyorum. Ona gözün gibi bak." demiş.

Genç padişah, savaş hazırlıklarını tamamlamış ve yanına çocukluk arkadaşı Arap delikanlıyı da alıp sefere çıkmış. İki ordu, düz ovada, karşı karşıya gelmiş. Yüzyıllı aşkın bir süredir barış içinde yaşarken bu savaşın nereden çıktığını anlayamamışlar. Askerler, isteksiz isteksiz, birbirlerine yürümüşler. Kılıç, gürz sallamışlar. Kimi gün, bir ordu yenik düşmüş gibi yapar ve geri çekilirmiş. Öteki ordunun askeri onları kovalarmış, diğeri de kaçarmış. Oyalamaca savaş böylece sürüp gidermiş. Genç padişah, savaş uzadıkça karısını özlemeye ve merak etmeye başlamış. Arkadaşı Arap delikanlıyı ara sıra saraya yollayıp karısının haberlerini almış. Delikanlı da karısı Arap kızı görmek istemiş.

Padişah, bir gece rüyasında dünya güzelini görmüş. İkiz çocuğu olmuş; biri kız, biri oğlan. Kıza Ay, oğlana Güneş adını vermiş. Genç padişah gördüğü rüyanın aslı var mı yok mu öğrenmek için arkadaşı Arap delikanlıyı saraya yollamış. Arap delikanlı derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi gidedursun...

Biz ondan önce gidelim saraya, bakalım Sultan Ana ne fesatlıklar düşünmüş. Sultan Ana, doğum gecesini, saray ebesini çağırması:" Dünya güzeli,

doğum yapar yapmaz çocuğunu al. Çeyiz sandığına sakla. Sonra da ortadan yok et. Onun yerine, Arap kızın doğuracağı kara çocuğu koy. Dilini sıkı tut. Yoksa kopartırım, ha!” diye korkutmuş ebeyi ve önüne yapacağı iş için keseler dolusu altın atmış.

Nihayet doğum anı gelmiş ve o gece dünya güzeliyle Arap kızın ikiz çocukları olmuş. Saray ebesi denileni yapmış. Dünya güzelinin ikizlerini alıp çeyiz sandığına saklamış. Yerine de Arap kızın ikizlerini koymuş. Anneler yorgun olduklarından uykuya dalmış ve olanları anlamamış. Ebe, kimseye görünmeden çeyiz sandığını yüklenip nehir kıyısına gitmiş. Sandığın kapağını açmış. Zavallı ikizler mışıl mışıl uyuyormuş. Onları suya atıp boğmaya kıyamamış. Kundakları arasına da birer kese altın koymuş.” Şansları varsa kurtulurlar. Bulanda altınlarla çocukları büyütür.” diye kendi kendine mırıldanmış. Sandığın ağzını sıkıca kapatıp suya bırakmış.

Arap delikanlı da derelerden sel gibi, tepelerden yel gibi, cepheden saraya dönerken, yarı yolda haberciyle karşılaşmış. Haberciden sarayda doğum olmak üzere olduğunu öğrenmiş. Padişahla birlikte baba olacaklarmış. Zaten düğünleri de aynı zamanda olmuş. Sevinçle cepheye dönüp müjdeyi vermiş. Mutlu haber her iki padişahı ve askerleri sevindirmiş. Barış yapıp ülkelerine dönmüşler.

Genç padişah saraya dönünce Sultan Ana:” Gel oğul gel. Dünya güzeli karının marifetini gör! Karın iki kara çocuk doğurdu. Ne yapacaksan yap.” demiş. Yalandan dövünerek oradan çıkmış. Padişah bunu duyunca hem şaşırılmış hem de öfkelenmiş ve hemen saray ebesini çağırtmış. Ebe de Sultan Ana’nın sözlerini doğrulamış.” Padişahım, önce karınız dünya güzeli doğum yaptı ve iki kara çocuk dünyaya getirdi. Daha sonra da Arap kızın sancısı tuttu ve ona koştum. Karnından su boşaldı. Meğer yalancı gebe imiş.” deyip gerçekleri gizlemiş. Padişahın kafası karışmış, içine şüphe düşmüş.” Acaba saraya sık sık gönderdiği Arap delikanlıyla dünya güzeli karısı arasında bir yakınlaşma mı olmuştu?” diye düşünmeye başlamış.

Bu işi dünya güzeliyle konuşmadan önce baş veziri çağırıp akıl danışmak istemiş. Bunu bir fırsat bilen iki yüzlü vezir, padişahı büsbütün sinirlendirecek, çileden çıkaracak bir konuşma yapmış:” Hükümdarım! İnsanoğlu çiğ süt emmiştir. Ondan her şey beklenir... Sen, Sultan Ana’nın sözünü dinlemeliydin. Huyunu,

suyunu bilmediğin yabancı ülke kızıyla evlenmemeliydin.” demiş. Baş vezirin bu konuşmasından sonra padişahın kan beynine sıçramış. Cellatları çağırarak olmuş fakat dünya güzeli ve çocukluk arkadaşı Arap delikanlıyı çok severmiş. Onları öldürtmeye kıyamadığı için cellatları çağirtmamış. Askerlere emretmiş. Dünya güzeli ile Arap delikanlı götürülecekmış. Kara çocuklarıyla birlikte, Toroslar’ın ötesinde, Cennet Cehennem mağaralarına bırakılacaktı. Orada, bir ömür boyu sürgün hayatı yaşayacaklarmış.

Diğer taraftan biz gelelim ırmağa bırakılan sandığa. İçinde dünya güzelinin ikizleri bulunan sandık, akıntıda sürüklene sürüklene, Toroslar’ın eteklerine kadar gelmiş. Oralarda bir çoban, keçi otlatırmış. Uzaktan parlayan sandığı görmüş. Üzeri kıymetli taşlarla süslüymüş. Çoban da Allah’ın kendisine iyi bir kısmet yolladığını düşünmüş. Üzerindekileri çıkartıp ırmağa atlamış. Sandığı alıp kulübesinin yolunu tutmuş. Kulübeye varınca hanımına seslenmiş.” Hanım! Hanım! Aç kapıyı. Bak sana ne getirdim.” demiş. Karısı kapıyı açmış.o da sandığı görünce değerli bir şey olduğunu anlamış ve merakla sandığı açmışlar. Bakmışlar ki sandığın içinde biri ay, biri güneş gibi parlayan iki çocuk parmaklarını eme eme uyuyorlarmış. Kaydın:” Aman be herif! Biz yoksuluz. Bu halimizle bu çocukları nasıl bakar besleriz?” demiş. Adam:” Bağırma be kadın! Zaten çocuğumuz yoktu. Bunları bize Allah yolladı. Hem de kısmetleriyle birlikte.” diyerek çocukların kundaklarında duran iki kese altını çıkarmış. O günden sonra, çobanla karısı, bebekleri kendi çocuklarıymış gibi bakıp büyütmüşler.

Zaman su gibi akıp geçmiş. Aradan ben diyeyim on beş, siz deyin yirmi yıl geçmiş. Çobanla karısı artık yaşlanmış. Bir gün düşünüp taşınıp çocuklara sandığın sırrını söylemeye karar vermişler. Sakladıkları sandığı ortaya çıkarıp Güney ve Ay’a:” Bakın yavrularım. Biz sizin gerçek ana babalarınız değiliz. Bizim çocuğumuz olmadı. İkinizi, yıllar önce şu süslü sandık içinde, ırmakta bulduk. Böyle sandık sadece saraydaki bey ve paşalarda bulunur. Varın gidin, sandığın sırrını çözmeye. Sora sora babanızı, ananızı bulun.” demiş. Güneş’le Ay bu duydukları karşısında çok üzölmüşler. Araştırıp öğrenmeye sandığın gizemini bulmaya karar vermişler. Yol hazırlıklarından sonra yıllarca ana baba bildikleri çobanla karısına sarılıp, helallik alıp, sandığı da alıp yola çıkmışlar.

İrmak, beyaz köpükler saçarak, çağıl çağıl akarmış. Sanki bir an önce Akdeniz'e kavuşmak ister gibiymiş. Güneş'le Ay bilmezlermiş. Toroslar'ın gerisinde ırmak, geniş bir vadiden geçermiş. Bu vadi de Cennet, Cehennem mağaraları bulunurmuş. Dünya güzeli anaları, Arap adamla iki kara çocuk orada çile doldururmuş. İki kardeş. Kendilerini ta buralara dek getiren ırmağı bir süre seyretmiş. Sonra suyun geliş yönünün izleye izleye ana babalarını aramaya çıkmışlar. Az gitmişler, uz gitmişler. Geceleri kurttan kıştan gizlenerek, gündüzleri kah at sırtında, kah yürüyerek padişah kentine varmışlar.

Kentte bir hana yerleşip, dinlendikten sonra hancı ile görüştüler. Sandığın eşini sordular. Hancı bu sandığın pek kıymetli olduğunu söyleyip, nereden bulduklarını sormuş. Onlar da olanları anlatmışlar. Hancı güney ve Ay'a: " Bu sandık ancak saraylarda bulunur, padişah kızlarının çeyiz sandığıdır. Bu gizemi çözene dek kimseye söz etmek yok. Size bu kötülüğü yapan yaşadığımızı öğrenirse sizi yaşatmaz." Diye uyarılmış.

O günlerde saraya bir kız bir de erkek hizmetçi aranıyormuş. Güneş ve Ay bu durumu fırsat bilip seçmelere katılmışlar. Padişahın beğenisini kazanıp sarayda işe girmişler. Güneş ve Ay sarayda herkes tarafından sevilmişler. Bir tek Sultan Ana kendilerinden huylanmış ve kim olduklarını öğrenmek için peşlerine casus takmış, onları izletmeye başlamış. Güneş ve Ay bazı geceler Hancı Dayı ile buluşup aralarında sandığın gizemini nasıl çözeceklerini tartışıyorlarmış. Bir gece casus bu fısıldaşmaları duyup Sultan Ana'ya haber vermiş. Sultan ana da hemen ebeyi çağırıp bu durumu sorgulamış. Ebeden durumu öğrenince Sultan Ana'yı bir telaş almış. İkizlerin başlarına gelenleri ve sarayda yaşadıklarını oğlum öğrenirse bizi yaşatmaz bu işe bir çare bulmalıyız demiş.

Rastlantı bu ya Sultan ana ile ebenin konuştuğu odada dolabı temizleyen Arap kız, tüm konuşulanları duyar. Her şeyi anlar ve padişaha koşarak duyduklarını anlatır. Padişah öfkesini belli etmeden, hemen Sultan Ana, baş vezir, ebe, Güneş ve Ay'la birlikte bir geziye çıkacaklarını söylemiş. Küçük ordu ile Toroslar'a gitmişler. Üç düzenbaz yolda kuşkuya kapılmış, padişah gerçeği biliyor mu diye. Telaşlanıp geri dönmek istemişler fakat padişah buna izin vermemiş.

Güneş ve Ay padişahı doğruca Çoban ve hanımının yanına götürmüşler. Hikayeyi bir de onlardan dinleyen padişah doğru Cennet Cehennem Mağaraları'na doğru yol almış. Güneş'le Ay çok heyecanlandılar, çünkü hiç tanımadıklarını annelerini göreceklermiş. Askerler güneş yüzü görmeyen mağaraya girip, Dünya Güzeli'ni, Arap Delikanlı'yı ve kara çocukları bulup çıkarmışlar. Güneş ve Ay annelerini görünce çok sevinmişler, sarılarak hasret gidermişler. Padişah da hepsinden özür dileyip bağışlanmak istemiş.

Üç düzenbaz da bu arada yalvarıp yakarmaya başlamışlar. Fakat padişah onları affetmemiş. Kırk katır mı, kırk satır mı? Yoksa ömür boyu şu günahsızların kaldığı mağaralarda mı kalmak istersiniz diye sormuş. Üçü de mağaralara razı olmuşlar ve orada kalmışlar.

Padişah diğerleri ile birlikte saraya dönmüş. Dünya Güzeli mağaralarda kimsenin adını koyamadığı çaresini bulmadığı bir hastalığa tutulmuş. Padişah bu yüzden padişahlığı Güneş ve Ay'a bırakıp, Dünya Güzeli karısıyla ilgilenmeye başlamış.

Aradan epey zaman geçmiş. Bir gün Güneş ve Ay annelerinin yanına gelerek kendisini Delikli Kınalı Kaya denen yere götürmek istediklerini söylemişler. Bugün hidrellez demişler, oranın havası da suyu da hastalığına belki şifa olur. Çocuklarının ısrarlarına dayanamayan Dünya Güzeli Delikli Kınalı Kaya'ya gitmeyi kabul etmiş.

Dünya Güzeli Delikli Kınalı Kaya'ya gidip oranın havasını soluyunca beti benzi yerine gelmeye başlamış. İştahı açılmış. O sırada ilerde bir doru at üstünde kırmızı giysili Kızıl sakallı yaşlı bir bilge adam görülmüş. Güneş ve Ay ihtiyar adamı karşılayıp hürmetle buyur etmişler. Ona hizmette kusur etmemişler. Gençlerin bu saygılı ve sevecen davranışları ihtiyar adamın pek hoşuna gitmiş. Hepsinin halini hatırını sormuş. Sohbetle muhabbetle akşam olmuş. Kalkma zamanı gelince ihtiyar adam, atının heybesini istemiş, heybenin içinden bir gümüş kutu çıkarmış. Annelerinin hastalığının bataklıklarda bulunan bir sivrisinekten dolayı olduğunu, kutunun içinde bulunan kinin denen maddenin annelerinin hastalığına iyi geleceğini söylemiş. İhtiyar adam nasıl kullanmaları gerektiği anlatmış. Hepsi bu duruma çok sevinmişler. İhtiyar adam giderken heybesini Güneş ve Ay'a bırakmış ve onlara

heybenin içinde sivrisineklerin yumurtaları bataklıklara yetecek kadar kinin ve ağaç tohumları var demiş. Ve eklemiştir: “ Sizden öyle memleket isterim ki; yaylaklar otlaya yeşersin, otlaklarda koyunlar kuzular meleşsin. Atlar kişnesin, sığırlar bol süt versin. Sizden öyle memleket isterim ki; ovalar tarlalar başak başak ekin olsun. Ambarlar bereket dolsun.” Söyledikleri biter bitmez atına binmiş ve gitmiş. Güneş ve Ay bu ihtiyar adamın Hızır Baba olduğunu anlamışlar.

Memleketlerine dönmüş ve herkese bu durumu anlatmışlar. Halk ile el ele vererek tüm bataklıkları kurutmuş, yerlerine ağaçlar dikmişler. Bet bereket artmış. Dünya Güzeli iyileşmiş, herkes çok mutlu olmuş. Düğün şenlik yapılmış. Güneş oğlan bir padişah kızı ile, Ay kız da bir bey oğlu ile evlenmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Padişah ve dünya Güzeli çocuklarının mutlu ve huzurlu yuvalarının olmasına çok sevinmişler. Fakat bu sevincine rağmen padişah içinde hep bir kuşku ile yaşıyormuş. Dünya Güzeli'nin kendisini içtenlikle affedip affetmediğini merak ediyormuş. Bu sıkıntısı dolayısıyla her gece yalnız bir köşeye çekilip Dünya Güzeli'ne şiirler yazar ondan af dilermiş, bir gece cesarete gelmiş ve yazdığı şiirlerden birini Dünya Güzeli'nin yastığının altına koymuş. Dünya Güzeli şiiri bulup okumuş:

“ Dünyalar Güzeli

Ne olur affet beni,

Eskisi gibi yine

Sev beni!”

Dünyalar Güzeli şiiri okuyunca çok duygulanmış. Çektiği çileleri unutup, padişahı gönülden affetmiş.

Onlar ermiş muradına. Gökte var üç gök boncuk, biri masal yazarına, biri okuyana, biri de sevenlere hoşgörülü olanlara.

5.1.11.ESE KÖSE KELOĞLAN

Evvel zamanda, belki de bu zamanda. Köylerin birinde, yarışlı düğün şenliği varmış. Böyle bir düğün olur da kim gelmez? Çağırılan da gelir, çağırılmayan da. Becerisi olan da gelir, olmayan da. Bu düğünde Ese, Köse, Keloğlan da bulunmuş. Daha sözü ne uzatmalı...

Davullar gümbürdemiş, zurnalar ötmüş. Yarışlı şenlikli düğün başlamış. Köy ağası dibek taşı üzerine çıkmış:

- Ey düğün halkı! Düğün şenliğimizi, atışmalı sataşmalı yarışla başlatıyorum. Kendine güvenen varsa ortaya çıksın, d, ye seslenmiş.

Kalabalık içinden Uzun Hasan'la Bodur Şaban bağırır:

- Biz varız ağa!

Böyle deyip omuzlarında birer sazla, eşek sırtında, tin tin ortaya çıkmışlar. Halk hemen gülüp kıkırdemeye başlamış. Yarışı ilkin Uzun Hasan başlatmış, omzundan sazı almış eline, bakalım ne çalmış ne söylemiş:

- Tıngır da tıngır kurbağalar bağırır bangır bangır

Neyine güvenirsin de çıkarsın karşıma

A, şalvarı düşük Bodur Şaban

Düğün halkından kahkahalar alkışlar yükselmiş. Bu kez Bodur Şaban almış sazı eline, bakalım o ne çalmış ne söylemiş:

- Tıngır da tıngır hey!

Boyu uzun aklı kısa Hasan hey

Şalvarıma kusur bulursun

Eşğine doyuramayan Hasan hey

Düğün halkı neşe içinde, bol bol Bodur Şaban'ı da alkışlamış. İki arkadaş meydanda şeklerini dolaştırıp, türlü komiklikler ederek, halkı selamlamışlar. Sonra eşekleri dehleyip, yarış meydanından çekilmişler. Sıra gelmiş bilmeceli yarışa...

Herkesin merakla beklediği bu yarış Köy Ağası ile Keloğlan arasında başlamış. Köy Ağası:

- Keloğlan Keloğlan!

Hele beri gel

A oğlan

Bir bilmecem var

Ya bilirsin

Ya bilemezsin!

Bilemezsen kulağından tutarlar

Ceviz ağacına asarlar!

Keloğlan olduğu yerden salına salına gelip, Köy Ağası'nın yanına dikelmiş. O köyden Keloğlan'ı çekemeyen iki kişi varmış. Biri Ese, biri de Köse imiş. Ese, Keloğlan adını duyunca yerinden ayağa fırlamış. Meydandaki dibek taşının üzerine çıkarak:

- Hey düğün halkı! Ağa izin verirse Keloğlan'a bilmeyi ben soracağım. Yanıtını bilirse en besilisinden iki kaz vereceğim ona. Bilirim deyip de bilemezse, kümesinde ne kadar tavuk varsa hepsini alırım. Keloğlan da çıkmış dibek taşı üzerine:

- Bilirim açgöz Ese! deyip meydan okumuş.

Ese ile Keloğlan arasında kızışan bu yarışa, Ağa da izin verince halktan büyük alkış kopmuş. Ese bilmecesini sormuş:

- Üç ayaklıdır yürümez

Söyle bu nedir Keloğlan?

Üstüne binen yorulmaz

Söyle bu nedir Keloğlan?

Kısır hanım doğurmaz

Söyle bu nedir Keloğlan?

Keloğlan düşünür gibi yapmış. Kurnaz kurnaz kel kafasını kaşımış. Düğün halkından çıt çıkmıyormuş. Kimisi içinden “ Keloğlan bu bilmeceyi bilemeyecek! Tavukalrı açgöz Ese'ye gidecek...” diye üzölmüşler. Çok geçmemiş Keloğlan bilmeceyi yanıtlamış:

- Üç ayaklıdır yürümez,

sacayağıdır açgöz Ese.

üstüne binen yorulmaz,

tencedir açgöz Ese.

kısır hanım doğurmaz,

katırdır açgöz Ese.

Keloğlan bilmeceye doğru yanıt verince halk rahatlamış. Besili kazlar gelsin diye alkış tutup bağırıp durmuşlar. Ağa Ese'yi gönderip besilisinden iki kaz getirtmiş:

- Keloğlan işte sana iki besili kaz, ister besle, ister kızart ye, demiş.

Bu kez Ese'nin dostu Köse fırlamış ortaya:

- Keloğlan! Kaloğlan! Var mısın benimle de yarışa. Kazanırsan sana üç toklu, kazanamazsan hem Ese'den aldığın kazları alırım elinden, hem tavuklarını. Ne dersin?

Keloğlan hiç düşünmeden:

- Varım inatçı Köse! Pilavdan dönen kaşığın sapı kırılınsın, demiş. Davullar gümbürdemiş. Zurmalar zırtlamış alkış sesleri yükselmiş.

Köse bilmecesini sormuş:

- Evimizin önü kuyu

Söyle bu nedir Keloğlan?

Kuyunun içinde yılan

Söyle bu nedir Keloğlan?

Yılanın ağzında mercan

Söyle bu nedir Keloğlan?

Keloğlan yanıt vermiş:

- Evinizin önü kuyu

Lambadır inatçı Köse

Kuyunun içinde yılan

Fitildir inatçı Köse

Yılanın ağzında mercan

Ateştir inatçı Köse

Böylece Keloğlan Köse'nin sorduğu bilmecenin hepsini bilmiş. Toklular gelsin diye alkış tutup bağırmışlar. Çalgıcılar keyfe gelmiş. Davulcu davulu patlatırcasına tokmaklayıp gümbürdetmiş. Zurnacı avurdunu yırtarcasına, şişirip zurnasını bangır bangır bağirtmiş. Gençler de coşup meydana çıkmışlar. Hey Hey naraları ile halaya durmuşlar. Köy Ağası dibek taşı üzerinde yine görülmüş:

- Ey düğün halkı! Sıra geldi dil döndürmece yarışına. Düğün şenliğimizde bulunan, pepeler, kekemeler, hımhımlar yanıma gelsin demiş.

Aşağı mahalleden Ese, yukarı mahalleden köse, orta mahalleden Keloğlan, kızara bozara Ağa'nın yanına gelmişler. Ağa:

- Bu yarışta utanıp sıkılmak yok. Şunun şurasında güzel güzel eğleniyoruz. Şimdi beni iyi dinleyin!

Sizin damda var

Beş boz başlı

Beş boz ördek

Bizim damda var

Beş boz başlı

Beş boz ördek

Sizin damdaki

Beş boz başlı

Beş boz ördek

Bizim damdaki

Beş boz başlı

Beş boz ördeğe

Siz de bizim gibi

Beş boş başlı

Beş boz ördek misiniz?

Köy ağası yarışmacılara tekerlemeyi hep bir ağızdan birkaç kez söylettikten sonra yarışı Ese'den başlatmış. Ese dibek taşı üzerine çıkmış. Tekerlemeyi söylemeye çalışmış. Fakat hiç kimse bir şey anlamamış. Gülüp geçmişler.

Bu kez dibek taşına Köse çıkmış. O da Ese'den öte gidemeyip yarıştan çekilmiş. Sıra gelmiş Keloğlan'a. Dibek taşına çıkmış. Tekerlemeyi bir çırpıda bir güzel söyleyip şaşırmadan bitirmiş. Dil döndürmece yarışmasını izleyen herke

- Aferin Ülen Keloğlan! diye bağırip alkışlamışlar. Gençler Keloğlan'ı omuzlayıp meydanda üç tür attırmışlar. Halktan bazıları ödül olsun diye Keloğlan'ı bozuk para yağmuruna tutmuşlar.

Eee, karardı köz, tükendi söz. Güzel Anadolu'mda bir düğün şenliği daha böylece bitmiş. Allah ağzımızın tadını bozmasın nice şenlikli düğünlere erdirsin.

5.1.12.GÖKKUŞAĞI İLE HIZIR BABA

Bir varmış. Bir yokmuş. Evvel zaman içinde. Kalbur saman içinde. Akdeniz'in mavi eteklerinde bir kocakarı ile ihtiyar bir adam yaşarmış. Karı koca gençliklerinde çok iyi geçinirlermiş. Tek istedikleri sevimli bir çocuğa sahip olmakmış. Yıllarca çocuk özlemi ile yaşamışlar. Adam bu durumu kader diye kabullense de hanım bir türlü kabullenememiş ve git gide huysuzlanmaya başlamış. Yavrusu olan her canlıyı kıskanmış.

Kocakarı bir gün kulübenin damına çıkmış. Orada duran leylek yuvasını bozup bahçeye fırlatmış. Oradaki kuşları kovalamış, hayvanları taşa tutmuş. İhtiyar adam hanımının bütün bu yaptığı huysuzluklara üzülür fakat sabırla beklermiş.

Bir bahar sabahı kadın homurdana homurdana kulübenin önünü süpürürken leylek baba ile leylek ana görülmüş. Kulübenin üzerinde yuvalarını göremeyince bağırmaya başlamışlar lak lak diye. Kocakarı bağırmaya sinirlenip elindeki süpürgeyi leyleklerin üzerine doğru fırlatmış. Leylek baba cansız bir şekilde bahçeye yuvarlanmış. Leylek ana da feryat figan içinde oradan uçup gitmiş. Az sonra leylek ana ağzında hurma çekirdeği ile geri gelmiş. Çekirdeği leylek babanın önüne koymuş.

Bunu gören kocakarı eşi görmeden leylek baba ile hurma çekirdeğini toprağa gömmüş. Gömmesiyle birlikte çekirdek filizlenmiş. Kocaman bir ağaç

olmuş, dalları hurma dolmuş. Kocakarı hemen kocasına haber vermiş. Bir çocuğumuz yok ama hurma ağacımız var ve dalları meyve dolu diye anlatmış. İhtiyar başı göğe dek uzamış hurma ağacını görünce şaşırılmış. Daha ağzını açmadan kocakarı başlamış hurma isterim demeye. “ Al şu sepeti de bak ağaca, bakalım hurmalar olgunlaşmış mı? Olgunlaşmışsa topla!” demiş.

İhtiyar bir şey söylemeden kulübeden sepeti alıp başını iki yana sallaya sallaya hurma ağacına varmış. Çıkmaya başlamış, çıktıkça çıkmış. Başı bulutlara değmiş.

Onda yağmur yağmaya başlamış. Güneş ışıkları, damlalar üzerinde kırılarak ötelere süzülmüş. Gökyüzünde, yay gibi yedi renkli gökkuşağı ortaya çıkmış. İhtiyar, gökkuşağının renklerine hayran kalmış. Gökkuşağının renkleri:” Hey, ihtiyar! En güzelim hangisi? Kırmızı mı, turuncu mu, sarı mı, yeşil mi, mavi mi, lacivert mi, mor mu?” diye seslenmişler. İhtiyar, elini sakalına götürüp gülümsemiş:” Çocukların rüyası, ey gökkuşağı! Kırmızı, benim ay yıldızlı bayrağımın rengidir. Mor menekşe, baharın müjdecisidir. Lacivert, güveylik giysimdir. En sevdiğim kasımpatı, sarı turuncu açar. Akdeniz’in yeşili ile mavisine doyum olmaz. Demek ki, hepimiz ayrı ayrı güzelsiniz. Benim söyleyeceklerim bu kadar...” demiş. Gökkuşağı gülümsemiş:” Peki ihtiyar. O elindeki sepeti hurma dalına a Döndüğün zaman doldurursun. Üstümüze bin. Seni alıp Tanrı dağına götüreceğiz. Orada gençleşeceksin.” demiş. İhtiyar, elindeki hurma sepetini hurmanın dalına asıp sevinçle gökkuşağının üzerine binmiş. Göz açıp kapayınca dek dünyanın öbür ucundaki Tanrı dağına varmışlar. Tanrı dağının doruğunda gizemli bir göl varmış. Bu gölün suyundan bir yudum su içen ya da bir kere yıkanan gençleşir, sonsuza kadar yaşarmış. Fakat bu göl canavar ağzına benzeyen, iki kaya arasındaymış. Gökkuşağı ihtiyara seslenmiş:” Çabuk ol. Şimdi hızlı bir şekilde göle teğet geçeceğiz. Suyundan bir avuç alıp iç. Güneş kaybolmadan dönelim.” demiş. Gökkuşağı, gizemli göl üzerinden teğet geçerken ihtiyar sudan bir avuç alıp içmiş ve içer içmez bir hoş olmuş. Vücudu titremiş, içine tatlı bir ılıklik yayılmış, damarlarındaki kan hızla dolaşmaya başlamış, eğrilen kemikleri düzelmiş, kırıxık derisi gerilmiş, ağaran saçı sakalı gürleşip simsiyah olmuş, yanakları allaşmış, gözlerine fer gelmiş. İhtiyar kendini adeta yirmi yaşında gibi hissetmeye başlamış. Sevinç içinde Tanrı dağından

ayrılmışlar. Hurma ağacına dönmüşler. Gökkuşağı.” Ey, genç adam! Artık ölümsüzlüğe eriştin. Yeryüzüne Hızır Baba olarak ineceksin. Her yıl adına hıdrellez günleri düzenlenecek. O gün insanlar senden dilekte bulunacaklar. Onları duy. Dileklerini gerçekleştir!” demiş ve gökyüzünde kaybolmuş. Hızır baba ağaçta asılı duran sepeti alıp hurmalara dokunmuş. Her dokunduğu hurma, gök kuşağının renklerini almış. Yakut, zümrüt, elmas gibi değerli taşlara dönüşmüş. Hızır Baba, bu mücevherlerle sayısız okul, öksüzler yurdu, hastane yapabileceğini düşünmüş. Ve sevinç içinde hurma ağacından inmiş. Eve gelince kapıyı çalmış. Koca karı.” Nerede kaldın be adam! Birkaç hurma için bu kadar oyalanılr mı?” diye öfkeyle kapıyı açmış. Kocasını, genç bir adam olarak görünce önce tanıyamamış, sonra sepetten anlamış. Çok şaşırılmış. Kocasına nasıl bu kadar gençleştiğini sormuş. Çünkü kendisi de gençleşip güzelleşmek istiyormuş. Hızır Baba olanı biteni karısına anlatmış. Ertesi gün koca karı takmış sepetini koluna, çıkmış hurma ağacının tepesine. Bulutlara kadar varmış. Gökkuşağının yedi rengi ona da görünmüş ve aynı şeyi ona da sormuşlar.” En güzelimiz hangisi? Kırmızı mı, turuncu mu, sarı mı , yeşimli, mavi mi, lacivert mi, mor mu?” demişler. Koca karı.” Sizin hanginizin daha güzel olduğundan bana ne. Siz, beni kocamdan daha genç yapacak göle götürün.” demiş. Gökkuşağı.” Peki kocakarı. O elindeki sepeti hurma dalına a Dönünce doldurursun.” demiş. Kocakarı sepetini hurmanın dalına asıp gökkuşağına binmiş. Daha güzel mücevherlerim olacak, daha genç olacağım diye sevinmiş de sevinmiş. Gökkuşağı, kocakarıyı Tanrı dağı yerine Kaf dağına götürmüş. Dorukta bulunan cadılar gölüne “ cup” diye bırakıvermiş. Kocakarı, göle düşer düşmez kemikleri çatırdamış, avurtları çökmüş, burnu uzamış, dişleri seyrekleşmiş. Bir cadı olmuş. Kocakarı da ölümsüzleşmiş. Sonsuza dek cadı olarak yaşayacakmış. Gökkuşağı, gençleşip güzelleştiğini sana kocakarıyı almış Kaf dağından hurma ağacına götürüp bırakmış. Cadı karı, daldı asılı duran sepeti alıp hurmalara uzanmış. Dokunduğu her hurma böceğe, tahta kurusuna , çıyana, kırkayağa dönüşmüş. Fakat cadı karı böcekleri mücevher sanarak sepetini doldurmuş ve sevinçle aşağı inmiş. Eve varınca kapıyı vura vura açtırmış. Hızır Baba, karısını cadı olarak görünce çok şaşırılmış.” Neler dedin de , gökkuşağının renklerini kızdırdın?” demiş. Cadı karı kocasının söylediklerine aldırmandan aynalı odaya koşmuş. Aynaya bakmış ki, çirkinler kraliçesi olmuş. Sinirlenip elindeki sepeti yere fırlatmış. Ortaya saçılan böcekler cadı

karıyı her yerinden sokmuş. Vücudunu şişirmiş. Cadı karı acılar içinde kulübeden dışarı fırlamış ve ortaldan kaybolmuş. Söylenenlere göre, uçan süpürge üzerinde, masallar dünyasına karışmış. Kötü kalpli kraliçenin emrinde çalışmış. Nice dünya güzellerini kandırarak sevdiklerinden ayırır, bin yıllık uykuya yatırmış. Çok geçmemiş. Hızır Baba da kırklara karışıp görünmez olmuş. Yine söylenenlere göre, hidrellez günü insanlar arasında görünür, insanların dileklerini dinler ve yerine getirir. O gün evde, kırdan, bayırda, göl ya da deniz kıyısında hidrellez kutlaya Cem, Cemre, İlkur, İlkay, Giray, Onur, Orçun... Sevgili tüm çocuklar! Hızır Babayı görürseniz, barış dolu dünya istemeyi unutmayın. Gökten üç elma düştü. Biri masal yazarının başına. Biri de dinleyenlere...

5.1.13.GÖKTEN GELEN KİRAZLAR

Bir varmış bir yokmuş. Bir ülkede deli dolu bir hükümdar yaşamış. Her aklına eseni hiç düşünmeden yaparmış. Günün birinde acele vezirini yanına çağırılmış. Aralarında şöyle bir konuşma geçmiştir:

- Kiraz mevsimi geldi değil mi vezirim?
- Geldi hükümdarım.
- En güzel kirazda Şam kentinde yetişir değil mi?
- Öyledir hükümdarım.
- Bilirsin kirazı çok severim.
- Bilmez olur muyum sultanım.
- Hemen yol hazırlıkları başlasın. Şam'a kiraz yemeye gidiyoruz.
- Fakat hükümdarım bu uzun yolculuk gerektirir. Dört beş bin kişilik askerle yola çıkılacak. Bu hem size yorgunluk olur hem de devlete büyük gider açar. Kirazları saray bahçenizde toplarsak olmaz mı?
- Vezir! Vezir! Ne kadar dil döksen boşuna! Kararımdan kesinlikle dönmem.
- Sultanım eğer birkaç gün izin verirsiniz. Hazırlıkları tamamlar, yola öyle çıkarız.

Hükümdar vezire gerekli izni vermiş. Akıllı vezir de aklına gelen kurnazlığı yapmış. Akıllı vezir Şam valisine bir posta güvercini uçurmuş. Güvercinin bacağına da kısa bir mektup yazarak şöyle bir haber göndermiş:

“ Hemen yüz yirmi adet posta güvercini hazırlayın, güvercinlerin bacaklarına birer çift kiraz bağlayın. Yola çıkarın.”

Şam valisi önce bu habere şaşırılmış. Sonra yerine getirtmiş. Posta güvercinlerini hazırlatmış.Şam kentinin bahçelerinde yetişen en güzel kirazları toplatmış. Birer çift olarak güvercinlerin bacaklarına bağlatmış. Daha sonra da havaya salıp güvercinleri yola çıkarmış. Posta güvercinleri alışık oldukları yolda hiç yabancılik çekmeden kısa zamanda hükümdarın kentine varmışlar.

Vezir günlerdir güvercinlerin yolunu gözlermiş. Onları kent üzerinde görünce sevinç içinde hükümdara koşmuş:

- Hükümdarım canınızın çok çektiği kirazlar Şam'dan geliyor.
- Ne kirazı? Ne Şam'ı?
- Padişahım posta güvercinleri ile getirttim kirazları. Şimdi tabaklar dolusu önünüze sunacağım.

- Vay vezirim vayy! Ne akıllıca düşünmüşsün! Bizi hem aylarca yolculuk etmekten kurtardın, hem de devleti gereksiz giderlerden. Seni ödüllendireceğim.

Gökten üç kiraz da bizim için düşmüş. Biri bu masalı yazıp düzene, biri bu masalı anlatana, biri de gereksiz masraf yapmayıp, israftan kaçanlara...

5.1.14.IDİ İLE BIDI

Bir varmış bir yokmuş. Memleketin birinde, İdi ile Bıdı adında, karı koca yaşarmış. Dertsiz kul olmaz. Dırdırsız, onca yıl aynı yastığa baş koymuşlar fakat evlatları olmamış.

Bir gün üzüm bağlarında otururlarken Bıdı kocasına demiş ki:” Oğul yok uşak yok. Koç yok koçak yok. Gayrı saçı sakalı ağartmadan, belimiz bükülmeden Allah yüzümüze baksa da bir evlat verse.” demiş. İdi da:” Ah karıcığım. Nerde bizde

o talih? Gökten yağmur yerine inci yağsa, yine bir tanesi başımıza düşmez.” diyerek tühlenmiş.

O günlerde Keloğlan evini ocağını bırakmış ora senin bura benim geziyormuş. İdı ile Bıdı’ nın konuşmalarını duyunca karşılırlarına dikilmiş. “ Verin elinizi öpeyim ana baba.” demiş. Dizlerinin dibine oturmuş. İdı ile Bıdı şaşkınlık içinde birbirlerine bakmışlar. Keloğlan da:” Tanımadınız mı beni?” demiş. “ Ben Keloğlan.” Az önce oğul uşak, koç koçak yok diye üzülyordunuz ya kabul ederseniz, oğlunuz da olurum koçunuzda... Uşağınız da olurum koçağınızda. İdı ile Bıdı duyduklarına inanamamışlar. Seni bize Allah gönderdi diye Keloğlan’ı bağırlarına basmışlar.

Keloğlan o günden sonra İdı’yı baba Bıdı’yı ana bilmiş. Erinmeden her işe koşmuş. Hepsi çok mutlularmış. İyi de... Masal dünyası hep böyle sürüp gitmez. Karası var akı var. Ahı var vahı var. İyi günleri var kötü günleri var.

Günlerden bir gün Bıdı ekmek pişirecekmış. Keloğlan’ı ormana çalı çırpı toplamaya göndermiş. Fakat Keloğlan uzun bir süre geçmesine rağmen dönmemiş. Keloğlan’ı kurt mu yedi kuş mu kaptı hiç haber yokmuş. İdı ile Bıdı iki göz iki çeşme ağlaşmaya başlamışlar. Günlerce gözyaşı döküp yolunu beklemişler.

O günlerde ülke padişahının zalim oğlu ava çıkmış. Gökte kanat çırpan kartala ok değıdirmiş. Yaralı kartal Keloğlan’ın çalı çırpı topladığı yere düşmüş. Daha kanatları yere değımeden bir kara yılan kartalın vücudunu sarılarak onu yutmak istemiş. Keloğlan yılanı belinden kavradığı gibi uzaklara atmış kartalı kurtarmış.

O sırada kartal dile gelmiş. “ Hey insanoğlu!” demiş. “ Dal budak demeden koştun. Korkmadan kara yılanı belinden kavradın, uzaklara savurdun. Beni ölümden kurtardın. Ben kartallar ülkesinin beyiyim. Ok değıen kanadımı bağlar, kanayan yaramı sarar, üstüme binip beni şu yöne uçurursan kartallar ülkesine varırız. O zaman dile benden ne dilersen.” Keloğlan kartal ne dediyse yapmış. Üstüne binip uçurmuş. Göğe yükselmişler.

Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, kartallar ülkesine varmışlar. Kartal bey kısa zamanda eski sağılığına kavuşmuş. Keloğlan’ın onuruna eğlence düzenlenmiş. Ona zümrüt ve yakuttan kıymetli taşlar armağan edilmiş.

Kartal bey Kelođlan'a o gece demiř ki:" Kelođlan biraz sabreder beklersen sana hoř bir sűrprizim olacak. Kartal beyi Kelođlan'ı merak içinde bırakmıř, havalanmıř, gűz açıp kapayınca kadar bulutlar arasında kaybolmuř.

Kartal beyi ua dursun biz gelelim olacaklara... Padiřah ođlu av peřinde kořtururken Tűrkmen beyinin biricik kızını kaçırmıř. Kartal beyi bulutlar arasında gizlene gizlene padiřah ođlunun Tűrkmen kızını hapsettiđi saray űzerine varmıř. Rastlantı bu ya Tűrkmen kızı saray bahçesinde gezinmekteymiř. Kartal beyi iniře geçmiř kızı kollarından kaptıđı gibi havalara uçurmuř. Padiřah ođlunun askerleri ne yaptılarsa da kartalın elinden kızı kurtaramamıřlar. Kartal beyi ű gűn ű gece uçmuř. Yalçın kayalar doruđundaki yuvadan sarayına gelmiř. Kızı Kelođlan'ın kollarına bırakmıř. " Kur yuvanı bahtiyar mesut ol" demiř. " Artık űlkemizde mi kalırsın yoksa ana baba bildiđin İdı ile Bıdı'ya mı gidersin sana kalmıř. Kelođlan da:" Ey ak yűrekli kara kartallar! Kanadınıza avcıların oku deđmesin. Yuvanız hep neře dolsun... İdı babam Bıdı anam daha fazla merak etmesin, gűzyařı dűkmesin, uurun bizi memlekete." demiř. Kartallar Kelođlan'la kızı ű gűn sűren yolculuđun ardından űlkelerine gűtűrmuřler. Kelođlan'a armađan ettikleri zűmrűt ve yakutları da yanlarına almayı unutmamıřlar. Onlar ua dursun biz gelelim İdı ile Bıdı'ya.

İdı ile Bıdı űzűm bađında oturlurken bir yandan da Kelođlan için űzűlűyorlarmıř. O sırada gűkten bir ses gelmiř. Bir kanat hıřırtısı... Gűge bakmıřlar ki bir de ne gűrsűnler! Kelođlan ű kartal arasında dűnya gűzeli bir kızla kendilerine el sallamıyor mu? İdı ile Bıdı gűrdűklerine inanamamıř. Kelođlanı yerde ararken gűkte buldukları için çok sevinmiřler. Yanında gelinlik kızlarını gűrűnce mutlulukları ikiye katlanmıř.

Ee masal dűnyası bu! Umulmadık zamanda umulmadık űeyler olur. Gűkten inenlerle yerde kořuřturanlar buluřmuř. Kucaklařıp ađlařmıřlar. Kızın babası Tűrkmen beyine haber salmıřlar. Ellerindeki zűmrűt yakutlarla bir saray kurdurup kırk gűn kırk gece dűđűn řenlik yapmıřlar. Tűrkmen kızıyla Kelođlan evlenmiřler.

Onlar ermiř muratlarına, biz çıkalım kerevetlerine. Gűkten ne elma dűřsűn ne gűl. Dileyelim İdı Bıdı gibilerin yűzű gűlsűn.

5.1.15.KÖR PADİŞAH

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde. Bir zamanlar memleketin birinde, kör bir padişah varmış. Ülkesini sevgiyle yönetirmiş. Padişah bir gün saray bahçesine çıkmış, havuz başına oturmuş. Kulağına gelen sesleri dinlemiş. Burnuna gelen kokuları koklamış. Hiç birinde tat bulamamış:

“ Hey Allah’ ım! Buram buram kokan gülleri, şakıyan bülbülleri, fişır fişır fişkiran fiskiyeleri dünya gözüyle bir daha göremeyecek miyim?” diye üzüлүp dururken bir ses duymuş:

-Hey padişahım! Ne diye ah vah edip duruyorsun? Dert veren dermanını da verir. Keşiş Dağı’ nda her hidrellez günü açan mor gülü buldurup getirtir, şifa niyetine gözlerine sürersen açılır. O zaman gülleri de görürsün, bülbülleri de. Fışır fişır fişkiran fiskiyeleri de görürsün, havuzu da...

Padişah kulaklarına inanmamış:

-Ey benim halden anlar ulu kişim! Söyle kisin? İzin ver elini, eteğini öpeyim... demiş. Padişah oturduğu yerden ayağı kalkmış. Ne el veren olmuş ne etek. Bir daha hiç ses duymamış. Bu ses olsa olsa Hızır’ ın sesidir. Hızır’ ın söyledikleri herkese söylenmez diye düşündükten sonra, “ Bu sırrı en iyisi mi yalnızca biricik oğluma açmalıyım.” Deyip oğlunu yanına çağırmış. Oğul demiş havuz başında dinlenirken bir ses duydum. Bu ses Hızır’ ın sesi olmalı. Bana böyle böyle dedi. Yarından tezi yok bin atına. Keşiş Dağı’na var. Ne yap et, hidrellez günü açan o mor gülü bul getir bana. Oğlu da: “ Keşiş Dağı’ nın sözü mü olur baba. Tek gözleriniz açılınsın da Kaf Dağı’ na bile giderim.” Demiş. Oğlu böyle deyince padişah çok sevinmiş. Kalkıp oğlunu kucaklamış, alnından öpmüş. Oğul elin ayağın dert görmesin demiş. Görmeyen gözlerinden iki damla yaş süzölmüş.

Padişah oğlu, sabah gün doğmadan at binmiş. Keşiş Dağı’ nın yolunu tutmuş. Az gitmiş, uz gitmiş. Dere tepe düz gitmiş. Derken Keşiş Dağı’na varmış. Keşiş Dağı da dağmış ha! Uçsuz bucaksız ormanı var. Kıvrım kıvrım yolları var. Binbir çiçek kokan yaylası var. İyi de, böyle koca yerde açan küçücük bir gülü nasıl bulunur? Padişah oğlu koca Keşiş Dağı’na bakmış bakmış da “ Ya o mor gül çiçeğini bulurum ya da araya araya Keşiş Dağı’nda ölürüm.” Demiş. Derken dağdan

çobanıyla inen keçi sürüsü görünmüş. Çoban sanki ay parçası gibi güzel bir kızmış. Padişah oğlu, hayran hayran kıza baka kalmış. Meğer kız da padişah oğlunu beğenmişmiş. Kız oğlana: “ A yiğit! Ne bakıp duruyorsun bana? Ağzın dilin bağlı mı konuşsana! Ne ararsın bu kuş uçmaz kervan geçmez bizim dağlarda?” Padişahın oğlu kendine gelip:” A kız! Keşiş Dağı’nda mıyım, rüyada mı? Keşiş Dağı’nın kızı böyle güzel olur da mor gülü şifa olmaz mı.” deyip dağa geliş nedenini anlatmış. Kız:” Padişah oğlu! Ben buraların Keşiş Beyi’nin kızıyım. Keşiş babam bu dağı ağzının içi gibi bilir. Nerene, ne zaman, ne açacağını, ne uçacağını, o söyler. Aradığım mor gülü bulup zamanında baban götürmek istiyorsan bir koşulum var.” Söyle keşiş beyi kızı! Koşulun nedir?” Kız:” hemen gidip Keşiş babamdan beni isteyeceksin. Padişah oğlu çoktan istekli bu koşula. Keçileri önlerine katıp Keşiş Beyi’ne derdini anlatmış. Ardından da kızını istemiş. Keşiş Beyi düşünür gibi yapmış:” Padişah oğlu! Yedi yıl bu dağlarda keçilerime çobanlık edersen sana hem o mor gülü bulur getiririm hem de kızımı veririm.” demiş. Padişahın oğlu içinden:” Babam o kadar yıl beklemiş, yedi yıl daha bekleyiversin.” demiş. Keşiş Beyi’ne çoban olmaya razı olmuş. O zaman Keşiş Beyi’nin yüzü gülmüş. Meğer padişah oğlunu sınamak istemişmiş. “ Oğul” demiş.” Ben seni sınadımdı. Madem kızımı sevdiğin, kızım da seni sevdi gönlünü hoş tutasın kızım senindir. Padişah babanın gözünü açacak o mor gülü avucunda bil.” Keşiş Beyi böyle diyince padişah oğlu da kız da çok sevinmişler. Kalkıp elini öpmüşler. Keşiş Beyi hidrellez günü erkenden kalkmış, Keşiş Dağı’na varmış. Kınalı kaya dibinde yeni açmış mor gülü bulmuş. İncitmeden yerinden söküp saksıya dikmiş. Konağına dönmüş. Padişah oğluna:” Babanın gözüne şifa olacak mor gülü bulup getirdim. Hiç beklemeden al götür. Dilerim padişahımızın gözleri açılır.” demiş. Padişah oğlu da çok sevinmiş. Keşiş Beyi’nin elini öpmüş. Onlarla vedalaşıp memleketinin yolunu tutmuş. At sırtında kah uçarak, kah dört nala koşarak, gece demeden, gündüz demeden yol alıp saraya ulaşmış. Padişah babasına:” Muştular olsun! Hızır’ın dediği o mor gülü getirdim sana.” Deyip vermiş. Padişah oğlunun elinden gülü alıp heyecanla gözlerine sürmüştü. Masal bu ya padişahın gözleri birden açılıvermiş. Dünyayı yeniden görmeye başlamış. Sevinç içinde bağırarak:” Görüyorum oğul görüyorum! Derdi veren dermanını da verdi. Gel oğul doya doya sana bakıp kucaklayayım.” deyip oğluna sarılmış. Baba oğul sarmaş dolaş olmuşlar. Ağlaşıp gözyaşı dökmüşler. Padişah: “ Oğul! Dünyayı görmemi sağladın. Allah ne

muradın varsa versin!” diye dua etmiş. O zaman padişah oğlu olanları anlatmış:” Padişah babam! Keşiş Dağı’nda, Keşiş Beyi kızıyla karşılaşmasa idim, o mor gülü zor bulur getirirdim sana... padişah bir kez daha sevinmiş.” Keşiş Beyi’nden kızı istenecek.. Düğün dernek kurulacak... Tez davullar vurula! Tez Keşiş Beyi’ne varıla!” diyerek düğün hazırlığını başlatmış. Davullu zurnalı Keşiş Beyi’ne varmışlar. Kız istenmiş. Gelin edip pullu duvaklı padişah sarayına getirmişler. Onlar ermiş muradına. Darısı nice sevenlerin başına...

5.1.16.ODUNCU İLE KOÇ BEY

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde. Kalbur saman içinde. Bir dağın eteğinde bir ana ile oğul yaşarmış. Günlerden bir gün, oğul baltayı almış ormana gitmiş. Kesecek ağaç ararken bir boğuşma sesi duymuş. Bir de ne görsün! Bir yılan kara bir koçu yutmaya çalışıyormuş. Koçun bir tek boynuzları dışarıda kalmış. Bu yüzden yılan boğulmak üzereymiş. Yılan oduncudan yardım istemiş:” Koçun boynuzlarını kes beni boğulmaktan kurtar. O zaman benim sana çok yardımım dokunur.” demiş. Oduncu tam koçun boynuzlarını kesecekken bu sefer de koç dile gelmiş:” Kıyma canıma. Kesme boynuzlarımı. Bu yılan zehirli. Yılanı öldür beni kurtar.” demiş. Oduncu düşünmüş sonra da yılanı öldürmüş ve koçu kurtarmış.

Koç kendine gelince:” Bin sırtıma. Hemen buradan uzaklaşalım.” demiş ve ormandan ayrılmışlar. Uzun bir müddet gittikten sonra koç dinlenmek istemiş. Yatmışlar. Oduncu az sonra uyanmış bakmış ki, yanında koç moç yok:” Kandırıldım. Keşke yılanı kurtarsaydım.” diye söylenirken yanına bir oğlan gelmiş. Oduncuya kendisini tanıyıp tanımadığını sormuş. Oduncu da tanımadığını söylemiş. Bunu üzerine oğlan:” Ben senin kurtardığın kara koçum. Aslında peri padişahının oğlu koç beyim. Can düşmanımız cadı kendi oğlunu yılan yaptı. Beni de koç. Ona yedirtmek istedi.” demiş. Oduncu içinden iyi ki koç beyi kurtarmışım diye geçirmiş. Koç bey:” Hiçbir iyilik karşılıksız kalmaz. Yapmış olduğun iyiliğin karşılığını göreceksin. Seni anam ve babamla tanıştıracam. Beni kurtardığını öğrenince çok sevinecekler.” Dile bizden ne dilerse!” diyecekler. Sen iki kez “ sağlığını” demeyi unutma. Üçüncüde anamın boynunda asılı duran ayna ile babamın baş parmağında takılı yeşil taşlı yüzüğü iste. Onlar kabul etmeyecekler. Sana altın gümüş mücevher vermek isteyecekler. Sen sakın ayna ile yüzüğü almadan saraydan ayrılma.” demiş. Oduncu

saraya varınca koç beyin dediklerini aynen yapmış ve ayna ile yüzüğü alarak periler ülkesinden ayrılmış.

Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Yolu bir kente düşmüş. Ne yemek yemeye ne de kalmaya parası olmadığı için yüzüğü satmak istemiş. Kuyumcu yüzüğün çok değerli olduğunu anlayınca bu adam bu yüzüğü çalmıştır diye düşünerek jandarmalara haber vermiş. Oduncuyu karakola götürmüşler. Orada sorgulanmış. Çalmadım peri padişahından aldım deyince oduncuyu deli sanıp hücreye atmışlar. Oduncu günlerce hücrede yatmış. Bir gün koynundan aynayı çıkarmış can sıkıntısından onunla oynamak istemiş. Aynaya dokunmasıyla birlikte bir arap belirmiş. “ emret!” demiş, “ ne emredersin?” . Oduncu aynanın sihirli olduğunu anlamış:” Beni hemen buradan çıkar.” der demez kendini ıssız bir yerde bulmuş. Aç olduğu için aynaya dokunmuş ve araptan güzel bir sofraya istemiş. Yemiş içmiş uykuya dalmış. Uykusunda koç bey ona karakolda elinden alınan yüzüğü arapa getirtmesini söylemiş. Uyanır uyanmaz arapa emrederek karakoldan yüzüğü geri getirtmiş.

Oduncu yeniden çıkmış yola. Nice dağlar, ovalar, yaylalar aşmış da, aynadan kanatlı bir at uçan bir halı istemek aklına gelmemiş. Günlerce süren yolculuktan sonra aklı başına gelen oduncu arapa emretmiş:” Tez beni evime kavuştur.” demiş. Oduncunun gökteki yolculuğu uzun sürmemiş. Üç gün sonra evine anasına kavuşmuşlar. Ana oğul kucaklaşmışlar. Oduncu anasına başından geçenleri bir bir anlatmış. Anası hem üzülmüş hem sevinmiş. Ana oğul yokluk çekmeden böylece yaşayıp giderken bir gece, koç bey, oduncunun yine rüyasına girmiş, babasından aldığı yeşil taşlı yüzüğü yalamasını istemiş. Sabah olmuş, oduncu anasına rüyasını anlatmış. Anası da koç beyin dediğini yapması gerektiğini söylemiş. Oduncunun parmağındaki yüzüğü yalamasıyla birlikte ortaya dünya güzeli bir kız çıkmış. An oğul öylece bakakalmışlar. Neden sonra sormuşlar:” İn misin, cin misin, seni kim gönderdi?” demişler. Dünya güzeli kız da:” Ne inim ne cin. Periler padişahının biricik kızıyım. Beni ağabeyim koç bey gönderdi. Kabul ederseniz sizin gelinin sizin de karın olacağım.” demiş. Ana oğul sevinmişler. Peri kızını kucaklayıp bağrılarına basmışlar. Aynadaki Arap’tan koç beyin anısına büyükçe bir konak yapmasını istemişler. Oduncu ile peri kızı evlenmişler. Analarını da alıp konağa

yerleşmişler. Sırlarını kimseciklere açmadan, insanlara yardım ederek mutluluk içinde yaşamışlar. Onlar ermiş muradına. Darısı iyi kalpli insanların başına.

5.1.17.ÖYLE KIRALA BÖYLE DAMAT

Alaydan malaydan, gelin gelir saraydan. Telli duvak başı kabak. Azma mı azma dişleri kazma. Tutturmuş boyumca beşik isterim. Eee, ister ya. Ne de olsa padişah kızı. Bulmuşlar boyunca beşiği. Elemişler belemişler. Ninni söylemişler. Eee, uyusun da büyüsün ninni. Tıpış tıpış yürüsün de ninni. Böyle gelin olur mu? Böyle masal olur mu? Olurdu. Olmazdı. Derken, babam kaptı maşayı. Anam kaptı meşeyi. Dört dolandım köşeyi. Gülmekten zor attım kendimi dışarı. Bindim bir kaplumbağa sırtına. Vurdum palanı. Çektim kolanı. Düşüm yola. Az gittim vardım uzaklarda bir yere...

Bir zamanlar ülkelerin birinde bir kral yaşarmış. Kralın aklından biraz zoru varmış. Her gece rüyasında dev yapılı bir Arap görürmüş. Arapın elinde kocaman bir mızrak varmış. Mızrağın tepesinde kralın kellesi dururmuş. Kelle ikide bir krala dil çıkarır kaş göz oynatırmış. Bir gece böyle iki gece böyle derken, dil çıkarmayı kaş göz oynatmayı bırakmış dile gelmiş:” Hey akli kaçık kral! İnsan kellesinden bir konak yapacaksın. Konağın tamamlanmasına iki kelle kala iki konuğun olacak. İkisini de sınava çekeceksen. Beğenmediğini vezir, beğendiğini kral yapıp kızını vereceksin.” demiş.

Kral korkarak uyanmış. Aklına insan kellesinden yaptıracağı konağı hatırlamış. Düşünmüş düşünmüş ve aklına bir fikir gelmiş. Ertesi sabah davullar vurdurmuş dümbelekler çaldırılmış. Herkesi başına toplamış:” Bir sorum var. Kim doğru yanıtı verirse kızımı ona vereceğim, yerime kral olacak. Kim bulacağım diye gelir de bulamazsa, onun kafasını kestireceğim. Tez duyurula!” demiş. Şu soruyu ortaya atmış:” Denizin ortasında ne var?” .

Soru kolay gibi görünürmüş. Duyan koşmuş. Kimi ada demiş uçmuş kellesi. Kimi vapur demiş gitmiş kellesi. Biri de çıkıp da denizi sözcük olarak düşünememiş. Düşünse, denizin ortasında “ N” harfi var diyecek. Nerden akıl etsinler? Koskoca ülkede bir kişi bile okuma yazma bilmezmiş. Akli kaçık kralın kurnazlığı da buradaymış...

Bir köyde bir koca karının iki oğlu varmış. Biri deli biri akıllıymış. Çok yoksullarmış. Deli olanı durmadan anasını dürtüklermiş. Anasından izin isteyip kralın sorusunu yanıtlamak istermiş. Anası da kıt akıyla cevap veremeyeceğini, herkesin kafası gibi onun da kafasının kesileceğini söylemiş. Anası gibi akıllı ağası da ne söylemişse olmamış. Deli oğlan altından girmiş üstünden çıkmış, onları kandırmış. Ağasıyla beraber düşmüşler yola.

Akıllı düz yoldan gidermiş, deli yamaçlardan dikenliklerden. Neden öyle gidiyorsun deyince de:” Keyfim öyle istiyor da ondan.” dermiş.

Az gitmişler uz gitmişler. Yıkıla yuvarlana dağları taşları aşmışlar. Kralın bulunduğu kente ulaşmışlar. Bir eve konuk olmuşlar. Yiyip içmişler, yatma vakti gelmiş. Herkes yatmış deli yatmıyormuş. Ben ip isterim diye tutturmuş. Deli bu söz anlamaz. Bir ip bulup vermişler. İpi almış tavana bağlamış. Salıncak yapmış, bütün gece sallanmış.

Sabah olmuş. Tam gidecekleri sırada deli gene başlamış. “ Bana iki tane yumurta verin. Biri ak tavuğun olsun biri kara tavuğun.” Deli bu söz anlamaz. Hemen yumurtaları getirmişler. Deli de koynuna sokmuş sonra da varmışlar kralın huzuruna...

Kral rüyasını anımsamış. “ iki konuğun olacak. İkisini de sınava çekeceksen. Beğenmediğini vezir, beğendiğini kral yapıp kızını vereceksin.” . Önce ağadan başlamış. “ Denizin ortasında ne var?” diye sormuş. Akıllı olan soruyu bilemeyince: “ sen şöyle çekil bakalım. Çağırım öbürünü.” demiş. Deliyi içeriye almışlar. Kral başlamış soru sormaya:

-Nereden geldin?

-Üstü açık köyden.

-Nasıl geldin?

-Ne havadan ne yoldan.

-Bu gece nerede yattın?

-Ne yerde yattım ne gökte.

Kral akıllıya dönmüş:” söyledikleri doğru mu?” diye sormuş. Hepsi doğru demiş ağası. Kulübemizin üstü açık. Örtmeyecek kadar yoksuluz. Gelirken ne yolda yürüdü ne düzde. Gecede salıncak kurdu orada yattı... Kral bu sefer deliye:” Denizin ortasında ne var?” diye sormuş. Deli koynunda sakladığı yumurtaları çıkarıp “ Çat!” kafaya vurarak denizin ortasında ne var? Denizin ortasında ne var? Diye odanın ortasında dönmeye başlamış. Deli:” Ne var? Ne var?” dedikçe kral sorunun cevabını bulduğunu sanmış. Sevinerek:” Tamam oğlum. Aradığım adam sensin. Kızım da krallığımda senin olsun.” demiş.

Olanı biteni seyreden ağası kendi kendine mırıldanmış:” Öyle krala böyle damat gerek...”

Deli kralın kızıyla evlenmiş kral olmuş. Akıllı vezir olmuş. Analarını da yanlarına alıp sarayda ölene kadar mutlu bir şekilde yaşamışlar. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

5.1.18.PERİLİ GÖLÜN KURBAĞA OĞLANI

Bir zamanlar bir padişah varmış. Bu padişahın da üç kızı varmış. Büyük kız nakış işler, ortanca kız halı dokur, küçük kız ud çalarmış. Padişah baba, üç kızının uyum içinde çalıp oynamasına, çalışıp üretken olmasına sevinir de sevinirmiş. Gün gelmiş onları evlendirip baş göz etmek istemiş. Çağırılmış kızları karşısına, büyük kıza kırmızı, ortanca kıza sarı, küçük kıza yeşil bir uçurtma vererek demiş ki: “ Üç gün sonra bu uçurtmaları saray balkonundan şehre uçuracaksınız, uçurtma nereye düşerse, o yerin oğlu ile evleneceksiniz.” Kızlar da babalarına karşı gelmemiş, bu durumu kabul etmişler.

Ertesi gün davullar vurulmuş, tellallar bağırılmış, haber tüm şehir halkına yayılmış. Halk haberi duyunca heyecanlanmış. Tüm ahali evlerine ve kendilerine çekidüzen vermişler. Üç gün sonunda beklenen gün gelmiş. Davullu zurnalı şenlik başlamış. Vezirler, paşalar, beyler saray önünde; halk ise geride meydanda beklemiş.

Az sonra padişah kızları saray balkonunda boy göstermiş. Her birinin elbisesi, ellerinde tuttukları uçurtmaların rengindeymiş. Padişah işareti verince kızlar ellerindeki uçurtmaları salıvermiş. Herkes uçurtmaların nereye düşeceğini merakla bekliyormuş.

Büyük kızın uçurtması gitmiş, baş vezirin konak damına konmuş. Ortanca kızın uçurtması, paşalardan birinin gül dolu bahçesine düşmüş. Küçük kızın uçurtması hiçbir yere düşmemiş. Uçmuş uçmuş şehir dışına çıkmış ve gözlerden kaybolmuş. Padişah atlı askerleri, uçurtmanın peşine düşüp, uçurtmayı en sonunda perili göl denen yerde kıyıda bulmuşlar.

Bir de bakmışlar ki uçurtmanın üzerinde bir yeşil kurbağa vrak vrak diye oturmuş bekliyor. Askerler kurbağa ile uçurtmayı alıp saraya götürmüşler. Padişaha verip gördüklerini anlatmışlar. Padişah küçük kızına senin kısmetin de bu yeşil kurbağa demiş ve göl kıyısında şirin bir kulübe yaptırıp kızını oraya yollamış.

Padişah kızı ağlaya inleye saraydan ayrılıp, kurbağa ile birlikte kulübeye gitmiş. Akşam için odun toplamaya dışarı çıkınca, yeşil kurbağa hoplamış zıplamış ve değişime uğramış. Yeşil derisini atıp çok yakışıklı bir oğlan oluvermiş. Kucağında odunla kulübeye dönen kız oğlanı görünce çok şaşırılmış. Kim olduğunu sormuş. Oğlan da: “ Ben senin yeşil kurbağanım, inanmazsan işte bak derim ocak başında.” Kız bu duruma inanamayarak böyle bir şeyin nasıl olabileceğini sormuş. Oğlan da: “ Ben perili gölün perisiyim. Periler padişahı kızıyla evlenmedim diye beni cezalandırıp kurbağa yaptı. Perili gölden kovdu, kabul edersen sevgilin olurum demiş...” Padişah kızı bu duruma çok sevinmiş. Ona ud çaldı, şarkı söyledi. Mutluluk içinde yaşamaya başladılar.

Bir gün kız oğlana: “ Hep böyle kurbağa olarak mı kalacaksın? Derini ateşe atıp yaksam olmaz mı diye sormuş.” Oğlan da: “ Sakın ha, olmaz! Kırk gün bekle, kırk gün sonra sihir bozulacak, ben de kurbağa olmaktan kurtulacağım. O güne dek kimseye bir şey söyleme yoksa beni kaybedersin diye öğütlemiş.” Padişah kızı söz verdikten sonra ertesi gün yapılacak olan büyük ablasının düğününe gitmek için izin istemiş. Hatta isterse kendisini sepet içinde götürebileceğini söylemiş. Oğlan da kurbağa olarak yanında görülmem doğru olmaz diyerek, kendisine ablasının düğününe gitmesi için izin vermiş.

Ertesi gün padişah kızı düğün için saraya gitmiş. Oğlan da o gider gitmez hoplamış zıplamış ve derisinden çıkıp yakışıklı bir delikanlı olmuş. Beyaz giysiler içinde beyaz bir ata binmiş, düğün alayına gitmiş. Çıkmış meydana meydanda at koşturmuş, cirit atmış, yarışlarda delikanlıları yenmiş. Herkesin beğenisini kazanmış.

Padişah kızı dikkatli bakınca oğlanı hemen tanımış. Düğüne katılan kız arkadaşları kendisine dönüp acıyarak, keşke uçurtman şöyle güzel bir oğlanın konağına düşseydi, deyince padişah kızı da dilini zor tutmuş ama o güzel oğlanın kendi kurbağası olduğunu kimseye söylememiş.

Düğün alayı dağılınca herkes evine dönmüş. Kız da kulübeye gitmiş bakmış ki, oğlan kurbağa dönmüş ocak başında bekliyor. Kızı görünce hoplamış zıplamış ve derisini üzerinden atmış. Padişah kızına sanki bilmezmiş gibi düğünü sormuş. Padişah kızı da, kendisini tanımamış gibi yaparak, düğüne gelen yakışıklı delikanlının herkesin beğenisini nasıl kazandığını anlatmış. Oğlan sen de beğendin mi onu alkışladın mı diye sorunca da: “ Kız seni ne denli beğendi isem onu da aynı şekilde beğendim” demiş kendisini tanıdığını söylememiş.

Aradan bir hafta zaman geçmiş. Padişah kızı oğlana ortanca ablasının ertesi gün düğünü olduğunu, izin verirse gitmek istediğini ve isterse kendisini de sepet içinde götürebileceğini söylemiş. Oğlan da kurbağa olarak yanında görülmem doğru olmaz diyerek, kendisine ablasının düğününe gitmesi için izin vermiş.

Ertesi gün padişah kızı, ortanca ablasının düğün alayına katılmak üzere saraya gitmiş. Oğlan hemen kurbağa derisinden sıyrılmış. Bu kez yeşil giysiler içinde ve yeşil at üzerinde düğün alayına gitmiş. Çıkmış meydana, meydanda kılıç kalkan oyunlarına katılmış, herkesten güzel oynamış ve seyircilerin beğenisini kazanmış. Padişah kızı dikkatlice bakınca oğlanı yine tanımış. Düğüne katılan kız arkadaşları kendisine dönüp acıyarak, keşke uçurtman şöyle güzel bir oğlanın konağına düşseydi, deyince padişah kızı dilini tutamamış ve o güzel oğlanın kendi kurbağası olduğunu açıklayıvermiş. Böyle der demez oğlanın atı kanatlanıp bulutların arasında kaybolmuş.

Padişah kızı dilini tutamadığına bin pişman olmuş ve düğün yerinden ayrılmış. Saraya babasına koşup, ağlaya ağlaya olanı biteni anlatmış. Padişah kızına: “ Vah vah! Ayağına gelen kısmeti kaçırdım. Dilini tutmasını bilmeliydin.” demiş üzüntüsünü bildirmiş.

Aradan bir ay mı geçti bir yıl mı geçti bilinmez, padişah kızı bir gece rüyasında oğlanı görmüş. Büyü bozulmuş Kaz Dağı denen yerde, bir kocakarıya tutsak düşmüş. Bu kocakarının bir kızı varmış. Oğlan onların yanında kaz çobanlığı

yaparmış. Kaçmasın diye kız oğlana gözcülük edermiş. Padişah kızı uykudan sevinçle uyanmış. Rüyada gördüklerini babasına bir bir anlatmış. Oğlanı bulup kurtarmaya gitmek istediğini kendisine izin vermesini istemiş. Babası da olur deyince, kız, babasından manda derisinden bir çarık, bir torba peksimet; ablalarından da bir inci işlemeli gelinlik, bir Ladik duvar halısı istemiş. Yükünü ve udunu omzuna alıp çıkmış yola. Tepelerden yel gibi derelerden sel gibi giderek Kaz Dağı denin yere varmış.

Rüyada gördüğü evi bulup kapısını çalmış. Kapıyı kocakarı açmış. Padişah kızı: “ Uzaklardan geldim, dilersem Tanrı konuğu olarak beni eve kabul eder misin?” demiş. Kocakarı onu içeri alıp konuk odasına götürmüş. Padişah kızı büyük ablasının işlediği incili gelinliği alıp duvara asmış. Kaz çobanı ile kızın gelmesini beklemiş. Az sonra patırtı çığırtı içinde kaz sürüsü, ardından da kocakarının kızı ile çoban oğlan görülmüş. Padişah kızı yola çıkmadan önce kılık değiştirmiş olduğundan oğlan onu tanıyamamış. Konuşmadan bir köşeye çekilmiş. Kocakarının kızı, duvarda pırıl pırıl parlayan inci işlemeli gelinliği görüp çok beğenmiş. Kalkmış anasına koşmuş: “ Git sor bakalım ana! Gelinliğe konuğumuz ne ister? On kaz mı yüz kaz mı?” Kocakarı bu soruyu sorunca padişah kızı: “ O kadar kazı ne yapacağım, hiç konuşmadan şu köşede oturan çobanla bu geceyi odamda geçirirsem, gelinliği veririm.” Kocakarının kızı bu teklifi kabul etmiş. Oğlanla padişahın kızı o gece hiç konuşmamışlar, yalnızca padişahın kızı oğlana ud çalıp şarkılar söylemiş. Sabah olmuş, padişahın kızı kalkmış, bu sefer duvara ortanca ablasının dokuduğu Ladik halısını asmış. Kız halıyı da çok beğenmiş. Kalkıp anasına koşmuş: “ Git sor bakalım ana! Gelinliğe konuğumuz ne ister? On kaz mı yüz kaz mı?” Kocakarı bu soruyu sorunca padişah kızı: “ O kadar kazı ne yapacağım, hiç konuşmadan şu köşede oturan çobanla bu günümü geçirirsem bu halıyı veririm. Kocakarının kızı bu teklifi kabul etmiş.

Kocakarı ile kızı kaz gütmeye gidince, padişah kızı oğlana: “ Ben padişah kızımı tanıyamadın mı? Durma kalk tez kaçalım buradan.” demiş. Oğlan ayılmış ve padişah kızını tanımış. Hemen Kaz Dağı’ndan uzaklaşmışlar. Tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi giderek memleketlerine varmışlar.

Haberi alan padişah, kızları ve tüm şehir halkı çok sevinmiş. Kırk gün kırk gece süren düğün ve şenlikten sonra padişah kızı ile oğlan evlenmiş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine. Gökten üç elma düştü. Biri masal yazarına, biri okuyana, biri de dilini tutmasını, sır saklamasını bilene.

5.1.19.SABREDEN ADAM

Bir varmış, bir yokmuş, çok önceleri bir adam varmış. Malı mülkü sayılmayacak kadar çokmuş. Bir karısı ile iki de çocuğu varmış. Mutlu bir hayat sürerlermiş. Günün birinde adam yatarken bir rüya görüyor. Rüyasında adama derler ki: “ Sana ömründe bir bela gelecek, gençliğinde mi istersin yoksa ihtiyarlığında mı istersin?” Adam sabah oluyor uyanıyor. Çok korkuyor hiç kimse bir şey demiyor. Ertesi gece gene aynı rüyayı görüyor, gene hiç kimseye bir şey demiyor. Daha sonraki gece gene görüyor, yine bir şey demiyor. Aradan zaman geçiyor. Bu rüyayı daha görmem zannediyor.

Bir gece, “ Bu sefer kararını verdin mi” diye rüya görüyor. Adam bu sefer olanları karısına anlatıyor. Karısı da: “ Herif diyor aynı rüyayı bende gördüm de sana söylemedim” diyor. Bir daha aynı rüyayı görürsen: “ Ne gelirse gençlikte gelsin, bela bana gençlikte gelsin de” diyor. Adam da bir daha aynı rüyayı görünce “ gençlikte isterim” diyor. Adama belalar gelmeye başlıyor. Tufan oluyor, tarlaları sele gidiyor, koyunları sürüleri boğuluyor. Yalnız başına adam kalıyor. Adam sabrediyor tabi. Adam ekmek parası kazanmak için gurbete çıkıyor. Yolda giderken ırmak kenarında abdest alırken, bir bakıyor ki aksakallı ihtiyar bir adam. Aksakallı ihtiyar buna soruyor : “ Nerden geldin nereye gidin evlat” diyor. O da başından geçenleri tek tek anlatıyor. Aksakallı adam “ olur evlat” diyor. “ Sabredeceksin yalnız ne sorulursa sorulsun hiç konuşmayacaksın, hiç cevap vermeyeceksin” diyor. İhtiyarın elini öpüyor. Aksakallı adam bir anda kayboluyor. Adam şaşırıyor tabi. Adam yoluna devam ediyor. Gide gide bir kasabaya çatıyor. Bakıyor her taraf yabancı. Bari su yakındaki kahveye gideyim de dinlenirim diyor. İçeri girip oturuyor, hiç konuşmuyor, çaycı geliyor, “ ne içersin” diyor.. Yine hiç konuşmuyor. Bunu dövmeye kalkıyorlar. Bu arada, içeride üç kabadayı oyun oynuyorlarmış. Üçü birden: Niye bu adamı dövüyorsunuz diyorlar. Kahveci de : “ Abiler bu adam ne konuşuyor ne de çay içiyor” diyor. Kabadayılardan biri : “ Bırakın adamı” diyor. “ Burada kaldı

müddetçe bütün çayları benden” diyor. Öbürü : “ Bütün yemekleri benden” diyor. “ Üçüncüsü de yatak paraları benden” diyor. Bunun üzerine adama karışmıyorlar. O da içinden : “ Aksakallı adamın sözünde bir keramet varmış” diye düşünüyor. Burada bedava yiyor, içiyor, yatıyor, geçimin yolunu buluyor. Günler böyle geçip giderken, günün birinde kasabanın en zengini şart ediyor karısını boşuyor. Hocaya soruyorlar soruşturuyorlar nasıl olacak diye? Hoca da “ Birisi ile nikâhlanacak ondan sonra sen alabilirsin” diyor. Adam kara kara düşünüyor. Kime karısını nikahlasa da tekrar geri alsa. Hemen oradaki deli aklına geliyor. Toplanıyorlar: “ Bu kadını deliye nikahlıyalım sabah geri alırız” derler. Kadını adama nikahlıyorlar. Adam içinden “ bulduk yolu” diye seviniyor. Deli görünen adam kadının yanına bir odaya giriyor. Dilsiz dedikleri adam, kadının güzelliğini görünce konuşmaya başlıyor. Başından geçenleri bir bir ona anlatıyor. Kadın da “ Sakın ha beni boşama ben bu zalimden çok çektim” diyor. Meğer kadın adamın önceki karısı imiş. Onlar orda anlaşılıyorlar. Sabah olmuş, herkes deliden kadını geri alacağız diye bekliyorlarmış. Bakmışlar ne kadın dışarı çıkıyor ne de deli. Deli en sonunda pencereye çıkıyor. Hadi gidin ne var bu kadın, siz bana vermediniz mi, ne alacaksınız” diyor. Ula diyorlar bunlar “ Bu adam dilsiz deli birisiydi” diyorlar. Bu akıllı imiş diyorlar. Kadın da çıkıyor: “ Ben bu adamı sevdim boşanmayacağım” diyor. Ne yaptılarsa da kadını adamdan alamıyorlar. Hocaya danışıyorlar. Hoca da olmaz diyor. Bunlar kadı huzuruna çıkıyorlar. Kadıya olanları bir bir anlatıyorlar. Kadı karı-kocaya hak veriyor. Zalimlerin de cezasını veriyor. Meğer onların çocukları da o kasabada imiş. Omları da buluyorlar. Tekrar mal mülk içinde zengin oluyorlar. Onlar ermiş muradına biz çikalım kerevetine.

5.1.20.ALTIN TOP

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir baba ile üç kızı varmış. Baba kısa bir süre için uzaklara gidiyormuş. Üç kızını başına toplamış, kızlarına sıra ile ne istediklerini sormuş. Kızlardan en büyük olanı iplik, ortancası mil, en küçüğü ise bir altıntop istemiş. Babaları bir zaman sonra kızlarının istedikleri ile geri dönmüş. Küçük kızın altıntopunu ablaları görünce onlar da istemişler. Babaları: “ Hepinizin istediğini aldım. Altıntopu o istedi ona aldım.” demiş. Aradan epey zaman geçmiş, ablaları küçük kardeşlerini de alarak ırmak

kıyısına top oynamaya gitmişler. Akşama kadar oynadıktan sonra küçük kızı öldürüp ırmağa atmışlar. Eve dönünce babaları küçük kızı sormuş, onlar da kendilerinden önce eve geldiğini söylemişler. Babaları yemeden içmeden kesilmiş. Aradan çok uzun zaman geçmiş. Günün birinde sürülerini yayan çoban ırmak kıyısında bir kemik parçasına rastlamış. Onu almış. Ondan güzel bir kaval yapmış. Kavalı çalmak için ağzına götürmüş kaval konuşmaya başlamış:

“ Aman çoban,
canım çoban
bir altın top idim
kıydılar canıma.”

Çoban çok korkmuş, kavalı cebine atmış. Eve gelince anasına olanları anlatmış. Anası çok önceden komşularının kızlarının kaybolduğunu biliyormuş. Oğlunu ve kavalı alarak, komsularına gitmiş. Kızın babası kavalı öttürmeye başlamış:

“ Aman babacığım,
canım babacığım
bir altın top idim
kıydılar canıma.”

Bu ses babanın seneler önce ölen kızının sesiymiş. Yeni eve dönen ana ve ağabeyleri de bu sesi tanımışlar. Kavalı herkes sıradan çalmış. Sıra ablalarına gelmiş. Önce kaval çalmak istememişler ama babalarından korktukları için korka korka çalmaya başlamışlar. Her çalışta kaval bu sefer başka ses çıkarmaya başlamış:

“ Aman abla,
canım abla
bir altın top idim
kıydınız canıma.”

Bunu duyan babaları her şeyi anlamış çok kızmış kızlarına. Onlara ceza vermek istemiş. Kızlar korkarak bekliyormuş. Babaları ikisine de kırk katıra mı yoksa kırk satıra mı razı olduklarını sormuş. Kızlar kırk katırı istemişler, iki kız

birden katırların arkasına bağlanmış. Katırlar koştukça parçalana parçalana ölmüşler. Böylece kıskançlıklarının cezasını çekmişler. Bu da burada bitmiş.

5.1.21.ÜÇ YUMURTA

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde bir padişahın oğlu varmış. Bir gün arkadaşları ile çelik çomak oynuyormuş. Çelik çomak oynarken su almaya bir ihtiyar kadın gelmiş. Uşak kadının testisini kırmış. Kadın padişahın oğluna beddua etmiş: “ Allah seni üç yumurtanın hasmına uğratsın” demiş. Padişahın oğlu ona üç yumurta nedir, üç yumurta nedir? diye. Başlamış yalvarmaya. Kadın ilk önce söylemek istememiş. Daha sonra dayanamamış, başlamış söylemeye: “ Bir yol var o yoldan dümdüz gidersen, karşına bir ırmak çıkar, oradan geçersin, “ ne güzel ırmak, benim olsa” dersin, da sona yoluna devam edersen bir çeşmeye rastlarsın. Bir taraftan kan, bir taraftan da irin akar. Ondan içersin “ ne güzel çeşme benim de olsa” dersin. Yoluna devam edersen. Bir kötü ata rastlarsın, onu sever “ ah ne güzel at” dersin, yoluna devam edersen, bir saraya rastlarsın saraydan içeri girersin. Bir ölü görürsün. Ölünün ucunda üç yumurta ile sabır taşı bulunur. Onları alırsın, koşarak hiç geri bakmadan evin gelirsin. Bir tarafına ekmek bir tarafına su alırsın. Bir yumurta kırarsın, içinde bir kız çıkar. “ Su isteyince su, ekmek isteyince ekmek verirsin.” demiş. Padişahın oğlu hemen yola koyulmuş. Kadının dedi yerlerden geçmiş. Ölünün başucunda sabır taşını ve yumurtaları almış. Padişahın oğlu koşmaya başlamış. Ölü canlanmış: “ Atım atım tut onu” demiş. Atı: “ Tutmam, sen bana kötü dedin o güzel demiş” . Ölü bu sefer:” ırmağım, ırmağım tut onu” demiş. İrmak: “ tutmam, sen bana kötü dedin, o güzel dedi” demiş. Bu arada padişahın oğlu kadının dediklerinin doğru olup olmadığını anlamak için yumurtanın birini kırmış. İçinden dünya güzeli bir kız çıkmış. Su ekmek almadığından kız ölmüş. Biraz da gidince ötekini de kırmış. O da ölmüş. Son yumurta de evde kırmaya karar vermiş. Eve gelince bir tarafına su, bir tarafına da ekmek almış. Yumurtayı kırmış, içinden dünya güzeli bir kız çıkmış. Ekmek isteyince ekmek, su isteyince su vermiş. Kız büyümüş, padişahın oğlu ile evlenmiş. Kız hiç mi hiç dışarı çıkmazmış. Bu kızın bir tane cadı kızı cariyesi varmış. Cadı kızı padişahın oğluna: “ efendim hanımınız hiç dışarı çıkmıyor, içerde canı sıkılır, bugün onunla biraz gezelim” demiş. Efendisi izin vermiş. Cadı karısı kızını alıp bir dağa çıkarmış. Orda kıza: “ Elbisen ne güzel, bir de ben giyeyim bakayım

bana yakışıyor mu?, benim elbise mi de sen giy nasıl oluyor bakayım” demiş. Kız elbiseyi çıkarıp vermiş. Cadı karısı elbiseyi giyince, kız yamaçtan aşağı yuvarlanmış. Kendi saraya gitmiş. Kızın kılığına girmiş. Kız da yamaçtan yuvarlanınca Allah tarafından geyik olmuş. Cadı karısı da padişahın oğluna kalmış. Geyik de her akşam onların ayakucunda yatıyormuş. Geyiğin o kız olduğunu bilen cadı karısı başlamış: “ Ben geyik eti isterim” demeye başlamış. Padişahın oğlu dayanamamış “ peki” demiş. Cadı kızı: “ Keseceksin ama kanını hiç bir yere sıçratmayacaksın” demiş. Adam : “ Nasıl hiç kan sıçramadan olacak?” demiş. Cadı kızı: “ Ben anlamam” demiş. Adam: “ peki” demiş. Geyiği kesmiş ama. Bir yere kan sıçramış, hemen orada bir söğüt ağacı bitmiş. Cadı kadının bir çocuğu olmuş. Bu sefer: “ söğüt ağacından beşik isterim” demiş. Padişahın oğlu: “ Olur mu gölge yapı günah olur” demiş. Kadın direktmiş. Kestirmeye razı etmiş. Ama demiş: “ Hiçbir yere atlatmayacaksın” demiş. Padişahın oğlu acı kesmiş ama, bir yere küp kapağı gibi bir parça yuvarlanmış gitmiş. O sırada odun toplayan bir ihtiyar kadın bu parçayı almış. Evinde turşu küpünün ağzına kapatmış. Her gün çalışmaya gidermiş. O günde çalışmaya gitmiş. Bakmış ki akşam geldiğinde ev temizlenmiş, yemeklerin yapıldığını görmüş. Bu her gün böyleymiş. Kadın bir gün “ Evde bekleyeceğim.” demiş, beklemiş. Küpün kapağı düşmüş, içinden dünya güzeli bir kız çıkmış. Hem ali, hem de evi düzeltirmiş. Kadın bunu yakalamış. “ İn misin cin misin?” demiş. O da “ ne inim ne cinim bende senin gibi bir insanım” demiş. “ Eğer hiçbir şey söylemezsen senin bütün işlerini görürüm” demiş. Kadına hiçbir şey anlatmamış. Kız bu topal atın önünde her beş vakitte bir abdest almış. Suyun aktığı yerde yoncalar bitmiş. At büyümüş güzelleşmiş, gelişmiş. Atların toplanma vakti gelmiş. Bütün atlar toplanmış. Hiçbiri iyi değilmiş. İyi olanlar da kötüleştirmiş. Kız oturmuş, atı gelip almalarını beklemiş. Kadını yollamış. Padişah atı almaya vezirlerini yollamış. Atı görenler şaşkınlıktan küçük dillerini yutmuşlar. At o kadar güzelmış ki ama yerinden bir türlü kaldıramıyorlarmış. Çünkü ata tembih etmişmiş. Vezirler padişaha haber vermişler. Padişah gelmiş. O da kaldıramamış. Kadına: “ Bu ata sen baktın, sen kaldırırsın” demişler. Kadın da “ ben bakmadım, benim kötü bir kızım var, o baktı” demiş. Kızı çağırılmışlar. Kız ata, “ kalk atım kalk, sahibinden ne gördüm ki senden ne göreyim” demiş. Ata az dokunmuş, at hemen kalkmış. Bundan sonra padişah hastalanmış. Birinin binlerce inci dizmesi gerekirmiş. Oradakiler bunu “ Koca karının kızı yapar”

demişler. Kız sabır taşı olmazsa dizmem” demiş. Padişaha iletmişler. Padişah derhal sabır taşı buldurmuş. Kız incilerle ve sabır taşı ile odaya girmiş. Başından geçenleri sonuna kadar sabır taşına anlatmış. Taşa: “ ben dayandım, sen dayanma “ demiş. Taş başlamış parçalanmaya. Kapıda olanları dinleyen padişah bütün olup bitenleri anlamış. Cadı kadına “ kırk at mı istersin, yoksa gün görmemiş kırk katır mı” demiş. Cadı da “ kırk atı ne yapayım, kırk katır isterim” demiş. Bunu üzerine cadıya katırlara bağlamışlar, katırlar gittikçe cadı da parça parça olmuş. Padişahla kız ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

5.1.22.YAZ İLE KIŞIN KAVGASI

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde. Cinler cirit oynar eski hamam içinde. Cinci başı cinci başı hani gelinin gözü kaşı? Derken davullar gümlledi. Zurnalar zırtladı. Düğün şenlik, ardından da masal başlamış.

Bir zamanlar ne yaz mevsimi varmış ne de kış. Henüz dünya oluşmamış. Gel zaman git zaman uzayda patlamalar, çatlamlar, kopmalar olmuş. İşte güneş, dünya, ay da bu zaman olmuş.

Zamanla mevsimler oluşmuş ve hayat başlamış. Dünyanın bir yerinde bir koca karıyla bir ihtiyar adam yaşarmış.

Bir sabah kocakarı kulübenin önünü süpürürken bir bakla bulmuş. Bahçenin bir köşesine dikmiş. Her sabah sulamış. Çok geçmeden bakla büyümüş büyümüş göğe dek uzamış.

Bir gün kocakarı ihtiyara:” Al şu sepeti de bak bakalım baklaya. Baklaları olmuşsa topla da yemek yapalım.” demiş. İhtiyar sepeti almış, baklaya çıkmaya başlamış. Çıktıkça baklalar ondan uzaklaşmış. Bulutların oraya vardığında bakmış ki yaz ile kış kavga ediyorlarmış. İhtiyar onlara niçin kavga ettiklerini sormuş. Onlar da ihtiyara hangimiz daha iyiyiz yaz mı kış mı diye sormuşlar. İhtiyar elini sakalına götürmüş, şöyle söylemiş:” Siz boşuna kavga ediyorsunuz. Kış olmasa kar yağmur olmaz, ırmaklar kurur, su akmaz. Yaz olmasa ekinler büyümmez, meyveler olmaz, canlılar aç kalır, ölür, her şey donar. Demek ki ikiniz de gereklisiniz. Benim diyeceklerim bu kadar.” demiş.

Bu sözleri duyunca yaz ile kış kavgayı kesmişler. Yüzleri gülmüş ve ihtiyar adamdan sepetini istemişler. İhtiyar adamın sepetini en değerli mücevherlerle doldurup ihtiyara geri vermişler. İhtiyar sevinerek bakladan aşağı inmiş. Kocakarı da bakla gelecek yemek pişireceğim diye tencereyi ocağa koymuşmuş. Bakmış ki ihtiyar adamın sepetinde bakla yok mücevherler var, çok şaşırılmış. İhtiyar adam başından geçenleri karısına anlatmış. Ertesi gün kocakarı takmış sepeti koluna, çıkmış baklaya. Yaz ile kışı görmüş. Yaz ile kış aynı soruyu ona da sormuşlar:” Hangimiz daha iyiyiz, yaz mı kış mı?” . Kocakarı bu soruya ihtiyar adamın verdiği gibi bir cevap vermemiş. İkisine de bakmış, dudak bükerek:” Ne sende hayır var ne de sende. Kışın üşürüm ocak başında ateş beklerim, yazın da bunalırım gölgeden kalkamam. İyilik sizin nerenizde?yaz ile kış kocakarının da elinden sepetini almışlar. Kocakarı çok sevinmiş güzel mücevherler getirecekler diye. Az sonra yaz ile kış sepetle dönüp kocakarıya şunları söylemişler:” Al bu sepeti, hemen açma. Eve varınca açarsın. Önce bir neden uydurup kocanı ormana yolla. O gider gitmez kapıları iyice kilitle. Üzerinden giysilerini çıkar sonra da sepeti aç. Tamam mı?” .

Kocakarı bakladan aşağı inip evine varmış. Yaz ile kış ona ne öğütledilerse bir bir yapmış. Sepeti açınca bir de ne görsün? Mücevher yerine kırkayaklar, yengeçler, çıyanlar...Akla ne gelirse sepette kaynıyormuş. Dışarı fırlayan yaratıklar kocakarıyı her yerinden sokup davul gibi şişirmişler.

Ormandan gelen ihtiyar evin kapısını bir vurmuş açılmamış, iki vurmuş açılmamış. Baltasıyla kapıyı parçalayıp içeri girmiş. İçeri girip kocakarıyı davul gibi şiş baygın yatar halde bulunca hemen durumu anlamış. Beni ormana bunun için mi yolladın? Yaz ile kışın bana verdikleri ikimize de yeterdi. Aç gözlü olmaya gerek yoktu.” demiş. Kocakarı başına gelenlerden sonra dersini almış, yaptığından pişman olmuş. Bir daha böyle bir şey yapmamaya söz vermiş. İhtiyar adamla hayatlarının sonuna kadar mutlu yaşamışlar.

Gökten üç buket çiçek düşmüş. Biri masal yazarına, biri okuyana, biri de gönlü zengin olana...

5.1.23.YOLUNACAK KAZ

Zaman zaman içinde, kalbur saman içinde. Cinler cirit oynar. Eski hamam içinde. Nerde var? Nerde yok? Bir adam geldi. Dikildi tepeme. Yolunacak kaz varmış sende diye sormaz mı? Eee, var dedim. Kanadı akça pakça. Eti kemiğinden pekçe. Kırk gündür kaynatırım kaynamaz. Kazandan başını çıkarır bağırılmaz. Hey dedim hey dedim. Bu ne pişmez kaz dedim. Eşi dostu çağırdım. Bir iken iki olduk. Üç iken dört olduk. Soylu dayı, boylu amca derken kırk olduk. Kırkımız kırk ateş yaktık. Kırk gündür kazı kaynatırız kaynamaz. Bir de sen dikildin karşıma yolunacak kaz var mı diye. Her insanın kaşı, her masalın başı olur. Bu da tekerlemesi.

Bir varmış bir yokmuş. Padişahın biri vezirini de yanına almış. Giysi değiştirip memleketi gezmeye çıkmış. Az gitmişler uz gitmişler. Dere tepe düz gitmişler. Bir çeşme başında çalışan ak saçlı, ak sakallı ihtiyar bir adam görmüşler. İhtiyar güçlü kuvvetli kollarıyla, çeşmenin oluşuna elindeki derileri sokup sokup çıkarıyor. Döverek tabaklıyormuş. Padişah ihtiyarı selamlamış:

- İşin kolay olsun!

İhtiyar:

- Kolay ise başına gelsin!

Vezir ihtiyar adama kızacak olmuş. Padişah veziri dürterek durdurmuş. Padişah bilmece gibi soru sormaya başlamış:

- Kış gelmek üzere, altılarda ne yaptın?

İhtiyar adam:

- Yoksula altıya altı katmayınca otuz ikiye yetmiyor.

Padişah gene sormuş:

- Geceleri hep uyudun mu?

İhtiyar adam:

- Uyumadım ne var ki ellere yaradı.

Padişah gülmüş:

- Bir kaz göndersem yolar mısın?

İhtiyar adam, padişahın kulağına eğilmiş:

- Hükümdar gönderir de yolmam mı hem de cıyaklatmadan.

Padişah:

- Demek tanıdın beni!

İhtiyar adam:

- Tanımam mı? Ben deri ustasıyım, sırtındaki kürkü padişahın başka kimse giyemez.

Bu konuşmadan sonra padişahla vezir yeniden yola koyulmuşlar. Padişah yolda vezire sormuş:

- Ne konuştuğumuzu anladın mı vezirim?

Vezir:

- Anlamadım padişahım.

Padişah kızar gibi yapıp kaşlarını çatmış:

- Vezir vezir! Yarına kadar ne konuştuğumuzu çözemezsen kafanı uçmuş bil!

Vezir padişahı saraya bıraktıktan sonra ihtiyar adamın çalıştığı yere atını koşturmuş. Bakmış ihtiyar hala orada. Yanına sokulup sormuş:

- Bre ihtiyar! Padişahla bilemece gibi ne konuştunuz?

İhtiyar öfkeli veziri şöyle bir süzmüş:

- Kusura bakma karşılıksız söyleyemem. Ver bir yüz altın söyleyeyim.

Vezir çaresiz çıkarıp yüz altını vermiş. Ardından:

- Altılara altı katmayınca otuz ikiye yetmiyor ne demek?

İhtiyar adam:

- Bizim buralarda mevsimler altı ay yaz. Altı ay kış sürer. Yalnızca yazın çalışmak yetmez. Kışın da çalışmazsak otuz iki dişe yetecek yemek bulamıyoruz.

Vezir kafasını kaşıyarak:

- Hımm! Padişah geceleri hep uyudun mu deyince, uyumadım ellere yaradı dedin, bu ne demek?

İhtiyar adam:

- Ver yüz altın da söyleyeyim.

Vezir bir yüz altın daha vermiş.

İhtiyar adam:

- “ Evlenmedin mi? Çocukların yok mu?” diye sordu padişah. Ben de evlendim çocuklarım hep kız oldu. Evlenip baba ocağından gittiler, ellere yaradı dedim.

Vezir gene kafasını kaşımış:

- Padişah bir kaz göndersem yolar mısın dedi. Peki bunun anlamı ne oluyor?

İhtiyar adam:

-ihtiyar bu soruya cevap vermek için de bir yüz altın daha almış ve gülererek daha anlamadın mı demiş. Yolunacak kaz sensin. Padişah senin bana gelip de bu soruları soracağını bildi, senden para almam gerektiğini de bu şekilde anlattı.

Vezir bu durum karşısında ne diyeceğini bilememiş, kendisinden çok utanmış. Sonra da cevapları söylemek üzere sarayın yolunu tutmuş. Vezirin cevapları nasıl söylediği bilinmez ama bundan sonra daha akıllı davranacağı kestirilebilir herhalde.

Gökten üç elma düşmüş, biri bu masalı dizip koşana, biri okuyana, biri de dinleyene.

5.1.24.İNSAN SARRAFI

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, zamanın birinde, ülkelerin en bilinmezinde bir insan sarrafı yaşarmış. Bir gün, bu insan sarrafına üç kişi getirilmiş. Üçüne birlikte çok önemli bir memleket meselesi teslim edilecekmiş.

Görünüşte hep nazik, hürmetkar, birbirlerine bağlı kendilerine teslim edilecek işi birlikte yapacakmış gibi bir intiba uyandırıyorlarmış. Fakat sarrafın gözü bunları tutmamış.

Bunları denemek, içlerini dışlarına çevirmek, içlerinin resmini çekip herkese göstermek, memleket işlerini layık olmayan kimselere teslim etmekten kurtarmak istemiş.

Bunlardan birisini hususi bir odaya almış. Onun yüzüne gülmüş, kendisine bazı ikramlarda bulunmuş. Sonra onu yüzüne karşı bir saat övmüş. Sarraf kendisini övdükçe, o tavus kuşu gibi kabarmış, kabarmış. Sarraf, girişini bitirmiş, demirini kızdırmış, onu tam tavına getirmiş. Artık onu tanıyabileceği sırada, ona: “ Seni çok beğendim, sevdim, kendini çok iyi yetiştirmişsin. Ama filan arkadaşını beğenmedim. Ona buna karşı fazla yaltaklanıp duruyor. Onun yanında olmak size zarar getirir.” Bizim yüksek mevki adayı, bülbül gibi konuşmaya başlamış. Arkadaşı için şöyle demiş: “ Evet efendim, af edersiniz onun tabiatı köpek tabiatına benzer. Biz onu zaten aramızdan atmak istiyorduk. Zorla it gibi peşimize takıldı, geldi.” Adam işte bu sözlerle güya arkadaşını tanıtmış; ama asıl kendisini tanıttığının, yakayı ele verdiğinin farkında değilmiş.

Sarraf, diğer iki arkadaşı ile de aynı minval üzere görüşmüş. Onların da ağızlarından laf almış. Onlarında da birisi diğeri için, “ Af edersiniz, o eşeğin birisidir” demiş. Diğer arkadaşları da kendi arkadaşlarına” o öküzün birisidir” deyivermiş. Böylece her üçünün dereceleri, daha doğrusu derekeleri de tespit olunmuş.

Bir hayli vakit geçtiğinden adamlar acıkmış, insan sarrafi her birine münasip bir yemek hazırlatmış.

Bir tabağın üzerine, kokmaya yüz tutmuş biraz çiğ et, bir tabağa biraz arpa, bir sahana da biraz saman koyup hizmetçi ile bu üç ahbap çavuşa göndermiş. İyice acıkmış olduklarından, tabakaları görünce sevinmişler. Ama yemek çeşitlerini görünce sevinçleri kursaklarında kalıvermiş. Sofranın etrafında ne yapacaklarını şaşırılmışlar.

Biraz sonra insan sarrafi içeri girmiş:

- “ Nasıl, layık olduğunuzu buldunuz mu? Biliyorsunuz, ite et, öküze saman, eşeğe arpa gerektir” demiş ve çıkıp gitmiş.

Bu üç işe yaramaza verilecek olan memleket meselesi, verilmemiş. O saatten sonra da akıllanan bu adamlar ne yapacaklarını bilemeden, öylece kalakalmışlar.

5.1.25.KENDİ YAPTIĞI TUZAĞA KENDİ DÜŞTÜ

Günün birinde bir adam yaşarmış. Bir gün bu adamın karısı ölmüş. İlerleyen günlerde adam, bir daha evlenmiş. Adamın ilk evliliğinden bir kızı varmış. Yeni yaptığı evlilikten de başka bir kızı olmuş. Adamın yeni karısı önceki hanımından olan kızı kendine düşman gibi görürmüş. Çünkü kadının üvey kızı, kendi kızının yanında çok güzelmiş. Kendi kızı çirkin mi çirkinmiş.

Bir gün, büyük ve güzel olan yani üvey kızı istemeye gelmişler. Bunu fırsat bilen kadın, üvey kızı gösterip kendi kızını evlendirmek istemiş. Kadın büyük kızı tandıra kapatmış. Bu zavallı kızın bir de horozu varmış. Horoz, kız istemeye gelen dünürlerin dikkatini bağırarak çekmeye çalışmış. Amacı onları tandırdaki kızın yanına getirmekmiş. Misafirler horozun sesini duymalarına rağmen neler olduğunu anlamamışlar. Anlamamaları için üvey anne de elinden geleni yapmış zaten. Bir zaman sonra misafirler evlerine gitmişler.

Ertesi sabah, üvey anne kızı tandırdan çıkararak dün gece sesini çıkarmaya çalıştığı için bir güzel azarlamış. Bu olaylardan zavallı kızın babasının haberi yokmuş. Baba, sonraki günlerde yeni eşinin de baskılarıyla üvey kızın başına bela olacağını düşünerek onu dağ başına götürüp bir dere kenarına bırakmış. Güzel kız dereyi takip ederek zorla da olsa küçük bir eve kadar ulaşmış. Derenin kenarındaki bu evde yaşlı bir kadından başka kimsecikler yaşamıyormuş. Kapının önüne çıkan yaşlı kadın, kızın halini görerek ona acımış ve onu eve almış. Kız da başından geçen her şeyi yaşlı kadına anlatmış. Yaşlı kadın, kıza: “ Ben sana yardım edeceğim.” demiş.

Güzel kız şaşkın şaşkın yaşlı kadının yüzüne bakarak kendisine nasıl yardım edeceğini sormuş. Yaşlı kadın güzel kızı derenin yanına götürmüş ve dereden karşıya geçmesini istemiş. Güzel kız derenin ortasına gelmiş ve başını birkaç kere suyun içine sokup çıkarmış. Zaten güzel olan kız eskisinden çok çok daha güzel, bakanların gözlerini kamaştıracak kadar güzel olmuş. Yaşlı kadın güzel kızın eline çok miktarda altın vererek kızı evine yollamış. Güzel kızı daha güzel bir biçimde elinde altınlarla

gören üvey anne çok şaşırılmış. Kıza, bu güzelliğe ve altınlara nasıl sahip olduğunu sormuş. Kız da üvey annesine kendisini bıraktığı dağda bulunduğunu söylemiş.

Bunun üzerine üvey anne çirkin olan kendi kızını da aynı yere götürüp bırakmış. Çirkin kız da bir süre yürüdükten sonra aynı evin önüne gelmiş. Kızı gören yaşlı kadın, kızın kim olduğunu ve niyetini hemen anlamış. Çirkin kıza da derenin ortasına kadar yürümesini söylemiş. Kız derenin ortasına gelmiş, başını birkaç kere suyun içine sokup çıkarmış. Zaten çirkin olan kız eskisinden daha da çirkin bir hale gelmiş. O halde evinin yolunu tutmuş. Kızın eve ulaştığı zamanlarda dünürleri de kıza nişan yapmaya gelmişler. Annesi kızının halini görmüş ama iş işten geçmiş. Büyük kızın güzelliği karşısında gözleri kamaşan damadın ailesi, küçük kızın çirkinliğini görünce nişandan vazgeçmişler. Çirkin kız annesiyle baş başa bırakıp güzel kızını alıp gitmişler. Ve böylece üvey anneden kurtulan güzel kız muradına ermiş.

5.1.26.SATILMIŞ OĞLAN

Eskiden çok fakir bir baba oğul varmış. Bu baba oğul her gece aç yatarlarmış yatağa. Baba bu durumdan çok utanırmış fakat yapacak bir şeyde bulamazmış. Bir gün oğlu babasına “ beni satsana!” demiş. Baba şaşırılmış bir vaziyette, “ Olur mu öyle şey oğlum? Nerden geliyor bunlar aklına?” demiş. İkimizin karnını doymuyor. Beni sat iyi bir aileye düşersen karnımı doyururum. Sen de daha iyi bakarsın kendine.

Baba bu fikre kesinlikle olmaz demiş. Böyle bir şeyi asla kabul edemeyeceğini söylemiş, hem de “ Çok küçüksün, hiçbir şey bilmiyorsun. Seni kim alır?” demiş. Çocuk da babasına demiş ki: “ Ben olacakları tahmin edebiliyorum. Bu yeter bana.” Fakat babası oğlunu satmak istememiş.

Gün geçtikçe durumları daha kötüye gitmiş. Ve bu fikri düşünmek zorunda kalmış. Oğluna en güzel, en yeni kıyafetlerini giydirerek pazara götürmüştü. Bütün gün beklemişler fakat gelen giden olmamış. Akşamüstü bir adam gelmiş ve şöyle demiş: “ Bunu niye getirdin buraya, çok küçük ve hiçbir şey bilmez.” Çocuğun babası da adama:” Olacakları tahmin edebilir benim oğlum!” deyince adam hemen oğlunu almak istemiş. Oğluna ne kadar para isteyeceğini sormuş fakat babadan cevap alamamış, baba adamın kendisinin değer biçmesinin daha uygun olacağını söylemiş.

Daha sonra durumu iyi olan bu adam kölesini almış. Evin hemen hemen bütün işlerini yapar hale gelmiş. Böylece sevilmiş ve karnını doyurabiliyormuş.

Bey bir gün oğlanı yanına çağırarak at almaya gideceklerini söylemiş. Pazara gitmişler. Oğlan bütün atlarda bir kusur bulmuş. Pazarın her tarafını dolanmışlar. Sonunda hiç kusur görülmeyen bir atın yanına gitmişler.” Söyle bakalım, bu atta ne kusur var?” demiş bey oğlana. “ Hiçbir kusur yok efendim. Fakat sizin ölümünüz bu attan olacak.” deyince, Bey önce düşünmüş, sonra: “ Hepimiz vakti zamanı gelince ölmeyecek miyiz? Varsın ölümüm bu attan olsun.” demiş ve atı almış. Hatlarına devam etmişler.

Aylardan sonra bir gün evin güzel kızı parmağından yüzüğünü çıkarırken düşürmüş ve yüzüğün taşı kaybolmuş. Kız taş almak için pazara gitmeye hazırlanırken adam, oğlanı yanına çağırılmış. Kızıyla pazara gidip yüzüğe taş almakta yardımcı olmasını söylemiş. Oğlan söylenenleri yerine getirmek için kızla pazara gitmiş.

Sarraf sarraf dolaşmışlar, kızın güzelliğine layık güzel ve kıymetli bir taş aramışlar, fakat oğlan her taşta mutlaka bir kusur buluyormuş. Sonunda göz kamaştırıcı güzel mi güzel bir taş bulmuşlar, ancak oğlan; “ Dış görünüşüne bakıp ta aldanma, dışı güzel olup da içi kötülüklerle dolu olan insanlar gibi o taşında içinde senin başına ileride büyük bir musibet getirecek bir kurt var.” deyiverince taşı satmaya uğraşan kuyumcu oğlanın bu sözlerine kızıvermiş: “ Taşın içinde kurt mu olurmuş! Sen delisin!” demiş. Oğlan taşı alıp yere atmış. Taş kırılmış, içinden gerçektede kurt çıkmış. Kuyumcu ve kızın o an dili tutulmuşçasına hiç ses çıkaramamışlar, oğlana da tek kelime etmemişler. Neyse eve geldikleri vakit kız olup bitenleri bir bir babasına anlatmış, babasına oğlana artık her zaman daha iyi ve çok yiyecek, içecek verileceğini, çok iyi davranılacağını müjdelemiş.

Oğlan yıllarca adam ve ailesinin yanında yaşamayı sürdürmüştü. Beyin kızı da oğlana aşık olunca kız ile oğlanın evlendirilmesine karar verilmiş. Düğün hazırlıkları yapılmış. Dillere destan bir düğünle oğlan ile kız evlenmişler.

Düğün sonrasında kızın babası yıllar önce damadıyla birlikte aldıkları ata binerek sevinç gösterisi yaparken at birden bire dengesini kaybedince yıkılmış ve adam oracıkta ölüvermiş.

Böylece fakirin oğlunun söyledikleri gerçekleşmiş. Satılan oğlan artık herkes tarafından tanınmaya başlamış. Tüm Samsun halkı ölecekleri günü bilmek istemiş.

Fakirin oğlu bu durumdan yararlanmaya başlamış. Önce ufak tefek şeyler karşılığında söylüyormuş. Daha sonra ilerletmiş. Artık insanların ellerinde ne var ne yok vermelerini istemiş. Böylece ölecekleri günü onlara söyleyecekti.

Bu durum yıllarca devam etmiş. İnsanlar bile bile ellerinde ne var ne yok satılmış oğlana veriyorlarmış. Ama artık oğlan söylediklerine kendisi bile inanmıyormuş. Halk da inanmamaya başlamış.

Yavaş yavaş dışlanılır olmuş herkes tarafından. Buna karşılık insanlara: “ Hepinizin öleceği günü biliyorum. Ve daha fazla mal karşılığında ölümünüzü geciktirebilirim!” demiş. Halk yavaş yavaş tekrar inanmaya başlamış. Bütün mal varlıklarını vererek ölümlerini geciktirebileceklerine inanmışlar.

Oğlan artık çok zengin olmuş. Bütün halkın elindeki her şeyi almış. Aylarca devam eden bu durum sonunda, bir gün halk yine bir araya gelmiş. Cevap veremedikleri tek şey ise oğlanın kendi ölümünü bilmiyor olmasıymış.

Bunu gidip kendisine sormaları gerekiyormuş. Oğlanın evinin önünde toplanmışlar. Oğlan şaşırılmış bir vaziyette: “ Hepimizin öleceği günü biliyorsun, bunu geciktirebileceğini de söylüyorsun. Bunun için de sana bütün malımızı verdik. Şimdi söyle bakalım, sen ne zaman öleceksin?” diye sorunca, oğlan ne diyeceğini bilemedi. Hiç bunu düşünmemişti. Ağzında bir şeyler geveleyip durmuş. Bütün halk oraya gelmiş, cevabı bekliyormuş.

Fakat oğlan hiçbir şey söyleyememiş. Bunun üzerine insanlar satılmış oğlanın yalan söylediğini anlamış. Hepsi mallarını geri istemiş. Oğlan, yapacak bir şeyi olmadığından herkese mallarını vermiş. Artık şehirde istenmiyormuş. Herkes tarafından aşağılanmış. Beyin ölümünü bilmesi de rastlantıdan başka bir şey değilmiş.

Şehirden kovulmuş. Bu durum onun çok zoruna gidiyormuş. Yavaş yavaş tüm varlığını yitirmeye başlamış. Eşi onu terk etmiş. Sonrasında amansız bir hastalığa yakalanmış ve yalnız başına hayata gözlerini yummuş.

5.1.27.HASAN KARDEŞ

Bir padişahın üç oğlu varmış. Hiç kızı yokmuş. Yıllar sonra bir kızı olmuş. Padişah kızını çok seviyormuş. Kız yedi yaşına gelmiş, her gün ahırdan bir inek kaybolur olmuş. Padişah bakmış olacak gibi değil, büyük oğluna: “ Sabaha kadar nöbet tut inekler nereye gidiyor bak demiş.” Ama büyük oğlan dayanamayıp uyuya kalmış. Padişah bunun üzerine aynı sözleri ortanca kardeşe demiş ama ortanca kardeş de dayanamayıp uyuya kalmış. Sıra en küçük kardeşe yani Hasan kardeşe gelmiş. Babası bu sever de aynı cümleleri küçük oğluna demiş.

Bunun üzerine Hasan kardeş elini kesip tuzu bastırmış ve böylece acısından uyuyamamış. Bir de ne görsün kız kardeşi ahıra gelmiş, elini kolunu sallamış bir dev olmuş, ineklerden birini yemiş tekrar elini kolunu sallamış kız olmuş elinin yüzünün kanını temizleyip gidip yatmış. Sabah olunca Hasan kardeş padişaha olanları bir bir anlatmış. Padişah kızı çok sevdiği için Hasan kardeşe inanmamış ve Hasan kardeşi saraydan kovmuş. Hasan kardeş az gitmiş uz gitmiş gide gide bir dağa varmış. Dağda bir de ne görsün bir aslan yavruluyormuş aslan demiş ki: “ Ey insanoğlu bana yardım et. Eğer bana yardım edersen yavrumun biri senin.” demiş. Hasan kardeş bu teklifi kabul etmiş. Yardım ederken yavrunun birisini aslan görmeden koynuna atan Hasan kardeş aslana demiş ki: “ Hani yavrunun birini verecektin ?” demiş. Aslan da: “ Senin bana iyiliğin dokundu benim sana kötülüğüm dokunmasın.” demiş ve gitmiş. Hasan kardeş ardından koynunda yavru ile birlikte öbür dağa gitmiş. Bir de ne görsün orada da kaplan yavruluyormuş. Kaplan Hasan kardeşe demiş ki: “ Ey insanoğlu bana yardım edersen yavrumun biri senin.” demiş. Hasan kardeş bu teklifi kabul etmiş. Yardım ederken yavrunun birisini kaplan görmeden koynuna atmış. Doğum bittikten sonrada Hasan kardeş kaplana demiş ki: “ Hani yavrunun birini verecektin ?” demiş. Kaplan da: “ Senin bana iyiliğin dokundu benim sana kötülüğüm dokunmasın.” demiş ve oradan uzaklaşmış.

Hasan kardeş aslan ve kaplan yavrularıyla birlikte gide gide sonunda bir köye varmış. Bu köyde iki tane kavak ağacı dikmiş. Bu kavak ağaçlarından birine aslan diğerine de kaplan yavrularını bağlamış. Aslanı ak koyunun sütü ile kaplanı kara koyunun sütü ile beslemiş. Hasan kardeş bu arada bir sevdiği ile evlenmiş. Aradan yıllar geçmiş memleket hasreti Hasan kardeşin içini yakmış. Bunun üzerine

karısına: “ Ben padişah babama, anama bakıp geleyim. Ama sende gözünü aç. Aslan kaplan birbirine girerse ipini çöz, sal” demiş ve yola düşmüş. Köyüne varınca bakmış in cin yok, kimse kalmamış. Hepsini yemiş kardeşi. Hasan kardeş damda kız kardeşini görmüş. Kız kardeşi Hasan kardeşe: “ Oooo gel... Hasan kardeşim gel seni çok özledim” demiş. Hasan kardeş atını ver de ahıra bağlayayım demiş. Tamam diyen Hasan kardeşe bacısı sormuş: “ Hasan kardeş atın kaç ayağı var?” ‘ üç ‘ demiş. Bacısı Hasan kardeşe yine sormuş: “ Atın kaç ayağı var” . Hasan kardeş: “ iki” demiş. Bacısı Hasan kardeşe sormuş: “ Atın başı var mı yok mu?” demiş. Sonra atın hepsini yemiş. Sıra Hasan kardeşi yemeye geliyormuş. Orada kaçmaya başlamış Hasan kardeş.

Bu arada evdeki hanımı aslanla kaplanı boğuşurken görmüş ve onları çözmüş. Aslan ve kaplan koşarak Hasan kardeşi kurtarmak için onun yanına gitmişler. Bu arada dev bacısı Hasan kardeşi yakalamış. Hasan kardeş: “ Bacım şu toz duman bulutu geçsin de temizce ye beni” demiş. Toz bulutu gele gele gelmiş ki aslan ile kaplan. Hasan kardeş: “ Aslan tut kaplan yırt” demiş. Aslan tutmuş kaplan da yırtmış. Üzülerek oradan uzaklaşan Hasan kardeşe devin kanı: “ Hasan kardeş kanımdan bir damla al” demiş. Yok dese de aklın kalmış, almış mendiline bir damla.

Sonra aslanı kaplanı alıp oradan uzaklaşırken bir kervan görmüş. Kervancı yükümü bil içindekiler senin, bilemezsen aslan ile kaplan benim demiş. Hasan kardeş kervancıyı bütün her şeyi saymış. En sonunda cebindeki kan Hasan kardeşe “ palut yükü” diye fısıldamış ve Hasan kardeş zengin olmuş. Hanımın yanına gitmiş olanları bir bir anlatmış. Artık zengin olan Hasan ve hanımı aslan ve kaplanı da alıp kocaman bir saray yaptırmışlar. Orada yaşamaya başlamışlar.

Günler geceler geçmiş ve Hasan kardeş ile hanımının ikiz evlatları doğmuş. Sarayda doğan bebeklerin onuruna bir eğlence düzenlemişler Hasan kardeş ve hanımı. Zengin fakir herkesi çağırmışlar. Hasan kardeşin hanımı bebekleri doyurup uyuttuktan sonra eğlenceye katılmak üzere bebeklerin yanından ayrılmış. Eğlence bitip herkes evlerine dağılınca bir de bakmışlar ki bebekler sarayda yok. Bebekleri kaybolan Hasan kardeş ve hanımı çok üzülmüşler. Hanımı üzüntüsünden yataklara düşmüş. Evlatlarının ve hanımının acısına dayanamayan Hasan kardeş, çözüm ararken birden aklına aslan ve kaplanı doğduklarında annelerinden habersiz aldığı ve

onların kendisine söyledikleri gelivermiş. Hemen aslan ve kaplanı yanına alıp, onları doğurduğu dağa gitmiş. Aramış, aramış, sonunda bulmuş. Aslan ve kaplan zaten bebeklerle birlikte Hasan kardeşi bekliyorlarmış. Hasan kardeş hemen hanımının evlat acısından dolayı çok hasta olduğunu, kendisinin hatasını anladığını, çok üzgün olduğunu anlatmış. Aslan ve kaplan da ona demişler ki:” Sen de bizim evlatlarımızı aldığında biz de öyle üzülmüştük, senin hanımını ancak bizim sütlerimizin karışımı iyileştirir, eğer bizim yavrularımızı bize verirsen, biz de sana hem bebeklerini hem de sütümüzü veririz.” Hasan kardeş bu teklifi hemen kabul etmiş, aslan ve kaplanı annelerinin yanında bırakıp, bebekleri ve sütü de alarak sarayına dönmüş. Getirdiği süttten hanımına içirmiş, hanımı çok geçmeden iyileşmiş. Yavruları ile birlikte mutlu bir ömür yaşamışlar. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

5.1.28.AHİ AHİ

Çok eski zamanların birinde bir adam karısı ve kızıyla birlikte yaşıyormuş. Mutlu mesut yaşarlarmış annesi ev işini yapar kızda babasıyla birlikte ormana gider ona yardım edermiş. Günlerden yine babasının ormana gittiği bir gün bir ayı acıktığı için onların evine kadar gitmiş yiyecek bulabilmek için. Sonra burada kızı görünce ona aşık olmuş. Ve masal bu ya kızı kaçırmış onu inine götürmüş. Tabi babası kızını yıllarca aramış. Annesi üzüntüsünden hasta olup yataklara düşmüş. Ama ne yaptılarsa da nafile kızı bulamamışlar. Ayı mağarada ona bakmış beslemiş ve onunla evlenmiş kızda ona alışmış. Ayı ve kızın üç tane çocukları olmuş. İsimleri de Yuryumak, Tortumak ve Kılıbalakmış. Tabi bu çocuklar yarı insan yarı hayvan vücudundaymış. Bu arada ayı tam konuşamadığı için hamura puf puf, çocuklara ıh ıh der anlaşıp giderleşmiş. Derken yine babasının onu aradığı sırada babası kızını buluyor oda başından geçenleri babasına anlatıyor. Tabi babası onu eve götürmek istiyor kızda ayıyı bebeklerinin olduğunu onu bırakamayacağını anlatıyor. Babası da annen çok hasta diye ikna etmeye çalışmış. Kızda tamam gelirim ben seninle ama geri dönerken burayı bulamam demiş. Babası da ona söz vermiş ben seni geri getiririm diye. Sonra birlikte gidiyorlar annesi kızı görünce birden iyileşmiş ve kızda onu görünce diğerlerini unutmuş buradaki hayata alışmış. Tabi baba sözünde durmamış kızı geri götürmemiş. Bu seferde kız hasta olup yataklara düşüyor. Çocukları ve ayıyı özleyiyor ve başlıyor söylenmeye;

Ahiiii ahiiiiii,

Ayıydı uyuydu evim idi ocağım idi,

Hamur puf puf, çocuk ıh ıh,

Yuryumak, tortumak, kıllıbalak,

Ahiiii ahiiii diyerek özlediği için ağıt yakar olmuş. Bu arada hanımı özlerken ayı da hanımı çocuklar da annelerini özlemeye başlamış. Sonra ayı kızı babasının aldığı anlıyor ve evi bildiği için gidiyor onu almaya. Kız hasta yataklarda yatarken ayının geldiğini anlıyor ve ona sarılıyor baba ve anne korktuğu için yaklaşmıyorlar bir şey diyemiyorlar. Ve onlara anlatıyor ne kadar ayı da olsa benim kocam ve çocuklarım ben onlarsız onlar bensiz yapamaz onları bırakamam. Sizde bunları böyle kabul ederseniz gelir torunlarınızı görürsünüz demesiyle birlik ayı tığ gibi bir delikanlı oluyor. Herkes şaşırıyor oğlan da kızın birinin kalbini kırdım oda büyü yapıp beni ayı yaptı. Kim seninle ayı olarak evlenir üç de çocuk yaparsa tekrar eski haline dönebilirsin diyor. Ben sabırla senin beni sevmeni bekledim diyor. Tabi oğlanın düzelmesiyle çocuklarda yarı hayvanlıktan çıkıp düzeliyorlar. Hadi çocukları da alıp buraya yerleşim diyor oğlan. Sonra hem oğlanın ailesi hem kızın ailesiyle birlikte mutlu mesut yaşamaya başlıyorlar.

5.1.29.NE İDİM NE OLDUM NE OLACAĞIM

Bir padişahın kızı varmış. Bütün vücudunu yara sarmış. Hekimleri çare bulamamış. En sonunda sarayın içini bir koku sarmış. Padişah bu kokudan rahatsız olmuş. Vezirini çağırıp kızını ormana götürmesini artık burada duramayacağını söylemiş. Vezir kızı alıp ormana gitmiş. Bir ağacın altına kızı bırakıyor beraber akşama kadar oturuyor. Hava kararınca vezir kızın yanına biraz yiyecek bırakıyor, ben sana su bulup geleyim diyor ve oradan uzaklaşıyor. Kızı karanlıkta yalnız bırakıyor. Tabi gece olunca kurt ve kuşlar bağıyor ormandaki bütün hayvanların sesi gelmeye başlıyor. Kız korkuyor etrafa bakıyor veziri arıyor ama nafile kimsecikler yok. Sonra ağacın dibinde uyuya kalıyor. Sabah olunca bir kuş gelip ağacın dalına konuyor ve kuş kendi dilince ötmeye başlıyor. Bu padişah kızı benim kuş dilimi anlasa, dediklerimi yapsa, vücudundaki hastalıklar kaybolur bir şey kalmaz. Birazdan gelecek olan yılanın kusmuğunu yaralarına sürse onu iyileştirecek

diyor. Ve geriden bir yılan geliyor kızın önüne çöreklenip duruyor. Sonra yılan oraya kusuyor. Kuş da kanadından bir tüy atıyor. Tabi kız kuş dilini bildiği için kuşu söylediklerini anlıyor. Yere düşen tüyü alıp yılanın kusmuğunu yaralarına sürüyor. Vücudundaki yaralar birden iyileşip hepsi dökülüyor. Ve iyileşiyor. Bu arada ağacın dibinde otururken bir balta sesi duyuyor o tarafa doğru gitmeye başlıyor. Yaşlı bir adam odun kesiyor onun yanına gidiyor. Başından geçenleri anlatıyor ona ve yalvarıp beni evine götür diyor. Oduncuda sen bir padişah kızıydın benimle yaşayamazsın. Benim küçük bir kulübem var yiyecek ekmeğim içecek suyum yok fakir bir insanım kestiğim odunları satıp ekmek alıyorum diyor. Kızın yapacak bir şeyi olmadığı için kabul edip onunla birlikte gidiyor. Oduncu ve kız evleniyor. Aradan bir zaman geçiyor bir oğulları oluyor. Oduncu kıza sen padişah kızıydın ismini sen koy diyor. Oda Neidim koyuyor adını. Bir zaman sonra bir oğlu daha oluyor. Onunkinide Neoldum koyuyor. Üçüncü oğlana da Neolacağım diyor adını. Bu arada padişah veziri ile geziye çıkıyor ormanda akşam olup hava kararınca ışık yanan bir yer görüp oraya gidiyorlar. Oduncuya misafir oluyorlar. Oduncu çocuklarına Neidim odun getir Neoldum ocak yak Neolacağım sende su getir diyerek hazırlık yapıyorlar. Bunları duyan padişah merak ediyor çocukların isimlerini ama sormuyor. Yemeği yedikten sonra yatakları hazırlayıp onları yatırıyor. Kocasına da padişahı tanıdığını onun babası olduğu söylüyor. Ve kız küçükken babasının ayaklarını kaşıyarak uyuttuğunu bildiği için sonra gidip babasının ayaklarını kaşıyarak onu uyutuyor. Sabahleyin padişah kalkınca oduncuya çocuklarının isimlerini bunları ne için koyduğunu soruyor. Oda ben koymadım hanım koydu diyor. O zaman kız padişaha başından geçenleri anlatıyor. Benim babam padişahı beni yaralarından dolayı ormana attı bende bu yoksul adamla evlenip oduncu karısı oldum çocuklarım oldu. Bir padişah kızıydım Neidim dedim. Oduncuyla evlendim Neoldum dedim. Üçüncüde olunca daha ne olacağım belli değil diye Neolacağım dedim ve isimlerini bunun için böyle koydum demiş. Ve padişah onu hemen tanıyıp sen benim kızımıydın diye sarılmış. Ve babası kızına saraya gitmeyi teklif ediyor ama kız kabul etmiyor. Sonra padişah kızına başka bir saray yaptırıyor kızını ve ailesini oraya getirtiyor. Bundan sonra mutlu mesut hep birlikte yaşarlar...

5.1.30.ÇİRKİN KIZ İLE ZÜMRÜT KAPLUMBAĞA

Bir varmış bir yokmuş. Ülkenin birinde, bir sarayda, ihtiyar bir hükümdarla kızı yaşarmış. Kızın evlenme çağı gelmiş fakat küçükken geçirdiği çiçek hastalığı yüzünden, yüzünde izler kalmış. Huyu suyu çok güzel olan bu kızla kimse evlenmek istemiyormuş çirkin olduğu için.

Talihsiz kız bir gece rüyasında, kabukları zümrüt yeşilliğinde parlayan taşları olan bir kocaman kaplumbağa görmüş. Kaplumbağa kabuğundan başını çıkarmış ve şöyle demiş: Hükümdar kızı hükümdar kızı! Beni iyi dinle! Ben ülke ucunda, uzaklarda bir ormanda yaşıyorum, ormanlar ülkesi prensiyim, altından sarayım ve emrimde yüzlerce çalışanım var. Tüm hayvanlar benim hizmetimdedir. Seninle evlenmek istiyorum. Cesaretin varsa benimle evlen. Üç gün sonra sana bir araba yollatacağım. Hükümdar baban razı olursa sen de istersen arabama biner gelirsin.

Çirkin kız uykusundan uyanmış, sabahı zor etmiş. Bu sefer de babasına anlatmaktan vazgeçmiş. Nasılsa rüya demiş, unutmaya çalışmış. Ertesi gece aynı rüyayı tekrar görmüş. Sabahında babasına anlatmaya karar vermiş. Sabah olduğunda babasına rüyasını ve eğer izin verirse ormanlar ülkesine gitmek istediğini anlatmış. Babası da bakmış ki kızı çok istekli kırmak istememiş, ne istersen öyle yap kızım deyivermiş.

Üçüncü gün araba gelmiş sarayın önünde durmuş, kız yanına aldığı çeyizi ile bu arabaya binmiş ve ormanlar ülkesine gitmek için yola koyulmuş. Üç gün mü geçmiş beş gün mü bilinmez ama ormanlar ülkesine vardıklarında artık kız yorgun ve bitkin bir halde arabadan inmiş. Meydandaki saraya doğru ilerlemiş, saraya girmiş, in-cin yokmuş, karşısına çıkan kırk odadan bir tanesini kendisine seçmiş ve oraya yerleşmiş. Az sonra sesler duyulmaya başlanmış, zümrüt kaplumbağanın gelmiş. Hükümdar kızı ile zümrüt kaplumbağa mutlu mesut yaşamaya başlamışlar.

Zümrüt kaplumbağa gezindiği çiçekler dünyasında mehlemler elde ediyor, ilaçlar yapıyormuş. Hükümdarın kızının yüzüne sürdüğü ilaçlardan faydasını hemen bulmuş. Kızın yüzü düzelivermiş. Aynaya bakan kız öyle sevinmiş öyle sevinmiş ki kaplumbağayı sarılıp öpmüş, bir de şiir yazmış:

Evini vurursun sırtına
 Açılırsın kıra bayıra
 Gezinirsin binbir ot arasında
 Zümrüt kabuklu
 Benim gizemli kaplumbağam...

Mutluluk içinde yaşamaya başlamışlar. Hükümdar kızının ormanlar ülkesine gelmesinin kırkinci günü dolmak üzereymiş. Etraftaki kuşlar, böcekler, arılar artık görünmez olmuşlar. Kız sıkıntılı uyumaya çalışırken, odanın kapısı vurulmuş. İçeriye belinde yeşil kuşaklı, sırma elbiseli, yakışıklı bir delikanlı girmiş. Kız korkudan yerinden fırlamış ve tir tir titremeye başlamış...

Delikanlı gülümseyerek kıza yaklaşmış, önünde diz çökmüş ve kıza kendini tanıtmış. Korkma hükümdar kızı beni tanımadın mı demiş. Ben zümrüt kaplumbağanın ta kendisiyim. Orman büyücüsü kızıyla evlenmedim diye kızdı. Bana ve emrimde çalışanlara büyü yaparak, beni kaplumbağaya emrimdekileri de böcek, kuş ve arılara çevirdi. Kırkbirinci gün büyü bozuldu. Artık eskisi gibiyiz, özgürüz, demiş ve evlenme teklif etmiş bu sefer gerçekten. Kız da hemen kabul etmiş. Ormanlar ülkesinde kırk gün kırk gece düğün yapmışlar ve sonsuza dek mutlu yaşamışlar.

E onlar ermiş muratlarına... Gökten üç elma düşmüş, biri hükümdarın kızı ile yakışıklı delikanlının başına, ikincisi bu masalı yazıp düzene, üçüncüsü de bu masalı dinleyene...

5.1.31.GONCAGÜL KIZ

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, güzel mi güzel bahar günlerinden birinde, değirmenci dayı bahçesinde gezerken, gül ağacı dibine bırakılmış bir bebek bulur. Hemen alıp karısına götürmüş, el mi attı yel mi attı bilemem, ama hep bebeğimiz olmuyor diye üzülürdün. Al sana gül goncası gibi bir bebek. Hatun Ana bir sevinmiş bir sevinmiş, hemen kızı kucağına almış ve onu çok sevmiş.

Zaman su gibi akıp geçmiş. Goncagül bebek el bebek gül çiçek büyütülmüş ve çok güzel bir genç kız olmuş. Güzelliği ve akli dillere destanmış. Yine bahar mevsimi imiş, gül mevsimi gelmiş. Bir sabah Goncagül'ün uyuya kaldığı yere bir

bülbül gelmiş ve ona şöyle demiş: Uyan öksüzüm uyan, dünyanın gamı da çok demi de, senin başına öyle hayırlı sabahlar açılacak ki, bugün mü desem, yarın mı desem, sen yüreğini temiz tut! Sonra “ pır” diye uçmuş gitmiş.

Meğer Güller ülkesinde bir padişah, Goncagül kızı rüyasında görmüş ve ona aşık olmuş. Vezirine ve padişahlarına onu aratmaya başlamış. Günlerden bir gün ortanca vezirin yolu değirmenci dayının değirmenine düşmüş. Konuk olmuş, hoş sohbet etmiş, değirmende buğdaylar öğütülmüş, köye dönme zamanı gelmiş. Değirmenci Dayı ile beraber vezir yola koyulmuş. Değirmenci vezire demiş ki, bizim köyün her şeyi pek bir güzel de şu yokuşu çekilmez deyince, vezir de olsun demiş yolun yarısına kadar ben seni taşıyım, yarısından sonra sen beni taşırsın olur biter. Değirmenci Dayı bu sözlere bir anlam verememiş. Çok geçmemiş, vezir bu seferde: Saçını sakalını değirmende mi ağarttın? Diye sorunca değirmenci dayı vezirin aklından zoru olduğunu düşünmeye başlamış. Dereden tepeden söz açmışlar ve yokuşun başını bulmuşlar. Bir de bakmışlar ki gelincikler açmış, etrafı sarmış. Vezir değirmenci dayıya bir soru daha yöneltmiş: Senin de böyle gelinciklerin oldu mu, yüzün yüreğin güldü mü? Değirmenci Dayı hiçbir cevap verememiş bu soruya, yine dereden tepeden söz açmış yollarına devam edip giderlerken, köy mezarlığına gelmişler. Vezir bu sefer de: Toprakları bol olsun da bu yatanların hepsi öldü mü yoksa yaşıyor mu diye sorunca, değirmenci dayı vezirin zır deli olduğu kararını vermiş.

Kah susarak kah konuşarak köye ulaşmışlar. Değirmenci yarım ağızla, buyur bizim eve bir tas ayran içelim de yüreğimiz soğusun. Ondan sonra gideceğin yere gidersin demiş evinin yolunu tutmuşlar. Goncagül taslara ayran doldururken babasına sormuş, konuğumuz kim diye. O da yanıtlamış: Konuşmaları bizim konuşmalara hiç benzemez. Akıllı desem değil, deli desem deli değil. Yokuşu gördü, böyle dedi; gelincikleri gördü, şöyle dedi; mezarlığı gördü, öyle dedi, saçıma sakalıma bir bahane buldu. Goncagül babasına gülmüş ve vezirin asıl sorduğu şeyleri açıklamış ona: Baba akıl öğretmek gibi olmasın ama; o adam üstün laf etmiş de sen laf uyduramamışsın.

Yarı yere kadar sen beni taşı yarısından sonra ben seni taşıyım demekle; biraz ben dereden tepeden konuşurum, biraz da sen bu şekilde yorgunluk duymadan yolu birlikte bitiririz, demek istemiş.

Gelincik çiçeklerini görünce sana; Senin de böyle gelincik gibi çocukların oldu mu? Yüzün yüreğin güldü mü? demekle; hayırlı evlatların var mı diye öğrenmek istemiş.

Mezarlıktan geçerken; Bunlar öldü mü yaşıyor mu demesi; burada yatanların hepsinin adı sanı unutulup gitti mi yoksa, yaşarken yaptıkları ile hayırlarla anılıyorlar mı diye sormuş

Saçını sakalını değirmende mi ağarttın dediğinde ise; ömrünü değirmencilik yaparak mı geçirdin diye sormuş, demiş.

Değirmenci Dayı ayran tepsisini kaptığı ile konuğunun yanına gidip kızından öğrendiklerini vezire satmaya kalkınca, vezir gülerek ona bunları kimin öğrettiğini sormuş. Sen eğer bilseydin yolda cevaplardın söyle bakalım sana bu aklı kim verdi demiş. Vezire kendisine aklı verenin kendi kızı olduğunu söylemiş ve huzura Goncagül'ü çağırmiş. Vezir o anda padişahın rüyasına giren kızın bu kız olduğunu anlamış. Çünkü Goncagül'ün güzelliği vezirin gözlerini kamaştırmış. Sözü uzatmadan olanları anlatmış, Goncagül'ü babasından istemiş. Değirmenci Dayı ne diyeceğini bilememiş, Hatun Ana'ya da sormuşlar, o da madem Mevla böyle yazmış kız da isterse olur demiş.

Tam o sırada bülbül yine gelmiş, gül dalına konmuş, başlamış ötmeye: Uyan öksüzüm uyan! Dünyanın gamı da çok demi de... Senin başında öyle sabahlar açılacak ki... Bugün mü desem, yarın mı... Sen yüreğini temiz tut... Sonra da uçup gitmiş.

O günden sonra Goncagül padişah sarayına gelin gitmiş. Padişah ile mutlu günler geçirmiş. Değirmenci Dayı da sarayın değirmencisi olmuş. Hatun Ana da Goncagül için yapılan saraya yerleşmiş. Onlar ermiş muradına, darısı nice öksüzlerin ve öksüz büyütenlerin başına...

5.1.32.ŞEYTANIN OYUNU

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın deli kulları çokmuş. Çok demesi pek günahmış. Günahı koydum bir kefeye, başladım düşünmeye. Azdan çoktan hoppala hoptan. Sana bir mintan yaptırayım çerden çöpten. İlikleri karpuz kabuğu, düğmeleri turptan. Turp dedin de aklıma iki adam geldi, biri zayıf biri şişman. Biri dost, biri düşman. Bir köprü kurmuşlar, geçen de pişman, geçmeyen de pişman. Sırat köprüsü mü desem? Ecel köprüsü mü desem? Ne desem? Yalan mı desem? O yalan, bu yalan, ağzın burnun yok mu? Sen de yalan. Baban yalandan gitti. Anan yalandan gitti. Seni gidi yağlı keçi. Duvara bağlı keçi, yalan yuvası olmuş ağzının içi. Neyse uzatmayalım. Masala su katmayalım. Masaldır bunun adı, dinlemekle çıkar tadı, kim iyi dinlemezse yesin onu Arap dadı.

Bir varmış bir yokmuş, köyün birinde huysuz ve yalancı bir demirci ustası varmış. Günü gününe işlerini yapmadığından, hiçbir işini zamanında bitiremezmiş. İş yaptırmaya gelenlere bir sürü yalan uydurur onları kandırırmiş. İşte bu yüzden köylüler ona “ kırkyalan” adını vermişler. Bu adamın kötü bir huyu daha varmış, işini yaparken bir şey ters giderse, hep şeytana sövermiş. “ Kör Şeytan” , “ Aksi Şeytan” , “ Lanet olası şeytan”

Bir gün böyle, iki gün böyle derken bu sözler şeytanı kızdırmaya başlamış. Ne istiyor bu adam benden şuna bir oyun oynayayım da akli başına gelsin demiş. Hemen dünyada eşi benzeri olmayan bir at görünümüne girmiş. Kırkyalan yalnız başına tarladan geçerken önüne çıkıvermiş. Kırkyalanın at çok hoşuna gitmiş. Hemen atı atlamış ve köye gitmiş. Atı gören köylüler hemen atın etrafına toplanmış. Çok beğenmişler, nereden ve ne kadara aldığını sormuşlar. Kırkyalan'ı soru yağmuruna tutmuşlar. Kırkyalan: Çekilin şeytan yüzlüler ata nazar değdireceksiniz deyince, at üstünden Kırkyalan'ı atıvermiş. Höst höst şeytan gibi dellenme demiş ve tuttuğu gibi evinin kuruluşuna getirmiş bağlamış.

Ertesi gün köyün çocukları, sabahtan kalkmışlar. Kırkyalan'ın evinin önüne toplanmışlar atı görmek için, Kırkyalan çocukların sesini duyunca aksıra öksüre dışarı çıkmış. Sizi gidi şeytan çocuklar demiş, defolun kapımın önünden diye onları kovalamış. At Kırkyalan'ın söylediklerini duyunca çok sinirlenmiş ve bir oyun

oynamaya karar vermiş. Böylece ömrünün sonuna kadar unutamaz ve akıllanır diye düşünmüş.

O gün, kasabanın pazarıymış, Kırkyalan atı da aldığı gibi pazara gitmiş. Sormuş soruşturmuş atın sahibini, fakat atın sahibini bulamamış. Bedavadan atım oldu diye de çok sevinmiş. Şeytan da: “ Sevin sevin, az sonra ben sana yapacağımı biliyorum.” demiş.

Bedavadan atı olan Kırkyalan atını aldığı gibi hızla köye doğru yol almış. At Soğukpınar denen yere gelmiş durmuş, kişnemeye eşinmeye başlamış. Kırkyalan ata ne olduğunu anlamadan onu yatıştırmaya çalışıyormuş. Daha da huysuzlanan at, Kırkyalan sırtındayken oluğun içine atlayıvermiş. Biranda küçülmeye başlamış kırkyalan ne olup bittiğini anlamadan at musluğun içine kaçırvermiş. Aptal aptal bakınırken şeytan musluğun deliğinden kulaklarını çıkarıp sallamaya başlamış. Kırkyalan ne yapacağını bilememiş. Gel benim güzel atım sana güzel otlar getirdim çık o delikten diye yalvarmaya başlamış. Pazardan dönen köylüler kırkyalanı elinde ot muslukla konuşurken görünce ne yaptığını sormuşlar. Kırkyalan da at musluk deliğinden içeri kaçtı onu çıkarmaya çalışıyorum yardım edin bana demiş. Köylülerde bu senin yeni yalanın mı şaka mı yapıyorsun at musluğa hiç sığarmı demişler. Kırkyalan köylüleri inandırmaya çalışıyormuş yemin ediyormuş bakın kulaklarını çıkarmış sallıyor diyor. Köylüler eğilip baktığında şeytan kulaklarını içeri çektiğinden bişey göremiyorlarmış. Kırkyalanın aklını oynattığını düşünerek doktora götürmüşler. Doktor kırkyalana sormuş. At nerede? Diye. Kırkyalanda muslukta deyince akıl hastanesine yatırmışlar.

Hastanede aylarca yattıktan sonra, atın küçülerek musluk deliğinden içeri girdiğine kimseyi inandıramayacağını anlayan kırkyalan bari ben artık akıllandım. At hiç musluğa girebilir mi deyimde buradan kurtulayım demiş. Daha sonra doktorları da kendisine inandırmış ve hastaneden taburcu olmuş.

Hastaneden kurtulur kurtulmaz doğru soğukpınara gitmiş. Atın hala orda olup olmadığını merak ediyormuş. Şeytan gülererek kulaklarını musluk deliğinden çıkarıp sallamaya başlamış. Biliyordum orda olduğunu fakat kimseyi inandıramıyordum demiş kırkyalan. Şeytanda kırkyalana ben bana sövene kötü söz söyleyene böyle yaparım bundan sonra bana sövme adımı ağzına alma yoksa daha

fena şeyler yaşayabilirsin deyince kırkyalan orada bir daha sövmeyeceğine yalan söylemeyeceğine söz vermiş ve oradan uzaklaşmış.

5.1.33.BAHÇIVAN KIZ

Dediler düğün var düğün. Damat olmuş dokuz düğüm. Kim çözerse düğümü o alacak ödülü. Vardım düğün evine. Çözdüm düğümü. Aldım ödülü. Ödül de heybe dolusu ceviz. Birde eşek. Eşeğim mumdan gözleri camdan. Deh, eşeğim deh! Çüş, eşeğim çüş! Eşeğimin ayağında kara pabuçlar eskimiş yırtılmış durmadan ağlar. Eşeğim eşeğim güzel eşeğim. Uzat kulaklarımı biraz öpeyim. Derken gece bitmez mi? Güneş doğmaz mı? Mumdan eşeğim erimez mi? Neyse uzatmayalım. Masala su katmayalım. Masaldır bunun adı dinlemekle çıkar tadı kim iyi dinlemezse yesin onu Arap Dadı.

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zamanda. Kalbur kaldı harmanda. Var idi yok idi. Çok eski zamanda, bir padişah oğlu ile bir bahçıvan kız var idi.

Kız ne kadar çalışkan ne kadar akıllı ise oğlanda o tam tersine tembel ve de akli kıt imiş. Bahçıvan kız gün doğmadan kalkıp saray bahçesinde dolaşır; gülleri, çiçekleri gözden geçirir, diplerini çapalar, sularmış. Padişah oğlu her gün saray balkonunda tembel tembel oturur. Bahçıvan kızı izlermiş. Bahçıvan kıza: Bahçıvan kız! Her sabah gülleri çiçekleri çapalar sularsın, acaba bahçede kaç gül, kaç çiçek var bilir misin? dermiş. Bahçıvan kız da: Sen padişah oğlusun, okuman yazman çok. Gökte kaç yıldız var bilir misin? diye karşılık verirmiş. Padişah oğlu kızın soruya soruyla cevap vermesine kızarmış. Bir gün ona bir oyun oynamaya karar vermiş. Çerçi kılığına girerek yanına çokça süs takısı almış ve bahçıvan kızın yanına gitmiş. Çerçi geldi çerçi! diye bağırılmış, nelerim var nelerim. Kız sesi duyunca merakla hemen dışarı çıkmış çerçiye nelerin var diye sormuş. Oda yüzük küpe bilezik ne istersen var demiş. Kız bakmış gerçekten öyle. Bunların hepsi güzel takılar paha biçilemez olmalı ama bunların hiç birini alamam ki ben yoksul bir bahçıvanım demiş ve geri çekilirken oğlan kolundan tutmuş. Ama ben bunları parayla satmıyorum kim yanağından bir öpücük, saçından da bir tel verirse ona istediğini veriyorum der. Kızda bir öpücük, bir tel saçtan ne çıkar der ve verir. Sonrada istediklerini alır takar. Ertesi gün bahçıvan kız yine erkenden saray bahçesine çıkınca oğlan balkondan gülerek. Bahçıvan kız! Her sabah gülleri çiçekleri çapalar sularsın, acaba bahçede

kaç gül, kaç çiçek var bilir misin? demiş. Bahçıvan kız da: Sen padişah oğlusun, okuman yazman çok. Gökte kaç yıldız var bilir misin? diye karşılık vermiş yine. Oğlan çerçi değildim çerçi oldum. Geldim yanağından bir öpücük, saçından birkaç tel aldım oh ya! Demiş. Kızda bunun üzerine sinirlenip söylenerek kulübesine gitmiş. Kendine çingiraklı entari dikinmiş. Gece olunca da yüzünü boyamış eline keskin çim biçme makasını alıp saraya gitmiş. Balkondan sessizce odaya girmiş. Baş ucuna gidince şingir şingir diye çingirakları sallayıp uyuyan oğlanı korkuyla uyandırmış. Oğlan uyanınca bir bakar ki başında acayip biri duruyo. Çingiraklarını tekrar sallayarak ey padişah oğlu ben Kafdağı cadısıyım. Seni alıp uçuracağım Kafdağına götüreceğim seni devlerin önüne atacağım demiş. Oğlanda aman cadı ne olur beni götürme devlere verme diye yalvarmış. Sonra kız tuttuğu makası gösterip öyleyse ya saçını, ya canını demiş. Can tatlı tabi oğlan hemen saçını olur demiş. Kızda keyifle saçı kökünden kesmiş. Geldiği gibi gözden kaybolmuş. Sabah kalkan oğlan aynanın karşısında kel başını görünce utancından dışarı çıkamamış kimseyle görüşmemiş. Aradan birkaç ay geçince oğlanın saçları tekrar uzamış. Ve balkondan yine bahçıvan kıza söz atmaya başlamış. Bahçıvan kız! Her sabah gülleri çiçekleri çapalar sularsın, acaba bahçede kaç gül, kaç çiçek var bilir misin? demiş. Bahçıvan kız da: Sen padişah oğlusun, okuman yazman çok. Gökte kaç yıldız var bilir misin? diye karşılık vermiş yine. Oğlan çerçi değildim çerçi oldum. Geldim yanağından bir öpücük, saçından birkaç tel aldım oh ya! Demiş. Kızda cadı değildim cadı oldum. Geldim saçını kökünden kestim başını kabak yaptım oh ya! Bunları duyan oğlan yenik düştüğünü anlamış kızmış ve anasına git bahçıvan kıza söyle üç gün içinde onunla evleneceğim. Anası etme oğul sen padişah oğlusun o ise yoksul bir kız demesini bile dinlememiş. Sorun o değil o bana çok etti ondan alacak ahım var git kararımı ona bildir gerdeğe de onun kulübesinde gireceğim demiş. Anası kıza gidip söylemiş kızda ferman padişahın deyip kabul etmiş. Düğün hazırlıkları başlamış davullar zurnalar çaladursun kız oğlandan şüphelenmiş. Oğlan biraz akıldan kıt ya ne yapacağı belli olmaz diye önlem almış oda. Çarşıya gidip tulum yaptırmış içini pekmezle doldurmuş tuluma gelinlik giydirmiş ve gerdek odasına koymuş. Kendi de arkaya gizlenmiş. Oğlan odaya gelince hançerini çekmiş tulumun karşısında durmuş ve Bahçıvan kız! Her sabah gülleri çiçekleri çapalar sularsın, acaba bahçede kaç gül, kaç çiçek var bilir misin? demiş. Bahçıvan kız da: Sen padişah oğlusun, okuman

yazman çok. Gökte kaç yıldız var bilir misin? diye karşılık vermiş yine. Oğlan çerçi değildim çerçi oldum. Geldim yanağından bir öpücük, saçından birkaç tel aldım oh ya! Demiş. Kızda cadı değildim cadı oldum. Geldim korkuttum saçını kökünden kestim başını kabak yaptım oh ya! Deyince oğlan hançeri kinle tuluma saplamış. Tulum delinip pekmezler akmış oğlan kızın kanı diye bir avuç pekmezi alıp içmiş kini sönmüş. Sonra akli başına gelmiş. Ah bahçıvan kız kendin gibi kanında tatlıymış diye ağlamaya başlamış. Bunu duyan kız ona acımış ve gizlendiği yerden çıkmış. Kızın ölmediğini gören oğlan sevinçle onu kucaklamış. Barışmışlar. Düğün yeniden kurulmuş. Kırk gün kırk gece sürmüş eğlence ve evlenmişler. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine. Gökten üç masal kitabı düşmüş. Biri okumayı sevenlere, biri dinleyene, biride insanlarla barışık olana kin gütmeyene ...

5.1.34.ZÜMRÜDÜANKA KUŞU

Bir var idi bir yok idi. İllallahtan kimse yok idi. Zaman geldi. Adem ile Havva çıktı. Onlardan da insanlar çoğaldı.

Kimi beyaz, kimi kara. Kimi uzun, kimi kısa. Huylusu, huysuzu, yalancısı, doğrusu... Kimi ararsan saymakla sıralamakla bitmez bu insanoğlu... insan olurda hükümdarı olmaz mı? Sürü olur da çobanı bulunmaz mı?

Bir zamanlar, ülkenin birinde bir hükümdar, bir de karısı var idi. Hükümdar ve karısı gül gibi geçinir ülkeyi birlikte yönetirdi. Tek dertleri çocuklarının olmayışı idi.

Hekimbaşıyla ülke doktorları ne yaptıysa ne ettiyse çare bulamamışlar. Taht boşalınca ülkeyi kim yönetecek diye halk kaygı içindeymiş. Büyük vezir aç gözlü idi yer yer doymaz. Ortanca vezir saman altından su yürüten hile bazdı. Küçük vezire gelince o eli öpülecek biriydi akıllıydı yalan dolan bilmezdi. Halk kaygılarına dursun hükümdar bir gece düşünde ak sakallı dervişle kayalar arasında bir elma fidanı gördü. Ak sakallı derviş, hükümdara: “ al bu fidanı götür saray bahçesine dik. Yedi yıl geçince iki güzel elma verecek birini sen birini karın ikiniz aynı anda yiyeceksiniz. Dokuz ay on gün sonra nur topu gibi evladınız olacak demiş.” Hükümdar heyecan içinde uyanıp karısına düşünüyü anlattı. Bunda da vardır bir hayır.... Diyerek sevinip yattılar. Sabah olunca hükümdar vezirlere paşalara beylere düşünüyü anlatıp o elma fidanını bulun dedi. Askerler ülkeye dağılıp gizlice fidanı

aradılar fakat bulamadılar. Küçük vezir hükümdara halkla işbirliği yapmasını söyledi. Oda uygun buldu. Öyle ya halksız devlet olmaz onlarsız sorun çözülmez ve her zaman halka güven duyulmalıydı. Davullar çalıp tellallar bağırdı. Her kim elma fidanı bulup getirirse ona kalbur dolusu altın verilecek ve saraya bahçıvanbaşı alınacak diye haber yayıldı. Halk her yere dağıldı köşe bucak her yan arandı. Günler aylar geçti fakat kimse fidanı bulamadı. Günlerden bir gün çobanın biri Elmadağ denen bir yerde keçi otlatırken kayalar arasında fidanı buldu. Çoban sevinçle azık torbasından yoğurt tasını çıkarıp toprakla doldurdu ve fidanı buraya dikti. Sonra tepelerden yel gibi, derelerden sel gibi giderek saraya vardı. Fidanı hükümdara teslim etti. Çok sevinen hükümdar ve karısı çobanı kutlayıp ona kalbur dolusu altın vererek saraya bahçıvanbaşı yaptılar. Fidanın bulunduğunu duyan saraya geldi. Artık onların bir çocuğu olacaktı. Ozanlar saz çaldı, türküler yaktı, genç kız ve delikanlılar halay çekip horon teptiler. Şenlik içinde fidan bahçeye dikildi. Ve bahçıvanbaşı çoban sabah akşam elma fidanına gözü gibi bakardı. Hükümdar ve karısı her gün fidanı severler bir çiçek açsa bir tomurcuk verse diye beklerlerdi. Aradan yedi yıl geçti. Nihayet fidan çiçek açtı iki tomurcuk verdi tomurcuklar gelişip elmaya dönüştü. Elmalar olgunlaşacağı sırada bir gece gözleri ışık saçan kocaman dev uçarak gelip elmayı koparıp kaçtı. Ağacın dibinde yatan çoban bunları rüya sandı sabah hemen kalkıp baktı ki elmalar dalda yok. Haberi duyan hükümdar çılgına döndü elmaların güzelliğine dayanamayıp yedin diye çobanı suçladı. Hançerini saplayacağı sırada karısı yetişip onu kurtardı ve askerler gelip onu sürükleyerek zindana attılar. Hükümdar üzüntüden yataklara düştü. Vezirlerine emir verip eğer çobanın dediği doğru ise elmaları devin almasını önleyin dedi. Mutsuz bir yılın sonunda elma fidanı tekrar çiçek açıp meyve verdi. O yıl büyük veziroğlu ağacı bekledi. Elmalar olgunlaşacağı sırada bir gece gözleri ışık saçan koca dev yine uçarak geldi. Devi görünce ne yapacağını şaşırıp veziroğlu oradan kaçtı. Dev de elmaları koparıp kaçtı. Ertesi yıl ortanca veziroğlu bekledi. Fakat oda koca devi görünce kaçtı. Üçüncü yıl küçük veziroğlu beklemeye başladı. Dev yine geldi ama oğlan büyük cesaretle yayını gerip okunu attı. Dev yaralanıp kanı akarak oradan uzaklaştı. Hükümdar küçük oğlanı kutladı. Ona armağanlar verdi. Diğer vezirler onu kışkırdı. Hükümdar veziroğullarına artık kanı izleyerek devi bulabilirsiniz dedi. Kim devi öldürüp kulaklarını bana getirirse ne dilerse dilesin benden dedi. Bunun üzerine

üç oğlanda devi aramaya koyuldu. İzler bir kayanın altında kayboluyodu. Veziroğulları kayayı kaldırıncı bir kuyu buldu. Büyük veziroğlu iple kuyuya sallandı. Of yandım diye feryat eden oğlanı hemen çektiler. Ortanca oğlan kuyu sallandı oda Of dondum deyince onu da çıkardılar. Küçük oğlan ben ne dersem deyim yukarı çekmeyin onu öldürmeden saraya dönmek yok dedi. Sonra kuyuya indi önüne dizi dizi mağaralar çıktı. Cennet ve cehennem mağaraları. Sırayla geçti bunları kırkırıncı mağarada yaralı devi buldu dev saldıracağı sırada yayını çekip devi öldürdü kulaklarını kesip çantasına koydu. Devın yanında olan üç güzel kız buna sevindiler. Sarılıp teşekkür ettiler. Kırmızı giysili kız ben Türkmen kızıyım dedi. Sarı giysili kız ben Gürcü kızıyım dedi. Yeşil giysili kızda bende Çerkez kızıyım dedi. Dev bizleri kaçırdı dediler. Küçük veziroğlu kızları alıp kuyu dibine getirdi diğerlerine hey veziroğulları devi öldürdüm yanımda üç güzel kız var dedi. İlk kırmızılı kız büyük vezir senin dedi. Sarı giysili kızda senin ortanca veziroğlu dedi. Yeşil olanda benimdir dedi. Sıra ile kırmızı ve sarı giysili kızları yukarıya gönderdi. Sıra yeşil kızın yukarı çekilmesine gelince yeşil giysili kız küçük veziri uyardı; veziroğulları devi yaralayıp öldürdüğü için seni kıskanırlar da kuyu dibinde bırakılırsa buradan kurtulmanın bir yolu daha var. Cuma günü iki koç gelir. Biri ak biri kara. Burada oynaşırlar, ak koça bin o seni yeryüzüne çıkarır der. Şaşar da karar koça binersen, yedi kat daha yerin dibine inersin. Kız oğlanı uyarmış, sonra da kuyudan çıkmış. Fakat arkadaşları küçük oğlanı kıskandıklarından yukarı çekmemişler, ip koptu, herhalde parça parça olmuştur, diye oğlanı kuyuda bırakmışlar. Saraya varınca, hükümdara aynı yalanı anlatmışlar.

Neyse biz dönelim kuyuya. Kuyuda koçların gelmesini bekleyen küçük veziroğlu, Cuma günü gelen iki koçtan yanlışlıkla kara koçun üstüne binmiş. Yerin yedi kat dibine inmiş. Karakoçun veziroğlunu götürdüğü yere yer altı dünyası derlermiş. Kırkı ovaları gezmeye çıktı. Aradan bir ay mı bir yıl mı geçti bilinmez bir ağaç gölgesinde uyuya kaldı uykusunda, bir ses duyp gözünü açtı. Baktı ki koca kara bir yılan, tıslayarak ağaca çıkar. Ağaçta yuva içinde üç yavru kuş, korku ile bağırır. Hemen kılıcını çekip, kara yılanı ikiye biçti. Ve uykuya daldı. O sırada gökten dev büyüklüğünde bir kuş uçarak geldi, ağaç altında yatan oğlanı görünce, her sene kaybolan yavrularını onun kaçırdığını düşünmüş ve oğlanı öldürmek

istemmiş. Yavru kuşların cıyıklamalarını duyunca oğlanı öldürmekten vazgeçmiş. Yerde ikiye bölünmüş yılanı o zaman fark etmiş ve durumu anlamış. Oğlan hiçbir şeyden habersin uyuyormuş. Güneş gözüne vurunca, zümrüdüanka kuşu kanatlarını gerdi yavrularını kurtaran oğlana gölge yaptı. Oğlan uyanıp da tepesinde acayip kuşu görünce hemen kılıcına davrandı. Kuş o anda dile geldi: Ey insanoğlu korkma, sen benim yavrularımı kurtardın, dile benden ne dersen demiş. Oğlan da kuşun konuştuğunu görünce, onun hep anlatılan olağanüstü güçlere sahip zümrüdüanka kuşu olduğunu anlamış ve dünyaya dönmek istediğini söylemiş.

Oğlanı dünyaya götürmek için omzuna alan Zümrüdüanka ona: Sırtımda 40 tulum et ile, 40 tulum da su var. Ben gak dersem et, guk dersem su vereceksin demiş, yoksa seni götüremem. Veziroğlu ile anlaşan Zümrüdüanka yola çıkmış. Gece gündüz yol almışlar. Zümrüdüanka gak dedikçe et, guk dedikçe su verdi veziroğlu. Sonunda kendi tepelerinde dünya göründü. Kuş çok yorulmuştu. Son kez gak dedi, veziroğlu tulumuna bir el attı ki et kalmamış. Hemen kılıcını çıkarıp, kalça etinden bir parça kesti ve kuşun gagasına uzattı. Kuş eti kaptı fakat insan eti olduğunu hemen anlayıp yutmadı, ağzında sakladı. Bir daha da ne gak dedi ne de guk. İki dağ arasına indiler. Oğlan kuşa teşekkür etti. Sırtından indi fakat, acıdan yürüyemedi. O zaman kuş, ağzında tuttuğu eti çıkarıp, oğlanın kalçasına yapıştırdı. Onu iyileştirdi. Yiğit haydi yolun açık olsun sen yoluna ben yoluma dedi ve havalandı. Uzun süre yürüdü küçük veziroğlu, devi öldürdüğü kuyunun başına geldi ve orda dinlenmeye karar verdi.

Biz dönelim bir yıl öncesine, küçük veziroğlu kuyudan çıkmayınca onu öldü zannetmişler, geleceğinden ümitlerini kesince, elmayı devden kurtaran oğlan için yas ilan etmiş ve yeşil giysili kızı zindandaki çobana verme kararı almışlar. Yas hükümdarın nur topu gibi bir oğlu olana kadar sürmüş. Oğlan doğduktan sonra düğün hazırlıkları başlamış, fakat kırmızı, sarı ve yeşil giysili kızlar, evlenmek için öldürülen devin kulaklarını getirmelerini şart koşmuşlar veziroğullarına. Veziroğulları da kulakları almak için kuyuya gitmişler. Küçük veziroğlu, diğer veziroğullarının ve çobanın kuyuya geldiklerini görünce orada bir yere saklanıp beklemeye başlamış. Veziroğulları ile çoban gelmişler kuyu başına ve çobanın yukarda durmasını, kendilerinin de aşağı inip devin kulaklarını getireceklerini

söylemiş, birbirleri ardı sıra iple kuyuya inmişler. Küçük veziroğlu daha fazla dayanamamış, kuyu başına gelmiş ve kuyuya sarkan ipi kesip çobana da kendisini tanıtmış. Veziroğullarının kendisine yaptıklarını anlatmış, eğer şansları varsa kurtulurlar diye de eklemiş. Hemen saraya dönmüşler. Hükümdara olanları anlattı. Bir yıldır sakladığı devin kulaklarını da kanıt olarak hükümdara vermiş. Üç güzel kız da oğlanı doğrulamış. Her şey ortaya çıkmış. Hain oğlanlarını doğru yetiştirmedikleri için vezirleri sürgüne göndermiş hükümdar.

Çok zaman geçmeden düğün hazırlıkları başlamış ve çoban kırmızı giysili Türkmen kızı ile, çobandan sonra baş bahçıvan olanla sarı giysili Gürcü kızı ve küçük veziroğlu ile de yeşil elbiseli Çerkez kızı evlenmiş.

Onlar ermiş muradına...

Gökten üç elma düşmüş, biri okuyana, biri dinleyene, biri de yalan söylemeyen, ona buna kötülük düşünmeyen, iyi kalpli insanlara...

5.1.35.MASAL İÇİNDE MASAL

Hanyadan manyadan. Adam gelir Konya'dan. Elinde baston. Dilinde piston. Bir ileri. İki geri. Bu adamı n'apmalı. Develere katmalı. Deve gider, çangıl çungul. Adam gider, yambul yumbul. Böylece varmışlar bir hana. Handa öykü masal anlatılmış. Bakalım neler neler anlatılmış.

Zamanın birinde bütün hayvanlar toplanmışlar. Ölümsüzlük üstüne konuşuyorlarmış. Baykuş söz almış: Arkadaşlar demiş. Dedemden duymuştum, ölümsüzlüğe erişmenin bir yolu varmış. Tanrı Dağı'nın doruğunda, gizemli bir göl varmış. Bu gölde bir kez yıkanan ya da suyundan bir yudum içen sonsuza dek yaşarmış. Yalnız bu göl açılıp kapanan iki kaya arasındaymış.

Herkes oraya gidemezmiş. Gitse de dönemezmiş deyince, korkanlar da olmuş, ölümsüzlük için gitmek isteyenler de.

Gitmek isteyenler, üç gün hazırlanmış ve daha sonra geride kalanlarla helalleşip yola çıkma kararı almışlar. Aralarında en güçlülerden üç grup yapmışlar, uçarlar Kafkaslar'dan, kaçarlar İpek Yolu üzerinden, üçüncü grup da denizden gidecekmiş. Tanrı Dağı'na varan grup uygun bir yerde konaklayacak ve diğer grupları bekleyecek diye kararlaştırmışlar. Yemin etmişler: Hepimiz birimiz için,

birimiz hepimiz için diye. Anda göre davranacak ve zor duruma düşen olursa ona yardım edeceklermiş.

Yola çıkmışlar, az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Dağ deniz bulut aşmışlar. Tanrı Dağı'na ilk varan grup uçarlar olmuş. Birkaç gün sonra İpek Yolu'nu izleyerek gelenler Tanrı Dağı'na varmış. Uzun süren bekleyişten sonra nihayet denizciler de Tanrı Dağı eteklerine ulaşmışlar.

Bir sabah baykuşun toplanma borusu üzerine bütün hayvanlar yine bir araya toplanmışlar. Toplantıda Tanrı Dağı'nın doruğunda bulunan sonsuz hayat gölüne kimin çıkacağına karar verilecekti. Tanrı Dağı çok yüksek olduğundan gökyüzünün derinliklerine doğru uzayıp gitmiş. Sırtı dik ve kayalıkmiş.

Aslan, kaplan, kurt, tilki gibi koşanlar ancak bir yere kadar koşabilir, hatta zorlarsa tırmanabilirmiş. Başu bulutları aşmış doruğa tırmanmaları imkansızmış. Sürüngeiler ve yüzenler de sırtta bulunan dikenli sarp kayalıklardan geçemezlermiş. Keskin yalçın kayaları aşamazlarmış. Tanrı Dağı'nın heybetli doruğuna ancak uçarlar ulaşabilirmiş.

Önce leylek atılmış gitmek için, döne döne göge çıkmaya başlamış. Fakat vücudunun ağırlığını yükseklerde taşıyamamış, çaresiz üzülerek geri dönmüş. Sonsuz hayat gölünden su getirme görevi bu sefer, üç kuşa verilmiş: Şahin, atmaca, kırlangıç. Hemen iş bölümü yapmışlar. Şahin ile atmaca pençeleri kuvvetli olduğundan su kabını taşıyacaktı, kırlangıç ise hızlı ve çevik olduğundan göle dalışı yapacaktı.

Üçü birden havalanmış, döne döne yukarı çıkmışlar. Doruğa ulamışlar, sonsuz hayat gölünü görmüşler. Açılır kapanır kayalardan uzak bir yere konmuşlar. Kayalar canavar ağızı gibi çabuk açılıp kapanarak gölün suyunu koruyormuş.

Kırlangıcın içini birden korku kaplayarak ya kayaların ağızına vücudum kapılırsa kayalar kapanırda gölde boğulursa. Kalbi atmaya başladı içindeki korkuyla dalışa geçti. Boynunda asılı olan taşı göle daldırdı. Tam havalanacağı sırada kayalar kapanıverdi. Tas parçalandı kuyruğu sıkıştı. Bir zorladı iki zorladı sonunda kuyruğunun ortasından bir parça koptu. Öyle kurtuldu az kaldı canından olacaktı. İşte kırlangıçların çatal kuyruklu olmasının nedeni de bu imiş. Kırlangıç şahin atmaca ve

bir daha göle dalmaya cesaret edemediler. Ölümsüzlük, bedenen sonsuza dek yaşamak değil; iyilik, güzellik, sevgi, yüreklilik ve barış içinde insanlığa, doğaya hizmettir. Kalıcı eserlerle anılmaktır.

5.1.36.BİR ABDAL GELDİ KAPIYA

Eski zamanlarda ülkenin padişahının evlilik çağına gelmiş bir oğlu varmış. Kimseleri beğenmezmiş. Oğlan çok yakışıklı olduğundan tüm kızlar peşindeymiş ama padişah oğlu nedense hiçbirine yüz vermiyormuş.

Günlerden bir gün şehirde gezerken bir kız görmüş çok beğenmiş. Çaktırmadan kızını takip etmiş, evini öğrenmiş. Kız da takip edildiğini anlamış, oğlandan huylanmış. Az sonra oğlan kızın kapısını çalmış ve kendisini çok beğendiğini, onunla evlenmek istediğini söylemiş. Kız da evde kimsenin olmadığını daha sonra gelmesi gerektiğini söylemiş kapıyı kapatmış. Ama oğlan bu durur mu, kapı kapalı olsa da kıza seslenmeye devam etmiş:

“ Bir abdal geldi kapıya
Ya hak dedi ya hak dedi
İçerden bir cenan çıktı
Evisi evde yok dedi
Evisi evde yoğusa
Lale sümbül çoğusa
Bir şeftali ya hak dedi.”

Diyerek kızdan bir öpücük istemiş. Kız da ona sinirlenerek aynı şekilde cevap vermiş:

“ Var git abdal var git yoluna
Bir somun verdim eline
Yerden taşın büyüğünü
Alıp vururum beline!”

Buna duyan padişah oğlu üzüntü içerisinde saraya gitmiş. Oğlunun bu halde olduğunu gören babası ne olduğunu sormuş. Oğlan da babasına güzel bir kız

gördüğünü ona sevdalandığını ama kızın annesi babası olmadan onu eve almadığını söylemiş. Padişah ben bu işi hallederim diyor.

Bu arada kız da annesi ve babasına bu durumu; bir oğlanın kendini istediğini anlatıyor. Babası kızına oğlanı neden içeri almadın diye sorunca, kız da: Bende onu beğendim ama siz olmayınca eve alamadım demiş. Tabii kız onun padişah oğlu olduğunu bilmiyormuş.

Ertesi gün olmuş. Padişah veziri ve oğlunu bir deve yükü altınla kızı istemeye yollamış. Vezir ve oğlan kızın evine vardıklarında yine gidip kapıyı çalmışlar. Kıza kendilerini tanıtır padişah oğlu ve vezir olduklarını söylemişler. Kız da kapının ardından yine anne ve babasının evde olmadığını onları içeri alamayacağını söylemiş.

Bunun üzerine vezir: - Baban nerde?

Kız: - Ağız tadına gitti.

Vezir: - Annen nerde?

Kız: - Yüz akına gitti.

Bir şey anlamayan oğlan ve vezir sarayın yolunu tutmuşlar. Onlar gittikten sonra anne ve babası gelen kız yine olanları anlatmış ve oğlanın padişah oğlu olduğunu kendinin de ondan hoşlandığını söylemiş. Babası da kızına:

“ Ha şöyle kızım ha şöyle

İşin doğrusunu söyle,

Padişahın oğlu seni isterse

Gönlünü razı eyle!”

demiş. Böylece kendisinin de bu evliliğe razı olduğunu göstermiş. Vezir ve oğlan saraya vardıklarında yine oğlunun üzgün olduğunu gören baba vezire sorar oda anlatmış. Padişah divanını toplamış bunların ne anlama geldiğini sormuş.

Vezirlerden hiçbiri bunu bilememiş bir tek baş vezir annesi çamaşır yıkamaya, babası da tuz almaya gitmiş diyerek kızın ne demek istediğini bilmiş. Bunun üzerine padişah baş vezirle oğlanı kızı istemeye göndermiş. Gittiklerinde kızın annesi ve babası evdedir kapıyı açmışlar, buyur etmişler.

Baş vezir kızı ister onlarda kızı vermişler. Aradan çok geçmeden kızın ailesini de saraya aldırıp kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Ve mutlu mesut yaşamaya başlamışlar.

KAYNAK KİŞİLER:

1. Cemalettin ETLİ KAVAKLIGİL

- 1.1. Yaşı:71
- 1.2. Doğum Yeri: Samsun\Kavak\Tabaklı Köyü
- 1.3. Tahsili: Eğitim Enstitüsü
- 1.4. Mesleği: Sınıf Öğretmeni
- 1.5. Kaç Masal Anlattığı:17
- 1.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 30, 31, 32, 33, 34, 35

2. Hatice SAYAR

- 2.1. Yaşı:81
- 2.2. Doğum Yeri: Samsun\Vezirköprü
- 2.3. Tahsili: İlkokul
- 2.4. Mesleği: Ev Hanımı
- 2.5. Kaç Masal Anlattığı:4
- 2.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 6, 28, 29, 36

3. Kezban ŞEN

- 3.1. Yaşı: 77
- 3.2. Doğum Yeri: Samsun\Havza\Güvercinlik Köyü
- 3.3. Tahsili: İlkokul
- 3.4. Mesleği: Ev Hanımı
- 3.5. Kaç Masal Anlattığı:2
- 3.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 9, 27

4. Nihat TAŞKAYA

- 4.1. Yaşı: 79
- 4.2. Doğum Yeri: Samsun\Vezirköprü
- 4.3. Tahsili: İlkokul
- 4.4. Mesleği: Emekli Orman Bakım Memuru
- 4.5. Kaç Masal Anlattığı:4
- 4.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 1, 5, 7, 24

5. Sıdıka KOROL

- 5.1. Yaşı: 74
- 5.2. Doğum Yeri: Samsun\Vezirköprü\Oymaağaç Köyü
- 5.3. Tahsili: Okuma Yazma Bilmiyor
- 5.4. Mesleği: Ev Hanımı
- 5.5. Kaç Masal Anlattığı:1
- 5.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 8

6. Ayşen KOROL

- 6.1. Yaşı: 48
- 6.2. Doğum Yeri: Samsun\Vezirköprü
- 6.3. Tahsili: İlkokul
- 6.4. Mesleği: Ev Hanımı
- 6.5. Kaç Masal Anlattığı:2
- 6.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 2, 3

7. Ferzat VURAL

- 7.1. Yaşı: 58
- 7.2. Doğum Yeri: Samsun\Vezirköprü
- 7.3. Tahsili: İlkokul

- 7.4. Mesleği: Serbest Meslek
- 7.5. Kaç Masal Anlattığı: 1
- 7.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 4

8. Abdurahman BAYRAKTAR

- 8.1. Yaşı: 52
- 8.2. Doğum Yeri: Samsun\Ondokuz Mayıs\İlkadım
- 8.3. Tahsili: İlkokul
- 8.4. Mesleği: Emekli Orman Bakım Memuru
- 8.5. Kaç Masal Anlattığı: 1
- 8.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 26

9. Nazmiye YILDIRIM

- 9.1. Yaşı: 60
- 9.2. Doğum Yeri: Samsun\Ondokuzmayıs\Kalkancı Mahallesi
- 9.3. Tahsili: İlkokul
- 9.4. Mesleği: Ev Hanımı
- 9.5. Kaç Masal Anlattığı: 1
- 9.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 25

10. Mehmet ÇAVAŞ

- 10.1. Yaşı: 43
- 10.2. Doğum Yeri: Samsun\Terme\Aşağı Köybucağı
- 10.3. Tahsili: İlkokul
- 10.4. Mesleği: Çiftçi
- 10.5. Kaç Masal Anlattığı: 1
- 10.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 20

11. Sefer AKSUOĞLU

- 11.1. Yaşı: 80
- 11.2. Doğum Yeri: Samsun\Terme\Saray Köy
- 11.3. Tahsili: İlkokul
- 11.4. Mesleği: Çiftçi
- 11.5. Kaç Masal Anlattığı: 1
- 11.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 19

12. Emine AKSUOĞLU

- 12.1. Yaşı: 60
- 12.2. Doğum Yeri: Samsun\Terme\Saray Köy
- 12.3. Tahsili: Okur Yazar
- 12.4. Mesleği: Ev Hanımı
- 12.5. Kaç Masal Anlattığı: 1
- 12.6. Kaç Numaralı Masalı Anlattığı: 21

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Masallar bir halk edebiyatı ürünüdür. Özellikle sözlü halk edebiyatımızın en önemli unsurudur. Uzun kış gecelerinde çoğunlukla çocukları olmak üzere insanları eğlendirmek amacı güden bir anlatıdır. Amaç hoşça vakit geçirmektir. Çünkü çocuk sayısı çoktur ve sıcak oda bir tane olduğundan tüm çocukların idaresi de zorlaşmaktadır. Onların hem hoşça vakit geçirmesi hem de evin yükünü taşıyan annelerin işlerinin bir nebze azalması açısından hayatımızın vazgeçilmez öğeleri arasına girebilir.

Kültürel olarak düşündüğümüzde masal sadece hoşça vakit geçirmek veya eğlendirmek amacı gütmeyiz. Masalda dinleyiciye vermek istenen öğütler ve dersler bulunur. Günümüzde kullanımda olan yeni eğitim programımız düşünüldüğünde eğlenerek öğrenmek kavramına rastlanır.

Masal anlatıcıları genelde evin büyük hanımı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla en çok çocuk yetiştiren ve en çok tecrübeye sahip olan kişinin masalı anlatması bir tesadüf olarak kabul edilmemelidir. Bizden daha tecrübeli olan atalarımızın deneyimleri bizim önümüzü aydınlatmaktadır. Büyüklerimizin sözlerine öğütlerine verdiğimiz değer sayesinde yıllardır kültürümüzü kaybetmeden hayatımıza devam edebiliyoruz.

Teknolojinin ve küreselleşmenin etkisiyle kaybolmaya yüz tutan masallarımızı derleyip çocuk eğitiminde kullanmamız gerektiğini düşünebiliriz. Çünkü hem çocuğa göre olduğundan hem de eğlenerek öğrettiğinden etkili bir öğretim metodu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca Türkçe derslerinde değil, özellikle Hayat Bilgisi ve Drama derslerinde kullanılabileceği görüşü zaten birçok derlemeci tarafından öne sürülmüştür.

Çocuk eğitiminde çok önemli bir yere sahip olan masal özellikle dil olmak üzere çocukların duyuşsal, zihinsel ve ahlakî gelişimleri açısından da etkilidir.

Masalın edebiyatımıza ve bizlere katkıları düşünülecek olursa, bunlardan en büyüğü millî ve manevî değerlerimizin kuşaktan kuşağa aktarılmış olmasıdır. Çocuklarımız Türk kültürünü devam ettirmesi ve sürekliliği bu sözlü edebiyat

ürünlerinin aktarılmasına bağlıdır. Masallar kuşaklar öncesinde yaşamış insanların yaşam tarzlarını ve değerlerini bizlere aktarmakla kalmaz, onların hayal güçleri hakkında da bizlere ipuçları verir. Bu şekilde yetişen çocuklarımızın geçmişiyile gurur duyan ve geçmişine sahip çıkan, millî manevî değerlerine egemen Türk gençleri olması beklenilebilir.

1. Masalın Dil Gelişimine Etkisi

- Masalların çocuk eğitimi açısından en etkin olduğu gelişim alanı dildir. Çocuklar ilk olarak dil eğitimlerini aileleri ve çevrelerinden almaktadır. Bu şekilde çocuklar yaşadıkları çevrenin dilini öğrenerek kendi kültürlerini öğrenmektedirler.
- Masalların başında yer alan başlayış formelleri çocukların ilgisini oldukça çekmekte ve dil gelişimlerini olumlu yönde desteklemektedir.
- Bu tekerlemelerle çocuklar kelimeleri doğru telaffuz etmeye eğlenceli bir şekilde öğrenirler.
- Ayrıca masallar yardımıyla çocuk yeni kelimelerde öğrenir, dahası kelimeleri yerinde ve doğru kullanmayı öğrenen çocuk diline hakimdir denebilir.
- Masallarda kullanılan deyimler atasözleri çocuğa ana dilinin inceliklerini öğretir.
- Bunların yanı sıra dinleme, anlama, konuşma, anlatma becerilerini de kazandırdığı söylenebilir.

2. Masalın Ahlak Gelişimine Etkisi

- Sözlü edebiyat ürünlerinin en önemlisi olan masalın çocukların ahlakî gelişimlerinde oldukça etkili olduğunu söyleyebiliriz.
- Masallarda geçen iyi kötü, yalan doğru gibi çatışmaları ve bunların örnekli karşılaştırmalarını çocuk kendisi öğrenir.

- Masalların genelinin sonunda mutlu sona ulaşılması, kötülerin cezasını bulması, sabredenlerin muradına ermesi, çocukta olumlu ahlak gelişimini destekler.
- Çocuk masallarla hayatını nasıl yönlendireceğini öğrenir.
- Masallarda insanların iyiyi güzeli fark etmesini sağlayacak nitelikte kişilik ve karakterlerin bulunması çocuk ahlakını düzenlemeye yardımcı olmakla birlikte düzgün bir kişilik olmaya yönlendirmektedir.

3. Masalın Zihinsel Gelişime Etkisi

- Masallarda yer alan renkler, hayvanlar, eşleştirmeler oranlamalar karşılaştırmalar gibi kavramlar sayesinde çocuklar hayal güçlerini gerçekleştirebilmekte, düşüncelerini daha geniş alanlara yansıtabilmektedir.
- En önemlisi masalda karşılaşılan sorunların nasıl çözüme ulaştığını öğrenen çocuk problem çözme becerisini geliştirecektir.
- Sebep sonuç ilişkisi sınıflama sıralama gibi zihinsel beceriler masallar yardımıyla çocuklarda geliştirilebilir.

4. Masalın Duygusal Gelişime Etkisi

- Çocuk yeterlilik, aşağılık, başkalarına saygı, başkalarını sevmek onlara değer vermek ve kendine güven duymak gibi duygularını masallar yardımıyla geliştirebilir.
- Ailesi ve arkadaşları ile utanmadan çekingen davranmadan iletişime girebilir.
- Dayanışma, yardımlaşma, fedakarlık gibi duyguların öğretiminde önemli ölçüde etkisinin bulunduğu gözlemlenmiştir.

5. Masalların milli manevi duyguların aktarımına olan etkisi

- Millî kültürümüzün gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarabilmesi için millî edebiyatımıza sahip çıkmalı ve bunu yalnızca masalla değil tüm sözlü edebiyat ürünleri ile efsane,

fıkra, mani, tekerleme ve bilmece gibi kendi kültür ürünlerimizin derlenmesi gerekmektedir.

- Masal özellikle kültürümüzün çocuklarımıza öğretilmesinde eğitimde mutlaka kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aça, Mehmet; **Türk Halk Edebiyatı El Kitabı**, Ankara, 2004.
- Alay Okan; **Bingöl Masalları**; Fırat Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ, 2005.
- Aral Neriman Adalet Kandır; **Okul Öncesi Eğitim Ve Okul Öncesi Eğitim Programı**; Ya-Pa, İstanbul, 2002
- Arı Ramazan, Ömer Üre Ve Hasan Yılmaz; **Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi**, Mikro, Konya, 2001.
- Avcı Neslihan; **‘Yaşama Merhaba’ Gelişimde 0-3 Yaş**; Morpa, İstanbul 2003.
- Başal Asude Handan; **‘Nasıl Mutlu Bir Çocuk Yetiştirebilirim?’ Gelişim Ve Psikoloji**, Morpa, İstanbul, 2003.
- Bakan Semra; **Kelile Ve Dimne’de Yer Alan Masalların Dini Ve Ahlaki Eğitime Katkıları**; Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2006
- Bilkan, A. Fuat; **Masal Estetiği**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2009.
- Birinci, Necati; **Türk Edebiyatı Ansiklopedisi**, Tercüman Yayınları, 1985
- Boratav, P.N. **Halk Edebiyatı Dersleri**, Dil Ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı Enstitü Neşriyatı, Ankara, 1942.
- Büyükkaragöz , Çivi C. ; **Genel Öğretim Metodları**; Beta Yayınları, 1999
- Çağdaş Aysel Ve Zarife (Şahin). Seçer; **Çocuk Ve Ergende Sosyal Ve Ahlak Gelişimi**, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.
- Çetinkaya Zeynep; **Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri Ve Önemi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2007.
- Dağı Satiye; **Safranbolu Masalları**, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2008.
- Demir Gülten; **Konya İli Cihanbeyli İlçesinden Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2006.

Doğan Abdullah; **Adıyaman Yöresi Masalları Üzerine Bir İnceleme**, Cumhuriyet Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2006.

Erik, Nazik; **Okullarımızda Anadili Öğretimi** 3.Baskı, 2001.

Gander Mary J. And Gardiner Harry W. (Hazırlayan Bekir Onur).; **Çocuk Ve Ergen Gelişimi**, İmge,2001.

Güneş Hasan; **Grimm Masallarının Çocuklar Üzerindeki Etkileri**, Ekişehir, Anadolu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi 2006.

Helimoğlu, Yavuz Muhnise; **Türk Halk Edebiyatı**, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1998.

Kandır Adalet; 'Çocuğum Büyüyor' **Gelişimde 3-6 Yaş**; Morpa, İstanbul, 2003.

Kandır Adalet; **Çocuk Gelişimde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri Ve Önemi**, Millî Eğitim Dergisi, Sayı:151, 2001.

Kantarcıoğlu, **Selçuk Eğitimde Masalın Yeri**, Milli Eğitim Basımevi, 1991

Kesici Şahin; Okul Çağı Dönemi Gelişim İhtiyaçları; **Eğitime Yeni Bakışlar I**, Mikro, Ankara, 2002.

Keskinkılıç Kadir; **İlkokuma Yazma Öğretimi**; Nobel Yayınları, Ankara, 2002

Kulaksızoğlu Adnan; **Farklı Gelişen Çocuklar**, Epsilon Yayınevi, İstanbul, 2003.

Oğuzkan Şükran, Güler Oral; **Okul Öncesi Eğitim**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1997

Oğuzkan, A.F.; **Çocuk Edebiyatı**, Anı Yayınları, Ankara.

Oktay Ayla Ve Ebru Aktan; Çocuğun Dil Gelişiminde Fonolojik Duyarlılığın (Ses Bilgisi Duyarlılığı). Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi; ; **4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongre Bilgileri** Okul Öncesi Eğitim, Psikolojik Danışma Ve Rehberlik, Özel Eğitim; Anadolu Üniversitesi; Ekişehir, 1999.

Oktay Ayla; **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem**; Epsilon Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 1999.

Onur Bekir; **Çocuk Ve Ergen Gelişimi**; İmge Kitabevi 4.Baskı, 2001.

Özçelik Mehmet; **Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma**, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 1993.

Özdemir , Yalın H.İ. ; **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Nobel Yayınları, 2000.

Poyraz Hatice Ve Hale Dere; **Okul Öncesi Eğitim İlke Ve Yöntemleri**, Anı Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2003.

Sakaoğlu, Saim; **Gümüşhane Ve Bayburt Masalları**, Akçağ Yayınları, Ankara.

Sandaström C.I.; **Çocuk Ve Gençlik Psikolojisi**; İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1971.

Sarıkaya Burcu; **Türk Masallarında Aile Yapısı**; Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2004.

Seçer Zarife Ve Hakan Sarı; **Okul Öncesi Kurumlarına Devam Eden Ve Etmeyen Çocukların Ahlak Ve Sosyal Kural Bilgilerini Çeşitli Etkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak Analizi**, Millî Eğitim Dergisi, Sayı:172, Güz, 2006.

Senemoğlu Nuray; **Okulöncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlilikleri Kazandırmalı**; Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; Sayı:10, Ankara, 1994.

Şirin Mustafa Ruhi; **Çocuk Yüzlü Yazılar**; İz Yayıncılık 2. Baskı, 1998

Şirin, Mustafa Ruhi; **Dokdan Dokuz Soruda Çocuk Edebiyatı**; Çocuk Vakfı Yayınları,2001.

Tezel, Naki; **Türk Masalları**, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1985.

Unutkan Polat Özgül; **Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Standardizasyonu**; Yüksek Lisans Tezi; Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2003.

Ülgen Gülten Ve Emel Fidan; **Çocuk Gelişimi**; Millî Eğitim Basımevi 9. Baskı, İstanbul, 2003.

Yaldız Hatice; **Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (Sarayönü Örneği)**, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2006.

Yangın Banu; **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki 6 Yaş Çocuklarının Yazmayı Öğrenmeye Hazır Bulunmuşluk Düzeyleri**; Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:32 Yıl:2007.

Yavuzer Haluk; **Çocuğu Tanımak Ve Anlamak**; Remzi Kitabevi, 5.Baskı, 2005

Yeşilyaprak Binnur; **Gelişim Ve Öğrenme Psikolojisi**; Pegema Yayıncılık 3. Baskı, 2002.